

A NEMZETKÖZI
VÁLTÓJOGI EGYEZMÉNY
ÉS AZ ENNEK ALAPJÁN ALKOTOTT
ÚJ MAGYAR VÁLTÓTÖRVÉNY
MAGYARÁZATA.

ÍRTA

DR. NAGY FERENC.

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSA

1914

ELŐSZÓ.

A jelen kommentár kiadásával azt céloztam, hogy a magyar jogászközönséget mielőbb tájékoztassam a nemzetközi váltójog és az annak alapján készült új magyar váltótörvény gazdasági és jogi jelentőségéről s azokról a különbségekről, melyeket eddigi váltójogunkkal szemben mutatnak s melyeknek mielőbbi megismerése a későbbi zavartalan gyakorlati alkalmazás feltétele. Ezzel egyúttal kötelességszerűleg be akartam számolni a nyilvánosság előtt arról a megtisztelő megbízásról, melyet, mint a magyar kormány képviselője a hágai nemzetközi államértekezleten teljesítettem. Az új váltójognak kimerítő tudományos feldolgozását későbbre tartom fenn magamnak. Egyelőre a váltójogról összehasonlító módszerrel megírt »kézikönyvem« szolgáljon elméleti alapul és dogmatikai kiegészítésül, melyre az egyes kérdéseknél mindenütt utaltam.

Budapest, 1914. évi március havában.

A szerző.

TARTALOM.

Bevezetés.

	Lap
I. A nemzetközi váltójogi egyezmény előzményei és keletkezése	1
II. A nemzetközi váltójogi egyezmény jellemzése és a főbb eltérések eddigi jogunktól.....	12
III. A nemzetközi Egyezmény becikkelyezése és az annak alapján alkotott új magyar Váltótörvény...	21
IV. A nemzetközi Egyezmény és az új magyar Váltótörvény nyelvezete	25

I.

Az idegen és a saját váltóra vonatkozó jog	
egységesítése tárgyában az 1912. évi július hó 23. napján Hágában kelt nemzetközi egyezményről és a hozzátartozó egységes szabályzatról szóló törvény ...	27
<i>Egyezmény</i> az idegen és a saját váltóra vonatkozó jog egységesítése tárgyában. (Convention sur l'Unification du Droit relatif à la Lettre de Change et au Billet à Ordre)	30
<i>Egységes szabályzat</i> az idegen és a saját váltóról. (Règlement uniforme sur la Lettre de Change et le Billet à Ordre)	58

II.

Az új magyar törvény a váltóról.....	103
---	------------

ELSŐ CÍM.

Az idegen váltóról.

I. fejezet. Az idegen váltó kiállításáról és alakjáról	105
II. » A forgatmányról.....	128
III. » Az elfogadásról	145

VIII

	Lap
IV. fejezet. A váltókezesességről	162
V. » A lejáratról	168
VI. » A fizetésről	175
VII. » A viszkeresetről elfogadás és fizetés hiánya miatt	183
VIII. » A közbenjárásról.....	209
I. Névbecsülő elfogadás.....	211
II. » fizetés	216
IX. » A váltómásodlatokról és a váltómásola- tokról	222
I. Váltómásodlatok	222
II. Váltómásolatok	225
X. » A hamis és a hamisított váltókról.....	227
XI. » Az elévülésről.....	228
XII. » Általános rendelkezések.....	231
XIII. » A törvények összeütközéséről	234

MÁSODIK CÍM.

A saját váltóról.....	239
-----------------------	-----

HARMADIK CÍM.

Az első és második címet kiegészítő rendelkezések...	244
I. fejezet. A váltóképesességről. A váltónyilatkozatok kiállításának különleges módjairól.....	244
II. » A bemutatás, az óvás és egyes más váltó- cselekmények helyéről.....	252
III. » Az óvásról	253
IV. » Az elévülés félbeszakításáról és nyugvá- sáról	267
V. » A váltó elveszéséről	272
VI. » A gazdagodásra alapított követelésről. A zálogjogról. A megtartás jogáról.....	281
VII. » Átmeneti és záró rendelkezések.....	291

BEVEZETÉS.

I.

A nemzetközi váltójogi egyezmény előzményei és keletkezése.

I. A váltójog nemzetközi egyenlősítésére irányuló törekvések tudvalevőleg elég régiek.¹⁾ Nem említve egyes korábbi kísérleteket és felszólalásokat s azokat a váltójogi egyenlősítéseket, melyek a XIX. század folyamán kisebb-nagyobb területeken történtek, már a múlt század hetvenes éveivel indul meg a nagyobb mozgalom az egyenlőség érdekében, főleg azon nagyszámú összeütközések folytán, melyeket az 1870/71. évi francia moratóriumtörvények okoztak, aminők épen imént a balkáni háború folytán is keletkeztek, újból bebizonyítván, mennyire szükséges a váltójog terén létező különbségek megszüntetése. Ismeretes, hogy nálunk már az 1870-ben tartott I. magyar jogászgyűlés is foglalkozott e kérdéssel s fejezte ki erre vonatkozó óhaját. Ugyanezt

¹⁾ L. ezekről *Szerző* régebbi közleményeit : Jogtudományi Közlöny 1876. évf. 44. sz., Magyar Themis 1880. évf. 24—28. sz., Magy. Igazságügy XXV köt. (1886) 31. s. k. l., A magyar váltójog kézikönyve 6. kiad. (1910) 13. §.

tette a X. német jogászgyűlés 1872-ben Frankfurtban s az u. a. évi skandináviai jogászgyűlés Kopenhágában, s amidőn 1873-ban az a nagyszabású működést kifejtett két nemzetközi egyesület: az *Institut de droit international* és az *Association for the Reform and Codification of the Law of Nations*, újabban: *International Law Association*-nak elnevezett társulat keletkezett, mindkét egyesület egyik főprogramjául tűzte ki azon szabályok megállapítását, melyek a nemzetközi váltójog alapját képezhetnék. Különösen az utóbb említett egyesület által 1876-ban Brémában elfogadott s később Antwerpenben és Frankfurtban kiegészített u. n. brémai váltójogi szabályok váltak az egyenlősítési mozgalom gerincévé, s büszkeséggel mutathatunk épen mi magyarok a brémai szabályok azon új szövegezésére, melyben azok az 1908-ban Budapesten tartott conferentián részesültek s azóta világszerte mint »B u d a p e s t i S z a b á l y o k« (*Budapest Rules*) idéztetnek.¹⁾

Idáig az egységesítési törekvések még kizárólag társadalmi téren mozogtak s inkább csak főbb elveket, mint gyakorlatilag alkalmazható szabályokat eredményeztek. De már a múlt század nyolcvanas éveiben azt látjuk, hogy a váltójog egységesítése hivatalos útra s rendszeres törvényalkotás irányába tereltetik. A belga kormány az 1885. évi antwerpeni világkiállítás alkalmával nemzetközi kereskedelemjogi congressust rendezett s ezen már nemcsak elvek állapítottak meg, hanem telje-

¹⁾ L. ezeknek hivatalos szövegét: Report of the twenty-fifth conference held at Budapest. London 1909. 592. s. k. l.

sen kidolgozott törvénytervezet fogadtatott el, mely aztán az 1888-ban Bruxelles-ben tartott második nemzetközi congressuson újból megvitattatott s át-
dolgoztatott. Egyúttal a belga kormány felkérte, hogy a tervezet elfogadása végett a különböző állam-
kormányokkal, amelyeknek képviselői a congressu-
son csak nemhivatalos minőségben vettek részt,
s amelyek közül többen nem is küldtek képviselőt,
diplomatai tárgyalásokba bocsátkozzék.

II. Ezen és más előzmények után, melyek közül még csak a berlini kereskedelmi testület fellépését említem, amely 1905-ben *Meyer Felix* berlini kamarai törvényszéki bírót bízta meg az egységesítés előkészítő munkájával,¹⁾ -- határozta el magát 1908-ban a német kormány arra, hogy szövetségesével: az olasz kormánnyal együtt a németalföldi kormányhoz forduljon, hogy az az egységesítési munkát hivatalosan kezébe vegye s az összes államok képviselőit diplomatai érte-
kezletre hívja össze. A németalföldi kormány, mely már annyi nemzetközi conferentia vezetésére vállalkozott és semleges positiójánál fogva is arra leginkább hivatva volt, ezt a missiót készségesen elfogadta s 1910. évi június 23-ára a nemzetközi conferentiát H á g á b a tényleg összehívta. Egy-
szersmind kérdőívet küldött az egyes kormányok-
nak avégből, hogy mindegyik előzetesen állást foglalhasson a főbb kérdésekre nézve, a kiegyen-
lítendő differentiák kitüntettessenek s a tanács-

¹⁾ Das Weltwechselrecht. I. Die geltenden Wechselrechte in vergleichender Darstellung. II. Entwurf eines einheitlichen Wechselgesetzes nebst Begründung. Leipzig 1909.

kozmány számára alkalmas substratum alkottassék. A magyar kormány a hozzá intézett felhívásnak szintén eleget tenni kívánván, az igazságügyminiszter az adandó feleletek kidolgozására szakértekezletet hívott össze s egyszersmind arra a helyes lépésre határozta el magát, hogy a hármasszövetség államait: Ausztriát, Németországot és Olaszországot, amelyeknek váltójoga nagyrészt megegyező, egy közös előértekezlet megtartására bírja, amely 1910. évi február és június havában Bécsben tartatott meg s a lényeges kérdésekben teljes megegyezésre vezetett. Ezen értekezlet figyelembe vételével állíttattak aztán össze a németalföldi kormány kérdőívére adott válaszok ¹⁾ s azonkívül kidolgoztatott egy egész törvénytervezet is, mely a hágai konferenciának bemutatott. ²⁾

Az államértekezlet a kitűzött időben 35 állam képviselőinek részvételével, ³⁾ Marees van Swinderen németalföldi külügyminiszter által nyitta-

¹⁾ Réponses du Ministère royal hongrois de la Justice sur le questionnaire envoyé par le Gouvernement néerlandais concernant l'unification du droit relatif à la lettre de change. L. Conférence de La Haye pour l'unification du droit relatif à la lettre de change 1910. Documents 115—137. l.

²⁾ Projet d'une loi uniforme sur la lettre de change. U. o. 138—153. l.

³⁾ Résztvettek: Argentina, Ausztria, Belgium, Brazília, Bulgária, Chili, China, Costa-Rica, Dánia, Északamerikai Egyesült-Államok, Franciaország, Görögország, Haiti, Japán, Luxemburg. Magyarország, Mexikó, Montenegro, Nagybritannia, Németalföld, Németország, Nicaragua, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Paraguay, Portugália, Svájc, Svédország, Salvador, Szerbia, Siam, Törökország és Uruguay. M a g y a r o r s z á g o t a jelen munka s z e r z ő j e képviselte és segítő társául dr. Fodor Armin curiai bíró és dr. Sichermann Bernát, a M. Ált. Hitelbank jogtanácsosa küldetett ki.

tott meg s a nemzetközi jog terén nagyjérdemű, sajnos, 1913. nyarán elhunyt Asser állam-minisztert választotta elnökéül, aki mindjárt beható szemlét tartott az eddigi egységesítési törekvésekről s akinek javaslatára a conferentia előbb teljes ülésben általános megvitatás alá vette a kérdőívet s a részletes megvitatás céljából öt sectióra oszlott, melyek mindegyike 5—6 állam képviselőiből alakult, azonkívül a nemzetközi kérdések előkészítésére még egy külön nemzetközi bizottság választatott. Magyarország a III. sectióba osztatott, amelyben még Anglia, Németalföld, Dánia, Japán és Costa-Rica vettek részt, míg Ausztria külön a IV. sectióban foglalt helyet. A sectiók munkájának befejezése s az arról szóló jelentések megtétele után a sectiók elnökeiből, előadóiból és több külön kiválasztott képviselőből aztán egy központi bizottság (*Comité central*) alakítottatott, amely a sectiók javaslatait tüzetes megvitatás alá vette s amelyben a conferentia tulajdonképeni érdemleges működése összpontosult. A szavazással elfogadott határozatok végül a központi bizottság által választott két előadó: a francia *Lyon-Caen* párisi egyetemi tanár és a német *Simons* titkos követségi tanácsos által előzetes törvénytervezet alakjában szövegeztettek,¹⁾ a nemzetközi bizottság által előterjesztett egyezményi tervezet (*Convention*)²⁾ által kiegészítettek

¹⁾ *Avant-Projet d'une Loi uniforme sur la lettre de change et le billet à ordre.*

²⁾ *Avant-Projet d'une Convention sur l'unification du droit relatif à la lettre de change et au billet à ordre.*

s az 1910. július 25-én tartott teljes ülésben elfogadtattak azzal, hogy a kormányok az elfogadott tervezeteket vizsgálat alá vevén, egy újabban összehívandó államértekezlet azokat újból tárgyalja és végleges alakban nemzetközi szerződéssé emelje.¹⁾

Erre az újabb vizsgálatra és tárgyalásra annál nagyobb szükség mutatkozott, minél kevésbé volt az első conferentia a végleges állásfoglalásra előkészítve s minél inkább alakult ki csak a conferentián a nemzetközi váltótörvény alakjának és tartalmának teljes képe, amely épen azért nem is tarthatott igényt arra, hogy egészen kifogástalannak és kritikán felülinek tekintessék. Sőt nagyon is meglátszott rajta, hogy kissé hevenyészve jött létre s még alapos átdolgozásra szorul. Ezt a magyar kormány is tökéletesen átérezte s az igazságügyminisztérium helyesen járt el, midőn úgy a conferentia által elfogadott ideiglenes javaslatot, mint a magyar kormánynak a conferentia elé terjesztett válaszait és törvénytervezetét az Igazságügyi javaslatok tárában (1910. október 27-én) közzétette, hogy a szakemberek és a különböző e célra felhívott testületek véleményüket nyilváníthassák. E vélemények alapján újabb szaktanácskozmány tartatott s ennek figyelembe vételével egy indokolással ellátott Ellentervezet (*Contre-*

¹⁾ L. az 1910. évi államértekezlet összes tárgyalásait és eredményeit a németalföldi külügyminisztérium által hivatalosan kiadott e című munkában: *Conférence de La Haye pour l'unification du droit relatif à la lettre de change etc. 1910. Actes. Ministère des Affaires Etrangères.* Egy külön kötet ugyanazon főcím és *Documents* alcím alatt a különböző államok véleményeit és javaslatait tartalmazza.

Projet) dolgoztatott ki s küldetett meg a német-alföldi kormányoknak.¹⁾

III. 1912. évi június 15-én ült össze ez az újabb, második nemzetközi államértekezlet, ugyanazon külső körülmények közt, mint az első, de még kettővel több: 37 állam képviselőivel.²⁾ Ezúttal már nem tartatott szükségesnek a conferentiának sectiókra való felosztása, mely csak az új conferentián először tárgyalás alá vett csekkei számára tartatott fenn, hanem a bevezető teljes ülések után nyomban egy az előbbi központi bizottság tagjaiból alakított felülvizsgáló bizottság (*Comité de revision*) vette tárgyalás alá az ideiglenes tervezetet. Az ezáltal 15 ülésben elfogadott határozatok aztán egy szűkebb, csak nyolc tagból álló szerkesztő-bizottság (*Comité de rédaction*) által³⁾ végleges szövegbe foglaltattak s Lyon-Caen és Simons előadók kimerítő jelentése alapján, a külön nemzetközi bizottság által újból szerkesztett egyezménytervezettel, több teljes ülésben kevés módosítással végleg elfogadtattak s a július

¹⁾ Contre-Projet d'une Convention sur l'unification du droit relatif à la lettre de change et au billet à ordre — és Contre-Projet d'une Loi uniforme sur la lettre de change et le billet à ordre. L. Conférence de la Haye etc. 1912. Documents I. 65—159. l.

²⁾ Az 1910. államértekezleten résztvetteken kívül még Equator, Guatemala, Panama és Románia jelent meg, ellenben elmaradt Haiti és Uruguay.

³⁾ A szerkesztő-bizottság tagjai voltak: Asser (Németalföld), Beichmann (Norvégia), Carlin (Svájc), Lyon-Caen (Franciaország), Renault (Franciaország, elnök), Schanzer (Olaszország), Simons (Németország) és Szerző (Magyarország). A bizottság 10 ülést tartott.

23-án tartott zárülésben hitelesítették, minek folytán a nemzetközi egyezmény az illető kormányoktól meghatalmazott képviselők által aláíratott, fenntartatván a hozzájárulás 1913. július 31-éig ama államok számára, melyek az aláírásra még nem adtak felhatalmazást.¹⁾ A zárülésen vagy közvetlenül utána 27 állam képviselői írták alá az egyezményt, ezek között Magyarországon kívül Ausztria, Németország, Franciaország, Olaszország, Svájc, Németalföld, Belgium, a Skandináv államok, Oroszország, Románia és a Balkán-államok, szóval majdnem az egész continens, valamint a legtöbb közép- és délamerikai állam. Ez annál öröndetesebb és bámulatosabb eredmény, mert különösen az a régóta fennálló antagonizmus és féltékenység, mely Németország és Franciaország közt létezik, a megegyezést eleve kétségessé tette s épen a váltójog terén a *Code de commerce* és a Köz. német váltórendszabály közti ellentét szinte áthidalhatatlannak mutatkozott.

Sajnos, az az ellentét, mely a continentalis és az angol-amerikai váltójog közt létezik, nem volt ily szerencsésen áthidalható. Az angol kormány gondoskodott ugyan méltó képviseléséről a conferentián, kiküldvén az 1882. évi angol V. T. szerkesztőjét: Sir Mackenzie Chalmers

¹⁾ A második hágai államértekezlet tárgyalásai és eredményei szintén a németalföldi külügyministerium által tétettek közé 2 kötetben e cím alatt: *Deuxième Conférence pour l'unification du droit en matière de lettre de change, de billet à ordre et de chèque. 1912. Actes. Ministère des Affaires Etrangères.* Külön két kötet anyaggyűjtemény: *Documents.*

volt al-államtitkárt, és az angol bank egyik igazgatóját; hasonlóképen elküldték képviselőiket az északamerikai Egyesült-Államok. De bár e képviselők melegen üdvözölték a conferentiát s élénken részt vettek annak tárgyalásain, mégis kijelentették, hogy ők a maguk jogát a nemzetközi megegyezés kedvéért annál kevésbé áldozhatják fel, mert nem kockáztathatják az általuk a brit birodalomban és az Egyesült-Államok területén elért egységet, tekintve, hogy számos angol gyarmat épúgy mint az egyes északamerikai államok, önálló törvényhozási hatáskörrel bír.

IV. A hágai államértekezlet által elért eredmény, melyről a magyar kormány által kiküldött képviselők terjedelmes jelentésben számoltak be,¹⁾ eszerint mégsem teljes s nem jelenti azt, hogy a váltójog immár az egész világon egységes lesz. Ezentúl is lesz, ha nem is oly sokféle, de mégis két váltójogi rendszer: a nemzetközi és az angol-amerikai s ha a nemzetközi conflictusok a jövőben lényegesen csökkennek is, egészen elenyészetté válnak. Hozzájárul még az a körülmény, hogy több fontos kérdésben nem sikerülván a kiegyenlítés, a conferentia kénytelen volt az Egyezményben azt a concessiót tenni, hogy az egyes államok az elfogadott törvénytől eltérőleg intézkedhessenek; azonkívül sok kérdés szabályozása egészen a

¹⁾ Jelentés a második hágai nemzetközi váltójogi államértekezletről. Tartalmazza egyúttal a hágai Egyezmény kiegészítésére szolgáló rendelkezések iránti javaslatot is. Az igazságügyminisztérium ezt kinyomatta s a különböző szaktestületeknek véleményezés végett küldötte meg.

nemzeti törvényhozásoknak tartatott fenn, úgy hogy az egységes törvény még lényeges kiegészítésekre szorul. Az előbbihez tartozik különösen a váltóelnevezés kelléke, mely a német-magyar jog értelmében a törvénybe felvétellett ugyan, de az Egyezmény 2. cikke alapján a francia jognak megfelelőleg a rendeleti záradékkal helyettesíthető; míg az utóbbiak közül főleg a váltóképességet, a váltó elveszése esetében követendő eljárást, a váltó utólagos kitöltését és az óvás alakszerűségeit kell említeni. Magyarország részéről az a kívánság fejeztetett ki, hogy a nemzeti törvényhozás egész általánosságban jogosíttassék fel a szükséges kiegészítésekre, tekintve, hogy nálunk Horvát-Szlavonországoknak, melyekkel a váltójog az 1868. évi XXX. t.-c. 9. §-a értelmében közös, önálló bírói szervezete van s így megtörténhetnék, hogy a horvát bíróságok egyes nem szabályozott kérdésekben a magyar bíróságok gyakorlatától eltérő gyakorlatot követhetnének, amely ellentét csak a közös magyar törvényhozás által volna megszüntethető. Azonban a conferentia ezt azért nem fogadta el, mert attól tartott, hogy a kiegészítésekre adott felhatalmazás esetleg magának az egységes törvénynek módosítására is felhasználtathatnék. Csak annyi ismertetett el, hogy a nemzeti törvényhozás azokat a kérdéseket szabályozhatja, melyek kifejezetten annak tartattak fenn, vagy melyekről a conferentia tárgyalásaiból és az eléje terjesztett jelentésekből nyilvánvaló, hogy azok a közös nemzetközi szabályozáson kívül hagyat-

tak.¹⁾ A magyar és horvát bíróságok között egyébiránt a közös törvény magyarázata körül is keletkezhetik, épúgy mint jelenleg, ellentét s még nagyobb különbségek keletkezhetnek e tekintetben a különböző államok bíróságai közt, ami a létrejött egységet ismét megbonthatja. E veszély ellen csak az segítene, ha közös nemzetközi törvényt szék állíttatnék fel az ellentétes magyarázatok kiegyenlítésére s a conferentia el is fogadott egy arra irányuló német indítványt, hogy e kérdés az egyes kormányok által tanulmány tárgyává tétessék.²⁾ Maga az Egyezmény 30. cikke módot adott arra, hogy az elfogadott törvény kiegészítése és módosítása a szükséghez képest közös megegyezéssel történhessék, amennyiben kimondta, hogy két évvel az egyezmény ratificációjától számítva öt állam kormányainak kívánságára újabb conferentia hívandó össze, de ha ily kívánság nem is fejeztetnék ki, a németalföldi kormány gondoskodni fog róla, hogy az újabb conferentia öt esztendő elteltével tartassék meg.

¹⁾ V. ö. a nemzetközi bizottság jelentését: *Deux. Conf. Actes* I. 169. l. Az utóbbiak között a szövegben említetteken kívül különösen a birói eljárásra vonatkozó szabályok említettnek.

²⁾ A zárójegyzőkönyv erre irányuló szövege így szól: »La Conférence adresse aux Gouvernements des Etats qui y sont représentés la prière d'examiner la question de savoir s'il serait possible d'établir une juridiction commune pour le Droit commun en matière de lettre de change.«

II.

A nemzetközi váltójogi egyezmény jellemzése és a főbb eltérések eddigi jogunktól.

I. Amint érintettük, a hágai államértekezlet által elfogadott operatum két részből áll: 1. a tulajdonképeni Egyezményből: »*Convention pour l'Unification du Droit relatif à la Lettre de change et au Billet à ordre*«, (Egyezmény az idegen és a saját váltóra vonatkozó jog egységesítése tárgyában) és 2. az annak mellékletét képező Egységes Szabályzatból: »*Règlement uniforme sur la Lettre de change et le Billet à ordre*« (Egységes szabályzat az idegen és a saját váltóról), mely magát a váltótörvényt tartalmazza.

Az »Egyezmény« áll egy bevezetésből, mely a váltó nemzetközi jelentőségének és az egységes szabályozás hasznosságának kiemelése után a szerződő államok képviselőit sorolja fel és 31 cikkből. Ezek közül 21 cikk (2–22. c.) tartalmazza azokat a felhatalmazásokat, melyeknek értelmében a szerződő államok a nemzetközi szabályzattól eltérhetnek, azoknak alkalmazását mellőzhetik vagy önállóan intézkedhetnek; míg a többi az Egyezmény életbeléptetésére, végrehajtására, módosítására és felmondására vonatkozó határozatokat tartalmazza.

Az »Egységes Szabályzat« két címből és 80 cikkből áll, az első cím az idegen, a második cím

a saját váltót szabályozza, mely utóbbira csak 4 cikk esik s csak az idegen váltóra való utalásokat s az attól való eltéréseket tartalmazza. Ez a rendszer a váltóképességtől eltekintve megfelel az eddigi német-magyar váltótörvény rendszerének s az idegen váltóra vonatkozó cím is, mint jelenleg, több, összesen 13 fejezetre oszlik, amelyek lényegileg hasonló sorrendben szabályozzák a váltójogi intézményeket. Általánosságban megállapítható, hogy habár fennálló váltójogunktól úgy szerkezetileg mint tartalmilag sok eltérést mutat, ezek az eltérések mégis túlnyomóan a váltóforgalom előnyére szolgálnak, s azért mint haladás üdvözölhetők ; azok az alapelvek pedig, melyeken a német-magyar váltójog nyugszik, a nemzetközi váltórendszabályban is teljesen érvényre emeltettek. Így nevezetesen az a fundamentális ellentét, mely a német és francia váltójogot egymástól elválasztotta s mely abban áll, hogy az utóbbi az értéket és fedezetet a váltójog kiegészítő elemének tekintti, míg a német-magyar váltójog a váltót az alapul fekvő viszonyoktól egészen függetleníti s mint egyoldalú, abstract értékpapírt szabályozza : a nemzetközi váltójogban is az utóbbi álláspontnak megfelelőleg döntetett el s az Egyezmény 14. cikke mindössze annyiban emlékezik meg a fedezetről, amennyiben kimondja, hogy az a kérdés, vajjon a kibocsátó kötelezve van-e lejáratkor fedezetet adni s vajjon a váltóbirtokosnak különös jogai vannak-e az adott fedezetre : a nemzetközi váltórendszabály és Egyezmény körén kívül esik.

II. Közelebbről tekintve az »Egységes Szabályzat« rendelkezéseit, ezek a főbb különbségek eddigi váltójogunkkal szemben:

1. Ami mindenekelőtt a váltó k e l l é k e i t illeti, ki van mondva, hogy ha nem tétetett ki a lejárat, a váltó nem semmis, hanem látra szólónak tekintetik (2. c.); hasonlóképen ha nem tétetett ki a kiállítás helye, a kibocsátó neve mellett említett hely tekintetik kiállítási helynek. Ezzel lényegesen reducáltatnak a semmisségi okok s az adott magyarázatok teljesen megfelelnek a felek intentiójának. Az 1910. évi első tervezet a b e m u t a t ó r a szóló váltót is megengedte, a végleges szövegben azonban ez, arra való tekintettel, hogy a bemutatóra szóló különben is ritkán használt váltót megengedő angol-amerikai váltójog úgyszólván változatlanul marad, kihagyatott. Az 5. cikk szerint a látra és lát után bizonyos időre szóló váltókban k a m a t is kiköthető, amely más kikötés hiányában 5%-ban van megállapítva.

2. A k i b o c s á t ó r a nézve az a fontos eltérés van, hogy ő az elfogadásért való felelősséget kizárhatja (9. cikk), ami összefügg azzal, hogy újabb időben nagyon szaporodtak az elfogadásra nem szánt (nem acceptabilis) váltók, melyekben kiköthető, hogy azok elfogadás végett be nem mutathatók (21. c.). A fizetésért való felelősséget azonban a kibocsátó a Szabályzat szerint sem zárhatja ki.

3. A f o r g a t m á n y r ó l szóló II. fejezetben, amely lényegileg megfelel az eddigi V. T.-nek, de a z á l o g f o r g a t m á n y t is felvette (18. c.),

helyeztettek el azok a rendelkezések is, melyek a váltóbirtokos legitimációjára (15. c.) és a váltóadás kifogásaira (16. c.) vonatkoznak. Különösen az utóbbi okozott nagy nehézségeket és controversiákat. Az elfogadott szöveg szűkebbre vonja a személyes viszonyokból merített kifogásokat, mint azt az eddigi V. T. 92. §-a alapján a magyar bírói gyakorlat tette.

4. Az elfogadásról szóló III. fejezet már több fontos eltérést tartalmaz eddigi váltójogunktól. Így mindenekelőtt eltér a Szabályzat abban, hogy a kibocsátó az elfogadás végetti bemutatást, mely az elfogadással kapcsolatban ugyanazon fejezetben szabályoztatik, kötelezővé teheti mindennemű váltóban úgy általánosan, mint közelebbi bemutatási határidő kitűzése mellett s másfelől az elfogadás végetti bemutatást úgy általánosságban mint közelebbi határidő előtt a telepített és lát utáni váltók kivételével megtilthatja. Ugyancsak kötelezővé teheti az elfogadás végetti bemutatást a forgató is, ha a kibocsátó az elfogadást meg nem tiltotta (21. c.).

Eltérés van továbbá a lát után bizonyos időre szóló váltók bemutatási határidejére nézve, mely törvény szerint épúgy, mint a látra szóló váltók fizetési bemutatására nézve (33. c.), csak hat hónapot tesz a mostani két év helyett. (22. c.)

A 23. c. szerint az intézvényszerűsített követelheti, hogy a váltó az első bemutatás utáni napon újból bemutattassék, bár ennek elmulasztása csak akkor

érvényesíthető, ha az arra irányuló kérelem az óvásban kifejezetten megemlíttetett.

Változik az elfogadás alakja is annyiban, amennyiben ha az intézvényezett nem csupán nevét vagy cégét vezeti a váltó előlapjára, az elfogadásnak az »elfogadom« vagy hasonló értelmű szóval kell történnie (24. c.), kétség esetében tehát nem az elfogadás, hanem az ellenkező magyarázandó.

Változik az elfogadás törlésére vonatkozó jogállapot is, amennyiben az intézvényezett a váltó visszaadása előtt az elfogadványt hatályosan kitörülheti, hacsak a megtörtént elfogadást a váltóbirtokossal vagy bármely aláíróval nem közölte (28. c.).

Legnagyobb azonban a változás a telepített váltó elfogadója-ra vonatkozólag. Az eddigi törvény azon álláspontja, mely szerint a bemutatás és óvás elmulasztása a telepített váltónál nemcsak a viszkeresetet, hanem az elfogadó elleni egyenes váltókeresetet is elenyészteti — már az 1908. évi német váltó-novellában is mellőztetett, főleg azon váltókra való tekintettel, melyek nem külön fizetési helyet, hanem csak külön fizetési helyiséget tartalmaznak (ú. n. *Zahlstellenwechsel*). A nemzetközi Szabályzat a telepített váltó különállását teljesen megszüntette, a bemutatás és óvás elmulasztása dacára tehát az elfogadó kötelezettsége a telepített váltónál is érintetlen marad.

5. A IV. fejezetben szabályozott váltók egész (aval) annyiban mutat eltérést az

eddig joggal szemben, amennyiben a kezes pusztá aláírása a kifejezett kezességi nyilatkozattal teljesen azonosnak tekintetik, úgy a kezes kötelezettsége, mint a kezes megtérítési joga szempontjából. A kifejezett váltókezesség mellett eddig külön elismert ú. n. e g y ü t t a l á í r á s (tulajdonképeni aval) eszerint tárgytalanná válik. Megjegyzendő, hogy az Egyezmény 5. cikke még a külön okiraton vállalt kezességet is elismeri, ha az egyes szerződő állam ezt megengedi.

6. Az V. fejezet a l e j á r a t o t (*échéance*) szabályozza. Kiemelendő, hogy a nemzetközi Szabályzat a v á s á r i v á l t ó t már nem ismeri, de az Egyezmény 6. cikke mégis megengedi az egyes államoknak, hogy a vásári váltót érvényesnek nyilvánítsák.

7. A VI. fejezet, mely a f i z e t é s r ől szól, lényeges különbséget a mai jogtól nem tartalmaz. Az Egyezmény 8. cikke azonban megengedi az egyes államoknak, hogy a r é s z f i z e t é s elfogadásának kötelezettsége a belföldön fizetendő váltóknál mellőztessék. Annál nagyobbak és fontosabbak az eltérések :

8. az elfogadás és fizetés hiánya miatti v i s z k e r e s e t r ől szóló VII. fejezetben. Talán a leg-radikálisabb újítás az egész nemzetközi törvényben a b i z t o s í t á s i v i s z k e r e s e t k i k ü s z ő b ől é s e s helyettesítése a fizetési viszkeresettel, amely eszerint nemcsak a lejáratkori fizetés hiánya miatt, hanem a lejárat előtti elfogadás hiányából, valamint az intézvényezett és kibocsátó bizonytalansága esetében is foglal helyet.

Ami a viszkereset feltételeit illeti, azok a maiakkal lényegesen azonosak, s az előzők értesítése (*notificatio*), amely az angol-amerikai jogban a viszkereset feltétele, mostani jogunknak megfelelőleg szintén csak kártérítési sanctióval van ellátva. A részletekben azonban vannak fontos eltérések. Így, eltekintve attól, hogy az Egyezmény 11. cikke szerint az értesítés az óvást felvevő köztisztviselőre bízható: hogy az értesítési idő általában nem két, hanem a váltóbirtokosra nézve négy napot tesz (44. c.), hogy az óvás elengedése a kibocsátó részéről valamennyi viszkereseti adóssal szemben mentesít az óvás felvételétől (45. c.), hogy az Egyezmény 9. cikke szerint az óvás helyettesíthető az intézvényezettnek a váltóra vezetett nyilatkozata által, s hogy az Egyezmény 7. cikke megengedi az egyes államoknak annak kimondását, hogy a fizetés végetti bemutatásnak, bár csak kártérítés terhe alatt, már a lejárat napján kell történnie s a 10. cikk annak kimondását, hogy az óvás vagy már a lejárat utáni első köznapon vagy csak az azt követő két köznap alatt, tehát nem magán a lejárat napon vehető fel, amint azt a törvény engedi meg. Ugyancsak többrendbeli eltérés van a viszkereseti összeg tekintetében, amennyiben a kamat nem hat, hanem csak 5%-ban, a váltódíj pedig nem $\frac{1}{3}\%$, hanem csak $\frac{1}{6}\%$ -ban van megállapítva, bár az Egyezmény 12. cikke az egyes államoknak megengedi, hogy a belföldi váltóknál a kamatot 6%-ban állapítsák meg. Kiváló jelentőséggel bír különösen az erőhatalom (*vis*

major) kérdésének szabályozása, mely a nemzetközi Szabályzat 53. cikkében tartalmaztatik s amely olyképen oldja meg a kérdést, hogy ha az erőhatalom 30 napnál rövidebb ideig tart, a bemutatás és óvás annak megszűntéig csak el van halasztva, úgy hogy megszűnte után nyomban pótlendő; ha ellenben az erőhatalom 30 napnál tovább tart, a viszkereset bemutatás és óvás nélkül is indítható. Tudvalevőleg a magyar törvényhozás az erőhatalom kérdésének ezen szabályozását a balkáni moratóriumokra való tekintettel már előzetesen az 1912: 64. t.-cikkben emelte érvényre s azt a keresk. utalványokra és csekkekre is kiterjesztette.

9. A k ö z b e n j á r á s r ó l s z ó l ó VIII. fejezet a mostani váltótörvényhez hasonlóan szintén együttesen, de két külön alfejezetben szabályozza úgy a névbecsülési elfogadást, mint a névb. fizetést. Az előbbinél különösen az az eltérés érdemel említést, hogy a váltóbirtokos még egy s z ü k s é g b e l i u t a l v á n y o z o t t által ajánlott névb. elfogadást is visszautasíthat (55. sz.); emellett kifejezetten ki van mondva, hogy a névb. elfogadó ugyanazon kötelezettséget vállalja, mint a névbecsült (57. c.), aki azonban nemcsak viszkereseti adós, hanem maga az elfogadó is lehet (54. c.). Ami pedig a névb. fizetést illeti, az összhangzásban az elfogadás és biztonság hiánya miatti fizetési viszkeresettel nemcsak lejárát után, hanem lejárát előtt is történhetik (58. sz.), a viszkeresetileg követelhető váltódíj azonban a névbecsülési fizetés alól ki van véve. (60. c.) Világosan ki van egyúttal

mondva, hogy a névb. fizető, aki a névbecsült és előző elleni jogaiba lép, a váltót tovább nem forgathatja (62. c.).

10. A váltók többszörözésére vonatkozó IX. fej. lényegileg azonos az eddigi V. T-nyel s szintén kimondja a másodlatok kiállításának kötelezettségét, ha a váltó nincs mint egyetlen példány megjelölve. Hasonlóképen azonos a váltó hamisításáról szóló X. fejezet; a V. T. 82. §-ának azon vélelme azonban, hogy kétség esetében a forgatmányok a meghamisítás előtt keletkezetteknek tekintetnek, mellőztetett.

11. Nevezetes eltérést eddigi jogunktól tartalmaz még az elévülésről szóló XI. fejezet. Az egyenes és viszkereset elévülési ideje közti megkülönböztetés fenntartatott ugyan, s az előbbinek elévülési ideje szintén 3 évben állapított meg a lejáratától kezdve; ellenben a viszkereset elévülési ideje az utolsó váltóbirtokosra nézve egy évben, az előzőkre nézve 6 hónapban állapított meg, míg az elévülés félbeszakítása és felfüggesztése az Egyezmény 16. cikke által a nemzeti törvényhozásnak tartatott fenn. Hasonlóképen az Egyezmény 13. cikke az egyes államokra bízta az elévült vagy praejudikált váltó alapján megindítható gazdasági kereset szabályozását.

III.

A nemzetközi Egyezmény becikkelyezése és az annak alapján alkotott új magyar Váltótörvény.

I. Az Egyezmény és az annak mellékletét képező Egyeséges Szabályzat úgy eredeti francia szövegben, mint magyar fordításban fog becikkelyeztetni (l. II. alatt). Ezzel az Egyezmény mint nemzetközi szerződés reánk nézve kötelezővé válik azon időponttól fogva, mely annak 27. cikkében meg van állapítva és mindaddig, míg azt az Egyezmény 28. és 29. cikke értelmében fel nem mondjuk s mindazon államok irányában, melyek annak létrehozásában közreműködtek s azt eredetileg aláírták és megerősítették, vagy az Egyezmény 26. cikke értelmében ahhoz utólag csatlakoztak s melyek a becikkelyező törvény 3. §-a értelmében a minisztérium rendelete által fognak megneveztetni. Ez a nemzetközi szerződési lekötöttség vonatkozik úgy arra, ami az Egyezményben közvetlenül ki van mondva, mint azon felhatalmazásokra és ezek terjedelmére, melyek benne tartalmaztatnak. Vonatkozik továbbá nemcsak magára az Egyezményre, hanem épűgy a mellékletét képező Egyeséges Szabályzatra, melyre nézve az Egyezmény 1. cikke értelmében azt a kötelezettséget vállaltuk, hogy azt akár eredeti szövegben, akár nemzeti nyelven az Egyezménnyel egyidejűleg fogjuk életbe léptetni.

II. A magyar kormány ennek úgy tett eleget, hogy az Egyezmény és Egységes Szabályzat alapján s a becikkelyező törvény 2. §-a értelmében a szakkörök véleményeinek figyelembe vételével külön magyar törvényt »a váltóról« dolgozott ki, melynek indokolással ellátott javaslatát *Balogh Jenő* igazságügyminiszter az Egyezményt becikkelyező törvény javaslatával egyidejűleg 1914 január 20-án terjesztette a képviselőház elé,¹⁾ ahol azokat az igazságügyi bizottság 1914 január 30. és 31-én s ennek együttes jelentése²⁾ alapján a ház plenuma február 10-én tárgyalta,³⁾ s miután a képviselőház által csekély módosítással elfogadott szöveget a főrendiház február 28-án tartott ülésében változatlanul elfogadta,⁴⁾ a javaslatok szentesíttetni fognak, mihelyt az Egyezmény megerősítése (ratificatioja), melyre nézve a kormány már készségét fejezte ki, megtörtént.⁵⁾ Az életbeléptetés azonban az Egyezmény 27.

¹⁾ Törvényjavaslat az idegen és a saját váltóra vonatkozó jog egységesítése tárgyában az 1912. évi július hó 23. napján Hágában kelt nemzetközi egyezmény és a hozzátartozó egységes szabályzat becikkelyezéséről. — Törvényjavaslat a váltóról. Képv. Irományok 964., 965. szám.

²⁾ A képviselőház igazságügyi bizottságának jelentése a váltójog egységesítésére vonatkozó 964. és 965. számú két törvényjavaslat tárgyában. Irományok 978. szám. Beterjesztetett 1914 február 5-én. Előadó: *Hantos Elemér*.

³⁾ A tárgyalásban az előadón kívül csak *Szerző, Balogh Jenő* igazságügyminiszter, *Szabó István* (nagyatádi) és a horvát képviselők részéről *gr. Pejachevich Márk* vett részt.

⁴⁾ V. ö. A főrendiház közjogi és törvénykezelésügyi bizottságának jelentése a váltójog egységesítésére vonatkozó két törvényjavaslat tárgyában. Főrend. Irom. 466. 468. sz.

⁵⁾ A törvények kihirdetéséről szóló 1881 LXVI. t.-c. 2. §. értelmében.

cikke értelmében ezzel együtt csak a megerősítő okiratoknak első letételéről szóló jegyzőkönyv keltétől számított h a t h ó n a p m u l v a történhetik, melynek napját a törvény 117. §-a alapján a minisztérium rendeletileg határozza meg.

III. Az új Váltótörvény az Egységes Szabályzat rendelkezéseit, melyeknek eredeti francia szövege, épúgy mint maga az Egyezmény csak a szerződő államok közti viszonyban irányadó, míg a bíró akkor is csak a külön magyar Váltótörvény szövege alapján ítéltet, ha az a Szabályzat francia szövegétől eltérne,¹⁾ — egészben véve változatlanul vette át s csak három pontban élt az Egyezmény által megengedett eltérésekre vonatkozó felhatalmazással. Ezek: 1. a 43. §. 2. bekezdése az óvás idejére nézve; 2. a 47. és 48. §§. a viszkereseti kamatokra és 3. a 74. §. 3. bek. a magyar állampolgárok váltóképességére nézve. Annál több azon kiegészítések száma, melyek az Egyezmény külön felhatalmazása alapján, vagy a hágai államértekezlet tárgyalásai során elismert jognál fogva vétettek fel s melyek részint az Egységes Szabályzatból átvett rendelkezések szövegébe iktattattak be, részint az Egységes Szabályzat anyaga után külön III. címben folytatólagos számozással szerepelnek a törvényben.

Az előbbiekhez tartoznak:

1. a 2. §. 5. bek. az utólagos kitöltésről;
2. a 37. §. 3. bek. a leszámoló helyekről;

¹⁾ A Szabályzat francia szövege legfelebb a magyar V. T. magyarázatánál vehető tekintetbe.

3. a 40. §. 3. bek. az idegen pénznemekről ;
4. a 47. és 48. §§. ut. bek. a külföldi váltók kamatáról ;

5. az 53. §. 7. bek. az erőhatalomra vonatkozó szabályok alkalmazásáról a külföldi moratóriumokra ;

6. a 69. §. 2. bek. a meghamisítás vélelméről ;

7. a 75. §. 2. és 3. bek. a külföldi váltónyilatkozatokról.

A III. cím kiegészítő rendelkezései 7 fejezetben tartalmaztatnak :

I. fejezet. A váltóképességről. A váltónyilatkozatok kiállításának különleges módjairól (81—85. §§.) ;

II. fejezet. A bemutatás, az óvás és egyes más váltócelemek helyéről (86. §.) ;

III. fejezet. Az óvásról (87—95. §§.) ;

IV. fejezet. Az elévülés félbeszakításáról és nyugvásáról (96—99. §§.) ;

V. fejezet. A váltó elveszéséről (100—103. §.) ;

VI. fejezet. A gazdagodásra alapított követelésről. A zálogjogról. A megtartás jogáról (104—107. §§.) ;

VII. fejezet. Átmeneti és záró rendelkezések (108—117. §§.).

A kiegészítések részint megfelelnek az eddigi váltótörvény (1876 : XXVII. t.-c.) rendelkezéseinek, részint eltérnek ezektől azért, mert a tapasztalatok és a váltóforgalom igényei azoknak módosítását vagy részletesebb megállapítását szükségessé vagy kívánatossá tették.

IV.

A nemzetközi Egyezmény és az új magyar Váltótörvény nyelvezete.

A nemzetközi Egyezmény és Egységes Szabályzat magyar fordításának és az új magyar Váltótörvénynek nyelvezete sok tekintetben eltér az eddigi magyar V. T. nyelvezetétől. Nem említve azt, hogy következetesen kerül a szenvedő alakat, még az eddig megszokott váltójogi műszókat is mellőzi, ha azok a helyes magyar szóképzésnek nem felelnek meg. Ez különösen eleinte zavarokat okozhat s azért célszerűnek tartom az új kifejezéseket az eddigiekkel szembeállítani:

Megtekintésreszóló váltó = Látra szóló váltó,

Megtekintés után bizo-

nyos időre szóló váltó = Lát után bizonyos időre
szóló váltó,

Kiállító = Saját váltó kibocsátója,

Meghatalmazó forgat-
mány

= Meghatalmazási forgat-
mány,

Névbecsülő elfogadás = Névbecsülési elfogadás,

Névbecsülő fizetés = Névbecsülési fizetés,

Megsemmisítő eljárás = Megsemmisítési eljárás,

Gazdagodásra alapított
követelés = Gazdagodási kereset,

Megtartás joga = Megtartási jog,

Szünetnap = Szünnap,

Kíméletnap = Kíméleti nap.

I.

AZ

**IDEGEN ÉS A SAJÁT VÁLTÓRA
VONATKOZÓ JOG
EGYSÉGESÍTÉSE TÁRGYÁBAN**

**AZ 1912. ÉVI JÚLIUS 23. NAPJÁN HÁGÁBAN KELT
NEMZETKÖZI EGYEZMÉNY ÉS A HOZZÁTARTOZÓ
EGYSÉGES SZABÁLYZAT BECIKKELYEZÉSÉRŐL
SZÓLÓ TÖRVÉNY.**

1. §.

Az idegen és a saját váltóra vonatkozó jog egységesítése tárgyában az 1912. évi július hó 23. napján Hágában kelt nemzetközi egyezmény és hozzátartozó egységes szabályzat az állam törvényei közé iktattatik.

2. §.

A hazai váltójogot az 1. §-ban említett nemzetközi egyezményhez és egységes szabályzathoz képest külön törvény szabályozza.

L. az ennek alapján alkotott új magyar Váltótörvény szövegét alább 105. s k. l.

3. §.

Azt, hogy az 1. §-ban említett nemzetközi egyezményt mely államok erősítették meg, vagy ahhoz utólagosan mely államok csatlakoztak, és hogy egyes államok minő fenntartásokkal éltek, úgyszintén a netalán előforduló felmondásokat a minisztérium rendelettel teszi közzé.

A megerősítésre (*ratificatio*) és az utólagos csatlakozásra nézve l. az Egyezmény 25. és 26. cikkét.

4. §.

A minisztérium a nemzetközi egyezmény 24. cikkének 2. és 3. bekezdéséhez képest rendelettel állapítja meg, hogy a magyar szent korona országában a különböző nyelveken minő kifejezések felelnek meg az »idegen váltó« és a »saját váltó« elnevezéseknek, továbbá, hogy a magyar szent korona országában a váltócelekmények szempontjából mely napokat kell törvényes szünetnapoknak és egyéb oly napoknak tekinteni, amikor a fizetés nem követelhető.

Ezt a törvényt egyebekben is a minisztérium hajtja végre.

A szünetnapokra nézve l. még az Egyezmény 17. cikkét.

5. §.

Az 1. §-ban említett nemzetközi egyezmény és egységes szabályzat szövege a következő:

(Eredeti francia szöveg.)

(Hivatalos fordítás.)

Convention
sur l'Unification du Droit
relatif à la Lettre de Change
et au Billet à Ordre.

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse ; le Président de la République Argentine ; Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bo-

Egyezmény
az idegen és a saját váltóra
vonatkozó jog egységesi-
tése tárgyában.

Ő Felsége a Német Császár, Poroszország királya ; az Argentínai Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Ausztria császára, Csehország királya stb., és

hême etc. et Roi Apostolique de Hongrie, pour l'Autriche et pour la Hongrie ; Sa Majesté le Roi des Belges ; le Président des Etats-Unis du Brésil ; Sa Majesté le Roi des Bulgares ; le Président de la République de Chili ; le Président de la République de Costa-Rica ; Sa Majesté le Roi de Danemark ; le Président de la République Française ; le Président de la République de Guatémala ; Sa Majesté le Roi d'Italie ; Son Altesse Royale la Grande-Duchesse de Luxembourg, Duchesse de Nassau ; le Président de la République des Etats-Unis Mexicains ; Sa Majesté le Roi de Monténégro ; le Président de la République de Nicaragua ; Sa Majesté le Roi de Norvège ; le Président de la République de Panama ; le Président de la République du Paraguay ; Sa Majesté la Reine des Pays-Bas ; Sa Majesté l'Empereur de Toutes les Russies ; le Président de la République du Salvador ; Sa Majesté le Roi de Serbie ; Sa Majesté le Roi de Suède ; le Conseil Fédéral Suisse et Sa Majesté l'Empereur des Ottomans

Considérant qu'il importe

Magyarország apostoli királya, Ausztria részéről és Magyarország részéről ; Ő Felsége a Belgák királya ; a Brazíliai Egyesült Államok elnöke ; Ő Felsége a Bulgárok királya ; a Chilei Köztársaság elnöke ; a Costa-Ricai Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Dánország királya ; a Francia Köztársaság elnöke ; a Guatemalai Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Olaszország királya ; Ő Királyi Fensége Luxemburg nagyhercegnője, Nassau hercegnője ; a Mexikói Egyesült Államok elnöke ; Ő Felsége Montenegró királya ; a Nicaraguai Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Norvégország királya ; a Panamai Köztársaság elnöke ; a Paraguayi Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Németalföld királynője ; Ő Felsége Minden Oroszok császára ; a Salvadori Köztársaság elnöke ; Ő Felsége Szerbia királya ; Ő Felsége Svédország királya ; a Svájci Szövetségtanács és Ő Felsége az Ottománok császára :

Tekintve, hogy a legna-

au plus haut point de rendre les relations commerciales entre les peuples toujours plus faciles et plus sûres,

Considérant que la lettre de change joue dans ces relations un rôle essentiel,

Qu'elle rend des services signalés en évitant les transports de numéraire, en facilitant le règlement de toutes les dettes internationales publiques ou privées.

Mais considérant que des difficultés s'élèvent fréquemment à raison des législations différentes des pays dans lesquels une lettre de change est appelée à circuler,

Que le commerce aurait grand intérêt à pouvoir se servir d'un titre soumis à des règles uniformes pour sa création, sa circulation et son paiement,

Qu'il aurait ainsi à sa disposition une sorte de monnaie dont il lui serait aisé d'apprécier la valeur juridique,

Ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir :

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse :

M. le Docteur Kriege, Conseiller actuel intime de Léga-

gyobb mértékben fontos a kereskedelmi viszonyokat a népek között mennél könnyebbé és biztosabbakká teeni,

Tekintve, hogy a váltó ezekben a viszonyokban lényeges szerepet játszik,

és az említett értelemben szolgáltatokat tesz, amennyiben a készpénz küldését elkerülhetővé teszi és minden nemzetközi köz- vagy magántartozás kiegyenlítését megkönnyíti.

De tekintve, hogy gyakran nehézségek támadnak abból, hogy a törvényhozások különbözők azokban az országokban, amelyekben a váltó a forgalomban szerepel,

Hogy a kereskedelemnek nagy érdeke fűződik ahhoz, hogy oly okiratot használhasson, amely kiállítására, forgalmára és kifizetésére nézve egységes szabályok alatt áll.

Hogy ilykép a kereskedelem a pénznek oly nemével rendelkezze, amelynek jogi értékét könnyen megítélheti.

Meghatalmazottaikká ki-nevezték — még pedig

Ő Felsége a Német császár, Poroszország királya :

Doktor Kriege urat, valóságos titkos követségi taná-

tion et Directeur au Département des Affaires Etrangères, Membre de la Cour Permanente d'Arbitrage ;

M. Simons, Conseiller intime de Légation et Juris-consulte au Département des Affaires Etrangères ;

M. le Docteur von Simson, Conseiller intime de Régence et Conseiller référendaire au Département Impérial de la Justice.

Le Président de la République Argentine :

Son Exc. M. Alejandro Guesalaga, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire de la République à la Haye.

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc., et Roi Apostolique de Hongrie :

Pour l'Autriche et pour la Hongrie :

Son Exc. M. le Baron Charles de Giskra, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire à la Haye ;

Pour l'Autriche :

M. le Docteur Félix Mayer, Conseiller ministériel au Ministère Impérial Royal Autrichien de la Justice ;

Pour la Hongrie :

M. le Docteur François de Nagy, Secrétaire d'Etat

csost és külügyminiszteri igazgatót, az állandó választott bíróság tagját ;

Simons urat, titkos követ-ségi tanácsost és külügy-minisztériumi jogtanácsost ;

Doktor von Simson urat, titkos kormánytanácsost és igazságügyminisztériumi előadó tanácsost.

Az Argentínai Köztársaság elnöke :

Guesalaga Sándor úr Ő Excellenciáját, a Köztársaságnak rendkívüli követét és meghatalmazott miniszterét Hágában.

Ő Felsége Ausztria császára, Csehország királya stb., és Magyarország apostoli királya :

Ausztria részéről és Magyarország részéről :

Báró Giskra Károly úr Ő Excellenciáját, rendkívüli követét és meghatalmazott miniszterét Hágában ;

Ausztria részéről :

Doktor Mayer Félix urat, miniszteri tanácsost az osztrák császári királyi igazságügyminisztériumban ;

Magyarország részéről

Doktor Nagy Ferenc urat, nyugalmazott magyar királyi

Royal Hongrois en retraite et
Professeur à l'Université de
Budapest.

Sa Majesté le Roi des Belges:

Son Exc. M. Beernaert, Mi-
nistre d'Etat, Membre de la
Chambre des Représentants ;

Son Exc. M. le Baron Fallon,
Son Envoyé extraordinaire et
Ministre plénipotentiaire à la
Haye ;

M. de la Vallée Poussin,
Secrétaire-Général du Minis-
tère des Sciences et des Arts ;

M. Van der Rest, Vice-
Gouverneur de la Banque Na-
tionale de Belgique ;

M. le Chevalier Carton de
Wiar, Secrétaire honoraire
du Roi, Professeur honoraire
à l'Université de Louvain, Di-
recteur de la Société Générale
de Belgique.

*Le Président de la Républi-
que des États-Unis du Brésil*

M. le Docteur Rodrigo Octa-
vio de Langgaard Menezes,
Membre de l'Académie Bré-
silienne, Consulteur général
de la République, Professeur
de Droit International Privé
à Rio de Janeiro.

*Sa Majesté le Roi des Bul-
gares :*

M. le Docteur P. Dantschow,
Premier Président de la Cour
de Cassation à Sofia.

államtitkárt és budapesti egye-
temi tanárt.

Ő Felsége a Belgák királya :

Beernaert úr Ő Excellen-
ciáját, állami minisztert, a
képviselőház tagját ;

báró Fallon úr Ő Excellen-
ciáját, rendkívüli követét és
meghatalmazott miniszterét
Hágában ;

de la Vallée Poussin urat,
főtitkárt a tudományok és a
művészetek minisztériumában ;

Van der Rest urat, a belga
nemzeti bank helyettes-kor-
mányozóját ;

Carton de Wiar lovag urat,
királyi tiszteletbeli titkárt, a
louvaini egyetem tiszteletbeli
tanárát, a Société Générale de
Belgique igazgatóját.

*A Brazíliai Egyesült Álla-
mok elnöke :*

Doktor de Langgaard Mene-
zes Rodrigo Octavio urat, a
brazíliai akadémia tagját, köz-
társasági főtanácsost, a nem-
zetközi magánjog tanárát Rio
de Janeiróban.

*Ő Felsége a Bulgárok ki-
rálya*

Doktor Dantschow P. urat,
a szófiai semmítőszék első
elnökét.

Le Président de la République de Chili :

M. Carlos Concha, ancien Ministre plénipotentiaire, Membre de la Cour Permanente d'Arbitrage ;

M. le Docteur Manuel Amunátegui, Consul-Général du Chili en France.

Le Président de la République de Costa-Rica

Son Exc. M. Manuel M. de Peralta, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire de la République à la Haye.

Sa Majesté le Roi de Danemark :

M. le Docteur H. Munch-Petersen, Professeur à l'Université de Copenhague ;

M. Chr. Cloos, Négociant, Consul de Belgique à Frederikshavn.

Le Président de la République Française

M. Louis Renault, Membre de l'Institut, Ministre plénipotentiaire, Jurisconsulte du Ministère des Affaires Etrangères, Professeur à la Faculté de Droit de Paris, Membre de la Cour Permanente d'Arbitrage.

Le Président de la République de Guatémala :

M. José Maria Lardizábal,

A Chilei Köztársaság elnöke :

Concha Károly urat, volt meghatalmazott minisztert, az állandó választott bíróság tagját ;

Doktor Amunátegui Mánuel urat, chilei főkonzult Franciaországban.

A Costa-Ricai Köztársaság elnöke :

de Peralta M. Mánuel úr Ő Excellenciáját, a köztársaság rendkívüli követét és meghatalmazott miniszterét Hágában.

Ő Felsége Dánország királya

Doktor Munch-Petersen H. urat, a kopenhágai egyetem tanárát ;

Cloos Chr. urat, kereskedőt, belga konzult Frederikshavenban.

A Francia Köztársaság elnöke :

Renault Lajos urat, az Institut tagját, meghatalmazott minisztert, a külügyminisztérium jogtanácsosát, a párizsi egyetem jogi karának tanárát, az állandó választott bíróság tagját.

A Guatemalai Köztársaság elnöke :

Lardizábal József Mária

Chargé d'affaires de la République à la Haye.

Sa Majesté le Roi d'Italie :

Son. Exc. M. le Comte Sallier de la Tour, Duc de Calvello, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire.

Son Altesse Royale la Grande-Duchesse de Luxembourg, Duchesse de Nassau :

M. le Docteur Würth-Weiler, Directeur de la Banque Internationale, Consul d'Autriche-Hongrie à Luxembourg.

Le Président des Etats-Unis Mexicains :

M. Manuel de Zamacona é Inclan, Agent financier des Etats-Unis Mexicains à Londres.

Sa Majesté le Roi de Monténégro :

Son Exc. M. le Baron Nolcken, Conseiller Privé de Russie, Sénateur.

Le Président de la République de Nicaragua :

M. J. Brenning.

Sa Majesté le Roi de Norvège :

M. F. V. N. Beichmann, Président de la Cour d'Appel de Trondhjem ;

M. J. L. Andersen Aars,

urat, a Köztársaság ügyvivőjét Hágában.

Ő Felsége Olaszország királya :

Gróf Sallier de la Tour Calvelloi Herceg úr Ő Excellenciáját, rendkívüli követét és meghatalmazott miniszterét.

Ő királyi Fensége Luxemburg nagyhercegnője, Nassau hercegnője :

Doktor Würth-Weiler urat, a Banque Internationale igazgatóját, Ausztria-Magyarország konzulát Luxemburgban.

A Mexikói Egyesült Államok elnöke :

de Zamacona é Inclan Manuel urat, a Mexikói Egyesült Államok pénzügyi ügyvivőjét Londonban.

Ő Felsége Montenegró királya :

Báró Nolcken úr Ő Excellenciáját, Oroszországi titkos tanácsost, szenátort.

A Nicaraguai Köztársaság elnöke :

Brenning J. urat.

Ő Felsége Norvégország királya :

Beichmann F. V. N. urat, a trondhjemi főtörvényszék elnökét ;

Andersen Aars J. L. urat,

Directeur de la Banque »Centralbanken for Norge«, à Christiania.

Le Président de la République de Panama :

M. Juan A. Jimenez, Chargé d'Affaires de la République à Paris.

Le Président de la République du Paraguay

M. le Docteur E. Ayala.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas :

Son Exc. M. T. M. C. Asser, Ministre d'Etat, Membre du Conseil d'Etat ;

M. E. N. Rahusen, ancien Membre de la Première Chambre des Etats-Généraux ;

M. le Jonkheer J. J. Rochussen, Sous-Directeur de la »Amsterdamsche Bank« ;

M. D. Josephus Jitta, Professeur à l'Université d'Amsterdam ;

M. J. B. Roelvink, Directeur de la »Twentsche Bankvereeniging«.

Sa Majesté l'Empereur de Toutes les Russies

Son Exc. M. le Baron Nolcken, Conseiller Privé, Sénateur.

Le Président de la République du Salvador

M. Arturo R. Avila, Consul-Général à Londres ;

a »Centralbanken for Norge« igazgatóját Krisztiániában.

A Panamai Köztársaság elnöke :

Jimenez A. Juan urat, a Köztársaság ügyvivőjét Párizsban.

A Paraguayi Köztársaság elnöke :

Doktor Ayala E. urat.

Ő Felsége Németalföld királynője :

Asser T. M. C. úr Ő Excellenciáját, államminisztert, az államtanács tagját ;

Rahusen E. N. urat, az országgyűlés első kamarájának volt tagját ;

Jonkheer Rochussen J. J. urat, az »Amsterdamsche Bank« aligazgatóját ;

Jitta D. József urat, az amszterdami egyetem tanárát ;

Roelvink J. B. urat, a »Twentsche Bankvereeniging« igazgatóját.

Ő Felsége Minden Oroszok császára :

Báró Nolcken úr Ő Excellenciáját, titkos tanácsost, szenátort.

A Salvadori Köztársaság elnöke :

Avila R. Artur urat, főkonzult Londonban ;

M. Alberto Masferrer, Consul-Général en Belgique.

Sa Majesté le Roi de Serbie :

M. Spassoyé Radoïtchitch, Juge à la Cour de Cassation.

Sa Majesté le Roi de Suède :

Son Exc. M. C. F. de Klercker, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire ;

M. G. Appelberg, Conseiller de Cour d'Appel, Chef de la Division de la législation au Ministère de la Justice.

Le Conseil Fédéral Suisse :

M. le Docteur G. Carlin, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire de la Confédération Suisse à la Haye ;

M. Kundert, Président de la Direction de la Banque Nationale Suisse, à Zürich ;

M. le Docteur Wieland, Professeur à l'Université de Bâle.

Sa Majesté l'Empereur des Ottomans

Osman Halim Bey, Président de la Section Pénale de la Cour de Cassation à Constantinople.

Lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme,

Masferrer Albert urat, főkonzult Belgiumban .

Ő Felsége Szerbia királya :

Radoïtchitch Spassoyé urat, a semmítőszék bíróját.

Ő Felsége Svédország királya

de Klercker C. F. úr Ő Excellenciáját, rendkívüli követet és meghatalmazott minisztert ;

Appelberg G. urat, főtörvényszéki tanácsost, az igazságügyminisztérium törvényelőkészítő osztályának főnökét.

A Svájci szövetségtanács

Doktor Carlin G. urat, a Svájci Szövetségnek rendkívüli követét és meghatalmazott miniszterét Hágában ;

Kundert urat, a Svájci Nemzeti Bank igazgatóságának elnökét Zürichben ;

Doktor Wieland urat, tanárt a bázeli egyetemen.

Ő Felsége az Ottománok császára

Osman Halim Bey urat, a konstantinápolyi semmítőszék büntető osztályának elnökét.

Akik, közölvén egymással meghatalmazásaikat, amelyeket jó és kellő alakban talál-

sont convenus des dispositions suivantes

Article premier.

Les Etats contractants s'engagent à introduire dans leurs territoires respectifs, soit dans le texte original, soit dans leurs langues nationales, le Règlement ci-annexé concernant la lettre de change et le billet à ordre, qui devra entrer en vigueur en même temps que la présente Convention.

Cet engagement s'étend, à moins d'une réserve générale ou spéciale, aux colonies, possessions ou protectorats et aux circonscriptions consulaires judiciaires des Etats contractants, dans la mesure où leurs lois métropolitaines s'y appliquent.

tak, a következő rendelkezésekben állapodtak meg

1. cikk.

A szerződő Államok kötelezik magukat, hogy az idegen váltóról és a saját váltóról szóló ide mellékelt Szabályzatot területeiken akár az eredeti szövegben, akár hazai nyelvükön a jelen Egyezménnyel egyidejűleg életbe léptetik.

Ez a kötelezettség — ha csak általános vagy különös fenntartással nem történt — kiterjed a szerződő Államok gyarmataira, birtokaira vagy a védőségük alatt álló területekre és konzuli bíraskodásuknak kerületeire abban a mértékben, amelyben anyországi törvényeik ott alkalmazandók.

Az életbeléptetés módjára és nyelvére nézve l. Bevezetés 23. l., időpontjára nézve l. alább 27. cikk.

A 2. bekezdésben említett birtokok közé tartozik nálunk Bosznia-Hercegovina, melynek területén azonban az Egyezmény életbeléptetése az 1910. február 10-kén kibocsátott tartományi önkormányzati szabályzat 37. és 38. §-ai értelmében a magyar és osztrák kormány hozzájárulásával ugyanazon szabályzat 42. §-ának 8. pontja szerint a tartománygyűlés hatáskörébe tarto-

zik. — A k o n z u l i bíraskodás kerületeiben az Egyezmény és az annak alapján hozott magyar Váltótörvény életbelépésére nézve a konzuli bíraskodásról szóló és legújabban az 1913. évi LIV. t.-c. által fentartott 1891. évi XXXI. t.-c. irányadó.

Article 2.

2. cikk.

Par dérogation à l'article premier, 1°, du Règlement, chaque Etat contractant peut prescrire que des lettres de change créées sur son territoire, qui ne contiennent pas la dénomination de *lettre de change*, sont valables, pourvu qu'elles contiennent l'indication expresse qu'elles sont à *ordre*.

Mindegyik szerződő Állam, eltérve a Szabályzat 1. cikkének 1. pontjától, akként rendelkezhetik, hogy a területén kiállított azok a váltók, amelyek nem tartalmazzák a *váltó* elnevezést, érvényesek, ha kifejezetten *rendeletre* szólnak.

Magyarország e felhatalmazással nem élt. L. a magyar Váltótörvény 1. §-ánál.

Article 3.

3. cikk.

Chaque Etat contractant a, pour les engagements pris en matières de lettre de change sur son territoire, la faculté de déterminer de quelle manière il peut être suppléé à la signature elle-même, pourvu qu'une déclaration authentique inscrite sur la lettre de change constate la volonté de celui qui aurait dû signer.

Mindegyik szerződő Állam a területén vállalt váltójogi kötelezettség tekintetében meghatározhatja azt, hogy mily módon lehet magát az aláírást helyettesíteni, feltéve, hogy a váltóra írt közhitelű tanusítvány bizonyítja annak az akaratát, akinek az aláírást teljesítenie kellett volna.

L. a magyar V. T. 82. §-át, mely ennek alapján állapítottatott meg.

Article 4.

Chaque Etat contractant a la faculté de prescrire, par dérogation à l'article 18 du Règlement, que, pour un endorsement fait sur son territoire, la mention impliquant un nantissement sera réputée non écrite.

Dans ce cas, la mention sera également considérée comme non écrite par les autres Etats.

Magyarország e felhatalmazással nem élt. L. a magyar V. T. 18. §-át.

4. cikk.

Mindegyik szerződő Állam, eltérve a Szabályzat 18. cikkétől, akként rendelkezhetik, hogy a területén kiállított forgatmányban oly kitévelt, amely elzálogosításra utal, nem írottnak kell tekinteni.

Ebben az esetben ezt a kitévelt a többi Állam is nem írottnak fogja tekinteni.

Article 5.

Par dérogation à l'article 30, alinéa 1, du Règlement, chaque Etat contractant a la faculté de prescrire qu'un aval pourra être donné sur son territoire par un acte séparé indiquant le lieu où il est intervenu.

Magyarország e felhatalmazással nem élt. L. a magyar V. T. 30. §-át.

5. cikk.

Mindegyik szerződő Állam, eltérve a Szabályzat 30. cikkének első bekezdésétől, akként rendelkezhetik, hogy területén váltókezesesség a kiállítási helyet feltüntető külön okiratban vállalható.

Article 6.

Par dérogation à l'article 32 du Règlement, chaque Etat contractant a la faculté d'admettre des lettres payables en foire sur son territoire et de fixer la date de leur échéance.

6. cikk.

Mindegyik szerződő Állam, eltérve a Szabályzat 32. cikkétől, saját területén megengedheti a vásárra szóló váltók kiállítását és megállapíthatja lejáratuk időpontját.

Ces lettres seront reconnues valables par les autres Etats. Ezeket a váltókat a többi állam érvényeseknek fogja tekinteni.

Magyarország e felhatalmazással nem élt. L. a magyar V T. 32. §-át.

Article 7.

Chaque Etat contractant peut compléter l'article 37 du Règlement en ce sens que, pour une lettre de change payable sur son territoire, le porteur sera obligé de la présenter le jour même de l'échéance ; l'inobservation de cette obligation ne devra donner lieu qu'à des dommages-intérêts.

Les autres Etats auront la faculté de déterminer les conditions sous lesquelles ils reconnaîtront une telle obligation.

Magyarország e felhatalmazással nem élt. L. a magyar V T. 37. §-át.

Article 8.

Par dérogation à l'article 38, alinéa 2, du Règlement, chaque Etat contractant peut, pour les titres payables sur son territoire, autoriser le porteur à refuser un paiement partiel.

Le droit ainsi accordé au

7. cikk.

Mindegyik szerződő Állam kiegészítheti a Szabályzat 37. cikkét olyképp, hogy a területén fizetendő váltót a váltóbirtokos a lejárat napján köteles bemutatni ; e kötelezettség meg nem tartása csak kárterítésre ad jogot.

A többi Államnak joga lesz megállapítani azokat a feltételeket, amelyek alatt ily kötelezettséget el fognak ismerni.

8. cikk.

Mindegyik szerződő Állam, eltérve a Szabályzat 38. cikkének 2. bekezdésétől, feljogosíthatja a területén fizetendő váltók tekintetében a váltóbirtokost a részfizetés visszautasítására.

A váltóbirtokosnak ilyképp

porteur doit être reconnu par les autres Etats. megadott jogot a többi államnak is el kell ismernie.

Magyarország e felhatalmazással nem élt. L. a magyar V T. 38. §-át.

Article 9.

Chaque Etat contractant a la faculté de prescrire qu'avec l'assentiment du porteur, les protêts à dresser sur son territoire peuvent être remplacés par une déclaration datée et écrite sur la lettre de change elle-même, signée par le tiré et transcrite sur un registre public dans le délai fixé pour les protêts.

Une telle déclaration sera reconnue par les autres Etats.

Magyarország e felhatalmazással, mely az olasz K. T. 307. cikkére való tekintettel vétetett fel, nem élt. L. a magyar V T. 43. §-át.

Article 10.

Par dérogation à l'article 43, alinéa 2, du Règlement, chaque Etat contractant a la faculté de prescrire, soit que le protêt faute de paiement doit être dressé le premier jour ouvrable qui suit celui où le paiement peut être exigé, soit qu'il doit être dressé dans les deux jours ouvrables qui suivent.

9. cikk.

Mindegyik szerződő Állam akként rendelkezhetik, hogy területén az óvást, ha a váltóbirtokos beleegyezik, olyan, magára a váltóra vezetett és kelettel, valamint az intévényezett aláírásával ellátott nyilatkozat helyettesíthesse, amelyet az óvásra megszabott határidőben nyilvános lajstromba írtak át.

Az ilyen nyilatkozatot a többi Állam el fogja ismerni.

10. cikk.

Mindegyik szerződő Állam, eltérve a Szabályzat 43. cikkének 2. bekezdésétől, akár úgy rendelkezhetik, hogy fizetés hiánya miatt az óvást azon az első köznapon, akár pedig úgy, hogy azon a két köznapon kell felvenni, mely arra a napra következik, amikor a fizetés követelhető.

Magyarország e felhatalmazással annyiban élt, amennyiben a magyar V. T. 43. §. 2. bek. kimondja, hogy az óvást a fizetési napon délután egy óra után vagy az ezt a napot követő két köznap valamelyikén kell felvenni.

Article 11.

Chaque Etat contractant a la faculté de prescrire que l'avis du non-paiement, prévu par l'article 44, alinéa 1, du Règlement, pourra être donné par l'officier public chargé de dresser le protêt.

11. cikk.

Mindegyik szerződő Állam akként rendelkezhetik, hogy a fizetés elmaradásáról szóló értesítést, amelyet a Szabályzat 44. cikkének 1. bekezdése említ, az óvás felvételével megbízott hivatalos személy adhatja meg.

Magyarország e felhatalmazással nem élt, dacára annak, hogy a magyar *Ellentervezet* 53. cikke ezen, Oroszországban és részben Franciaországban elfogadott módot, mint általános szabályt javasolta, amit azonban a hágai államértekezlet, főleg az óvást felvevő postaközegek kímélése végett mellőzött. L. *Conf.* 320. s k. 1.

Article 12.

Chaque Etat contractant a la faculté de prescrire que les intérêts dont il est question à l'article 47, alinéa 1, 2°, et à l'article 48, 2°, du Règlement, seront de six pour cent pour les lettres de change qui sont à la fois émises et payables sur son territoire. Cette disposition sera reconnue par les autres Etats.

Le taux de l'intérêt à courir à partir d'une action en justice

12. cikk.

Mindegyik szerződő Állam akként rendelkezhetik, hogy az a kamat, amelyről a Szabályzat 47. cikke 1. bekezdésének 2. pontjában és 48. cikkének 2. pontjában van szó, a területén kiállított és ugyanott fizetendő váltók tekintetében hat százalékra rúgjon. A többi Állam ezt a rendelkezést el fogja ismerni.

A kereset beadásától folyó kamatnak kamatlábát annak

est déterminé librement par la législation de l'Etat où l'action est intentée. Toutefois, le défendeur ne peut réclamer le remboursement des intérêts qu'il a payés que jusqu'à concurrence du taux ordinaire de cinq ou de six pour cent.

az Államnak törvényhozása határozza meg, ahol a keresetet indították. Mindazonáltal az alperes annak a kamatnak megtérítését, amelyet fizetett, csak a rendes öt vagy hat százalékos kamatláb szerint követelheti.

Magyarország e felhatalmazás alapján a viszkereseti kamatot 6%-ban állapította meg. A külföldön kiállított vagy fizetendő váltók kamatjára nézve l. a magyar V T. 47. és 48. §§. ut. bekezdését.

A 2. bek.-ben érintett ú. n. perkamatra nézve külön intézkedés nem történt.

Article 13.

Chaque Etat contractant est libre de décider que, dans le cas de déchéance ou de prescription, il subsistera sur son territoire une action contre le tireur qui n'a pas fait provision ou contre un tireur ou un endosseur qui se seraient enrichis injustement. La même faculté existe, en cas de prescription, en ce qui concerne l'accepteur qui a reçu provision ou se serait enrichi injustement.

13. cikk.

Mindegyik szerződő Állam kimondhatja, hogy a viszkereset fenntartására szükséges cselekmények elmulasztásának vagy az elévülésnek esetében a kereseti jog területén fennmarad oly kibocsátó ellen, aki nem adott fedezetet, vagy az oly kibocsátó és forgató ellen, aki jogalap nélkül gazdagodnék. Ugyanez állapítható meg elévülés esetében oly elfogadó ellen, aki fedezetet kapott vagy jogalap nélkül gazdagodnék.

Magyarország e felhatalmazás alapján az eddigi V T. 90. §-ában szabályozott, de a forgatókra ki nem terjedő gazdagodási keresetet fenntartotta. L. a magyar V T. 104. §-át.

Article 14.

14. cikk.

La question de savoir si le tireur est obligé de fournir provision à l'échéance et si le porteur a des droits spéciaux sur cette provision reste en dehors du Règlement et de la présente Convention.

Azt a kérdést, vajjon a kibocsátó köteles-e a lejáratkor fedezetet adni és vajjon a váltóbirtokosnak erre a fedezetre külön jogai vannak-e, a Szabályzat és a jelen Egyezmény nem érinti.

A magyar V T. a fedezet kérdésére époly kevésbé terjeszkedik ki, mint az eddigi V T. L. Bevezetés 13. l. és V T. 27. §.

Article 15.

15. cikk.

Chaque Etat contractant peut, pour le cas d'une lettre de change payable sur son territoire, régler les conséquences de la perte de cette lettre, notamment au point de vue de l'émission d'une nouvelle lettre, du droit d'obtenir le paiement ou de faire ouvrir une procédure d'annulation.

Mindegyik szerződő Állam szabályozhatja a területén fizetendő váltók elveszésének következményeit, nevezetesen új váltó kibocsátásának, a fizetés kieszközlésére vonatkozó jognak vagy a megsemmisítési eljárás megindításának szempontjából.

Les autres Etats ont la faculté de déterminer les conditions sous lesquelles ils reconnaîtront les décisions judiciaires rendues en conformité de l'alinéa précédent.

A többi Állam meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett az előbbi bekezdés értelmében hozott bírói határozatokat elfogja ismerni.

E felhatalmazás alapján a magyar V T. a 100—103. §§-ban szabályozta a megsemmisítési eljárást.

Article 16.

16. cikk.

C'est à la législation de chaque Etat qu'il appartient

Mindegyik szerződő Állam törvényhozására tartozik,

de déterminer les causes d'interruption et de suspension de la prescription des actions résultant d'une lettre de change dont ses tribunaux ont à connaître.

Les autres Etats ont la faculté de déterminer les conditions auxquelles ils reconnaîtront de pareilles causes. Il en est de même de l'effet d'une action comme moyen de faire courir le délai de prescription prévu par l'article 70, alinéa 3, du Règlement.

E felhatalmazás alapján a magyar V. T. 96—99. §§-ban állapította meg az elévülést félbeszakító és felfüggesztő okokat.

Article 17.

Chaque Etat contractant a la faculté de prescrire que certains jours ouvrables seront assimilés aux jours fériés légaux en ce qui concerne la présentation à l'acceptation ou au paiement et tous autres actes relatifs à la lettre de change.

E felhatalmazás alapján, mely különösen Franciaországra való tekintettel vétetett fel, a becikkelyező törvény 4. §-a rendeleti útnak tartotta fenn a szünnapok meghatározását. A 24. cikk 3. bek. a szünnapok közlését írja elő.

hogy az elévülés félbeszakításának vagy nyugvásának okait megállapítsa azokra a váltókeresetekre nézve, amelyeknek elbírálására bíróságai vannak hivatva.

A többi Állam megállapíthatja azokat a feltételeket, amelyek mellett ezeket az okokat el fogja ismerni. Ugyanez áll valamely cselekménynek, mint a Szabályzat 70. cikke 3. bekezdésében megállapított elévülési időt folyamatba tevő eszköznek hatására nézve is.

17. cikk.

Mindegyik szerződő Állam akként rendelkezhetik, hogy a váltónak elfogadás vagy fizetés végetti bemutatását és a váltóra vonatkozó más cselekményeket illetőleg bizonyos hétköznapiak a törvényes szünetnapokkal egyenlők.

Article 18.

Chaque Etat contractant a la faculté de ne pas reconnaître la validité de l'engagement pris en matière de lettre de change par l'un de ses ressortissants et qui ne serait tenu pour valable dans le territoire des autres Etats contractants que par application de l'article 74, alinéa 2, du Règlement.

E fenntartás alapján a magyar V. T. 74. §-a 3. bek. intézkedik a magyar állampolgároknak külföldön tett váltónyilatkozataira nézve.

Article 19.

Les Etats contractants ne peuvent subordonner à l'observation des dispositions sur le timbre la validité des engagements pris en matière de lettre de change ou l'exercice des droits qui en découlent.

Ils peuvent, toutefois, suspendre l'exercice de ces droits jusqu'à l'acquittement des droits de timbre qu'ils ont prescrits. Ils peuvent également décider que la qualité et les effets de titre immédiatement exécutoire qui, d'après leurs législations, seraient attribués à la lettre de change, seront subordonnés à la condition que le droit de timbre

18. cikk.

Mindegyik szerződő Állam fenntartja magának azt a jogot, hogy ne ismerje el a saját állampolgára által vállalt oly váltókötelezettségnek érvényességét, amely a többi szerződő Állam területén csak is a Szabályzat 74. cikkének 2. bekezdésében foglalt rendelkezés alkalmazásával volna érvényesnek tekinthető.

19. cikk.

A szerződő Államok a váltókötelezettségek érvényességét vagy az azokból folyó jogok gyakorlását nem tehetik függővé a bélyegszabályok megtartásától.

Mindazonáltal e jogok gyakorlását a náluk megszabott bélyegkötelezettség teljesítéség felfüggeszthetik. Hasonlóképpen kimondhatják, hogy a közvetlenül végrehajtható okirat minősége és hatálya, amely minőség és hatály törvényhozásuk szerint a váltót megilletné, attól a feltételtől függ, hogy a bélyegilleték lerovása a váltó kibocsátásakor

ait été, dès la création du titre, dûment acquitté conformément aux dispositions de leurs lois.

törvényeik rendelkezéseinek megfelelően megtörtént.

L. a magyar V T. 1. §-ánál.

Article 20.

Les Etats contractants se réservent la faculté de ne pas appliquer les principes de droit international privé consacrés par la présente Convention ou par le Règlement en tant qu'il s'agit

1° d'un engagement pris hors des territoires des Etats contractants ;

2° d'une loi qui serait applicable d'après ces principes et qui ne serait pas celle d'un des Etats contractants.

20. cikk.

A szerződő Államok fenn tartják maguknak azt a jogot, hogy a jelen Egyezményben vagy a Szabályzatban foglalt nemzetközi magánjogi elveket ne alkalmazzák annyiban, amennyiben szó van

1. a szerződő Államok területein kívül vállalt kötelezettségről ;

2. oly törvényről, amelyet az említett elvek szerint alkalmazni kellene, de amely a szerződő Államok egyikének sem törvénye.

E fenntartás különösen oly esetre vonatkozik, midőn egy nem szerződő állam a szerződő államok polgáraival szemben hátrányosan rendelkezne s ennek folytán a nemzetközi jog általános elvei szerint megtorlásnak van helye. L. *Conf. Actes* 134. l.

Article 21.

Les dispositions des articles 2 à 13 et 15 à 20, relatives à la lettre de change, s'appliquent également au billet à ordre.

21. cikk.

A 2.—13. és 15.—20. cikkek rendelkezései a saját váltóra is állanak.

Article 22.

Chaque Etat contractant se réserve la faculté de restreindre l'engagement mentionné dans l'article premier aux seules dispositions sur la lettre de change et de ne pas introduire sur son territoire les dispositions sur le billet à ordre contenues dans le titre II du Règlement. Dans ce cas, l'Etat qui a profité de cette réserve, ne sera considéré comme Etat contractant que pour ce qui concerne la lettre de change.

Chaque Etat se réserve également la faculté de faire des dispositions concernant le billet à ordre un Règlement spécial qui sera entièrement conforme aux stipulations du titre II du Règlement et qui reproduira les règles sur la lettre de change auxquelles il est renvoyé, sous les seules modifications résultant des articles 77, 78, 79 et 80 du Règlement et de l'article 21 de la présente Convention.

E fenntartás különösen Oroszországra való tekintettel történt, ahol a belföldi forgalomban túlnyomóan a saját váltó használatotik. L. *Deux. Conf. Actes* I. 175. l. II. 102. l. Oroszország ezek szerint csak az idegen váltók tekintetében minősítendő szerződő államnak s a saját váltóra nézve csak akkor, ha az Egységes Szabályzatnak

22. cikk.

Mindegyik szerződő Állam fenntartja azt a jogot, hogy az 1. cikkben említett kötelezettségét csakis az idegen váltóra vonatkozó rendelkezésekre korlátozza és hogy a saját váltóra vonatkozólag a Szabályzat II. címében foglalt rendelkezéseket területén ne léptesse életbe. Ebben az esetben az az Állam, amely ezzel a jogával él, csak az idegen váltóra nézve fog szerződő Államnak tekintetni.

Hasonlóképpen mindegyik Állam fenntartja magának azt a jogot, hogy a saját váltóra vonatkozó rendelkezésekből külön szabályzatot alkosson, amely teljesen egyező lesz a Szabályzat II. címében foglalt rendelkezésekkel és amely az idegen váltóra itt megállapított szabályokat csakis a Szabályzat 77., 78., 79. és 80. cikkeiben és a jelen Egyezmény 21. cikkében foglalt módosításokkal fogja ismételni.

az idegen váltóra felállított rendelkezéseit a II. címnek megfelelően kiterjesztené a saját váltóra is és csakis oly eltéréseket venne fel, aminőket az E. Sz. 77—80. és az Egyezmény 21. cikke megenged. L. Indokolás 57. l.

Article 23.

23. cikk.

Les Etats contractants s'obligent à ne pas changer l'ordre des articles du Règlement par l'introduction des modifications ou additions auxquelles ils sont autorisés.

A szerződő Államok kötelezik magukat, hogy a Szabályzat cikkeinek sorrendjét azokkal a módosításokkal vagy kiegészítésekkel, amelyekre jogosítva vannak, nem fogják megváltoztatni.

A Szabályzat szakaszainak számozása nem esik e korlát alá. L. *Deux. Conf. Actes* I. 176. l. Mindazonáltal a magyar V T. a Szabályzat számozását is megtartotta s a kiegészítéseket részint az illető szakaszhoz csatolta, részint a Szabályzat vége után folytatólagos szakaszokba foglalta. L. Bevezetés 23. l.

Article 24.

24. cikk.

Les Etats contractants communiqueront au Gouvernement des Pays-Bas toutes les dispositions qu'ils édicteront en vertu de la présente Convention ou en exécution du Règlement.

A szerződő Államok közölni fogják Németalföld Kormányával mindazokat a rendelkezéseket, amelyeket a jelen Egyezmény értelmében vagy a Szabályzat végrehajtása végett meg fognak állapítani.

De même, les Etats communiqueront audit Gouvernement les termes qui, dans les langues reconnues sur leur territoire, correspondent à la dénomination de *lettre de change* et de *billet à ordre*. Lorsqu'il s'agit d'une même

Az Államok ugyancsak közölni fogják a nevezett Kormánnyal azokat a kifejezéseket, amelyek a területükön elismert nyelveken az *idegen váltó* vagy a *saját váltó* elnevezésnek megfelelnek. Ha ugyanarról a nyelvről van

langue, les Etats intéressés s'entendront entre eux, autant que possible, sur le choix d'un seul et même terme.

Les Etats notifieront, en outre, audit Gouvernement la liste des jours fériés légaux et des autres jours où le paiement ne peut être exigé dans leurs pays respectifs.

Les Etats où une loi autre que la loi nationale est déclarée compétente pour déterminer la capacité de leurs ressortissants de s'engager par lettre de change, auront également soin d'en informer le Gouvernement des Pays-Bas.

Le Gouvernement des Pays-Bas fera connaître immédiatement à tous les autres Etats contractants les indications qui lui auront été données en vertu des alinéas précédents.

A 2. és 3. bekezdésben érintett kifejezésekre és szünnapokra nézve a becikkelyező törvény 4. §-a rendeletre utal.

A 4. bek. az Egységes Szabályzat 74. cikkére vonatkozik. L. alább 235. l.

Article 25.

La présente Convention sera ratifiée aussitôt que possible.

Les ratifications seront déposées à la Haye.

szó, az érdekelt Államok, amennyire lehetséges, egymás között meg fognak egyezni ugyanegy kifejezés választásában.

Az Államok továbbá közölni fogják a nevezett Kormánnyal a törvényes szünnapoknak és azoknak a többi napoknak jegyzékét, amikor az illető országban a fizetés nem követelhető.

Azok az Államok, ahol nem a hazai törvény, hanem más törvény van kijelölve mint olyan, amely állampolgáraiknak váltóképességét meghatározza, hasonlóképen értesíteni fogják erről a körülményről Németalföld kormányát.

Németalföld Kormánya a többi szerződő Állammal haladéktalanul tudatni fogja azokat a közléseket, amelyeket az előbbi bekezdések értelmében kapott.

25. cikk.

A jelen Egyezményt, mielőtt lehetőség, megerősítik.

A megerősítő okiratokat Hágában fogják letenni.

Le premier dépôt de ratifications sera constaté par un procès-verbal signé par les Représentants des Etats qui y prennent part et par le Ministre des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

Les dépôts ultérieurs de ratifications se feront au moyen d'une notification écrite adressée au Gouvernement des Pays-Bas et accompagnée de l'instrument de ratification.

Copie certifiée conforme du procès-verbal relatif au premier dépôt de ratifications, des notifications mentionnées à l'alinéa précédent, ainsi que des instruments de ratification qui les accompagnent, sera immédiatement, par les soins du Gouvernement des Pays-Bas et par la voie diplomatique, remise aux Etats qui ont signé la présente Convention ou qui y auront adhéré. Dans les cas visés par l'alinéa précédent, ledit Gouvernement leur fera connaître en même temps la date à laquelle il a reçu la notification.

A megerősítő okiratok első letételéről jegyzőkönyv készül, amelyet az eljárásban résztvevő Államok képviselői és Németalföld Külügyminisztere írnak alá.

A megerősítő okiratoknak későbbi letételei Németalföld Kormányához intézett és a megerősítő okirattal felszerelt írásbeli közlés útján fognak történni.

A megerősítő okiratok első letételére vonatkozó jegyzőkönyvnek, az előbbi bekezdésben említett közléseknek, valamint az azokat kísérő megerősítő okiratoknak hiteles másolatát Németalföld Kormánya diplomáciai úton haladéktalanul meg fogja küldetni azoknak az Államoknak, amelyek a jelen Egyezményt aláírták vagy amelyek csatlakoztak hozzá. Az előbbi bekezdés eseteiben az említett Kormány tudomásukra fogja juttatni azt az időpontot is, amikor a közlést megkapta.

A megerősítő okiratok első letétele a 27. cikk értelmében az Egyezmény életbelépésére, a 28. c. értelmében a felmondási időre és a 30. c. értelmében az újabb állam-értekezlet összehívására nézve mint kiindulási időpont mérvadó.

Article 26.

Les Etats non signataires, pourront adhérer à la présente Convention, qu'ils aient été ou non représentés aux Conférences internationales de la Haye pour l'Unification du Droit relatif à la Lettre de Change et au Billet à Ordre.

L'Etat qui désire adhérer notifie par écrit son intention au Gouvernement des Pays-Bas en lui transmettant l'acte d'adhésion qui sera déposé dans les Archives dudit Gouvernement.

Le Gouvernement des Pays-Bas transmettra immédiatement à tous les Etats qui ont signé la présente Convention ou qui y auront adhéré, copie certifiée conforme de la notification ainsi que de l'acte d'adhésion, en indiquant la date à laquelle il a reçu la notification.

Article 27.

La présente Convention produira effet, pour les Etats qui auront participé au premier dépôt de ratifications, six mois après la date du procès-verbal de ce dépôt et, pour les Etats qui la ratifieront

26. cikk.

Azok az Államok, amelyek a jelen Egyezményt nem írták alá, csatlakozhatnak hozzá, akár voltak képviselve a váltójog egységesítése végett Hágában tartott nemzetközi államértekezleteken, akár nem.

Az az Állam, amely az Egyezményhez csatlakozni kíván, ezt a szándékát írásban közli Németalföld Kormányával és megküldi ennek a csatlakozó iratot, amelyet a nevezett Kormány irattárában fognak letenni.

Németalföld Kormánya haladéktalanul meg fogja küldeni a közlésnek és a csatlakozó okiratnak hiteles másolatát mindazoknak az Államoknak, amelyek a jelen Egyezményt aláírták vagy amelyek csatlakoztak hozzá és egyúttal tudomásukra fogja juttatni azt az időpontot is, amikor a közlést megkapta.

27. cikk.

A jelen Egyezmény azokra az Államokra nézve, amelyek a megerősítő okiratoknak első letételében részt vettek, az erről szerkesztett jegyzőkönyv keltétől számított hat hónap múlva lép életbe, azokra az

ultérieurement ou qui y adhéreront, six mois après que les notifications prévues dans l'article 25, alinéa 4, et dans l'article 26, alinéa 2, auront été reçues par le Gouvernement des Pays-Bas.

Államokra nézve pedig, amelyek később erősítik meg az Egyezményt, vagy amelyek csatlakoznak hozzá, hat hónap múlva attól az időponttól, amikor Németalföld Kormány-a 25. cikk 4. bekezdésében és a 26. cikk 2. bekezdésében említett közléseket megkapja.

Az életbeléptetésre nézve l. a magyar V T. 117. §-át.

Article 28.

S'il arrivait qu'un des Etats contractants voulût dénoncer la présente Convention, la dénonciation sera notifiée, par écrit, au Gouvernement des Pays-Bas qui communiquera immédiatement copie certifiée conforme de la notification à tous les autres Etats en leur faisant connaître la date à laquelle il l'a reçue.

La dénonciation, qui ne pourra se faire qu'après un délai de trois ans à partir de la date du premier dépôt des ratifications, produira ses effets à l'égard de l'Etat seul qui l'aura notifiée et un an après que la notification en sera parvenue au Gouvernement des Pays-Bas.

Article 29.

L'Etat qui désire profiter d'une des réserves mention-

28. cikk.

Ha valamelyik szerződő Állam a jelen Egyezményt fel akarja mondani, a felmondást írásban közli Németalföld Kormányával, amely a közlés hiteles másolatát haladéktalanul megküldi a többi Államoknak és tudomásukra juttatja azt az időpontot, amikor a közlést megkapta.

A felmondás, amely csak a megerősítő okiratok első letételétől számított három év elteltével történhetik, csupán arra az Államra nézve hatályos, amely azt közölte, és ez a hatály a közlésnek Németalföld Kormányához érkezésétől számított egy év múlva kezdődik.

29. cikk.

Az az Állam, amely az 1. cikk 2. bekezdésében vagy a

nées dans l'article premier, alinéa 2, ou dans l'article 22, alinéa 1, doit l'insérer dans l'acte de ratification ou d'adhésion. S'il désire ultérieurement renoncer à cette réserve, il notifie par écrit son intention au Gouvernement des Pays-Bas ; en ce cas, les dispositions de l'article 26, alinéa 3, et de l'article 27 sont applicables.

L'Etat contractant qui, postérieurement, désire profiter d'une des réserves ci-dessus mentionnées notifie par écrit son intention au Gouvernement des Pays-Bas ; sont applicables à cette notification les dispositions de l'article 28.

Article 30.

Après un délai de deux ans à partir du premier dépôt des ratifications, cinq Etats contractants peuvent adresser une demande motivée au Gouvernement des Pays-Bas à l'effet de provoquer la réunion d'une Conférence qui délibérerait sur la question de savoir s'il y a lieu d'introduire des additions ou des modifications dans le Règlement ou la présente Convention.

En l'absence d'une telle demande, le Gouvernement

22. cikk 1. bekezdésében foglalt fenntartások valamelyikével élni akar, köteles ezt a megerősítő vagy a csatlakozó okiratba foglalni. Ha utólagosan erről le akar mondani, szándékát Németalföld Kormányával írásban közli ; a 26. cikk 3. bekezdésének és a 27. cikknek rendelkezései erre az esetre is állanak.

Az a szerződő Állam, amely később óhajt a fentemlített fenntartások valamelyikével élni, szándékát Németalföld Kormányával írásban közli ; a 28. cikk rendelkezései erre a közlésre is állanak.

30. cikk.

A megerősítő okiratoknak első letételétől számított két év múlva öt szerződő Állam Németalföld Kormányához megokolt megkeresést intézhet aziránt, hogy új államértekezletet hívjon össze annak a kérdésnek megfontolása végett, hogy kellene-e a Szabályzatot vagy a jelen Egyezményt kiegészíteni vagy módosítani.

Ily megkeresés hiányában Németalföld Kormány a meg-

des Pays-Bas prendra soin de convoquer une Conférence dans le but indiqué après l'expiration d'un délai de cinq ans à partir du premier dépôt des ratifications.

Article 31.

La présente Convention qui portera la date du vingt-trois juillet 1912, pourra être signée à la Haye, jusqu'au trente-et un juillet 1913, par les Plénipotentiaires des Puissances représentées à la première ou à la deuxième Conférence internationale pour l'unification du droit relatif à la lettre de change et au billet à ordre.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires ont revêtu la présente Convention de leurs signatures et y ont apposé leurs cachets.

Fait à la Haye, le vingt-trois juillet Mil Neuf Cent Douze, en un seul exemplaire qui restera déposé dans les archives du Gouvernement des Pays-Bas, et dont une copie certifiée conforme sera remise, par la voie diplomatique, à chacun des Gouvernements représentés à la Conférence.

erősítő okiratoknak első letételétől számított öt év elmulásával fog a meghatározott célból államértekezletet összehívni.

31. cikk.

A jelen Egyezményt, amelynek kelte 1912. július 23. napja lesz, azoknak a Hatalmaknak meghatalmazottai, amelyek az idegen és a saját váltóra vonatkozó jog egységesítése tárgyában tartott első vagy második nemzetközi államértekezleten képviselve voltak, 1913. év július hó 31. napjáig írhatják alá Hágában.

Minek hitelül a meghatalmazottak a jelen Egyezményt aláírták és pecsétjeikkel ellátták.

Kelt Hágában az ezerkilencszáztizenkettedik évi július havának huszonharmadik napján egyetlen példányban, amelyet Németalföld Kormánya fog levéltárában őriztetni és amelynek egy-egy hitelesített másolatát diplomáciai úton fogja megküldeni az államértekezleten képviselt Kormányok mindegyikének.

(Aláírások).

Règlement Uniforme sur la lettre de change et le billet à ordre.

TITRE PREMIER.

De la Lettre de Change.

CHAPITRE PREMIER.

*De la création et de la forme
de la lettre de change.*

Article premier.

La lettre de change contient:

1° la dénomination de lettre de change insérée dans le texte même du titre et exprimée dans la langue employée pour la rédaction de ce titre ;

2° le mandat pur et simple de payer une somme déterminée ;

3° le nom de celui qui doit payer (*tiré*) ;

4° l'indication de l'échéance

5° celle du lieu où le paiement doit s'effectuer ;

Egységes Szabályzat az idegen és a saját váltóról.*)

ELSŐ CÍM.

Az idegen váltóról.

I. FEJEZET.

*Az idegen váltó kiállításáról
és alakjáról.*

1. cikk.

Az idegen váltó tartalmazza

1. a váltó elnevezést magában az okirat szövegében és azon a nyelven, amelyen az okirat ki van állítva ;

2. a feltétlen meghagyást határozott pénzösszeg fizetésére ;

3. annak a nevét, aki a fizetést teljesítse (*intézkényezett*)

4. a lejárat megjelölését ;

5. annak a helynek megjelölését, ahol a fizetést teljesíteni kell ;

*) A magyarázatokat l. alább az új magyar Váltótörvény megfelelő szakaszainál.

6° le nom de celui auquel ou à l'ordre duquel le paiement doit être fait ;

7° l'indication de la date et du lieu où la lettre est créée ;

8° la signature de celui qui émet la lettre (*tireur*).

Article 2.

Le titre dans lequel une des énonciations indiquées à l'article précédent fait défaut, ne vaut pas comme lettre de change, sauf dans les cas déterminés par les alinéas suivants.

La lettre de change dont l'échéance n'est pas indiquée, est considérée comme payable à vue.

A défaut d'indication spéciale, le lieu désigné à côté du nom du tiré est réputé être le lieu de paiement et, en même temps, le lieu du domicile du tiré.

La lettre de change n'indiquant pas le lieu de sa création est considérée comme souscrite dans le lieu désigné à côté du nom du tireur.

Article 3.

La lettre de change peut être à l'ordre du tireur lui-même.

Elle peut être tirée sur le tireur lui-même.

6. annak a nevét, akinek részére vagy akinek rendeltére kell a fizetést teljesíteni ;

7. a váltó kiállítása napjának és helyének megjelölését ;

8. annak az aláírását, aki a váltót kibocsátja (*kibocsátó*).

2. cikk.

Oly okirat, amelyből az előbbi cikkben megjelölt alkotórészek valamelyike hiányzik, nem váltó, kivéve a következő bekezdésekben foglalt eseteket.

Az oly váltót, amelyen a lejárat nincs megjelölve, megtekintésre szóló váltónak kell tekinteni.

Külön megjelölés hiányában az intézvényszerű neve megjelölt helyet a váltónak kell tekinteni.

A váltón a kiállítás helye megjelölve nincs, a váltót úgy kell tekinteni, mint amelyet a kibocsátó neve mellett megjelölt helyen állítottak ki.

3. cikk.

A váltó a kibocsátónak saját rendeltére is szólhat.

A váltó magára a kibocsátóra is intézvényszerű.

Elle peut être tirée pour le compte d'un tiers.

A váltó harmadik személy számlájára is kibocsátható.

Article 4.

4. cikk.

Une lettre de change peut être payable au domicile d'un tiers, soit dans le lieu du domicile du tiré, soit dans un autre lieu (*lettre de change domiciliée*).

A váltó szólhat úgy is, hogy harmadik személynél fizetendő, még pedig akár az intézvényezettnek lakóhelyén, akár más helyen (*telepített váltó*).

Article 5.

5. cikk.

Dans une lettre de change payable à vue ou à un certain délai de vue, il peut être stipulé par le tireur que la somme sera productive d'intérêts. Dans toute autre lettre de change, cette stipulation est réputée non écrite.

A megtekintésre vagy megtekintés után bizonyos időre fizetendő váltóban a kibocsátó kamatot köthet ki a váltóösszeg után. Minden másnemű váltóban ezt a kikötést nem írotnak kell tekinteni.

Le taux des intérêts doit être marqué dans la lettre ; à défaut de cette indication, il est de cinq pour cent.

A kamatlábat a váltóban meg kell jelölni. E megjelölés hiányában a kamatláb öt százalék.

Les intérêts courent à partir de la date de la lettre de change, si une autre date n'est indiquée.

Ha más nap nincs megjelölve, a kamat a váltó kiállításának napjától jár.

Article 6.

6. cikk.

La lettre de change dont le montant est écrit à la fois en toutes lettres et en chiffres, vaut, en cas de différences, pour la somme écrite en toutes lettres.

Ha a váltóban a fizetendő pénzösszeg betűkkel és egyúttal számokkal van kiírva, eltérés esetében a betűkkel kiírt összeg érvényes.

La lettre de change dont le montant est écrit plusieurs fois, soit en toutes lettres, soit en chiffres, ne vaut, en cas de différence, que pour la moindre somme.

Article 7.

Si une lettre de change porte la signature de personnes incapables de s'obliger, les obligations des autres signataires n'en sont pas moins valables.

Article 8.

Quiconque appose sa signature sur une lettre de change, comme représentant d'une personne pour laquelle il n'avait pas le pouvoir d'agir, est obligé lui-même en vertu de la lettre. Il en est ainsi du représentant qui a dépassé ses pouvoirs.

Article 9.

Le tireur est garant de l'acceptation et du paiement.

Il peut s'exonérer de la garantie de l'acceptation ; toute clause par laquelle il s'exonère de la garantie du paiement est réputée non écrite.

Az olyan váltó, amelyben az összeg akár betűkkel, akár számokkal többször van kiírva, eltérés esetében csak a legkisebbik összeg erejéig érvényes.

7. cikk.

Ha a váltón oly személy aláírása fordul elő, aki nem kötelezheti magát, ez a többi aláíró kötelezettségének érvényességét nem érinti.

8. cikk.

Ha valaki váltónyilatkozatot oly személynek képviselőjeképpen ír alá, akinek képviseletére nem volt jogosítva, személyesen válik a váltó alapján kötelezetté. Ugyanez áll arra a képviselőre, aki túllépte meghatalmazásának körét.

9. cikk.

A kibocsátó felelős a váltó elfogadásáért és kifizetéseért.

A kibocsátó az elfogadásért való felelősségét kizárhatja ; minden olyan kikötést, amelylyel a kibocsátó a fizetésért való felelősségét kizárja, nem írottak kell tekinteni.

CHAPITRE II.

*De l'endossement.**Article 10.*

Toute lettre de change, même non expressément tirée à ordre, est transmissible par la voie de l'endossement.

Lorsque le tireur a inséré dans la lettre de change les mots »non à ordre« ou une expression équivalente, le titre n'est transmissible que dans la forme et avec les effets d'une cession ordinaire.

L'endossement peut être fait même au profit du tiré, accepteur ou non, du tireur ou de tout autre obligé. Ces personnes peuvent endosser la lettre à nouveau.

Article 11.

L'endossement doit être pur et simple. Toute condition à laquelle il est subordonné est réputée non écrite.

L'endossement partiel est nul.

Est également nul l'endossement »au porteur«.

Article 12.

L'endossement doit être écrit sur la lettre de change ou sur une feuille qui y est

II. FEJEZET.

*A forgatmányról.**10. cikk.*

Minden váltó, még ha nincs is kifejezetten rendeletre kiállítva, forgatmány útján átruházható.

Ha a kibocsátó a váltóba ezeket a szavakat vette fel: »nem rendeletre« vagy ha más hasonló értelmű kifejezést vett fel, a váltó csak közönséges engedmény alakjában és hatásaival ruházható át.

A váltó forgatható az intézkedéssel is, akár elfogadta a váltót, akár nem, továbbá a kibocsátóra vagy bármely más kötelezettre. Ezek a személyek a váltót tovább forgathatják.

11. cikk.

A forgatmánynak feltétlennek kell lennie. A forgatmányhoz fűzött bárminő feltételt nem írottak kell tekinteni.

A részforgatmány semmis.

Hasonlóképen semmis a »beutatóra« szóló forgatmány.

12. cikk.

A forgatmányt a váltóra vagy a váltóhoz csatolt lapra (*toldatra*) kell írni. A for-

rattachée (*allonge*). Il doit être signé par l'endosseur.

L'endossement est valable alors même que le bénéficiaire n'y serait pas désigné ou que l'endosseur se serait borné à apposer sa signature au dos de la lettre de change ou d'une allonge (*endossement en blanc*).

Article 13.

L'endossement transmet tous les droits résultant de la lettre de change.

Si l'endossement est en blanc, le porteur peut

1° remplir le blanc, soit de son nom, soit du nom d'une autre personne ;

2° endosser la lettre de nouveau en blanc ou à une autre personne ;

3° remettre la lettre à un tiers, sans remplir le blanc et sans l'endosser.

Article 14.

L'endosseur est, sauf clause contraire, garant de l'acceptation et du paiement.

Il peut interdire un nouvel endossement ; dans ce cas, il n'est pas tenu à la garan-

gatómat a forgatónak alá kell írnia.

A forgatómat akkor is érvényes, ha a forgatómatos nincs megjelölve, vagy ha a forgató pusztán aláírását írja a váltónak vagy a toldatnak hátlapjára (*üres forgatómat*).

13. cikk.

A forgatómat a váltóból eredő minden jogot átruház.

Ha a forgatómat üres, a váltóbirtokos

1. az üres részt kitöltheti akár saját nevével, akár más személynek a nevével ;

2. a váltót újból forgathatja üres forgatómatnyal vagy pedig harmadik személy nevére ;

3. a váltót harmadik személynek tovább adhatja anélkül, hogy az üres forgatómatot kitöltené és a váltót forgatná.

14. cikk.

A forgató ellenkező kikötés hiányában felelős a váltó elfogadásáért és kifizetéséért.

A forgató a váltó továbbforgatását megtilthatja ; ebben az esetben nem felelős

tie envers les personnes auxquelles la lettre est ultérieurement endossée.

Article 15.

Le détenteur d'une lettre de change est considéré comme porteur légitime s'il justifie de son droit par une suite ininterrompue d'endossements, même si le dernier endossement est en blanc. Quand un endossement en blanc est suivi d'un autre endossement, le signataire de celui-ci est réputé avoir acquis la lettre par l'endossement en blanc. Les endossements bifés sont réputés non avenus.

Si une personne a été déposée d'une lettre de change par quelque événement que ce soit, le porteur justifiant de son droit de la manière indiquée à l'alinéa précédent, n'est tenu de se dessaisir de la lettre que s'il l'a acquise de mauvaise foi ou si, en l'acquérant, il a commis une faute lourde.

Article 16.

Les personnes actionnées en vertu de la lettre de change ne peuvent pas opposer au porteur les exceptions fon-

azokkal a személyekkel szemben, akikre a váltót később forgatták.

15. cikk.

Akinek a váltó kezében van, azt jogos váltóbirtokosnak kell tekinteni, ha jogát a forgatmányoknak meg nem szakított láncolatával igazolja; áll ez még akkor is, ha az utolsó forgatmány üres. Ha az üres forgatmányra más forgatmány következik, az utóbbi forgatmány aláíróját úgy kell tekinteni, mint aki az üres forgatmány útján szerezte meg a váltót. A törölt forgatmányokat nem létezőknek kell tekinteni.

Ha valaki a váltó birtokát bármi módon elvesztette, az a váltóbirtokos, aki jogát az előbbi bekezdésben meghatározott módon igazolja, a váltót csak akkor köteles kiadni, ha rosszhiszeműleg szerezte, vagy ha megszerzésében őt súlyos gondatlanság terheli.

16. cikk.

A váltókeresettel megtámadott személyek a váltóbirtokos ellen nem élhetnek oly kifogásokkal, amelyek a

dées sur leurs rapports personnels avec le tireur ou avec les porteurs antérieurs, à moins que la transmission n'ait eu lieu à la suite d'une entente frauduleuse.

Article 17

Lorsque l'endossement contient la mention »valeur en recouvrement«, »pourencaissement«, »par procuration«, ou toute autre mention impliquant un simple mandat, le porteur peut exercer tous les droits dérivant de la lettre de change, mais il ne peut endosser celle-ci qu'à titre de procuration.

Les obligés ne peuvent, dans ce cas, invoquer contre le porteur que les exceptions qui seraient opposables à l'endosseur.

Article 18.

Lorsqu'un endossement contient la mention »valeur en garantie«, »valeur en gage« ou toute autre mention impliquant un nantissement, le porteur peut exercer tous les droits dérivant de la lettre de change, mais un endossement fait par lui ne vaut que

kibocsátóhoz vagy az előbbi váltóbirtokosokhoz valószemélyes viszonyukra vannak alapítva, kivéve, ha az átruházás csalárd egyetértés folyománya.

17. cikk.

Ha a forgatmányhoz ez a megjegyzés van csatolva : »értéke a beszedésben«, »behajtás végett«, »meghatalmazásul«, vagy pedig az egyszerű meghatalmazást kifejező bármely más megjegyzés, a váltóbirtokos a váltóból eredő minden jogot gyakorolhat ugyan, de a váltót csakis ilyen meghatalmazó forgatmánnyal forgathatja tovább.

A kötelezettek ebben az esetben a váltóbirtokos ellen csak azokkal a kifogásokkal élhetnek, amelyek a forgató ellen érvényesíthetők.

18. cikk.

Ha a forgatmány ezt a megjegyzést tartalmazza »értéke biztosítékul«, »értéke zálogul« vagy ha elzálogosításra utaló bármely más megjegyzést tartalmaz, a váltóbirtokos a váltóból eredő minden jogot gyakorolhat, de forgatmányának csakis olyan

comme endossement à titre de procuration.

Les obligés ne peuvent invoquer contre le porteur les exceptions fondées sur leurs rapports personnels avec l'endosseur, à moins que l'endossement n'ait eu lieu à la suite d'une entente frauduleuse.

Article 19.

L'endossement postérieur à l'échéance produit les mêmes effets qu'un endossement antérieur. Toutefois, l'endossement postérieur au protêt faute de paiement ou fait après l'expiration du délai fixé pour le dresser, ne produit que les effets d'une cession ordinaire.

CHAPITRE III.

De l'acceptation.

Article 20.

La lettre de change peut être, jusqu'à l'échéance, présentée à l'acceptation du tiré, au lieu de son domicile, par le porteur ou même par un simple détenteur.

Article 21.

Dans toute lettre de change, le tireur peut stipuler qu'elle

hatálya van, mint a meghatalmazó forgatmánynak.

A kötelezettek az ilyen váltóbirtokos ellen nem élhetnek oly kifogásokkal, amelyek a forgatóhoz való személyes viszonyukra vannak alapítva, kivéve ha a forgatmány csalárd egyetértés folyománya.

19. cikk.

A lejárát utáni forgatmánynak ugyanaz a hatálya, mint a lejárát előtti forgatmánynak. Mindazonáltal az a forgatmány, amely a fizetés hiánya miatti óvás felvétele vagy a felvételére megszabott határidő eltelte után keletkezett, csak közönséges engedmény hatásait idézi elő.

III. FEJEZET.

Az elfogadásról.

20. cikk.

A váltóbirtokos, sőt az is, akinek a váltó pusztán kezében van, a váltót az intézvényezettnek a lejárátig az intézvényezett lakóhelyén elfogadás végett bemutathatja.

21. cikk.

A kibocsátó minden váltóban — határidő tűzésével

devra être présentée à l'acceptation, avec ou sans fixation de délai.

Il peut interdire dans la lettre la présentation à l'acceptation, à moins qu'il ne s'agisse d'une lettre de change domiciliée ou tirée à un certain délai de vue.

Il peut aussi stipuler que la présentation à l'acceptation ne pourra avoir lieu avant une certaine date.

Tout endosseur peut stipuler que la lettre devra être présentée à l'acceptation, avec ou sans fixation de délai, à moins qu'elle n'ait été déclarée non acceptable par le tireur.

Article 22.

Les lettres de change à un certain délai de vue doivent être présentées à l'acceptation dans les six mois de leur date.

Le tireur peut abréger ce dernier délai ou en stipuler un plus long.

Ces délais peuvent être abrégés par les endosseurs.

Article 23.

Le porteur n'est pas obligé de se dessaisir, entre les mains du tiré, de la lettre présentée à l'acceptation.

vagy anélkül — kikötheti, hogy a váltót elfogadás végett be kell mutatni.

A kibocsátó a váltóban megtilthatja az elfogadás végetti bemutatást, kivéve ha a váltó telepítve van vagy ha megtekintés után bizonyos időre szól.

A kibocsátó kikötheti azt is, hogy az elfogadás végetti bemutatás meghatározott nap előtt ne történhessék.

Bármely forgató — határidő tűzésével vagy anélkül — kikötheti, hogy a váltót elfogadás végett be kell mutatni, kivéve ha a kibocsátó a bemutatást megtiltotta.

22. cikk.

A megtekintés után bizonyos időre szóló váltót a kiállításától számított hat hónapon belül elfogadás végett be kell mutatni.

A kibocsátó ennél rövidebb vagy hosszabb határidőt tűzhet.

A forgatók ezeket a határidőket megrövidíthetik.

23. cikk.

A váltóbirtokos nem köteles az elfogadás végett bemutatott váltót az intézkönyezetnél hagyni.

Le tiré peut demander qu'une seconde présentation lui soit faite le lendemain de la première. Les intéressés ne sont admis à prétendre qu'il n'a pas été fait droit à cette demande que si celle-ci est mentionnée dans le protêt.

Article 24.

L'acceptation est écrite sur la lettre de change. Elle est exprimée par le mot «accepté» ou tout autre mot équivalent ; elle est signé du tiré. La simple signature du tiré apposée au recto de la lettre vaut acceptation.

Quand la lettre est payable à un certain délai de vue ou lorsqu'elle doit être présentée à l'acceptation dans un délai déterminé en vertu d'une stipulation spéciale, l'acceptation doit être datée du jour où elle a été donnée, à moins que le porteur n'exige qu'elle soit datée du jour de la présentation. A défaut de date, le porteur, pour conserver ses droits de recours contre les endosseurs et contre le tireur, fait constater cette omission par un protêt dressé en temps utile.

Az intézvényszerzett kívánhatja, hogy a váltót az első bemutatást követő napon neki másodszor mutassák be. Az érdekeltek azzal a kifogással, hogy ezt a kívánságot nem teljesítették, csak abban az esetben élhetnek, ha ez a kívánság az óvásban meg van említve.

24. cikk.

Az elfogadást a váltóra kell írni. Az elfogadást ez a szó : »elfogadom« vagy más hasonló értelmű szó fejezi ki ; az elfogadást az intézvényszerzett írja alá. Az intézvényszerzettnek a váltó előlapjára írt pusztá aláírása elfogadás.

Ha a váltó megtekintés után bizonyos idő múlva fizetendő vagy ha a váltó külön kikötésnél fogva meghatározott időn belül elfogadás végett bemutatandó, az elfogadást keltezni kell arról a napról, amely napon az elfogadás tényleg megtörtént, kivéve ha a váltóbirtokos azt kívánja, hogy az elfogadása bemutatás napjáról legyen keltezve. Keltezés hiányában a váltóbirtokos, hogy viszkereseti jogát a forogatók és a kibocsátó ellen fenntartsa, e mulasztást kellő időben felvett óvással megállapíttatja.

Article 25.

L'acceptation est pure et simple ; mais elle peut être restreinte à une partie de la somme.

Toute autre modification apportée par l'acceptation aux énonciations de la lettre de change équivaut à un refus d'acceptation. Toutefois, l'accepteur est tenu dans les termes de son acceptation.

Article 26.

Quand le tireur a indiqué dans la lettre de change un lieu de paiement autre que celui du domicile du tiré, sans désigner le domiciliaire, l'acceptation indique la personne qui doit effectuer le paiement. A défaut de cette indication, l'accepteur est réputé s'être obligé à payer lui-même au lieu du paiement.

Si la lettre est payable au domicile du tiré, celui-ci peut, dans l'acceptation, indiquer une adresse du même lieu où le paiement doit être effectué.

25. cikk.

Az elfogadásnak feltétlennek kell lennie, azonban az összegnek egy részére korlátozható.

Ha az elfogadás a váltó rendelkezéseitől bármely más irányban tér el, ez az elfogadás megtagadásával egyenlő. Mindazonáltal az elfogadó elfogadásának tartalma szerint felelős.

26. cikk.

Ha a kibocsátó a váltóban az intézvényszerű lakóhelytől különböző fizetőhelyet a teljes megnevezése nélkül jelölt ki, az elfogadásban meg kell jelölni azt a személyt, aki a fizetést teljesíteni fogja. E megjelölés hiányában az elfogadót úgy kell tekinteni, mint aki azt a kötelezettséget vállalta, hogy a fizetés helyén maga fog fizetni.

Ha a váltó magánál az intézvényszerűnél fizetendő, az intézvényszerű elfogadásában megjelölhet helyben lakó más valamely személyt, akinél a fizetés teljesítendő.

Article 27.

Par l'acceptation, le tiré s'oblige à payer la lettre de change à l'échéance.

A défaut de paiement, le porteur, même s'il est le tireur, a contre l'accepteur une action directe résultant de la lettre de change pour tout ce qui peut être exigé en vertu des articles 47 et 48.

Article 28.

Si le tiré, qui a revêtu la lettre de change de son acceptation, a biffé celle-ci avant de s'être dessaisi du titre, l'acceptation est censée refusée ; toutefois, le tiré est tenu dans les termes de son acceptation, s'il l'a biffée après avoir fait connaître par écrit au porteur ou à un signataire quelconque qu'il avait accepté.

CHAPITRE IV.

*De l'aval.**Article 29.*

Le paiement d'une lettre de change peut être garanti par un aval.

27. cikk.

Az elfogadással az intézvényszerzett arra kötelezi magát, hogy a váltót lejáratkor kifizeti.

Fizetés hiányában a váltóbirtokosnak, még ha kibocsátó is, a váltóból eredő közvetlen kereseti joga van az elfogadó ellen mindarra, ami a 47. és a 48. cikk értelmében követelhető.

28. cikk.

Ha az intézvényszerzett a váltóra írt elfogadását kitörölte, mielőtt a váltót birtokából kiadta, az elfogadást megtagadottnak kell tekinteni ; mindazonáltal az intézvényszerzett elfogadásának tartalma szerint felel, ha az elfogadás törlése előtt a váltóbirtokossal vagy bármely váltókötelezettrel írásban közölte, hogy a váltót elfogadta.

IV. FEJEZET.

*A váltókezeléséről.**29. cikk.*

A váltó kifizetése váltókezeléssel biztosítható.

Cette garantie est fournie par un tiers ou même par un signataire de la lettre.

Article 30.

L'aval est donné sur la lettre de change ou sur une allonge.

Il est exprimé par les mots »bon pour aval« ou par toute autre formule équivalente ; il est signé par le donneur d'aval.

Il est considéré comme résultant de la seule signature du donneur d'aval, apposée au recto de la lettre de change, sauf quand il s'agit de la signature du tiré ou de celle d'un tireur.

L'aval doit indiquer pour le compte de qui il est donné. A défaut de cette indication, il est réputé donné pour le tireur.

Article 31.

Le donneur d'aval est tenu de la même manière que celui dont il s'est porté garant.

Son engagement est valable, alors même que l'obligation qu'il a garantie serait nulle

Ezt a kezességet vállalhatja bármely harmadik személy, valamint az is, aki a váltót már aláírta.

30. cikk.

A váltókezességi nyilatkozatot a váltóra vagy a toldatra kell írni.

E nyilatkozatot kifejezik ezek a szavak »kezességet vállalok«, vagy kifejezheti bármely más hasonló értelmű kijelentés ; a nyilatkozatot a kezesnek alá kell írnia.

A váltó előlapjára írt puszta aláírást kezességnek kell tekinteni, kivéve ha az intézvénnyezettnak vagy a kibocsátónak aláírásáról van szó.

A nyilatkozatban meg kell jelölni azt a személyt, akinek érdekében a kezességet vállalták. E megjelölés hiányában a kezességet a kibocsátó érdekében vállaltnak kell tekinteni.

31. cikk.

A váltókezes ugyanolyan módon van kötelezve, mint az, akiért a kezességet vállalta.

Kezessége akkor is érvényes, ha az a kötelezettség, amelyért kezességet vállalt,

pour toute cause autre qu'un vice de forme.

Il a, quand il paie la lettre de change, le droit de recourir contre le garanti et contre les garants de celui-ci.

érvénytelen, kivéve ha ez az érvénytelenség alakszerűség hiányából ered.

Ha a váltókezes a váltót kifizeti, vizskereseti joga van az ellen, akiért a kezességet vállalta, valamint ennek előzői ellen.

CHAPITRE V. *De l'échéance.*

Article 32.

Une lettre de change peut être tirée

- à jour fixe ;
- à un certain délai de date ;
- à vue ;
- à un certain délai de vue.

Les lettres de change, soit à d'autres échéances, soit à échéances successives, sont nulles.

Article 33.

La lettre de change à vue est payable à sa présentation. Elle doit être présentée au paiement dans les délais légaux ou conventionnels fixés pour la présentation à l'acceptation des lettres payables à un certain délai de vue.

V. FEJEZET. *A lejáratról.*

32. cikk.

A váltó kiállítható

- határozott napra ;
- kelet után bizonyos időre ;
- megtekintésre (»látra«) ;
- megtekintés (»lát«) után bizonyos időre.

Más lejáratra szóló, vagy egymást követő több lejáratra kiállított váltó semmis.

33. cikk.

A megtekintésre szóló váltó bemutatásakor fizetendő. Az ily váltót fizetés végett azokban a törvényes vagy kikötött határidőkben kell bemutatni, amely határidők a megtekintés után bizonyos időre kiállított váltóknak elfogadás végetti bemutatására vannak megállapítva.

Article 34.

L'échéance d'une lettre de change à un certain délai de vue est déterminée, soit par la date de l'acceptation, soit par celle du protêt.

En l'absence de protêt, l'acceptation non datée est réputée, à l'égard de l'accepteur, avoir été donnée le dernier jour du délai de présentation, légal ou conventionnel.

Article 35.

L'échéance d'une lettre de change tirée à un ou plusieurs mois de date ou de vue a lieu à la date correspondante du mois où le paiement doit être effectué. A défaut de date correspondante, l'échéance a lieu le dernier jour de ce mois.

Quand une lettre de change est tirée à un ou à plusieurs mois et demi de date ou de vue, on compte d'abord les mois entiers.

Si l'échéance est fixée au commencement, au milieu (mi-Janvier, mi-Février, etc.) ou à la fin du mois, on entend par ces termes le premier, le quinze ou le dernier jour du mois.

34. cikk.

A megtekintés után bizonyos időre szóló váltó lejáratát az elfogadásnak vagy pedig az óvásnak keltétől kell számítani.

Óvás hiányában a nem keltezett elfogadást az elfogadóval szemben olyannak kell tekinteni, mint amely a bemutatásra megszabott törvényes vagy kikötött határidőnek utolsó napján történt.

35. cikk.

Kelet után vagy megtekintés után egy vagy több hónapra kiállított váltónak lejáratának a hónapnak megfelelő napjára esik, amely hónapban a fizetés teljesítendő. Megfelelő nap hiányában a lejárat ennek a hónapnak utolsó napjára esik.

Ha a váltó a kelettől vagy a megtekintéstől egy vagy több egész és egy fél hónapra van kiállítva, előbb az egész hónapokat kell számítani.

Ha a lejárat a hónapnak kezdetére, közepére (január közepe, február közepe stb.) vagy végére van kitűzve, e kifejezések alatt a hónapnak első, tizenötödik vagy utolsó napját kell érteni.

Les expressions »huit jours« ou »quinze jours« s'entendent, non d'une ou deux semaines, mais d'un délai de huit ou de quinze jours effectifs.

L'expression »demi-mois« indique un délai de quinze jours.

Article 36.

Quand une lettre de change est payable à jour fixe dans un lieu où le calendrier est différent de celui du lieu de l'émission, la date de l'échéance est considérée comme fixée d'après le calendrier du lieu de paiement.

Quand une lettre de change tirée entre deux places ayant des calendriers différents est payable à un certain délai de date, le jour de l'émission est ramené au jour correspondant du calendrier du lieu de paiement et l'échéance est fixée en conséquence.

Les délais de présentation des lettres de change sont calculés conformément aux règles de l'alinéa précédent.

Ces règles ne sont pas applicables si une clause de la lettre de change, ou même les simples énonciations du titre, indiquent que l'intention a été d'adopter des règles différentes.

Ezek a kifejezések : »nyolc nap« vagy »tizenöt nap« nem egy vagy két hetet, hanem valóságban nyolc vagy tizenöt napi határidőt jelentenek.

Ez a kifejezés »fél hónap« tizenöt napot jelent.

36. cikk.

Ha a váltó határozott napon oly helyen fizetendő, ahol a kiállítás helyétől eltérő időszámítás divik, a lejárat napját a fizetés helyének időszámítása szerint megállapított-nak kell tekinteni.

Ha az eltérő időszámítású két hely között intézett váltó kelet után bizonyos időre szól, a kiállítás napját a fizetés helyének időszámítása szerint kell a megfelelő napra átszámítani és a lejáratot ennek alapján megállapítani.

A váltó bemutatásának határidejét az előbbi bekezdés szabályának megfelelően kell kiszámítani.

Ezek a szabályok nem állanak, ha a váltó valamelyik kikötéséből vagy egyéb tartalmából az tűnik ki, hogy a szándék más szabályok alkalmazására irányult.

CHAPITRE VI.
Du paiement.

Article 37.

Le porteur doit présenter la lettre de change au paiement, soit le jour où elle est payable, soit l'un des deux jours ouvrables qui suivent.

La présentation à une chambre de compensation équivaut à une présentation au paiement.

Article 38.

Le tiré peut exiger, en payant la lettre de change, qu'elle lui soit remise acquittée par le porteur.

Le porteur ne peut refuser un paiement partiel.

En cas de paiement partiel, le tiré peut exiger que mention de ce paiement soit faite sur la lettre et que quittance lui en soit donnée.

Article 39.

Le porteur d'une lettre de change ne peut être contraint d'en recevoir le paiement avant l'échéance.

Le tiré qui paie avant l'échéance le fait à ses risques et périls.

Celui qui paie à l'échéance est valablement libéré, à moins

VI. FEJEZET.
A fizetésről.

37. cikk.

A váltóbirtokos köteles a váltót azon a napon, amikor fizetendő, vagy az azt követő két köznap valamelyikén fizetés végett bemutatni.

A leszámolóhelyen történt bemutatás a fizetés végetti bemutatással egyenlő hatályú.

38. cikk.

Az intézvényezett követelheti, hogy fizetése ellenében neki a váltóbirtokos által nyugtatványozott váltót kiadják.

Részletfizetést a váltóbirtokos vissza nem utasíthat.

Részletfizetés esetében az intézvényezett követelheti, hogy ezt a fizetést a váltóra feljegyezzék és neki erről nyugatványt adjanak.

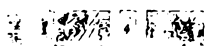
39. cikk.

A váltóbirtokos nem kötelezhető arra, hogy a lejárat előtt fizetést elfogadjon.

Ha az intézvényezett lejárat előtt fizet, ezt saját veszélyére teszi.

Aki lejáratkor fizet, végérvényesen mentesül, kivéve ha

qu'il n'y ait de sa part une fraude ou une faute lourde. Il est obligé de vérifier la régularité de la suite des endossements, mais non la signature des endosseurs.

Article 40.

Lorsqu'une lettre de change est stipulée payable en une monnaie n'ayant pas cours au lieu du paiement, le montant peut en être payé, d'après sa valeur au jour où le paiement est exigible, dans la monnaie du pays, à moins que le tireur n'ait stipulé que le paiement devra être fait dans la monnaie indiquée (*clause de paiement effectif en une monnaie étrangère*). Les usages du lieu du paiement servent à déterminer la valeur de la monnaie étrangère. Toutefois, le tireur peut stipuler que la somme à payer sera calculée d'après un cours déterminé dans la lettre ou à déterminer par un endosseur; dans ce cas, cette somme doit être payée dans la monnaie du pays.

Si le montant de la lettre de change est indiqué dans une monnaie ayant la même

részéről csalárdság vagy súlyos gondatlanság forog fenn. Ő köteles meggyőződni a forgatmányok sorrendjének szabályszerűségéről, de nem köteles a forgatók aláírásának valódiságát vizsgálni.

40. cikk.

Ha a váltó a fizetés helyén folyamatban nem levő pénznemről szól, a váltóösszeget az országban folyamatban levő pénznemben aszerint az érték szerint lehet fizetni, amely értéke azon a napon van, amikor a fizetés követelhető, hacsak a kibocsátó a fizetést a váltóban kitett pénznemben ki nem kötötte (*idegen pénznemben való tényleges fizetés kikötése*). A fizetés helyén fennálló szokások határozzák meg az idegen pénz értékét. Mindazonáltal a kibocsátó kikötheti, hogy a fizetendő összeget a váltóban meghatározott vagy valamely forgató által meghatározandó árfolyamban kell számítani; ebben az esetben ezt az összeget az országban folyamatban levő pénznemben kell fizetni.

Ha a váltóösszeg oly pénznemben van megjelölve, amelynek abban az ország-

dénomination, mais une valeur différente, dans le pays d'émission et dans celui du paiement, on est présumé s'être référé à la monnaie du lieu du paiement.

Article 41.

A défaut de présentation de la lettre de change au paiement dans le délai fixé par l'article 37, tout débiteur a la faculté d'en remettre le montant en dépôt à l'autorité compétente, aux frais, risques et périls du porteur.

CHAPITRE VII.

Des recours faute d'acceptation et faute de paiement.

Article 42.

Le porteur peut exercer ses recours contre les endosseurs, le tireur et les autres obligés

à l'échéance,

si le paiement n'a pas eu lieu ;

même avant l'échéance,

1° s'il y a eu refus d'acceptation ;

2° dans les cas de faillite du tiré, accepteur ou non, de cessation de ses paiements même non

ban, ahol a váltót kiállították és abban az országban, ahol fizetendő, ugyanaz az elnevezése, de különböző az értéke, a vélelem az, hogy a fizetés helyének pénznemét értették.

41. cikk.

Ha a váltót a 37. cikkben megállapított határidőben fizetés végett be nem mutatják, mindegyik adós a váltóösszeget a váltóbirtokos veszélyére és költségére az illetékes hatóságnál letétbe helyezheti.

VII. FEJEZET.

A viszkeresetről elfogadás és fizetés hiánya miatt.

42. cikk.

A váltóbirtokos viszkeresettel élhet a forgatók, a kibocsátó és a többi kötelezett ellen

a lejáratkor,

ha a fizetés nem történt meg ;

a lejárat előtt is,

1. ha az elfogadást megtagadták ;

2. ha az intézvényszerű, akár elfogadta a váltót akár nem, csődbe jut vagy fizetéseit megszünteti, még ha a

constatée par un jugement, ou de saisie de ses biens demeurée infructueuse ;

- 3° dans les cas de faillite du tireur d'une lettre non-acceptable.

Article 43.

Le refus d'acceptation ou de paiement doit être constaté par un acte authentique (*protêt faute d'acceptation* ou *faute de paiement*).

Le protêt faute de paiement doit être fait, soit le jour où la lettre de change est payable, soit l'un des deux jours ouvrables qui suivent.

Le protêt faute d'acceptation doit être fait dans les délais fixés pour la présentation à l'acceptation. Si, dans le cas prévu par l'article 23, alinéa 2, la première présentation a eu lieu le dernier jour du délai, le protêt peut encore être dressé le lendemain.

Le protêt faute d'acceptation dispense de la présentation au paiement et du protêt faute de paiement.

Dans les cas prévus par l'article 42, 2°, le porteur ne peut exercer ses recours

fizetések megszüntetését bírói határozat nem is állapította meg, avagy ha a vagyonára vezetett végrehajtás sikertelen maradt ;

3. ha az elfogadás végett be nem mutatható váltó kibocsátója csődbe jut.

43. cikk.

Az elfogadás vagy a fizetés megtagadását közokirattal kell igazolni (*óvás az elfogadás vagy a fizetés hiánya miatt*).

Fizetés hiánya miatt az óvást azon a napon, amelyen a váltó fizetendő, vagy az ezt a napot követő két köznap valamelyikén kell felvenni.

Elfogadás hiánya miatt az óvást az elfogadás végetti bemutatásra megszabott határidőkben kell felvenni. Ha a 23. cikk 2. bekezdésében meghatározott esetben az első bemutatás a határidő utolsó napján történt, az óvást még a következő napon is fel lehet venni.

Az elfogadás hiánya miatti óvás fölöslegessé teszi a fizetés végetti bemutatást és a fizetés hiánya miatti óvást.

A 42. cikk 2. pontjában meghatározott esetekben a váltóbirtokos nem gyakorol-

qu'après présentation de la lettre au tiré pour le paiement et après confection d'un protêt.

Dans les cas prévus par l'article 42, 3°, la production du jugement déclaratif de la faillite du tireur suffit pour permettre au porteur d'exercer ses recours.

Article 44.

Le porteur doit donner avis du défaut d'acceptation ou de paiement à son endosseur et au tireur, dans les quatre jours ouvrables qui suivent le jour du protêt ou celui de la présentation en cas de clause de retour sans frais.

Chaque endosseur doit, dans le délai de deux jours, faire connaître à son endosseur l'avis qu'il a reçu, en indiquant les noms et les adresses de ceux qui ont donné les avis précédents, et ainsi de suite, en remontant jusqu'au tireur. Le délai ci-dessus indiqué court de la réception de l'avis précédent.

Dans le cas où un endosseur n'a pas indiqué son adresse ou l'a indiquée d'une façon

hatja addig vizskereseti jogát, míg a váltót az intézvénnyezettnék fizetés végett be nem mutatta és az óvást fel nem vette.

A 42. cikk 3. pontjában meghatározott esetekben a kibocsátó ellen csődöt nyitó bírói határozat bemutatása elegendő arra, hogy a váltóbirtokos vizskereseti jogát gyakorolhassa.

44. cikk.

A váltóbirtokos az elfogadás vagy a fizetés hiányáról az őt közvetlenül megelőző forgatót és a kibocsátót az óvás napjára vagy az óvás elengedésének esetében a bemutatás napjára következő négy köznapon belül értesíteni köteles.

Mindegyik forgató köteles a vett értesítést két napon belül az őt közvetlenül megelőző forgatóval közölni, megjelölve azoknak nevét és lakcímét, akik a megelőző értesítést közölték és így tovább felmenőleg a kibocsátóig. Az imént megjelölt határidő a megelőző értesítés kézhez vételétől folyik.

Abban az esetben, ha valamelyik forgató nem jelölte meg vagy olvashatatlanul írta

illisible, il suffit, que l'avis soit donné à l'endosseur qui le précède.

Celui qui a un avis à donner peut le faire sous une forme quelconque, même par un simple renvoi de la lettre de change. Il doit prouver qu'il l'a fait dans le délai prescrit.

Ce délai sera considéré comme observé, si une lettre missive donnant l'avis a été mise à la poste dans ledit délai.

Celui qui ne donne pas l'avis dans le délai ci-dessus indiqué, n'encourt pas de déchéance ; il est responsable, s'il y a lieu, du préjudice causé par sa négligence, sans que les dommages-intérêts puissent dépasser le montant de la lettre de change.

Article 45.

Le tireur ou un endosseur peut, par la clause de »retour sans frais«, »sans protêt«, ou toute autre clause équivalente, dispenser le porteur de faire dresser, pour exercer ses recours, un protêt faute d'acceptation ou faute de paiement.

lakcímét, elegendő, ha azt a forgatót értesítik, aki őt megelőzi.

Aki értesítést adni tartozik, ezt bármely alakban teheti, még a váltónak pusztá visszaküldése útján is. Őneki kell bizonyítania, hogy az értesítést a megszabott határidőben teljesítette.

A határidőt megtartottnak kell tekinteni, ha az értesítést magában foglaló tartalommal az említett határidőn belül levelet adtak postára.

Aki az értesítést a fent megjelölt határidőben nem teljesíti, nem veszti el váltójogát ; de a mulasztásával netalán okozott kárért felelős, a nélkül azonban, hogy a kártérítés a váltó összegét meghaladhatná.

45. cikk.

A kibocsátó vagy bármelyik forgató ily kikötéssel : »költségek nélkül«, »óvás nélkül«, vagy más hasonló értelmű kikötéssel felmentheti a váltóbirtokost az alól a kötelezettség alól, hogy viszeresetének gyakorlása végett akár elfogadás hiánya, akár fizetés hiánya miatt óvást vétessen fel.

Cette clause ne dispense le porteur ni de la présentation de la lettre de change dans les délais prescrits ni des avis à donner à un endosseur précédent et au tireur. La preuve de l'inobservation des délais incombe à celui qui s'en prévaut contre le porteur.

La clause émanant du tireur produit ses effets à l'égard de tous les signataires. Si, malgré cette clause, le porteur fait dresser le protêt, les frais en restent à sa charge. Quand la clause émane d'un endosseur, le frais du protêt, s'il en est dressé un, peuvent être recouverts contre tous les signataires.

Article 46.

Tous ceux qui ont tiré, accepté, endossé ou avalisé une lettre de change sont tenus à la garantie solidaire envers le porteur.

Le porteur a le droit d'agir contre toutes ces personnes, individuellement ou collectivement, sans être astreint à observer l'ordre dans lequel elles se sont obligées.

Ez a kikötés nem menti fel a váltóbirtokost sem az alól, hogy a váltót a megszabott határidőkben bemutassa, sem az alól, hogy az előző forgatót és a kibocsátót értesítse. A határidők meg nem tartásának bizonyítása azt terheli, aki arra a váltóbirtokossal szemben hivatkozik.

A kibocsátótól eredő kikötés a váltó minden aláírójára kihat. Ha a váltóbirtokos az ilyen kikötés ellenére óvást vétet fel, annak költsége őt terheli. Ha a kikötés valamelyik forgatótól ered, óvás felvétele esetében ennek költsége a váltó minden aláírójától behajtható.

46. cikk.

Mindazok, akik a váltót kibocsátották, elfogadták, forgatták vagy váltókezességi nyilatkozattal ellátták, a váltóbirtokos irányában egyetemlegesen vannak kötelezve.

A váltóbirtokos valamennyi váltókötelezettet egyenként vagy együttesen perelheti, anélkül hogy köteles volna megtartani azt a sorrendet, amelyben magukat kötelezték.

Le même droit appartient à tout signataire d'une lettre de change qui a remboursé celle-ci.

L'action intentée contre un des obligées n'empêche pas d'agir contre les autres, même postérieurs à celui qui a été d'abord poursuivi.

Article 47.

Le porteur peut réclamer à celui contre lequel il exerce son recours :

1° le montant de la lettre de change non acceptée ou non payée avec les intérêts, s'il en a été stipulé ;

2° les intérêts au taux de cinq pour cent à partir de l'échéance ;

3° les frais du protêt, ceux des avis donnés par le porteur à l'endosseur précédent et au tireur, ainsi que les autres frais ;

4° un droit de commission qui, à défaut de convention, sera d'un sixième pour cent du principal de la lettre de change, et ne pourra en aucun cas dépasser ce taux.

Si le recours est exercé avant l'échéance, déduction sera faite d'un escompte sur le

Ugyanez a jog illeti meg a váltónak mindegyik aláíróját, aki a váltót visszaváltotta.

Az egyik váltókötelezett ellen indított kereset nem akadályozza a többi váltókötelezett perlését, még akkor sem, ha az elsősorban perelt után következnek.

47. cikk.

A váltóbirtokos attól, aki ellen viszkeresetét érvényesíti, követelheti :

1. a váltónak el nem fogadott vagy ki nem fizetett összegét a kamattal, ha ez ki volt kötve ;

2. a lejáratától számított kamatot öt százalékos kamatláb szerint ;

3. az óvásnak, valamint a váltóbirtokos által az előző forgatóhoz és a kibocsátóhoz intézett értesítéseknek költségét, nemkülönben az egyéb költséget ;

4. a váltódíjat, amely megállapodás hiányában a váltótökének egy hatod százaléka és amely semmi esetben sem haladhatja meg ezt a százalékot.

Ha a viszkeresetet a lejárat előtt érvényesítik, a váltóösszegeből leszámítolási

montant de la lettre. Cet es-compte sera calculé, aux choix du porteur, d'après le taux de l'escompte officiel (taux de la Banque) ou d'après le taux du marché, tel qu'il existe à la date du recours au lieu du domicile du porteur.

Article 48.

Celui qui a remboursé la lettre de change peut réclamer à ses garants

1° la somme intégrale qu'il a payée ;

2° les intérêts de ladite somme, calculés au taux de cinq pour cent, à partir du jour où il l'a déboursée ;

3° les frais qu'il a faits ;

4° un droit de commission sur le principal de la lettre de change, fixé conformément à l'article 47, 4°.

Article 49.

Tout obligé contre lequel un recours est exercé ou qui est exposé à un recours, peut exiger, contre remboursement, la remise de la lettre de change avec le protêt et un compte acquitté.

kamatot kell levonni. Ez a le-számítolási kamat a váltó-birtokos választása szerint vagy a hivatalos kamatláb (bankkamatláb) vagy pedig annak a piaci kamatlábnak alapján számíthat, amely a váltóbirtokos lakóhelyén a vizskereset napján fennáll.

48. cikk.

Aki a váltót visszaváltotta, előzőitől követelheti :

1. azt a teljes összeget, amelyet kifizetett ;

2. ennek az összegnek a visszaváltás napjától számított kamatát öt százalékos kamatláb szerint ;

3. felmerült költségét ;

4. a váltótőke után a 47. cikk 4. pontjának megfelelően számított váltódíjat.

49. cikk.

Mindegyik kötelezett, aki ellen vizskeresetet érvényesítettek vagy aki ellen vizskereset indítható, a visszaváltás összegének fizetése ellenében követelheti, hogy neki a váltót az óvással és nyugtatványozott számlával kiadják.

Tout endosseur qui a remboursé la lettre de change peut biffer son endossement et ceux des endosseurs subséquents.

Article 50.

En cas d'exercice d'un recours après une acceptation partielle, celui qui rembourse la somme pour laquelle la lettre n'a pas été acceptée, peut exiger que ce remboursement soit mentionné sur la lettre et qu'il lui en soit donné quittance. Le porteur doit, en outre, lui remettre une copie certifiée conforme de la lettre et le protêt pour permettre l'exercice des recours ultérieurs.

Article 51.

Toute personne ayant le droit d'exercer un recours peut, sauf stipulation contraire, se rembourser au moyen d'une nouvelle lettre (*retraite*) non domiciliée et tirée à vue sur l'un de ses garants.

La retraite comprend, outre les sommes indiquées dans les articles 47 et 48, un droit de courtage et le droit de timbre de la retraite.

Si la retraite est tirée par le porteur, le montant en est

Mindegyik forgató, aki a váltót visszaváltotta, saját forgatmányát és az őt követők forgatmányait kitörülheti.

50. cikk.

Ha a viszkeresetet részleges elfogadás esetében indítják, az, aki a váltóösszegnek el nem fogadott részét kifizeti, követelheti, hogy a fizetést a váltón feljegyezzék és neki arról nyugtát adjanak. Ezenfelül köteles neki a váltóbirtokos a váltó hitelesített másolatát és az óvást kiadni, hogy további viszkeresettel élhessen.

51. cikk.

Aki viszkeresettel élhet, az — ellenkező kikötés hiányában — magát akképen elégítheti ki, hogy nem telepített és megtekintésre szóló új váltót (*viszváltó*) intéz valamelyik előzőjére.

A viszváltó a 47. és 48. cikkben megjelölt összegeken felül kiterjed az alkuszdíjra és a viszváltó bélyegilletkére is.

Ha a viszváltót a váltóbirtokos bocsátja ki, a visz-

fixé d'après le cours d'une lettre de change à vue, tirée du lieu où la lettre primitive était payable sur le lieu du domicile du garant. Si la retraite est tirée par un endosseur, le montant en est fixé d'après le cours d'une lettre à vue tirée du lieu où le tireur de la retraite a son domicile sur le lieu du domicile du garant.

Article 52.

Après l'expiration des délais fixés

pour la présentation d'une lettre de change à vue ou à un certain délai de vue,

pour la confection du protêt faute d'acceptation ou faute de paiement,

pour la présentation au paiement en cas de clause de retour sans frais,

le porteur est déchu de ses droits contre les endosseurs, contre le tireur et contre les autres obligés, à l'exception de l'accepteur.

A défaut de présentation à l'acceptation dans le délai stipulé par le tireur, le porteur est déchu de ses droits de recours, tant pour défaut de

váltó összegét megtekintésre szóló oly váltó árfolyama szerint kell számítani, amely az eredeti váltó fizetésének helyéről az előzőnek lakóhelyére van intézve. Ha a viszváltót valamelyik forgató bocsátja ki, a viszváltó összegét megtekintésre szóló oly váltó árfolyama szerint kell számítani, amely a viszváltó kibocsátójának lakóhelyéről az előzőnek lakóhelyére van intézve.

52. cikk.

Ha eltelt az a határidő, amely

a megtekintésre vagy a megtekintés után bizonyos időre szóló váltó bemutatására,

az elfogadásnak vagy a fizetésnek hiánya miatti óvás felvételére,

az óvás elengedése esetében a fizetés végetti bemutatásra

meg van szabva, a váltóbirtokos elveszti jogát a forgatók, a kibocsátó és — az elfogadót kivéve — a többi kötelezett ellen.

A váltóbirtokos, ha a váltót a kibocsátó által kikötött határidőben elfogadásra be nem mutatja, elveszti mind a fizetés hiánya, mind az elfogadás

paiement que pour défaut d'acceptation, à moins qu'il ne résulte des termes de la stipulation que le tireur n'a entendu s'exonérer que de la garantie de l'acceptation.

Si la stipulation d'un délai pour la présentation est contenue dans un endossement, l'endosseur seul peut s'en prévaloir.

Article 53.

Quand la présentation de la lettre de change ou la confectio-
n du protêt dans les délais
prescrits est empêchée par un
obstacle insurmontable (*cas de
force majeure*), ces délais sont
prolongés.

Le porteur est tenu de don-
ner, sans retard, avis du cas
de force majeure à son endos-
seur et de mentionner cet
avis, daté et signé de lui, sur la
lettre de change ou sur une
allonge ; pour le surplus, les
dispositions de l'article 44 sont
applicables.

Après la cessation de la force
majeure, le porteur doit, sans
retard, présenter la lettre à
l'acceptation ou au paiement
et, s'il y a lieu, faire dresser
le protêt.

Si la force majeure persiste

hiánya miatti vizskereseti jo-
gát, hacsak a kikötés tartal-
mából ki nem tűnik, hogy a
kibocsátó csakis az elfoga-
dásért való felelősséget akarta
kizárni.

Ha a bemutatás határidejé-
nek kikötését a forgatmány
foglalja magában, arra egye-
dül a forgató hivatkozhatik.

53. cikk.

Ha a váltó bemutatása vagy
az óvás felvétele a megsza-
bott határidőkben elhárítha-
talan akadályba ütközik (*erő-
hatalom esete*), ezek a határ-
idők meghosszabbodnak.

A váltóbirtokos köteles az
őt közvetlenül megelőző for-
gatót az erőhatalom esetéről
haladéktalanul értesíteni és
ezt az értesítést kelettel és
aláírással ellátva a váltóra
vagy a váltó toldatára fel-
jegyezni; egyebekben itt is
alkalmazni kell a 44. cikk
rendelkezéseit.

Az erőhatalom megszűnte
után a váltóbirtokos köteles
a váltót elfogadás vagy fizetés
végett haladéktalanul bemu-
tatni és az óvást, ha helye
van, felvételni.

Ha az erőhatalom a lejárat-

au delà de trente jours à partir de l'échéance, les recours peuvent être exercés, sans que ni la présentation ni la confection d'un protêt ne soit nécessaire.

Pour les lettres de change à vue ou à un certain délai de vue, le délai de trente jours court de la date à laquelle le porteur a, même avant l'expiration des délais de présentation, donné avis de la force majeure à son endosseur.

Ne sont point considérés comme constituant des cas de force majeure les faits purement personnels au porteur ou à celui qu'il a chargé de la présentation de la lettre ou de la confection du protêt.

CHAPITRE VIII. *De l'intervention.*

Article 54.

Le tireur ou un endosseur peut indiquer une personne pour accepter ou payer au besoin.

La lettre de change peut être, sous les conditions dé-

től számított harminc napon túl tart, a vizskereset érvényesíthető anélkül, hogy akár a bemutatásra, akár az óvás felvételére szükség volna.

A megtekintésre vagy megtekintés után bizonyos időre szóló váltók tekintetében a harminc napi határidő attól a naptól folyik, mely napon, még ha ez a nap a bemutatás határidejének eltelte előtt van is, a váltóbirtokos az őt közvetlenül megelőző forгатót az erőhatalom esetéről értesítette.

Nem tekinthetők erőhatalom eseteinek azok az események, amelyek merőben a váltóbirtokos személyét, vagy annak a személyét érik, akit a váltóbirtokos a váltó bemutatásával vagy az óvás felvételével megbízott.

VIII. FEJEZET. *A közbenjárásról.*

54. cikk.

A kibocsátó vagy bármelyik forгатó kijelölhet oly személyt, aki a váltót névbeccsülésből fogadja el vagy fizeti ki.

A váltót az alább meghatározott feltételek alatt bár-

terminées ci-après, acceptée ou payée par une personne intervenant pour un signataire quelconque.

L'intervenant peut être un tiers, même le tiré, ou une personne déjà obligée en vertu de la lettre de change, sauf l'accepteur.

L'intervenant est tenu de donner, sans retard, avis de son intervention à celui pour qui il est intervenu.

I. Acceptation par intervention.

Article 55.

L'acceptation par intervention peut avoir lieu dans tous les cas où des recours sont ouverts avant l'échéance au porteur d'une lettre de change acceptable.

Le porteur peut refuser l'acceptation par intervention, alors même qu'elle est offerte par une personne désignée pour accepter ou payer au besoin.

S'il admet l'acceptation, il perd contre ses garants les recours qui lui appartiennent avant l'échéance.

mely kötelezett érdekében lehet névbecsülésből elfogadni vagy kifizetni.

Névbecsülő lehet bármely harmadik személy, sőt az intézvényezett, vagy pedig — az elfogadó kivételével — oly személy is, aki a váltó alapján már kötelezve van.

A névbecsülő köteles közbenjárásáról haladéktalanul értesíteni azt, akinek érdekében közbenjárt.

I. Névbecsülő elfogadás.

55. cikk.

Névbecsülő elfogadásnak helye van mindazokban az esetekben, amelyekben a lejárat előtt az elfogadás végett bemutatatható váltó birtokosának viszkereseti joga megnyílt.

A váltóbirtokos a névbecsülő elfogadást visszautasíthatja még akkor is, ha azt névbecsülő elfogadásra vagy névbecsülő fizetésre kijelölt személy ajánlotta.

Ha a váltóbirtokos a névbecsülő elfogadást megengedi, elveszti azt a viszkeresetet, amely őt előzői ellen a lejárat előtt megilletné.

Article 56.

L'acceptation par intervention est mentionnée sur la lettre de change ; elle est signée par l'intervenant. Elle indique pour le compte de qui elle a lieu ; à défaut de cette indication, l'acceptation est réputée donnée pour le tireur.

Article 57.

L'accepteur par intervention est obligé envers le porteur et envers les endosseurs postérieurs à celui pour le compte duquel il est intervenu, de la même manière que celui-ci.

Malgré l'acceptation par intervention, celui pour lequel elle a été faite et ses garants, peuvent exiger du porteur, contre remboursement de la somme indiquée à l'article 47, la remise de la lettre de change et du protêt, s'il y a lieu.

*II. Paiement par intervention.**Article 58.*

Le paiement par intervention peut avoir lieu dans tous les cas où, soit à l'échéance, soit avant l'échéance, des recours sont ouverts au porteur.

56. cikk.

A névbecsülő elfogadást a váltóra kell írni és azt a névbecsülőnek alá kell írnia. A névbecsülő elfogadásban meg kell jelölni, hogy kinek érdekében teljesítik ; ily megjelölés hiányában a névbecsülést a kibocsátó érdekében vállaltnak kell tekinteni.

57. cikk.

A névbecsülő elfogadó a váltóbirtokossal és a névbecsültet követő forgatókkal szemben ugyanoly módon van kötelezve, mint az, akinek érdekében közbenjárt.

A névbecsült és előzői a 47. cikkben meghatározott összeg fizetése ellenében a névbecsülő elfogadás dacára követelhetik a váltóbirtokostól a váltónak és ha óvásnak helye van, az óvásnak is a kiadását.

*II. Névbecsülő fizetés.**58. cikk.*

Névbecsülő fizetésnek helye van mindazokban az esetekben, amelyekben akár lejáratkor, akár lejárat előtt a váltóbirtokosnak viszkereseti joga megnyílt.

Il doit être fait au plus tard le lendemain du dernier jour admis pour la confection du protêt faute de paiement.

Article 59.

Si la lettre a été acceptée par intervention ou si des personnes ont été indiquées pour payer au besoin, le porteur doit, au lieu du paiement, présenter la lettre à toutes ces personnes et faire dresser, s'il y a lieu, un protêt faute de paiement au plus tard le lendemain du dernier jour admis pour la confection du protêt.

A défaut de protêt dans ce délai, celui qui a désigné le besoin ou pour le compte de qui la lettre a été acceptée et les endosseurs postérieurs cessent d'être obligés.

Article 60.

Le paiement par intervention doit comprendre toute la somme qu'aurait à acquitter celui pour lequel il a lieu, à l'exception du droit de commission prévu par l'article 47, 4°.

A névbecsülő fizetést legkésőbb azon a napon kell teljesíteni, amely a fizetés hiánya miatti óvás felvételére engedett utolsó napot követi.

59. cikk.

Ha a váltót névbecsülésből elfogadták vagy ha névbecsülő fizetésre kijelölt személyek vannak, a váltóbirtokos köteles a váltót a fizetés helyén mindezeknek a személyeknek bemutatni és fizetés hiánya miatt az óvást, ha helye van, felvételni, még pedig legkésőbb azon a napon, amely az óvás felvételére engedett utolsó napot követi.

Ha ebben a határidőben az óvást nem veszik fel, annak kötelezettsége, aki névbecsülőlt jelölt ki vagy azé, akinek érdekében a váltót névbecsülésből elfogadták és az utána következő forgatóké megszűnik.

60. cikk.

A névbecsülő fizetésnek ki kell terjednie a 47. cikk 1. bekezdésének 4. pontjában említett váltódíj kivételével arra az egész összegre, amelyet annak a személynek kellett volna fizetnie, akinek érdekében a közbenjárás történt.

Le porteur qui refuse ce paiement perd ses recours contre ceux qui auraient été libérés.

Article 61.

Le paiement par intervention doit être constaté par un acquit donné sur la lettre de change avec indication de celui pour qui il est fait. A défaut de cette indication, le paiement est considéré comme fait pour le tireur.

La lettre de change et le protêt, s'il en a été dressé un, doivent être remis au payeur par intervention.

Article 62.

Le payeur par intervention est subrogé aux droits du porteur contre celui pour lequel il a payé et contre les garants de celui-ci. Toutefois, il ne peut endosser la lettre de change à nouveau.

Les endosseurs postérieurs au signataire pour qui le paiement a eu lieu sont libérés.

En cas de concurrence pour le paiement par intervention, celui qui opère le plus de libérations est préféré. Si cette règle n'est pas observée, l'in-

Ha a váltóbirtokos ezt a fizetést visszautasítja, elveszti viszkeresetét azok ellen, akik a fizetés következtében szabadultak volna.

61. cikk.

A névbecsülő fizetést a váltóra írt elismervénnyel kell tanusítani és ebben meg kell jelölni azt a személyt, akinek érdekében a fizetés történt. Ily megjelölés hiányában a fizetést a kibocsátóért teljesítettnek kell tekinteni.

A váltót és — ha óvást vettek fel — az óvást a névbecsülő fizetőnek ki kell adni.

62. cikk.

A névbecsülő fizető a váltóbirtokost a névbecsült és ennek előzői ellen megillető jogokba lép. Mindazonáltal a váltót újból nem forgathatja.

Névbecsülő fizetés esetében a névbecsültet követő forgatók szabadulnak kötelezettségük alól.

Ha többen ajánlanak névbecsülő fizetést, közülök az elsőbbség azt illeti, akinek fizetése következtében legtöbb- ben szabadulnak a kötelezett-

tervenant qui en a connaissance perd ses recours contre ceux qui auraient été libérés.

ség alól. Ha ezt a szabályt nem tartják meg, az a közbenjáró, aki erről tud, elveszti viszkeresetét azok ellen, akik kötelezettségük alól szabadultak volna.

CHAPITRE IX.

De la pluralité d'exemplaires et des copies.

I. Pluralité d'exemplaires.

Article 63.

La lettre de change peut être tirée en plusieurs exemplaires identiques.

Ces exemplaires doivent être numérotés dans le texte même du titre ; faute de quoi, chacun d'eux est considéré comme une lettre de change distincte.

Tout porteur d'une lettre n'indiquant pas qu'elle a été tirée en un exemplaire unique peut exiger à ses frais la délivrance de plusieurs exemplaires. A cet effet, il doit s'adresser à son endosseur immédiat qui est tenu de lui prêter ses soins pour agir contre son propre endosseur et ainsi de suite en remontant jusqu'au tireur. Les endosseurs sont tenus de reproduire leurs endossements

IX. FEJEZET.

A váltómásodlatokról és a váltómásolatokról.

I. Váltómásodlatok.

63. cikk.

A váltó több egyenlő példányban állítható ki.

Ezeket a példányokat magában az okirat szövegében számozni kell ; ily számozás hiányában mindegyik példányt önálló váltónak kell tekinteni.

Minden váltóbirtokos követelheti, hogy neki az ő költségére a váltónak több példányát adják ki, hacsak a váltó szövegéből az nem tűnik ki, hogy csak egyetlen példányként van kiállítva. E célból a váltóbirtokos az őt közvetlenül megelőző forгатóhoz forduljon, aki a megkeresést az őt megelőző forгатóhoz juttatja és így tovább mindaddig, míg a megkeresés a kibocsátóhoz kerül.

sur les nouveaux exemplaires.

Article 64.

Le paiement fait sur un des exemplaires est libératoire, alors même qu'il n'est pas stipulé que ce paiement annule l'effet des autres exemplaires. Toutefois, le tiré reste tenu à raison de chaque exemplaire accepté dont il n'a pas obtenu la restitution.

L'endosseur qui a transféré les exemplaires à différentes personnes ainsi que les endosseurs subséquents sont tenus à raison de tous les exemplaires portant leur signature et qui n'ont pas été restitués.

Article 65.

Celui qui a envoyé un des exemplaires à l'acceptation doit indiquer sur les autres exemplaires le nom de la personne entre les mains de laquelle cet exemplaire se trouve. Celle-ci est tenue de le remettre au porteur légitime d'un autre exemplaire.

Si elle s'y refuse, le porteur ne peut exercer de recours qu'après avoir fait constater par un protêt,

A forgatók kötelesek forgatmányaikat az új példányokra újból ráírni.

64. cikk.

A másodlatok egyikére teljesített fizetés a váltókötelezettséget megszünteti, még ha nincs is kikötve, hogy ezzel a fizetéssel a többi példány erejét veszti. Mindazonáltal az intézvénnyezett kötelezve marad minden oly elfogadott példány alapján, amelyet viszsa nem kapott.

A forgató, aki a másodlatokat különböző személyekre ruházta át, valamint az őt követő forgatók kötelezve vannak mindazon vissza nem kapott példányok alapján, amelyeken aláírásuk előfordul.

65. cikk.

Aki a példányok egyikét elfogadás végett elküldötte, köteles a többi példányon megjelölni annak a személynek a nevét, akinél az elfogadás végett elküldött példány található. Ez a személy köteles ezt a példányt egy másik példány igazolt birtokosának kiadni.

A kiadás megtagadásának esetében a váltóbirtokos csak akkor élhet viszkeresettel, ha óvással igazolja,

1° que l'exemplaire envoyé à l'acceptation ne lui a pas été remis sur sa demande,

2° que l'acceptation ou le paiement n'a pu être obtenu sur un autre exemplaire.

1. hogy felhívására az elfogadás végezt el küldött példányt neki ki nem adták.

2. hogy az elfogadás vagy a fizetés egy másik példány alapján nem volt megszerezhető.

II. Copies.

Article 66.

Tout porteur d'une lettre de change a le droit d'en faire des copies.

La copie doit reproduire exactement l'original avec les endossements et toutes les autres mentions qui y figurent. Elle doit indiquer où elle s'arrête.

Elle peut être endossée et avalisée de la même manière et avec les mêmes effets que l'original.

Article 67.

La copie doit désigner le détenteur du titre original. Celui-ci est tenu de remettre ledit titre au porteur légitime de la copie.

S'il s'y refuse, le porteur ne peut exercer de recours contre

II. Váltómásolatok.

66. cikk.

A váltóról minden birtokosa másolatokat készíthet.

A másolatnak az eredetit a rajta levő forgatmányokkal és az összes egyéb megjegyzésekkel együtt híven kell feltüntetnie. A másolaton meg kell jelölni, hogy mint másolat meddig terjed.

A másolat ugyanoly módon és ugyanazokkal a jogkövetkezményekkel forgatható és látható el váltókezességi nyilatkozattal, mint az eredeti váltó.

67. cikk.

A másolaton meg kell jelölni, hogy az eredeti okirat kinek a kezében van. Ez az utóbbi személy köteles ez okiratot a másolat igazolt birtokosának kiadni.

A kiadás megtagadásának esetében a váltóbirtokos azok

les personnes qui ont endossé la copie qu'après avoir fait constater par un protêt que l'original ne lui a pas été remis sur sa demande.

ellen, akik a váltómásolatot forgatták, csak úgy élhet viszkeresettel, ha óvással igazolja, hogy felhívására az eredetit neki ki nem adták.

CHAPITRE X.

*Du faux et des altérations.**Article 68.*

La falsification d'une signature, même de celle du tireur ou de l'accepteur, ne porte en rien atteinte à la validité des autres signatures.

Article 69.

En cas d'altération du texte d'une lettre de change, les signataires postérieurs à cette altération sont tenus dans les termes du texte altéré ; les signataires antérieurs le sont dans les termes du texte original.

CHAPITRE XI.

*De la prescription.**Article 70.*

Toutes actions, résultant de la lettre de change contre l'accepteur, se prescrivent par trois ans à compter de la date de l'échéance.

X. FEJEZET.

*A hamis és a hamisított váltókról.**68. cikk.*

Valamely aláírásnak meghamisítása semmikép sem érinti a többi aláírás érvényességét még akkor sem, ha a kibocsátó vagy az elfogadó aláírása van meghamisítva.

69. cikk.

Ha a váltó szövegét meghamisították, a hamisítás után aláírók a hamisított szöveg, a hamisítás előtt aláírók pedig az eredeti szöveg tartalma szerint felelősek.

XI. FEJEZET.

*Az elévülésről.**70. cikk.*

Az elfogadó ellen a váltóból eredő minden követelés a váltó lejáratától számított három év alatt évül el.

Les actions du porteur contre les endosseurs et contre le tireur se prescrivent par un an à partir de la date du protêt dressé en temps utile ou de celle de l'échéance en cas de clause de retour sans frais.

Les actions en recours des endosseurs les uns contre les autres et contre le tireur se prescrivent par six mois à partir du jour où l'endosseur a remboursé la lettre ou du jour où il a été lui-même actionné.

Article 71.

L'interruption de la prescription n'a d'effet que contre celui à l'égard duquel l'acte interruptif a été fait.

CHAPITRE XII.

Dispositions générales.

Article 72.

Le paiement d'une lettre de change dont l'échéance est à un jour férié légal, ne peut être exigé que le premier jour ouvrable qui suit. De même, tous autres actes relatifs à la lettre de change, notamment

A váltóbirtokos követelése a forgatók és a kibocsátó ellen egy év alatt évülnek el a kellő időben felvett óvás keltétől vagy pedig az óvás elengedésének esetében a lejáratától számítva.

A forgatók vizskereseti követelése a többi forgató és a kibocsátó ellen hat hónap alatt évülnek el attól a naptól számítva, amely napon a forgató a váltót kifizette, vagy amely napon az ellene beadott keresetet neki kézbesítették.

71. cikk.

Az elévülés félbeszakítása csak arra a kötelezettre hat ki, akivel szemben a félbeszakító cselekmény történt.

XII. FEJEZET.

Általános rendelkezések.

72. cikk.

Ha a váltó lejáratát törvényes szünetnapra esik, a fizetést csak a lejáratot követő első köznapon lehet követelni. Hasonlóképpen csak köznapon végezhető a váltóra vonatkozó többi cselekmény is, ne-

la présentation à l'acceptation et le protêt, ne peuvent être faits qu'un jour ouvrable.

Lorsqu'un de ces actes doit être accompli dans un certain délai dont le dernier jour est un jour férié légal, ce délai est prorogé jusqu'au premier jour ouvrable qui en suit l'expiration. Les jours fériés intermédiaires sont compris dans la computation du délai.

Article 73.

Les délais légaux ou conventionnels ne comprennent pas le jour qui leur sert de point de départ.

Aucun jour de grâce, ni légal, ni judiciaire, n'est admis.

CHAPITRE XIII.

Des conflits de lois.

Article 74.

La capacité d'une personne pour s'engager par lettre de change est déterminée par sa loi nationale. Si cette loi nationale déclare compétente la loi d'un autre Etat, cette dernière loi est appliquée.

vezetesen az elfogadás végetti bemutatás és az óvás.

Ha ezeknek a cselekményeknek valamelyikét meghatározott határidőn belül kell teljesíteni és a határidő utolsó napja törvényes szünetnap, ez a határidő a leteltét követő első köznapra kitolódik. A közbeeső szünetnapokat a határidőbe bele kell számítani.

73. cikk.

A törvényes vagy kikötött határidőkhöz azt a napot, amelyen a határidő kezdődik, nem lehet hozzászámítani.

Sem törvényes, sem bírói kíméletnapnak helye nincsen.

XIII. FEJEZET.

A törvények összeütközéséről.

74. cikk.

Valamely személynek azt a képességét, hogy váltó útján kötelezettséget vállalhasson, saját hazájának törvénye határozza meg. Ha ez a hazai törvény más állam törvényét jelentené ki irányadónak, ezt az utóbbi törvényt kell alkalmazni.

La personne qui serait incapable, d'après la loi indiquée par l'alinéa précédent, est, néanmoins, valablement tenue, si elle s'est obligée sur le territoire d'un Etat d'après la législation duquel elle aurait été capable.

Article 75.

La forme d'un engagement pris en matière de lettre de change est réglée par les lois de l'Etat sur le territoire duquel cet engagement a été souscrit.

Article 76.

La forme et les délais du protêt ainsi que la forme des autres actes nécessaires à l'exercice ou à la conservation des droits en matière de lettre de change, sont réglés par les lois de l'Etat sur le territoire duquel doit être dressé le protêt ou passé l'acte en question.

TITRE SECOND.

Du Billet à Ordre.

Article 77.

Le billet à ordre contient :
1° la dénomination du titre insérée dans le texte même

Oly személy, aki az előbbi bekezdésben megjelölt törvény szerint nem váltóképes, mégis jogérvényesen kötelezetté válik, ha oly állam területén kötelezte magát, amelynek törvénye szerint őt ez a képesség megilleti.

75. cikk.

A váltónyilatkozat alakját annak az államnak törvénye szabályozza, amelynek területén ezt a nyilatkozatot aláírták.

76. cikk.

Az óvásnak alakját és felvételének határidejét, valamint a váltójogok gyakorlásához vagy fenntartásához szükséges egyéb cselekményeknek alakját annak az államnak törvénye szabályozza, amelynek területén az óvást felvenni, vagy a cselekményt teljesíteni kell.

MÁSODIK CIM.

A saját váltóról.

77. cikk.

A saját váltó tartalmazza
1. a váltó elnevezést magában az okirat szövegében és

et exprimée dans la langue employée pour la rédaction de ce titre ;

2° la promesse pure et simple de payer une somme déterminée ;

3° l'indication de l'échéance ;

4° celle du lieu où le paiement doit s'effectuer ;

5° le nom de celui auquel ou à l'ordre duquel le paiement doit être fait ;

6° l'indication de la date et du lieu où le billet est souscrit ;

7° la signature de celui qui émet le titre (*souscripteur*).

azon a nyelven, amelyen az okirat ki van állítva ;

2. a feltétlen ígéretet határozott pénzösszeg fizetésére ;

3. a lejárat megjelölését ;

4. annak a helynek megjelölését, ahol a fizetést teljesíteni kell ;

5. annak a nevét, akinek részére vagy akinek rendeletére kell a fizetést teljesíteni ;

6. a váltó kiállítása napjának és helyének megjelölését ;

7. annak az aláírását, aki a váltót kiállítja (*kiállító*).

Article 78.

Le titre dans lequel une des énonciations indiquées à l'article précédent fait défaut, ne vaut pas comme billet à ordre, sauf dans les cas déterminés par les alinéas suivants.

Le billet à ordre dont l'échéance n'est pas indiquée, est considéré comme payable à vue.

A défaut d'indication spéciale, le lieu de création du titre est réputé être le lieu du paiement et, en même temps, le lieu du domicile du souscripteur.

78. cikk.

Oly okirat, amelyből az előbbi cikkben megjelölt alkotórészek valamelyike hiányzik, nem saját váltó, kivéve a következő bekezdésekben foglalt eseteket.

Az olyan saját váltót, amelyen lejárat nincsen megjelölve, megtekintésre szólnak kell tekinteni.

Külön megjelölés hiányában az okirat kiállításának helyét a fizetés helyének és egyúttal a kiállító lakóhelyének is kell tekinteni.

Le billet à ordre n'indiquant pas le lieu de sa création est considéré comme souscrit dans le lieu désigné à côté du nom du souscripteur.

Article 79.

Sont applicables au billet à ordre, en tant qu'elles ne sont pas incompatibles avec la nature de ce titre, les dispositions relatives à la lettre de change et concernant

l'endossement (art. 10—19),

l'aval (articles 29—31),

l'échéance (articles 32—36),

le paiement (art. 37—41),

les recours faute de paiement (articles 42—49, 51—53),

le paiement par intervention (articles 54, 58—62),

les copies (articles 66 et 67),

les falsifications et altérations (articles 68 et 69),

la prescription (articles 70 et 71),

les jours fériés, la computation des délais et l'interdiction des jours de grâce (articles 72 et 73),

les conflits de lois (articles 74—76).

Ha a saját váltón a kiállítás helye megjelölve nincs, a saját váltót úgy kell tekinteni, mint amelyet a kiállító neve mellett megjelölt helyen állítottak ki.

79. cikk.

A saját váltóra is állanak annyiban, amennyiben természetével nem ellenkeznek, az idegen váltóra vonatkozó azok a rendelkezések, amelyeknek tárgya

a forgatmány (10—19. cikkek),

a váltókezesség (29—31. cikkek),

a lejárat (32—36. cikkek),

a fizetés (37—41. cikkek),

a fizetés hiánya miatti viszkereset (42—49. és 51—53. cikkek),

a névbecsülő fizetés (54. és 58—62. cikkek),

a másolatok (66. és 67. cikk),

a hamis és hamisított váltók (68. és 69. cikk),

az elévülés (70. és 71. cikk),

a szünetnapok, a határidők számítása és a kíméletnapok eltiltása (72. és 73. cikk),

a törvények összeütközése (74—76. cikkek).

Sont aussi applicables au billet à ordre les dispositions concernant la domiciliation (articles 4 et 26), la stipulation d'intérêts (article 5), les différences d'énonciations relatives à la somme à payer (article 6), les conséquences de la signature d'une personne incapable (article 7) ou d'une personne qui agit sans pouvoirs ou en dépassant ses pouvoirs (article 8).

Article 80.

Le souscripteur d'un billet à ordre est obligé de la même manière que l'accepteur d'une lettre de change.

Les billets à ordre payables à un certain délai de vue doivent être présentés au visa du souscripteur dans les délais fixés à l'article 22. Le délai de vue court de la date du visa signé du souscripteur sur le billet. Le refus du souscripteur de donner son visa daté est constaté par un protêt (article 24) dont la date sert de point de départ au délai de vue.

Hasonlóképpen állanak a saját váltóra is azok a rendelkezések, amelyeknek tárgya a telepítés (4. és 26. cikk), a kamatok kikötése (5. cikk), a fizetendő összegre vonatkozó megjelölések közötti eltérések (6. cikk), a nem váltóképes személy aláírásának (7. cikk), valamint a meghatalmazás nélkül eljáró vagy a meghatalmazását túllépő személy aláírásának következményei (8. cikk).

80. cikk.

A saját váltó kiállítója ugyanoly módon van kötelezve, mint az idegen váltó elfogadója.

A megtekintés után bizonyos időre fizetendő saját váltót a kiállítónál láttamozás végett a 22. cikkben meghatározott határidőkben kell bemutatni. A megtekintéstől számított határidő attól a naptól folyik, amelyről a kiállító a váltón aláírt láttamozását keltezte. Ha a kiállító e láttamozást és keltezését megtagadja, ezt a körülményt óvással (24. cikk) kell igazolni, amelynek kelte a megtekintés utáni határidő kezdetétől szolgál.

II.

AZ ÚJ MAGYAR TÖRVÉNY
A VÁLTÓRÓL.

ELSŐ CIM.

Az idegen váltóról.

(1–76. §§.)

I. FEJEZET.

Az idegen váltó kiállításáról és alakjáról.

(1–9. §§.)

Az I. fejezet felállítja az idegen váltó kellékeit (1. §.), megállapítja e kellékek hiányának következményeit, a hiányokra és kételyekre nézve magyarázati szabályokat állít fel (2., 6. §§.) és az utólagos kitöltésről intézkedik (2. §. 5. bek.). Szól továbbá az idegen váltó kiállításának különböző módjairól (3., 4. §§.), a kamatkikötésről (5. §.), azoknak aláírásáról, akik magukat le nem kötelezhetik (7. §.) vagy képviseleti jogosultsággal nem bírnak (8. §.). Végül a kibocsátó felelősségéről (9. §.).

1. §.

1. §.

Az idegen váltó tartalmazza :

1. a váltó elnevezést magában az okirat szövegében és azon a nyelven, amelyen az okirat ki van állítva ;
2. a feltétlen meghagyást határozott pénzösszeg fizetésére ;

3. annak a nevét, aki a fizetést teljesítse (intézképezett);

4. a lejárat megjelölését;

5. annak a helynek megjelölését, ahol a fizetést teljesíteni kell;

6. annak a nevét, akinek részére vagy akinek rendeletére kell a fizetést teljesíteni;

7. a váltó kiállítása napjának és helyének megjelölését;

8. annak az aláírását, aki a váltót kibocsátja (kibocsátó).

I. Az 1. szakasz, bár más sorrendben, ugyanazt a nyolc kelléket állítja fel, mint az eddigi V. T. 3. §-a, azzal a különbséggel, hogy a fizetendő pénzüsszeggel kapcsolatban az idegen váltó fogalmát alkotó fizetési meghagyást is említi s hogy a felsorolt kellékek nem mint »lényegesek«, hanem csak mint rendesen előforduló, szokásos alkatrészek állítatnak fel (»tartalmazza«).¹⁾ Hogy mennyiben lényegesek e kellékek? az a következő szakaszból tűnik ki, amely egyes kellékek hiányát magyarázati szabályokkal pótolja. A bélyegkelléke és hiányának következménye továbbra is a V. T.-en kívül a pénzügyi szabályok által határoztatik meg. Az *Egyezmény 19. cikke* azon államok törvényhozásával szemben, melyek a váltóbélyeget lényeges kellékül állították fel,²⁾ kifejezetten kimondja, hogy a szerződő álla-

¹⁾ Az Egységes Szabályzat francia eredetijében: »contient«. Az 1910. évi tervezet, bár szintén tartalmazta a 2. §-ban felállított magyarázatokat, még úgy beszélt, hogy a váltó a felsoroltakat kell hogy tartalmazza (*doit contenir*). De ez épen a 2. §-ra való tekintettel módosítottatott, miután *Szerző* a magyar Ellentervezet értelmében a lejárat kellékének teljes kihagyását indítványozta. L. *Deux. Conf.* II. 6. 1. és I. 78. 1.

²⁾ L. *Szerző* A magyar váltójog kézikönyve 6. kiad. 138. 1.

mok a váltókötelezettségek érvényességét vagy az azokból folyó jogok gyakorlását nem tehetik függővé a bélyegszabályok betartásától.¹⁾ Nálunk ez eddig is így volt s az *id. c. 2. bek.* azon felhatalmazását sem vettük igénybe, hogy a váltójogok gyakorlása a bélyegkötelezettség teljesítéséig felfüggeszthető s a váltó közvetlen végrehajthatósága a bélyegilleték lerovásától tehető függővé. A bélyegkötelezettség megszégése tehát nálunk tovább is csak jövedéki bírság alá esik (1881: XXVI. t.-c. 7. 8. §§.).

II. A z e g y e s k e l l é k e k :

1. *pont.* **A váltóelnevezés.** Ugy, mint eddig a V. T. 3. §. 1. pontja szerint, a váltóelnevezés nemcsak lényeges, hanem annak folytán, hogy az okirat »sz ö v e g é b e« veendő fel, biztosítékot nyújt az ellen, hogy más okirat utólag váltóvá minősítették vagy a váltó ebbeli minőségétől utólag megfosztassék, ami lehetséges volna, ha a váltóelnevezés mint felírás vagy oldalírás alkalmaztatnék. Ilyen esetekben a váltó épúgy érvénytelen, mintha a váltóelnevezést egyáltalában nem tartalmazná s nem kevésbé lényeges, hogy épen a »váltó«, illetve a megfelelő szó, bár összetétellel (pl. váltólevél), az okirat nyelvén használtassék. Más, bár egyjelentőségű szó (pl. intézvény) tehát a váltóelnevezést nem pótolja. Hogy mely más nyelvű kifejezések felelnek meg a magyar szent korona területén a váltó elnevezésnek? azt az Egyezményt becikkelyező törvény 4. §-a értelmében rendelet határozza meg. A külföldön használt kifejezéseket pedig az *Egyezmény 24. cikke* értelmében a németalföldi kormány fogja közölni a szerződő államok közlései alapján.

De a váltóelnevezés ezentúl se lesz m i n d e n ü t t a váltó ismertető jele és kelléke. Eltekintve az angol-

¹⁾ A kérdés az 1912. évi államértekezlet 8. teljes ülésében behatóan vitatott s különösen a német kormány képviselői követelték a francia és olasz képviselőkkel szemben a bélyeg lényeges kellékének mellőzését, melyet a *Szerző* is támogatott. L. *Deux. Conf.* I. 153. s k. 1.

amerikai váltójogtól, a nemzetközi váltójog iránt szerződött államok is érvényesnek nyilváníthatják a váltót ezen elnevezés nélkül, ha kifejezetten »rendeletre« szól. Az *Egyezmény 2. cikke* erre egyenes felhatalmazást adott, mellyel azok az államok, melyek eddig sem követték a váltóelnevezést (így különösen Franciaország), annál inkább élni fognak, minél erősebb ellenállást fejtettek ki a hágai államértekezleten e kellék felvétele ellen.¹⁾ Részünkről annál kevésbé csatlakozhattunk ezekhez, mert a váltóelnevezés mellőzése esetében nem lehetett volna a rendeletre szóló kereskedelmi utalványt (K. T. 291—298. §§.) a váltótól megkülönböztetni, holott a kettő között lényeges a különbség.²⁾

2. pont. Feltétlen meghagyás határozott pénzüsszeg fizetésére. Eddigi váltótörvényünk a »feltétlen meghagyást« nem említette a lényeges kellékek közt. A fizetési meghagyás nem is annyira kelléke az idegen váltónak, mint inkább annak lényege, ezáltal különbözvén épen az idegen váltó a saját váltótól, mely a kiállító egyenes fizetési ígéretét tartalmazza.³⁾ De habár az új V. T. a fizetési meghagyást az idegen váltó kellékéül állítja fel, ez most sem értendő úgy, mintha a meghagyásnak valóságos megbízásnak kellene lennie. A fizetési meghagyás ezentúl is csak a lak i értelemben veendő s amennyiben különösen a fizető intézvényszerzett fedezeti keresetéről van szó a kibocsátó ellen, ezentúl is külön bizonyítás tárgya, hogy a fizetést valóságos megbízás alapján teljesítette-e?⁴⁾ Ami pedig a meghagyás »feltétlenségét« illeti, ez is el volt ismerve eddigi váltójogunkban, habár a törvény nem is mondotta ki.⁵⁾

¹⁾ L. *Conf. Actes* 25. sk. l. 175. l., 186. l., 271. sk. l.

²⁾ V. ö. *Szerző* A magyar keresk. jog kézikönyve 8. kiadás. II. köt. 119. sk. l.

³⁾ L. *Szerző* A magyar váltójog kézikönyve 6. kiadás 135. l. 10. jegyz.

⁴⁾ L. *Szerző* id. m. 264. sk. l.

⁵⁾ L. *Szerző* id. m. 3. l.

De az új V. T. kifejezett rendelkezése folytán még kevésbé kétséges, hogy a feltételhez kötött fizetési meghagyás a váltót érvénytelenné teszi. Ugyancsak feltétlennek kell lennie a forgatmánynak és az elfogadásnak (21. 25. §.). De a feltételes forgatmánynál csak a feltétel érvénytelen (l. alább 131. l.).

»H a t á r o z o t t p é n z ö s s z e g.« Az eddigi V. T. (3. §. 2. pont) csak »fizetendő pénzösszeg«-ről szólt. De a »határozottság« eddig is követeltetett úgy a p é n z n e m, mint az ö s s z e g tekintetében.¹⁾ Az előbbinek ezentúl sem kell a kiállítási vagy fizetési helyen »folyamatban lennie«, az új V. T. is külön intézkedvén arról, hogy a fizetés minő pénznemben teljesítendő, ha a váltó a fizetés helyén folyamatban nem levő pénznemről szól (l. alább 40. §.). Számolási értékről az új V. T., miként az eddigi V. T. 37. §-a, kifejezetten nem szól, de ezentúl sincs kizárva. — Az ö s s z e g határozottságának kelléke kizárja a »j á r u l é k o k« kikötését. Az eddigi V. T. ezt egyáltalában nem létezőnek nyilvánította, úgy hogy a váltó ily kikötés esetében csak a tőkeösszeg erejéig tekintetett érvényesnek, a járulékokra vonatkozó követelési jog kizárólag az előszerződésre (*pactum de cambiando*) tartozván.²⁾ Ez általánosságban az új V. T. szerint is áll, így pl. kötbér kikötésére nézve. A k a m a t - k i k ö t é s r e nézve azonban fontos kivételt tesz a látra és lát után bizonyos időre szóló váltók tekintetében (l. 5. §.), — Az összeg t ö b b s z ö r i kitétele közti eltérés magyarázatára nézve a 6. §. intézkedik.

3. pont. **Az intézvényezett megnevezése.** Eddigi V. T. 3. §. 6. pont : »személynek vagy cégnek« megnevezése. Ezentúl is áll. Arról az esetről, ha az intézvényezett maga a kibocsátó l. 3. §. Lehet több intézvényezett is.³⁾ — A l a k h e l y kitétele nem szükséges, bár váltójogi jelen-

¹⁾ L. Szerző id. m. 140. sk. l.

²⁾ L. Szerző id. m. 142. l.

³⁾ L. Szerző id. m. 156. l.

tősséggel bír az elfogadás végetti bemutatás és elfogadás hiánya miatti óvás szempontjából (l. 20. és 40. §§.). Magyarázat az intézvényszerzett neve mellett kitett helyre nézve, ha nincs is kifejezetten mint lakhely megjelölve : l. köv. §. 3. bek.

4. pont. **A lejárati megjelölése.** Az eddigi V. T. 3. §. 4. pontja a váltó kellékei között állapította meg a fizetési idejét, melyről egyszersmind kimondotta, hogy az egész váltóösszegre nézve csak egy és ugyanaz lehet. Az új V. T. a fizetési idő megjelölésének különböző módjairól külön a »lejáratról« szóló V. fejezetben szól (l. 32. §.), s ugyanott említi a fizetési idő egységességét. Ez annál megfelelőbb, mert épen a lejárati megjelölése az, melyet az új V. T. nem is tekint lényeges, hanem csak szokásos kelléknek (l. köv. §.).

5. pont. **A fizetési hely megjelölése.** Ez a kellék sem lényeges oly értelemben, mintha a fizetési helyet kifejezetten mint ilyent kellene megjelölni. Csak legyen egy hely az intézvényszerzett neve mellett kitéve, melyről maga a V. T. épúgy, mint az eddigi V. T., a fizetési hely értelmében magyarázatot ad (l. köv. §.). A telepítésről, melyet az eddigi V. T. 3. §. 7. pontja a fizetési hely kellékével kapcsolatban említett, az új V. T. 4. §-a intézkedik.

6. pont. **A rendkívényes megnevezése.** Az eddigi V. T. 3. §. 3. pontja a rendkívényes (intézvényes) kifejezést is említette. Az új V. T. ezt nem tartotta szükségesnek. Lényegileg azonban nincs különbség s az új V. T. szerint is, épúgy mint az intézvényszerzettnél, a személy vagy a cég megnevezése értendő. Rendeletre a váltónak az új V. T. szerint sem kell szólnia, kivéve azon államokat, melyek a váltóelnevezést a rendeleti záradékkal pótolhatónak nyilvánították (l. fentebb), ahol tehát a rendeletre való kiállítás a váltó lényeges kelléke, ha mint váltó megjelölve nincs. A rendeletre való kiállítás még a forgatható ság szempontjából sem szükséges (l. alább 10. §.). A kibocsátó s a j á t r e n d e l e t é r e kiállított váltóról a 3. §. szól.

Bemutatóra a váltó az új V. T. szerint sem szólhat. Az 1910. évi Tervezet a bemutatóra szóló váltót, különösen az angol-amerikai váltójogra való tekintettel, kifejezetten elismerte (3. c.) azzal, hogy a szerződő államoknak jogukban áll a bemutatóra való kiállítást saját területükön megtiltani (Egyezm. Terv. 3. c.). Az 1912. évi államértekezlet azonban ezt elejtette, főleg abból indulván ki, hogy a forgalomban a bemutatóra szóló váltó tényleg nem igen szerepel, tehát nem is igényli,¹⁾ s még az is mellőztetett, hogy a szerződő államok a bemutatóra szóló váltót saját területükön engedhessék meg.²⁾ Ennek folytán s minthogy az angol és az északamerikai kormány az egyezményhez nem csatlakozott, fölöslegesnek mutatkozott a bemutatóra való kiállításról az Egyezményben említést is tenni. A pusztá átadás általi átruházás üres forgatmány esetében az új V. T. szerint sincs kizárva (1. alább 13. §.).

7. pont. **A váltó keltezése.** Míg az eddigi V. T. 3. §. 8. pontja a keltezést teljes szabadsággal írta elő (hely, év, hónap, nap), addig az új V. T. csak általában a kiállítás napjának (*date*) és helyének megjelölését követeli. De miután a nap is bizonytalan, ha az év és hónap nem tétetik ki, a váltó ezentúl is érvénytelen lesz, ha az év vagy hónap nem tétetik ki. A helynek azonban nem kell kifejezetten mint kiállítási helynek megjelölve vagy az időmegjelöléssel összekötve lennie. Elég, ha külön a kibocsátó neve mellett van helymegjelölés, melyről a 2. §. 4. bek. magyarázatot tartalmaz a kiállítási hely értelmében.

8. pont. **A kibocsátó aláírása.** Szintén név vagy cég aláírása, mint kifejezetten az eddigi V. T. 3. §. 5. pontja szerint. Képviseelő általi aláírásnál elég a képviselt

¹⁾ L. *Deux Conf.* I. 79. l.

²⁾ Szerző ily irányú indítványa mellőztetett, minthogy legfőképen csak az angol-amerikai váltójogra való tekintettel bírt volna jelentőséggel, amely az Egységes Szabályzat mellett úgysis továbbra is fennmarad.

nevének vagy cégének aláírása ; ha azonban a képviselő a maga nevét írja alá, a cég nyomtatva is lehet.¹⁾ Kézjeggyérvényéről az *Eggyezmény* 3. cikke alapján az új V. T. 82. §-a intézkedik (l. alább). Hogy hol kell a kibocsátó aláírásának a váltón állnia ? arra nézve az új V. T. époly kevéssé tartalmaz határozott utasítást, mint az eddigi V. T. Ez okból érvényesnek tekintendő, bárhol áll a váltón, feltéve, hogy az aláírás kibocsátói minősége vagy kifejezetten ki van tüntetve, vagy annak elhelyezéséből vagy más a váltóból kitűnő körülményekből biztosan megállapítható.²⁾

2. §.

2. §.

Oly okirat, amelyből az előbbi §-ban megjelölt alkotórészek valamelyike hiányzik, nem váltó, kivéve a következő bekezdésekben foglalt eseteket.

Az oly váltót, amelyen a lejárat nincs megjelölve, megtekintésre szóló váltónak kell tekinteni.

Külön megjelelölés hiányában az intézvényszerzett neve mellett megjelölt helyet a fizetés helyének és egyúttal az intézvényszerzett lakóhelyének kell tekinteni.

Ha a váltón a kiállítás helye megjelölve nincs, a váltót úgy kell tekinteni, mint amelyet a kibocsátó neve mellett megjelölt helyen állítottak ki.

Azt a kifogást, hogy a váltón akkor,

¹⁾ L. Szerző id. m. 154., 525. l.

²⁾ L. e sokat vitatott kérdésről : Szerző id. m. 154. sk. l. s az ott idézett bírói határozatokat.

amikor nyilatkozatot írtak rá, a váltónak valamely alkotórésze hiányzott, harmadik jó-hiszemű váltóbirtokos ellen egyáltalában nem, más ellen pedig csak annyiban lehet érvényesíteni, amennyiben a kifogást tevő bebizonyítja, hogy az utólagos kitöltés megállapodás ellenére történt. Ugyanez áll, ha a váltón a szokásos helyen a lejáratnak, a kiállítás vagy fizetés helyének vagy a fizetőnek (4. §.) külön megjelölésével töltötték ki utólagosan az üresen hagyott részt.

A 2. §. három részből áll : 1. megállapítja az 1. §-ban felállított kellékek hiányának következményét (1. bek.) ; 2. magyarázati szabályokat állít fel egyes kellékek hiánya vagy hiányossága esetére (2—4. bek.), miáltal az 1. bek.-ben kimondott következmény alkalmazása lényegesen megszoríttatik ; 3. intézkedik az utólagos kitöltés kifogásáról (5. bek.).

I. 1. bek. Szabályként ki van mondva, úgy mint eddigi V T.-ünk 6. §-ában, hogy a váltó mint ilyen érvénytelen, nem váltó, ha az 1. §-ban előírt kellékek valamelyike hiányzik. Abból tehát váltójogi kötelezettség nem származik ; legfellebb köztörvényi kötelezettség, ha az okirat a magán- vagy kereskedelmi jog által elismert jogügylet kellékeinek megfelel s a felek akarata erre is irányult (*conversio*). Hogy hány és melyik kellék hiányzik, a 2—4. bek. kivételeitől eltekintve, közömbös. Különösen a váltóelnevezés hiánya esetében nálunk csak magánjogi vagy kereskedelmi utalványról lehet szó.¹⁾

Az eddigi V. T. id. §. 2. bek. még hozzátette, hogy a váltó összes kellékeit nem tartalmazó »ily okiratra vezetett nyilatkozatok váltójogi hatállyal nem bírnak«.

¹⁾ L. Szerző id. m. 179. l.

Ennek felvételét a hágai államértekezlet mellőzte,¹⁾ de abból, hogy a későbbi nyilatkozatok (elfogadmány, forgatmány, kezesség, névbecsülés) az alapváltóhoz csatlakoznak, abból kiegészítendő, tehát attól függetlenül nem létezhetnek : külön kijelentés nélkül is következik, hogy azok époly kevésbé birhatnak váltójogi hatállyal, mint a kellékhányban szenvedő alapváltó, melynek kellékei a későbbi nyilatkozatok kellékei is.²⁾

Ugyancsak hiányzik az új V T.-ből az eddigi V T. 6. §. 3. és 4. bek.-nek a kellékek kitörlésére vonatkozó magyarázata.³⁾ De habár ez magától nem is értetik, a bíróságok azt a jogfolytonosságnál fogva s mint észszerűt továbbra is alkalmazhatják. A kitörlés tehát ezentúl is csak akkor tekintendő a lényeges kellék hiányával egyenlőnek, ha nem véletlen, hanem szándékos volt, amely azonban az ellenkezőnek bebizonyításáig vélelmeztetik.⁴⁾

II. Magyarázati szabályok :

2. bek. **Lejárat hiánya.** Az eddigi V T. szerint a lejárat kitételének hiánya a váltót épúgy érvénytelenné tette, mint más kellék hiánya. Az új V T. ezt elhárítja azzal, hogy a lejárat hiánya esetében a váltó megtekintésre, látra, szólónak tekintendő, ami több külföldi váltótörvényben már eddig is ki volt mondva⁵⁾ s annak az általános magánjogi elvnek felel meg, hogy a teljesítés azonnal követelhető, ha külön lejárat megállapítva nincs.⁶⁾

¹⁾ A magyar Ellentervezet ezt is kimondotta volt, de a hágai államértekezlet nem is tartotta szükségesnek tárgyalni.

²⁾ L. Szerző id. m. 180. l.

³⁾ A magyar Ellentervezet ezt is tartalmazta, de szintén nem tárgyalta.

⁴⁾ L. közelebből Szerző id. m. 181. sk. l.

⁵⁾ Így az angol V T. 10. c., a belga V T. 2. c., a skandináviai V T. 3. §., a portugáli K. T. 282. c. szerint. L. Szerző id. m. 138. l.

⁶⁾ *Quod sine die debetur, statim debetur.* K. T. 327. §.

Ezzel a lényeges kellékek száma eggyel csökkentetik, ami a váltóforgalomra nézve kétségtelenül előnyös.

3. bek. Fizetési és lakóhely. Ugyanaz a magyarázati szabály, mint az eddigi V T. 3. §. 7. pontjában. Az intézvényszerkezett neve melletti helynek mint az intézvényszerkezett lakóhelyének külön kiemelése azon váltókelektvényekre való tekintettel történt, melyek nem a fizetési helyen, hanem az intézvényszerkezett lakóhelyén teljesítendőek ; gyakorlati jelentőséggel azonban csak akkor bír, ha a fizetési hely az intézvényszerkezett lakóhelyétől különbözik, miként a telepített váltónál.¹⁾

Az eddigi V T. azon további magyarázati szabályát, hogy ha több hely van a váltón kijelölve, fizetési helynek az első tekintetik, az új V T. nem vette fel,²⁾ de a bíróságok azt mint észszerűt, továbbra is alkalmazhatják.³⁾

4. bek. Kiállítási hely. Eddigi V T.-ünkben e magyarázat hiányzott s csak akkor bír jelentőséggel, ha a kiállítási hely a kelezésben (1. §. 7. pont) hiányzik, amikor a váltó e magyarázat nélkül, úgy mint eddig, érvénytelen volna.

III. 5. bek. Utólagos kitöltés. A hágai államértekezlet az utólagos kitöltés, illetve az ú. n. b l a n c o - v á l t ó k ⁴⁾ szabályozását szándékosan mellőzte, jóllehet erre különösen épen a magyar kormány által, utalással az eddigi V T. 93. §-ára, határozottan felhivatott. A magyar tervezetek erre irányuló javaslata főleg azért nem fogadtatott el, mert e kérdés az osztrák és angol váltójogtól ⁵⁾

¹⁾ L. közelebbiről Szerző id. m. 159. l.

²⁾ A magyar Ellentervezet kívánta annak felvételét, de ezt sem tárgyalták.

³⁾ Akár együttes, akár vagylagos megjelölés esetében. L. Szerző id. m. 160. l.

⁴⁾ V ö. Szerző id. m. 181. l., 483. sk. l.

⁵⁾ O s z t r á k 1853. okt. 6. igazs. min. rend., a n g o l V T. 20. c. ; utóbbi az utólagos kitöltés pozitív megengedése alakjában.

eltekintve, külföldön sehol sincs szabályozva s az Értekezleten nem alakult ki egyetértő vélemény az egységes szabályozás szüksége iránt, célszerűbbnek tartatván annak eldöntését a bíróságokra bízni.¹⁾ Azt azonban kifejezetten elismerte a hágai államértekezlet, hogy az utólagos kitöltés kérdése olyan, mely a szerződő államok által külön szabályozható anélkül, hogy ez az Egységes Szabályzat jogosulatlan kiegészítését jelentené.²⁾ Ez alapon a magyar V. T. annál inkább szükségesnek találta az eddigi V T.-nek az utólagos kitöltésre vonatkozó megfelelő rendelkezés felvételét, nehogy ez a kérdés a bíróságok által, főleg Horvát-Szlavonországokban, ellentétes magyarázatoknak legyen kitéve, s a váltójog egysége a magyar korona országaiban e kérdésben megbontassék.³⁾

De épen az ellentétes magyarázatok tették kívánatossá, hogy az eddigi V T. 93. §-ának szabálya necsak a váltó lényeges kellékeire szoríttassék, hanem a váltó egyéb alkatrészeire is kiterjesztessék. Ezt már arra való tekintettel kellett tenni, mert pl. a lejárata az új V T. 2. §-a szerint nem képez többé lényeges kelléket. De különösen az utólagos telepítés szabályozása vált szükségessé a bírói gyakorlat nagymérvű bizonytalansága folytán⁴⁾ s amidőn az 5. bek. az utólagos kitöltés eddigi szabályát az utólagos telepítésre is kiterjeszti, csak szentesítette azt a felfogást, melyet az 1911. évi magyar jogászgűlés fejezett ki,⁵⁾ sőt a kir. Curia legutóbb még messzebbmenőleg emelt érvényre.⁶⁾ Miután pedig az új V T. a telepített váltó alatt

¹⁾ L. *Conf. Actes* 247. l., *Deux. Conf. Actes* I. 22. sk. 1.

²⁾ L. *Deux. Conf. Actes* I. 170. l. (Nemzetközi bizottság jelentése.)

³⁾ L. általában fent. Bevezetés 10. l.

⁴⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 165., 485., 487. l.

⁵⁾ L. Az 1911. évi Országos Jogászgűlés irományai. I. köt. Vélemények 1—33. l. (Juhász Andor, König Vilmos, Reichard Zsigmond.) II. köt. Napló. 91., 369. l. (Előadó: Siehermann Bernát.)

⁶⁾ 1912. május 12-én 945/911. sz. a. kelt hat.

azt a váltót is érti, mely az intézvényezett lakóhelyén tőle különböző személy által fizetendő (l. alább 4. §.), a »fizető« alatt természetesen ezen személy utólagos megjelölését is kell érteni. Mindenesetre szükséges azonban, hogy a váltóban az utólagos telepítésre vagy telepeskijelölésre a »szokásos helyen« »üresen hagyott rés z« legyen, így nevezetesen a váltóürlapban a telepítés céljára szolgáló hégaz (»fizetendő«) ne legyen még kitöltve.¹⁾ Az utólagos telepítés joga nem mint ilyen, önmagában véve, hanem csak mint utólagos kitöltés joga van elismerve, amint hogy a hágai államértekezlet is csak erre nézve adott felhatalmazást a szerződő államoknak.²⁾ Ha tehát a fizetési hely a váltóban már határozottan kitétetett (pl. N. N. úrnak Budapesten, fizetendő Budapesten), akkor utólagos kitöltés melletti telepítésről nem lehet szó, hanem a fizetési hely megváltoztatása forog fenn, mely ha jogosulatlanul történt, a hamisítás szabályai (69. §.) alkalmazandók, melyek harmadik jóhiszemű váltóbirtokos ellen is érvényesíthetők.

IV. Minthogy a lejárati nélküli váltó a 2. §. szerint látra szóló váltónak tekintetik : felmerülhet a kérdés, miként ítélandó meg az az eset, ha a váltó megállapodás szerint más lejárattal volna kitöltendő s ennek elmulasztása folytán látra szólóvá válik ? A V. T. époly kevésbé szabályozván külön az ily megállapodásellenes ki nem töltést, mint az eddigi V. T., a kifogásokra vonatkozó általános rendelkezés (16. §.) irányadó.³⁾

¹⁾ Ez megfelel a hágai Ért. elé terjesztett magyar tervezeteknek és az 1911. évi Jogászggyűlés által elfogadott határozatnak. Ugyanígy rendelkezik az osztrák életh. törvényjav. 2. §. 1. pontja. A törvény tehát nem akart oly messze menni, mint a *Curia*, mely a telepítésre szolgáló hégaz nélkül is elismerte az utólagos telepítést, ami kétségkívül visszaélésekre vezethet.

²⁾ ³⁾ L. Indokolás is 39. l.

§.

3. §.

A váltó a kibocsátónak saját rendeletére is szólhat.

A váltó magára a kibocsátóra is intézvényszerkesztendő.

A váltó harmadik személy számlájára is kibocsátható.

I. Az 1. bek. a saját rendeletére szóló, a 2. bek. az intézvényszerkesztett saját váltó érvényét állapítja meg. Az utóbbira nézve az az eltérés van az eddigi V T. 5. §-ától, hogy már nem kívántatik a kiállítási és fizetési hely közti különbség (*distantia loci*); az intézvényszerkesztett saját váltó tehát mint idegen váltó akkor is érvényes, ha ugyanazon helyre szól, ami különösen az ugyanazon helyen levő fióktelepre intézett váltónál bír fontossággal.¹⁾

Az eddigi V T. 5. §-ának azon kijelentése, mely szerint »az ily váltók minden tekintetben az idegen váltó fogamatjával birnak«, az E. Sz.-ban hiányzik, de a 3. §. elhelyezése folytán magától értetődik. Nem szenvedhet tehát kétséget az E. Sz. szerint sem, hogy a saját rendeletre szóló váltó a forgatás előtt is hatályos s annak elfogadója a kibocsátó által perelhető,²⁾ s hogy másrészt az intézvényszerkesztett saját váltó kibocsátója, ha azt el nem fogadta, csak mint viszkereseti adós, tehát rendszerint a bemutatás és óvás feltétele mellett s csak a viszkeresetre nézve megállapított elévülési időig felelős.³⁾

¹⁾ L. Indokolás is 64. l.

²⁾ V ö. Szerző id. m. 171. sk. l.

³⁾ V ö. Szerző id. m. 176. l. A hágai államértekezleten eleinte ugyan az volt a túlnyomó, különösen a skandináv képviselők által az ő váltótörvényük értelmében vitatott felfogás, hogy az int. saját váltó kibocsátója mint ilyen is az elfogadó, illetve saját váltó kibocsátójának felelősségével tartozik, s ez az előadói jelen-

Az első Tervezet kimondotta még azt, hogy a saját rendeletre szóló váltó kibocsátója nem intézheti azt saját magára. Ez azonban mellőztetett,¹⁾ tehát ezentúl sincs kizárva.²⁾

II. A 3. bek. az ú. n. **bizományi váltó**³⁾ érvényét állapítja meg. Az eddigi V T. erről nem szólt, mert az érték és fedezet kérdését, mint amely magára a váltókövetelésre nem tartozik, általában mellőzte. Miután az E. Sz. sem szabályozza általában ezeket a kérdéseket, következetesen a **bizományi váltóról** sem kellett volna említést tenni.

4. §.

4. §.

A váltó szólhat úgy is, hogy harmadik személynél fizetendő, még pedig akár az intézvényszerzőnek lakóhelyén, akár más helyen (telepített váltó).

Az eddigi magyar váltójog a **telepített idegen váltó** alatt csak azt az esetet értette, ha a váltó az intézvényszerző lakóhelyétől földrajzilag vagy politikailag **különböző helyen** fizetendő. Ellenben az az eset, ha a fizetés az intézvényszerző lakásától vagy üzlethelyiségétől különböző helyiségben, illetve tőle különböző személynél, de **ugyanazon helyen** fizetendő, nem vonatott a telepített váltó fogalma alá, hanem a közönséges váltó szabályai szerint bíraltatott el, s a külön fizetési helyiség mindössze a váltócelekvények foganatosítása

tés szövegében is kifejezést nyert, sőt az 1910. évi előadói tervezet az int. saját váltót egyenesen saját váltónak minősítette. L. *Conférence*, Actes 98. l. De ez az 1912. július 19-én tartott teljes ülésben mellőztetett. L. *Deux. Conf.* I. 137., 138., 142. l.

¹⁾ A magyar Ellenterv folytán. L. *Deux. Conf.* II. 9. l.

²⁾ L. *Szerző* id. m. 177. l.

³⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 20. l.

szempontjából vétetett tekintetbe.¹⁾ A telepített váltót és az utóbbi esetet (ú. n. *Zahlstellenwechsel*) annál szigorúbban kellett megkülönböztetni, mert a telepített váltónál nemcsak az előzők elleni viszkereset, hanem szabály szerint az elfogadó elleni egyenes váltókereset is fel volt tételezve a telepesnél történt bemutatástól és óvástól (V T. 43. §. 2. bek.), amit az ugyanazon helyen, bár más személynél fizetendő váltóra nem volt szabad kiterjeszteni.

Azonban épen ez a különös következménye a telepítésnek nem volt mindenütt elismerve²⁾ s miután a magyarral lényegileg megegyező német vrszb. is az 1908. október 1-jén kelt törvény által e részben változást szenvedett a hágai államértekezlet sem tartotta helyesnek, hogy a telepített váltó ezen a váltóforgalomra nézve mindenesetre terhes és zavarokat okozó következményét átvegye.³⁾ Ezentúl tehát a telepített és nem telepített váltó között az elfogadói felelősségre nézve nincs többé különbség (l. a 27. §-t) s a telepített váltóról csak annyiban van még külön szó, amennyiben a fizetés körüli cselekmények külön fizetési helyen és esetleg az intézvényezettől különböző személynél (telepesnél) teljesítendő (l. a 26. §-t). Minthogy pedig ugyanaz áll az ugyanazon helyen más személynél teljesítendő fizetés esetében az E. Sz. szerint a telepített váltó fogalma nemcsak a más helyen, hanem az ugyanazon helyen más személynél fizetendő váltót is foglalja magában.⁴⁾ Ez szem előtt tartandó különösen az elfogadás végetti bemutatás tilalma (l. a 21. §-t) tekintetében is.

¹⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 162. sk. l. 268. l.

²⁾ Így nevezetesen a francia, belga, spanyol, portugál, szerb, orosz, északamerikai és részben az angol váltójogban s az 1840. évi magyar V. T. szerint is. L. *Szerző* id. m. 268. l. 8. jegyz.

³⁾ Ez nem is képezte vita tárgyát. Sőt az 1910. évi Tervezet 65. cikkének ez irányú kifejezett rendelkezése is fölöslegesnek ítéltetett. L. *Deux. Conf.* I. 79. l.

⁴⁾ L. Indokolás is 64. l.

5. §.

5. §.

A megtekintésre vagy megtekintés után bizonyos időre fizetendő váltóban a kibocsátó kamatot köthet ki a váltóösszeg után. Minden másnemű váltóban ezt a kikötést nem írott-nak kell tekinteni.

A kamatlábat a váltóban meg kell jelölni. E megjelölés hiányában a kamatláb öt százalék.

Ha más nap nincs megjelölve, a kamat a váltó kiállításának napjától jár.

I. Míg az eddigi V. T. szerint a **kamatkikötés** a váltóban már elvileg ellentétben állónak tekintett a váltóösszeg határozottságával: addig az E. Sz. szerint a kamatkikötés érvénytelensége szabály ugyan, de e szabály nem áll kivétel nélkül. A hágai államértekezlet e kérdésben bizonyos középállást foglalt el azon törvényhozások közt, melyek a kamatkikötést egyáltalában tiltották, s azok közt, melyek azt mindennemű váltóban ismerték el.¹⁾ Abból indult ki ugyanis, hogy csak az olyan váltókban lehet szükség a kamatkikötésre, amelyeknél a lejáratot nem lehet előre biztosan tudni s ennél fogva a kamatot sem lehet előre kiszámítani és a váltóösszegeből levonni vagy hozzáírni. Ez pedig egyedül a látra és a lát után bizonyos időre szóló váltó, melyeknél a váltóbirtokos az előírt bemutatási határidőben (22., 23. §§.) korábbi vagy későbbi időpontban idézheti elő a lejáratot. Különösen a tengerentúli forgalomban gyakori dolog, hogy a küldött árú vételára csak az árú megérkezése után fizetendő s minthogy ez bizony-

¹⁾ Így különösen az angol V. T. (9. c.); de a francia váltójog is megengedte. L. Szerző id. m. 141. l.

talán s a vételár addig kamatoztatandó, a kamatozó látra szóló váltó használtatik. Ezt az eljárást akarja az E. Sz. váltójogilag biztosítani,¹⁾ midőn a kamatkikötést a látra és lát után bizonyos időre szóló váltóknál kivételesen megengedi, jöllehet általában azon törvényhozásokhoz csatlakozik, melyek a kamatkikötést érvénytelennek tekintik.²⁾ Az e g y é b j á r u l é k o k, nevezetesen k ö t b é r, kikötése ezentúl is érvénytelen még a látra és lát után bizonyos időre szóló váltóknál is (l. fent, 1. §.).

II. Amennyiben a kamatkikötés a látra és lát után bizonyos időre szóló váltóban érvényes, az természetesen feltételezi, hogy sem a k a m a t l á b, sem a kamatszámítás k e z d ő n a p j a iránt kétség ne legyen. Az 5. §. 2. bek. azonban nem követeli feltétlenül, hogy ezek a váltóban kijelöltessenek, hanem maga pótolja azoknak hiányát s a kamatlábat kifejezett megjelölés hiányában egységesen 5%-ban állapítja meg, a kezdőnapot pedig, amint az természetes, a váltó kiállítás napjára teszi (3. bek.). Az 5% kamatláb, külön kikötés nélkül, akkor is alkalmazandó, ha a lejárat utáni késedelmi kamat, miként nálunk, 6%-ot tesz (l. alább 47. §.), a kikötés bírói érvényesítése pedig époly kevéssé van korlátozva 8%-ig, mint általában a váltón kívüli kamatkikötés a váltókövetelésekre nézve (1877. évi VIII. t.-c. 9. §.) s a kikötött magasabb kamatláb a lejárat után is számítható (47. §. 1. pont.). Az uzoratorvény (1883. évi XXV. t.-c.) szabályai azonban a váltóban kikötött kamatra is alkalmazandók, ha a hitelnyerő nem bejegyzett kereskedő (id. t. 16. §.).

¹⁾ Már az 1910. évi első Értekezlet döntötte el a kérdést ily értelemben. L. *Conférence, Actes* 76. sk., 276. sk. I. Az 1912. évi Értekezleten már nem volt nagyobb vita. L. *Deux. Conf.* I. 21. l., II. 12. l. L. Indokolás is 64. l.

²⁾ Ezentúl Ausztriában is, miként nálunk és Németországban, csak a kamatkikötés lesz érvénytelen, holott ott eddig ily kikötés esetében az egész váltó volt érvénytelen az 1858. nov. 2. igazs. m. rend. értelmében. L. *Szerző* id. m. 141. l. 12. jegyz.

6. §.

6. §.

Ha a váltóban a fizetendő pénzösszeg betűkkel és egyúttal számokkal van kiírva, eltérés esetében a betűkkel kiírt összeg érvényes.

Az olyan váltó, amelyben az összeg akár betűkkel, akár számokkal többször van kiírva, eltérés esetében csak a legkisebb összeg erejéig érvényes.

I. E magyarázati szabályok teljesen megfelelnek az eddigi V T. 4. §-ának s alkalmazandók akkor is, ha az összeg betűkben többször és számokban egyszer, vagy számokban többször és betűkben egyszer tétetett ki s eltérés ilyenkor az ugyanazon módon írt összegek között is mutatkozik. Kiterjeszthetők továbbá hasonszerűleg arra az esetre, ha az eltérés nem az összeg, hanem a pénz nem teljesen kiírt vagy rövidített többszörös megjelölésében mutatkozik.¹⁾

II. A 6. §. csak magának a váltóösszegnek többszörös kifejezésére vonatkozik, nem oly eltérésre, mely pl. az elfogadmányban tartalmaztatik (részfogadás). Az elfogadó csak az általa elfogadott összegig felelős (l. alább 25. §.).

7. §.

7. §.

Ha a váltón oly személy aláírása fordul elő, aki nem kötelezheti magát, ez a többi aláíró kötelezettségének érvényességét nem érinti.

¹⁾ V ö. Szerző id. m. 143. l.

E rendelkezés, mely a váltónyilatkozatok egymástól való függetlenségének elvéből foly, megfelel az eddigi V T. 2. §-ának.¹⁾ Különös alkalmazás a kezességnél (31. §.) és a hamis váltóknál (68. §.).

Hogy ki nem kötelezheti magát, azaz nem bír ú. n. szenvedő váltóképességgel? az iránt l. alább a 81. §-t.

8. §.

8. §.

Ha valaki váltónyilatkozatot oly személynek képviselőjeképen ír alá, akinek képviselőtére nem volt jogosítva, személyesen válik a váltó alapján kötelezetté. Ugyanez áll arra a képviselőre, aki túllépte meghatalmazásának körét.

I. Álképviselet. Megfelel az eddigi V T. 105. §-ának, amely azonban annyiban szabatosabb, mert kifejezetten megállapítja azt is, hogy az álképviselő »azon minőségben felelős, melyben az állítólagos meghatalmazó felhatalmazás esetében felelős lett volna«. Így magyarázandó az E. Sz. is.²⁾ Tehát ha az álképviselő kibocsátói aláírást vezetett a váltóra mint kibocsátó; ha elfogadmányt mint elfogadó, ha forgatmányt mint forgató stb. felelős. Feltételeztetik azonban, hogy az álképviselő nemcsak a képviselt, hanem a saját nevét is írta a váltóra, ellenkezőleg csak köztörvényileg vonható felelősségre.³⁾ Vajjon az állítólagos képviselt bír-e szen-

¹⁾ L. hozzá Szerző id. m. 127. l.

²⁾ A magyar Ellentervezet is követelte ennek kifejezését, de a hágai államértekezlet magától értetődőnek tekintette. L. *Deux. Conf.* II. 13. l.

³⁾ V. ö. Szerző id. m. 528. l., *Deux. Conf.* II. 13. l.

vedő váltóképességgel ? közömbös. Magának az álképviselőnek azonban váltóképesnek kell lennie.¹⁾ Az álképviselő esete a g y á m o k és más t ö r v é n y e s k é p v i s e l ő k részéről, melyről az eddigi V T. id. §. 2. bek. kifejezetten szól, szintén a 8. §. értelmében bírálendő el ; így nevezetesen ha a törvényes képviselő gyámhatósági felhatalmazás nélkül írta alá a váltót (1877 XX. t.-c. 20., 113. §.).

II. A 2. mondat különösen a meghatalmazás körének túllépéséről intézkedik, tehát arról az esetről, ha a képviselőnek kisebb összegre volt felhatalmazása s ő nagyobb összegről állította ki a váltónyilatkozatot. Erről azt mondja, hogy »u g y a n a z á l l«, mint ha egyáltalában nem volt felhatalmazása. Eszerint tehát, ha az álképviselőnek pl. 10.000 korona erejéig volt felhatalmazása s ő 15.000 koronáról állította ki vagy fogadta el a váltót, ő az egész 15.000 korona s nemcsak 5000 korona erejéig felelős. Ez iránt a hágai államértekezleten vita volt s e megoldás nem is felel meg az általános magánjogi elveknek. Azonban az Értekeztet abból indult ki, hogy nem volna célszerű különösen a vizskeresetet megosztani ; de azért mégis elismertetett harmadik személynek az a joga, hogy a felhatalmazás erejéig a képviselt ellen is felléphessen, még pedig nemcsak köztörvényileg, hanem váltói úton is s az sem szenvedhet kétséget, hogy a fizető képviselő is fordulhat a képviselt ellen azon összeg erejéig, melyre meghatalmazása volt.²⁾

III. Az í r n i n e m t u d ó k és a h á z a s t á r s a k és j e g y e s e k közti váltómeghatalmazás különös alak-szerűségeiről l. alább 84., 85. §§.

1) V ö. Szerző id. m. 528. l., 33. jegyz.

2) V. ö. *Deux. Conf.* I. 67. l. ; 79. l. II. 13. sk. l., 115. sk. l.

9. §.

9. §.

A kibocsátó felelős a váltó elfogadásáért és kifizetéseért.

A kibocsátó az elfogadásért való felelősséget kizárhatja; minden olyan kikötést, amellyel a kibocsátó a fizetésért való felelősségét kizárja, nem írottak kell tekinteni.

I. Az *1. bek.* megfelel az eddigi V T. 7. §-ának, amely külön annak II. fejezetét alkotta s úgy, mint eddig s általában az újabb váltójog szerint, az idegen váltó kibocsátója (ellentétben a saját váltó kibocsátójával l. alább 80. §.) az elfogadás- és fizetésért mint viszkereleti adós felelős, tehát csak azon feltételek és következmények mellett, melyek általában a viszkeresetre nézve vannak megállapítva, nevezetesen ha a váltó az intézvényezettnél bemutatott és (ha el nem engedtetett) óvás vétetett fel (l. 43. §.) s csak a rövidebb viszkereleti elévülés tartamára (l. 70. §.).¹⁾ Amíg azonban az eddigi váltójog szerint az elfogadás megtagadása vagy az elfogadó bizonytalansága esetében csak biztosítási viszkeresetnek volt helye a kibocsátó (és hasonlóképen a forgatók) ellen, addig az E. Sz. szerint ily esetben is rögtön fizetési viszkereset indítható ellene (l. alább 42. §.). Ennyiben a kibocsátó felelőssége a nemzetközi váltójog szerint szigorúbb, bár más tekintetben enyhébb (l. II. alatt.).

Vajjon ez a kibocsátói felelősség már a váltó aláírásának tényével áll-e be, avagy még az is szükséges, hogy a váltó a rendkívényesnek vagy forgatmányosnak áttadassék, vagy legalább a kibocsátó által ki

¹⁾ A kibocsátói felelősség természetéről bővebben l. Szerző id. m. 184. sk. l.

a d a s s é k az E. Sz. által is nyitva hagyatott. De valamint az eddigi V T.-nek, úgy a nemzetközi váltójognak is legjobban felel meg az a felfogás, mely szerint a váltó már az aláírás folytán válik kötelezővé s az átadás vagy kiadás hiánya miatt csak a rosszhiszemű váltóbirtokos ellen tehető kifogás (egyoldalú írásbeli ígéret elmélete).¹⁾

II. 2. bek. Az eddigi V T. szerint a kibocsátó felelőssége, ellentétben a forgató felelősségével, az uralkodó felfogás értelmében a b s o l u t volt, a kibocsátó felelősségét sem az elfogadásért, sem a fizetésért ki nem zárhatta.²⁾ Az E. Sz. e részben kevésbé szigorú a felek autonómiájával szemben. A f i z e t é s é r t való felelősség ugyan ezentúl sem zárható ki a kibocsátó által, sőt a 9. §. kifejezetten állapítja meg, hogy az erre irányuló bármely záradék nem írotnak tekintendő.³⁾ Ellenben az e l f o g a d á s é r t való felelősség kizárását az E. Sz. egyenesen megengedi, feltéve, hogy a kibocsátó az elfogadás végetti bemutatást kötelezővé nem tette (l. 21. §. 1. bek.), amidőn a kizárás ellenmondást tartalmazna.⁴⁾

Hogy minő alakban történik a kizárás? közömbös. Nem is kell, hogy a záradékban kifejezetten az elfogadásért való felelősség említettessék; elég, ha általánosságban a felelősség kizárását tartalmazza, tekintve, hogy ez a fizetésért való felelősségre úgy sem vonatkozhatik.⁵⁾ Sőt az is magában foglalja az elfogadásért való felelősség kizárását, ha a kibocsátó az elfogadás végetti bemutatást

1) L. Szerző id. m. 47. sk. 1.

2) L. Szerző id. m. 191. l.

3) A hágai államértekezleten a fizetésért való felelősség kizárásának megengedése különösen az a n g o l V T. példájára (16. c.) élénk vita tárgya volt s a magyar Ellentervezet is megengedte. Azonban a túlnyomó többség ellene nyilatkozott. L. Conf. Actes 33., 79., 278. l., Deux. Conf. I. 22., 80. l., II. 14. l.

4) L. Deux. Conf. I. 68. l., 80 l. l. jegyz.

5) L. Deux. Conf. I. 80. l.

megtiltotta (21. §. 2. bek.), amikor az elfogadás megtagadásáról jogilag nem lehet szó.¹⁾

Az elfogadásért való felelősség kizárása a kibocsátó részéről a forgatók felelősségét is kizárja, igazságtalan lévén, hogy a váltóbirtokos az elfogadás megtagadása esetében a forgatókat megtámadhassa anélkül, hogy ezek a kibocsátó ellen fordulhassanak.²⁾

II. FEJEZET.

A forgatmányról.

(10—19. §§.)

A II. fejezet, amely megfelel az eddigi V T. III. fejezetének, a váltó forgathatóságáról (10. §.), a forgatmány kellékeiről (11—12. §§.), annak hatásairól és az üres hátiratról (13—14. §§.), a váltóbirtokos igazolásáról és az igazolt birtokos elleni kiadási keresetről (15. §.), a váltókötelezettek kifogásairól (16. §.), a meghatalmazási hátiratról (17. §.), a zálogforgatmányról (18. §.), és az utóforgatmányról (19. §.) rendelkezik. Az eddigi V T.-től az a rendszeri eltérés, hogy ebben a váltóbirtokos igazolása a váltókötelezettség teljesítéséről szóló VIII. fejezetnek a fizetésre vonatkozó 2. alfejezetében (36. §.), a kiadási kereset az elveszett váltókról szóló XIII. fejezetben (80. §.), a kifogások a váltóhitelező jogairól szóló XVI. fejezetben (92. §.), szabályoztattak. Az E. Sz. ezeket azért helyezte el a forgatmányról szóló fejezetben, mert legtöbbször azzal kapcsolatban merülnek fel. A zálogforgatmány az eddigi V T.-ben nem szabályoztatott.

¹⁾ L. *Deux. Conf.* I. 80. l.

²⁾ L. *Deux. Ccnf.* I. 80. l.

10. §.

10. §.

Minden váltó, még ha nincs is kifejezetten rendeletre kiállítva, forgatmány útján átruházható.

Ha a kibocsátó a váltóba ezeket a szavakat vette fel: »nem rendeletre« vagy ha más hasonló értelmű kifejezést vett fel, a váltó csak közönséges engedmény alakjában és hatásaival ruházható át.

A váltó forgatható az intézvényszerre is, akár elfogadta a váltót, akár nem, továbbá a kibocsátóra vagy bármely más kötelezetre. Ezek a személyek a váltót tovább forgathatják.

I. Az E. Sz. még határozottabban mondja ki, hogy a váltó *ipso jure* forgatható, mint az eddigi V. T. megfelelő 8. §-a. Azokban az országokban azonban, melyekben a váltóelnevezés a rendeleti záradékkal pótolható (l. fent 1. §.), az előbbi nélkül kiállított váltónak kifejezetten rendeletre kell szólnia, különben érvénytelen s természetesen nem is forgatható. Nálunk a rendeleti záradék nem pótolván a váltóelnevezést, sem a váltó érvénye, sem a forgathatóság nincs attól feltételezve, s ennek folytán arra kell kifejezett rendelkezés, hogy a váltó forgatható ne legyen. Míg azonban az eddigi V. T. 8. §. 2. bek. a kibocsátó által használt átruházási tilalom ellenére alkalmazott forgatmányról csak nemlegesen azt mondja, hogy »váltójogi hatálya nincs«: addig az E. Sz. szóban forgó 10. §. 2. bek. tevőlegesen úgy rendelkezik, hogy a váltó »csak közönséges engedmény alakjában és hatásaival ruházható át«. Az iránt eddig sem volt kétség, hogy a rectaváltó a forgatmánynál gyengébb hatású engedmény

mellett ruházható át; de az is el volt ismerve, hogy a rectaváltóra vezetett forgatmány csak mint forgatmány nem bír váltójogi hatállyal, mint engedmény azonban érvényes s a váltót tulajdonjogilag épúgy átruházza, s époly igazoló hatással bír, mint a forgatmány, úgy hogy a rectaváltóra vezetett forgatmány csak abban különbözött a forgatható váltóra vezetett forgatmánytól, hogy a forgatmányos csupán a forgató jogaiba lépett s utóbbi nem volt váltójogilag kötelezve.¹⁾ Az E. Sz. ellenben az idézett szavak értelme szerint egyenesen megköveteli, hogy a rectaváltó átruházása »közönséges engedmény« alakjában történjék, amiből ugyan még nem következik, hogy a rectaváltó csak kifejezett engedmény által ruházható át, de mégis az, hogy az átruházás csak oly nyilatkozat által történhetik, amely a közönséges engedmény kellékeivel bír. Minthogy pedig a forgatmány esetleg nem bír ezen kellékekkel, pl. az üres forgatmány, az E. Sz. szerint lehetséges volna, hogy a rectaváltóra vezetett forgatmány még az engedmény hatásaival sem ruházná át a váltót. Ennek elkerülése végett maga a hágai államértekezlet kifejezte annak szükségét, hogy az egyes szerződő államok a rectaváltóra vezetett forgatmányt az engedmény kellékeivel bírónak nyilvánítsák,²⁾ ami részünkről terveztetett ugyan,³⁾ de tényleg még sem történt.

II. A 3. bek. megfelel az eddigi V T. 9. §. 2. mondatának.⁴⁾ A továbbforgatás akkor is váltójogi hatállyal bír, ha a megelőző forgató azt megtiltotta. Ily tilalom, ellentétben a kibocsátó által használt tilalommal, csak a tilalmat használó forgató felelősségét zárja ki (l. alább 14. §.).⁵⁾

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 199. l. 10. jegyz.

²⁾ L. *Deux. Conf.* I. 81. l.

³⁾ L. Jelentés 42. lap.

⁴⁾ L. hozzá Szerző id. m. 201. l.

⁵⁾ A magyar Ellentervezet ugyanezt a kibocsátó által használt forgatási tilalom esetére is javasolta. De az Értekezlet ezt mellőzte.

11. §.

11. §.

A forgatmánynak feltétlennek kell lennie. A forgatmányhoz fűzött bárminő feltételt nem írottnak kell tekinteni.

A részforgatmány semmis.

Hasonlóképen semmis a »bemutatóra« szóló forgatmány.

I. Az eddigi V. T. e rendelkezéseket nem tartalmazta ugyan, de azért többnyire szintén el voltak ismervé, úgy nálunk, mint külföldön. Így nevezetesen a forgatmány feltétlensége és a részforgatmány érvénytelensége.¹⁾ Kévésbé a bemutatóra szóló forgatmány semmissége, tekintve, hogy az üres forgatmány is, amíg ki nem töltetik, lényegileg bemutatóra szóló forgatmány.²⁾ De a hágai államértekezlet mellőzvé a bemutatóra szóló váltót, következetesen vélt eljárni, midőn ezt a forgatmányra is alkalmazta.³⁾ Nem szenvedhet azonban kétséget, hogy ha a bemutatóra utaló szavak a forgatmányból kitöröltenek, az mint üres hátirat érvényesnek tekintendő.

II. A forgatmány **feltétlensége** csak a közönséges magánjogi értelemben vett feltétel tilalmára értendő, pl. ha a forgatmányos bizonyos idő alatt szállítja az árukat.⁴⁾ Ellenben nem értendő a magában az E. Sz.-ban megengedett azon kikötésre, mely szerint a forgató nem felelős, ha a váltó bizonyos idő alatt nem mutattatik be elfogadás végett (21. §. 4. bek., 52. §. ut. bek.).⁵⁾

¹⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 3., 203. l.

²⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 206. l. Az angol V. T. 24. c. ezt kifejezetten állapítja meg, igaz, hogy a bemutatóra szóló váltót is megengedi.

³⁾ L. *Conf. Actes* 81. l., *Deux. Conf.* II. 15. l.

⁴⁾ L. *Deux. Conf.* II. 15. l.

⁵⁾ L. *Deux. Conf.* I. 81. l.

Egyébiránt a közönséges feltétel sem árt a forgatmány érvényének, csak hogy a forgatmány feltétlennek tekintetik.

12. §.

12. §.

A forgatmányt a váltóra vagy a váltóhoz csatolt lapra (toldatra) kell írni. A forgatmányt a forgatónak alá kell írnia.

A forgatmány akkor is érvényes, ha a forgatmányos nincs megjelölve, vagy ha a forgató pusztán aláírását írja a váltónak vagy a toldatnak hátlapjára (üres forgatmány).

I. E. §. a forgatmány alaki kellékeiről szól s egyes szerkezeti eltérésektől eltekintve, megfelel az eddigi V. T. 10. §-ának, azzal a különbséggel, hogy csak az üres hátíratnál követeli meg, miszerint a váltó, illetve toldat hátlapjára írássék, holott az eddigi V. T. ezt minden forgatmánynál követele, ami jóformán sehol másutt nem volt kimondva.¹⁾ Abban azonban teljesen egyezik az eddigi V. T.-nyel, hogy a teljes vagy kitöltött hátírat kellékeit külön nem határozza meg, ami következetes folyománya annak, hogy az üres hátírat a teljes hátíratról hatásaira nézve nem különbözik (l. a köv. §-t), minélfogva tökéletesen közömbös, vajjon a forgatmány a forgató aláírásán kívül, ami magától értetődik, de az E. Sz. által külön is kiemeltetik, még egyebet, nevezetesen az átruházási nyilatkozatot s amit az E. Sz. szintén kiemel, a forgatmányos megnevezését tartalmaz-e vagy sem? ²⁾

II. A váltó alatt nemcsak az eredeti váltó illetve

¹⁾ L. Szerző id. m. 204. l.

²⁾ V. ö. Szerző id. m. 205. l.

másodlat, hanem a m á s o l a t is értendő, melyről azonban az E. Sz. nem itt, miként az eddigi V T., hanem a 66. §-ban emlékezik meg.

13. §.

13. §.

A forgatmány a váltóból eredő minden jogot átruház.

Ha a forgatmány üres, a váltóbirtokos:

1. az üres részt kitöltheti akár a saját nevével, akár más személynek a nevével;
2. a váltót újból forgathatja üres forgatmánnyal vagy pedig harmadik személy nevére;
3. a váltót harmadik személynek tovább adhatja anélkül, hogy az üres forgatmányt kitöltené és a váltót forgatná.

I. Az 1. bek. a forgatmány átruházó hatását állapítja meg s megfelel az eddigi V T. 9. §. első mondatának,¹⁾ mely azonban még a továbbforgathatás jogát is kiemeli, ami a 14. §-ban elismert tilalom mellett fölöslegesnek ítéltetett. Hogy a forgatmány, ha nem kifejezetten mint meghatalmazási hátirat állíttatik ki (l. 17. §.), nemcsak a váltóból eredő jogokat, hanem magának a váltónak tulajdonát is átruházza az E. Sz. még annyira sem említi, mint az eddigi V T. (8., 15., 36. §§.), jöllehet elsősorban erről van szó.²⁾ Másrészt a »váltóból eredő minden jog« átruházása itt is csak a lejárat előtti forgatmányra értetik; az utóforgatmány csak engedményi hatással bírván (l. 19. §.). Ellenben a zálogforgatmány a tulajdonképeni forgatmánytól csak a továbbforgathatóság tekintetében különbözik (l. a 18. §-t).

¹⁾ L. erről közelebbről *Szerző* id. m. 208. l.

²⁾ V ö. *Szerző* id. m. 58., 208. l.

II. A 2. bek. az **üres hátirat** alapján való további átruházást részletesebben szabályozza, mint az eddigi V T. megfelelő 11. §-a, s különösen a pusztai átadás általi átruházást is említi (3. pont). Az üres hátiratigazoló hatásáról l. a 15. §-t. Magától értetődik, hogy azok, akik az üres hátirat alapján annak forgatója után pusztai átadással ruházzák át a váltót, a váltóból eredő jogokat érvényesíthetik ugyan, de a váltó elfogadásáért és kifizetéséért váltójogilag nem felelősek.

14. §.

14. §.

A forgató ellenkező kikötés hiányában felelős a váltó elfogadásáért és kifizetéséért.

A forgató a váltó továbbforgatását megtilthatja; ebben az esetben nem felelős azokkal a személyekkel szemben, akikre a váltót később forgatták.

I. A 14. §. a forgatmány **kötelező hatását** szabályozza s megfelel az eddigi V T. 12. §-ának. De valamilyen kibocsátó (9. §.), azonképen a forgató ellen is az E. Sz. szerint az elfogadás megtagadása vagy az elfogadó bizonytalansága esetében nem mint eddig, biztosítási, hanem rögtön fizetési viszkeresetnek van helye (l. 42. §.). Másrészt a forgató az E. Sz. szerint is annyiban enyhébb elbírálás alá esik, mint a kibocsátó, amennyiben úgy mint eddig, nemcsak az elfogadásért, hanem a fizetésért való felelősséget is kizárhatja s a felelősség kizárása általában (»kötelezettség nélkül«, »szavatosság nélkül«) az utóbbit is magában foglalja. Enyhébb az ő felelőssége a gazdasági kereset szempontjából is (l. alább 104. §.).

II. A 2. bek. a **továbbforgatás tilalmát** ismeri el s megfelel az eddigi V T. 13. §-ának, mellyel annyiban is

megegyezik, hogy a tilalom ellenére alkalmazott forgatmánytól nem tagadja meg egészen a váltójogi hatályt, miként a kibocsátó tilalmánál (l. fent 10. §.), hanem csak a tilalmat használó forgató felelősségét zárja ki.¹⁾ A tilalmat tartalmazó forgatmány forgatmányosa s a későbbi forgatmányosok tehát az elfogadó, a kibocsátó és a többi forgató, valamint ezek kezesei ellen épűgy érvényesíthetik a váltóból eredő jogokat, mintha a továbbforgatás nem tiltatott volna meg.

15. §.

15. §.

Akinek a váltó kezében van, azt jogos váltóbirtokosnak kell tekinteni, ha jogát a forgatmányoknak meg nem szakított láncolatával igazolja; áll ez még akkor is, ha az utolsó forgatmány üres. Ha az üres forgatmányra más forgatmány következik, az utóbbi forgatmány aláíróját úgy kell tekinteni, mint aki az üres forgatmány útján szerezte meg a váltót. A törölt forgatmányokat nem létezőnek kell tekinteni.

Ha valaki a váltó birtokát bármi módon elvesztette, az a váltóbirtokos, aki jogát az előbbi bekezdésben meghatározott módon igazolja, a váltót csak akkor köteles kiadni, ha rosszhiszeműleg szerezte, vagy ha megszerzésében őt súlyos gondatlanság terheli.

¹⁾ A magyar Ellentervezet még messzebb ment, amennyiben a tilalmat használó forgatónak csak a forgatmányosa elleni kifogásokat akarta biztosítani a későbbi forgatmányosok ellen. Az előadói főjelentés is erre következményre helyezi a súlyt, holott a szöveg szerint a tilalmat használó forgató ellen kereset nincs. L. *Deux. Conf.* I. 82. 1.

I. Az 1. bek. a forgatmányok általi váltóbirtokosi igazolást szabályozza s megfelel az eddigi V T. 36. §-ának. Az E. Sz. annyiban helyesebb, amennyiben nem a »f o r g a t m á n y o s«, hanem annak igazolásáról szól, akinek kezében a váltó van, vagyis a bírlaló (*»détenteur«*) igazolásáról, mert ez arra az esetre is vonatkozik, mint azt a szöveg említi is, ha az utolsó forgatmány üres s a váltóbirtokos nincs mint forgatmányos megnevezve. Az is szabatosabb, hogy a bírlaló nem »t u l a j d o n o s«-nak, mint az eddigi V T. id. §-a szerint, hanem csak j o g o s v á l t ó b i r t o k o s n a k tekintetik, mert a forgatmányok láncolata által igazolt bírlaló nem okvetlenül tulajdonos, pl. a meghatalmazási hátirat vagy a zálogforgatmány forgatmányosa, aki szintén érvényesítheti a váltóból eredő jogokat a forgatmányok láncolata alapján (17., 18. §§.).

Hogy mikor van a »forgatmányoknak meg nem szakított láncolata«? azt az E. Sz. fölöslegesnek tartotta részletezni. Az eddigi V T. id. §-ának azon rendelkezése, mely szerint »ez összefüggés akkor létezik, ha az első hátirat a rendelvényes névvel, minden későbbi hátirat pedig annak névvel van aláírva, ki a közvetlen megelőző hátiratban mint forgatmányos fordul elő«, az E. Sz. szerint magától értetődik s csak a közbenső üres hátirat, valamint a kitörölt forgatmányok esetében tartatott szükségesnek a felmerülhető kételyeket, úgy mint az eddigi V T., kifejezett magyarázattal megszüntetni. A **kitörölt forgatmányokra** nézve azonban az E. Sz. többet mond, mint amennyi szükséges. Mert midőn azokat egyszerűen »n e m l é t e z ő k n e k« tekinti, nem veszi figyelembe, hogy a törlés esetleg véletlen lehet, amely esetben csak alaki igazolásra nem szolgálhat, de nem zárja ki az összefüggő jogszerzés anyagi bizonyítását.¹⁾ Az eddigi V T. id. §. 2. bek. helyesebben van szövegezve, midőn csak azt mondja, hogy a kitörölt forgatmányok

¹⁾ V ö. Szerző id. m. 300. l.

»a birtokosi minőség megbírálásánál« tekintetnek nem létezőknek.

A **hézag** mikénti elbírálásáról az E. Sz. sem szól.¹⁾ Arról pedig, hogy a fizető a **hátiratok valódiságát** vizsgálni nem tartozik, nem mint az eddigi V T. id. §. 3. bek. az igazolással kapcsolatban, hanem később a fizetésről szóló fejezetben intézkedik (l. a 39. §-t).

II. A 2. bek. az alakilag igazolt váltóbirtokos **kiadási kötelezettségét**, illetve a váltót elvesztő **tulajdoni keresetét** szabályozza, melyet összhangzásban az eddigi V T. 80. §-ával, csak azon esetre állapít meg, ha a birtokost a váltó megszerzésénél »rosszhiszeműség«, vagy »súlyos gondatlanság« terheli.²⁾ Hogy miképen vesztette el a volt birtokos a váltót, vajjon akarata nélkül (elveszés) vagy pl. a letéteményes jogtalan átruházása vagy bűnös cselekmény folytán (lopás, sikasztás) közömbös. E szavak »bármilyen módon« (*quelque événement que ce soit*) mindegyikre értendő.³⁾ Az alakilag nem igazolt váltóbirtokos kiadási kötelezettségéről az E. Sz. szintén nem szól. Az ilyent az alanyi jóhiszeműség sem védi meg.⁴⁾

16. §.

16. §.

A váltókeresettel megtámadott személyek a váltóbirtokos ellen nem élhetnek oly kifogásokkal, amelyek a kibocsátóhoz vagy

¹⁾ L. erről Szerző id. m. 302. l.

²⁾ Az eddigi V. T. 80. §-a a rosszhiszeműség mellett csak általában »vétkes gondatlanság«-ot említett. De ez szintén a nagyobb fokú vétkesség (*culpa lata*) értelmében magyarázatott. L. Szerző id. m. 434. l.

³⁾ L. *Deux. Conf.* I. 82. l. II. 98. l.

⁴⁾ L. Szerző id. m. 433. l.

az előbbi váltóbirtokosokhoz való személyes viszonyukra vannak alapítva, kivéve, ha az átruházás csalárd egyetértés folyamánya.

I. E §. a váltókötelezettek **kifogásait** korlátozza s a legnehezebb kérdések egyikét akarja megoldani, mely a váltójogi tudományt és gyakorlatot mindenütt sokat foglalkoztatta s az eddigi V T. 92. §-ában sem volt úgy szabályozva, hogy a kételyek és viták elkerülhetők lettek volna.¹⁾ Maga az elv, mely szerint a váltóbirtokos meg kell hogy védve legyen a kötelezettnek harmadik, bár a váltón szereplő, személyek iránti viszonyából eredő kifogások ellen általánosan el volt ugyan ismerve s különösen a forgatmány természetéből folyónak tekintetett.²⁾ Annál nagyobb nehézségeket okozott azonban ezen elv szabatos és olyatén szövegezése, hogy az se többet, se kevesebbet ne tartalmazzon, mint amennyire a váltóforgalom biztonságának szüksége van s ellentétes magyarázatoknak ne lehessen kitéve. Az első hágai államértekezlet, úgy mint a magyar és német V T., t e v ő l e g e s alakban akarta a m e g e n g e d h e t ő kifogásokat szabályozni, s még részletesebben és taxative határozta meg azokat.³⁾ A második államértekezlet azonban beható tárgyalás során veszélyesnek és hézagosnak találta ezt a megoldást s ehelyett a n e m l e g e s meghatározást választotta,⁴⁾ minek folytán az E. Sz. nem azokat a kifogásokat szabályozza, melyeket a váltókötelezettek felhozhatnak, hanem csak azokat, melyeket a kötelezettek f e l n e m h o z h a t n a k. Ilyenek általában mindazon kifogások, melyek az adósnak a kibocsátóhoz vagy az előbbi váltóbirtokosokhoz való **személyes viszonyából** származnak, nem tévén különbséget, vajjon azok a váltó-

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 471. sk. 1.

²⁾ L. Conf. Actes 87., 287. l.

³⁾ L. az Előtervezet (*Avant-Projet*) 67. cikkét.

⁴⁾ L. Deux. Conf. I. 82. II. 17., 106. sk. 1. Különösen a skandináv képviselők javaslatára.

kötelezettség elvállalásával közvetlen kapcsolatban állanak (kényszer, család, szivességi váltó stb.), avagy az annak alapját képező ügyletből meríthetők-e? A kibocsátóhoz való viszony alatt különösen az elfogadó viszonya értendő a kibocsátóhoz, aki tehát pl. nem tehet kifogást a váltóbirtokos ellen a fedezet hiánya vagy fogyatékossága miatt, hacsak maga a kibocsátó nem a váltóbirtokos (saját rendeletre szóló váltó l. fent 3. §., visszaváltás 27. §.). Az »előbbi váltóbirtokosokhoz« pedig tartozik a rendelőnyes, akihez való viszonyból sem a kibocsátó, sem az elfogadó; s a korábbi forgatmányosok, akikhez való viszonyból sem az ő forgatójuk, sem a kibocsátó vagy elfogadó nem tehet kifogást a későbbi forgatmányos ellen. Nem értendő ellenben az engedményes, aki ha a váltót akár újabb engedménnyel, akár forgatmánnyal tovább adta,¹⁾ nem ruházhat át több jogot, mint amennyit az engedményezőtől kapott s épen azért az utóbbihoz való viszonyból emelhető kifogás nemcsak az engedményes, hanem a későbbi váltóbirtokos ellen is megtehető.²⁾ Ugyanazon tekintet alá esik az utóforgatmányos is (l. a 19. §-t) de nem a névbecsülő, aki ellen az adós szintén nem tehet kifogást sem a névbecsülthöz, sem ennek előzőihez való személyes viszony alapján (l. alább 62. §.).

Hogy mennyiben tehet kifogást az adós a felpereshez való közvetlen személyes viszonyból, amit az eddigi V T. id. 92. §-a kifejezetten engedett meg s az E. Sz. sem zár ki azt ezentúl is azon elvek alapján kell eldönteni, melyek az eddigi V T. alapján fejlődtek ki.³⁾ Ugyanígy tehetők meg tovább is az utóbbi által szintén kifejezetten említett azon kifogások, melyek »magából a váltójogból erednek« (ú. n. **váltójogi kifogások**) s melyek

¹⁾ Hogy az engedményes is forgathatja a váltót: arról l. Szerző id. m. 229. l.

²⁾ Ez a második Értekeztet által kiküldött szerkesztőbizottságban kifejezetten elismertett.

³⁾ V ö. Szerző id. m. 478. l.

többnyire bármely adós által bármely váltóbirtokos ellen emelhetők.¹⁾

II. Az eddigi V T. nem beszélt arról, hogy a kifogások korlátozása csak a jó hiszemű váltóbirtokos ellen foglal helyet; de azért úgy az elméletben, mint a gyakorlatban el volt ismerve, hogy a rossz hiszemű váltóbirtokos a 92. §-ra nem hivatkozhatik.²⁾ Az E. Sz. ezt kifejezetten állapítja meg, de egyszersmind a rossz-hiszeműséget arra az esetre korlátozza, ha az átruházás »csalárd egyetértés« (*entente frauduleuse*), összejátszás folyománya. Ezt a helyes felfogás szerint eddig is elismert, de a gyakorlat által nem mindig következetesen alkalmazott korlátozást³⁾ a hágai államértekezlet csak hosszas ingadozás után állapította meg, miután különösen hangsúlyoztatott, hogy a puszta tudomás az adóst megillető kifogásról, miként a 15. és 39. §§. eseteiben, még nem elegendő,⁴⁾ bár adott esetben nincs kizárva, hogy már ez is csalárd egyetértésnek minősíthessék.⁵⁾

III. Az eddigi V T. 94. §-a külön a beszámítás kifogását is szabályozta, illetve korlátozta. Az E. Sz. s az új V T. azonban ezt nem vette fel,⁶⁾ minek folytán ezentúl a beszámítás a váltóval szemben a közönséges magán-

¹⁾ Nem mindig, vagyis a váltójogi kifogások nem okvetlenül *exceptiones rei cohaerentes*; lehetnek kivételesen épúgy csak *personae cohaerentes*, mint a közvetlen viszonyból származó ú. n. magánjogi kifogások. Pl. az elévülés kitogása. L. Szerző id. m. 476. l. 17. jegyz.

²⁾ L. Szerző id. m. 476. sk. 1.

³⁾ L. Szerző id. m. 477. l.

⁴⁾ L. *Deux. Conf.* I. 82. II. 17. 106. sk. 1. Pl. a beszámítási kifogásról, szivességből történt aláírásról.

⁵⁾ Pl. kicsalt vagy uzsorából eredő s felperes által, ezt tudva, olcsón szerzett váltó érvényesítése esetében. L. Jelentés 11. l. Épen azért mellőztetett a német kormány azon javaslata, mely szerint kimondatott volna, hogy a puszta tudomás a váltóbirtokost rosszhiszeműnek nem minősíti.

⁶⁾ L. Indokolás 34. l., ahol a visszaélések meggátolására a Pp. 389. §-ára történt utalás.

jog szabályai szerint történhetik s nevezetesen a nem-váltói ellenköveteléssel előzetes ítéleti vagy egyezségi megállapítás nélkül is lehetséges.

17. §.

17. §.

Ha a forgatmányhoz ez a megjegyzés van csatolva: »értéke a beszedésben«, »behajtás végett«, »meghatalmazásul«, vagy pedig az egyszerű meghatalmazást kifejező bármely más megjegyzés, a váltóbirtokos a váltóból eredő minden jogot gyakorolhat ugyan, de a váltót csakis ilyen meghatalmazó forgatmánnyal forgathatja tovább.

A kötelezettek ebben az esetben a váltóbirtokos ellen csak azokkal a kifogásokkal élhetnek, amelyek a forgató ellen érvényesíthetők.

I. E §. a meghatalmazási hátírat-ról szól s megfelel az eddigi V T. 15. §-ának, anélkül, hogy úgy mint ez, szükségesnek tartotta volna külön kiemelni, hogy ily forgatmány a váltó tulajdonát nem ruházza át s minő jogokat gyakorolhat a forgatmányos a behajtás céljából? Hogy ezeket csak a f o r g a t ó n e v é b e n gyakorolhatja az első hágai államértekezleten határozottan kiemeltetett.¹⁾ Ugyanott hangsúlyoztatott, hogy ha a forgatmány nem tartalmaz kifejezett utalást a meghatalmazásra (ú. n. r e j t e t t m e g h a t a l m a z á s i h á t í r a t), a meghatalmazás csak a forgató és forgatmányos közti közvetlen viszonyban érvényesíthető, de harmadik személyek ellen magában véve kifogásul nem szolgálhat,²⁾ legfellegbb a 16. §. értelmében.³⁾

1) 2) L. Conf. Actes 82. l. V ö. Szerző id. m. 221. l.

3) V ö. Szerző id. m. 222. sk. l.

II. 2. bek. Abból, hogy a meghatalmazási forgatmányos csak a forgató helyett és nevében érvényesíti a váltóbeli jogokat, önként következik, hogy a kötelezettek csak az őket a f o r g a t ó ellen megillető kifogásokat érvényesíthetik a váltóbirtokos ellen, amennyiben azokat a 16. §. értelmében egyáltalában érvényesíthetik. A f o r g a t m á n y o s h o z való közvetlen viszonyból kifogások nem tehetők, tekintve hogy mint meghatalmazott, nem a saját jogát érvényesíti.¹⁾

18. §.

18. §.

Ha a forgatmány ezt a megjegyzést tartalmazza: »értéke biztosítékul«, »értéke zálogul« vagy ha elzálogosításra utaló bármely megjegyzést tartalmaz, a váltóbirtokos a váltóból eredő minden jogot gyakorolhat, de forgatmányának csakis olyan hatálya van, mint a meghatalmazó forgatmányának.

A kötelezettek az ilyen váltóbirtokos ellen nem élhetnek oly kifogásokkal, amelyek a forgatóhoz való személyes viszonyukra vannak alapítva, kivéve, ha a forgatmány csalárd egyetértés folyománya.

I. A 18. §-ban szabályozott **zálogforgatmány** az eddigi V T.-ben ismeretlen volt ; ²⁾ a váltó elzálogosítása eddig is történhetett ugyan forgatmány által a K. T. 303. §-a értelmében, de az ilyen forgatmány külsőleg nem szerepelt mint elzálogosítás, hanem mint közönséges forgatmány, minélfogva a zálogviszony csak a forgató és forgatmányos közt volt érvényesíthető s a forgatmányos

¹⁾ L. *Conf. Actes* 83. l., *Szerző* id. m. 220. l.

²⁾ Ismerte azonban az 1840. évi V. T. (I. r. 195. §.)

a váltót közönséges forgatmány által ruházhatta át.¹⁾ Egyes külföldi országokban azonban a kifejezett zálogforgatmány el lévén ismerve,²⁾ a hágai államértekezlet is magáévá tette, mindazonáltal fenntartva az *Egyezmény* 4. cikkében a szerződő államoknak azt a jogot, hogy az elzálogosításra utaló kitételt a forgatmányban nem írottak nyilváníthassák.³⁾ Részünkről e joggal nem élünk, semmi esetre nem lévén hátrányos, ha a zálogbaadónak az a lehetőség biztosíttatik, hogy a zálogbaadást oly alakban eszközölhesse, mely az ügylet tartalmát kifejezésre juttatja.⁴⁾

II. Jóllehet azonban a kifejezett zálogforgatmány a pusztán az alapul fekvő viszonyban létező zálogügyletet tartalmazó közönséges forgatmánytól különböző, sajátos intézmény, azért a zálogforgatmányos mégis nem csupán meghatalmazási forgatmányos, hanem szintén ö n á l l ó a n és s a j á t j o g á n érvényesítheti a váltót, s ennek megfelelőleg a váltóadósok époly kevésbé tehetnek ellene kifogást a korábbi váltóbirtokosok s magához a zálogforgatóhoz való viszonyból, mint a közönséges forgatmányos ellen (1. *bek.*). Az egyedüli különbség abban áll, hogy a zálogforgatmányos is, épúgy mint a meghatalmazási forgatmányos, csak meghatalmazási hátirattal ruházhatja át tovább a váltót, illetve hogy a zálogforgatmányos forgatmánya csakis meghatalmazási hátirat hatályával bír (2. *bek.*) és pedig akkor is, ha a meghatalmazásra utaló záradékot nem tartalmazza. E korlátozás azonban észszerűleg csak a zálogtartozás l e j á r t á i g értendő,

¹⁾ V ö. *Szerző* id. m. 193. l. és *Keresk. jog* 8. kiad. II. köt. 148. l.

²⁾ Így nevezetesen Franciaországban (*Code de com.* 91. c.) és Olaszországban (*Codice di com.* 259., 455. c.).

³⁾ Több oldalról s részünkről is az a javaslat tétetett, hogy megfordítva, ne az E. Sz.-ban legyen szó a zálogforgatmányról, hanem csak az *Egyezmény* engedje meg minden egyes államnak. L. *Conf. Actes* 83. l., *Deux. Conf.* II. 18. l.

⁴⁾ L. Jelentés 12. lap.

mert ha a tartozás, melynek biztosítására a váltó a forgatmányosra ruháztatott, a lejáratkor ki nem fizettetik, a záloghitelezőnek feltétlen joga van, magát az elzálogosított váltóból nemcsak behajtás, hanem eladás útján is kielégíteni (l. alább 105. §.), ez pedig a közönséges forgatmány alkalmazhatóságát szükségképen feltételezi.¹⁾

19. §.

19. §.

A lejárat utáni forgatmánynak ugyanaz a hatálya, mint a lejárat előtti forgatmánynak. Mindazonáltal az a forgatmány, amely a fizetés hiánya miatti óvás felvétele vagy a felvételére megszabott határidő eltelte után keletkezett, csak közönséges engedmény hatásait idézi elő.

I. Látszólag az E. Sz. az **utóforgatmányra** nézve épen ellenkező álláspontot foglal el, mint az eddigi V. T. 14. §-a. Tényleg azonban nincs elvi különbség, amennyiben az utóbbi csak az óvási határidő eltelte után a váltóra vezetett forgatmányt tekinti lejárat utáni, vagy utóforgatmánynak, az azt megelőzőleg, bár a lejárat után használt forgatmánynak tehát az eddigi V. T. szerint is ugyanaz volt a hatálya, mint a lejárat előtti forgatmánynak ; amennyiben továbbá az eddigi V. T.-ben az utóforgatmánynak az előforgatmánytól eltérő azon hatása, mely szerint a forgatmányos csak a forgató jogaiba lép, tehát a forgatóhoz való viszonyból származó k i f o g á s a i t türni tartozik, s az utóbbi váltójogilag nincs kötelezve, az E. Sz. által megállapított azzal a következménnyel, hogy az utóforgatmány »c s a k k ö z ö n s é g e s

¹⁾ Ez határozottan kiemeltetett a II. hágai államértékeztelen, különösen a főjelentésben. L. *Deux. Conf.* I. 82. l.

engedmény hatásait idézi elő», egyenlő.¹⁾ Különbég csak abban van, hogy az eddigi V T. az óvás felvétele után, de az óvási határidő letelte előtt keletkezett forgatmányt nem vette ki a lejárat előtti forgatmány hatásai alól,²⁾ holott az E. Sz. az óvás felvétele után, bár az óvási határidő letelte előtt keletkezett forgatmányt már utóforgatmánynak minősíti.

II. Az E. Sz. époly kevésbé szól arról az esetről, ha a váltó az elfogadás vagy biztonság hiánya miatti óvás felvétele után forgattatik, mint az eddigi V T. A hágai államértekezlet azonban, bár az arra irányzott rendelkezés felvételét mellőzte, határozottan elismerte, hogy ilyen esetben a forgató csak a váltó kifizetéseért, de nem egyszersmind annak elfogadásáért felelős, feltéve, hogy a váltóbirtokos az óvás felvételéről tudomással bír.³⁾

III. FEJEZET.

Az elfogadásról.

(20—28. §§.)

Az E. Sz. III. fejezete nemcsak magáról az elfogadásról, hanem az elfogadás végetti bemutatásról is szól, tehát az eddigi V T. V és VI. fejezetét egyesíti, úgy hogy a 20—23. §§. az utóbbira, a 27—28. §§. az elfogadásra vonatkoznak. Az elfogadás végetti bemutatásra vonat-

¹⁾ V ö. *Conf. Actes* 83. l., *Deux. Conf.* II. 19. l., *Szerző* id. m. 215. sk. l.

²⁾ A bírói gyakorlat azonban nálunk is úgy értelmezte a törvényt, hogy az óvás felvétele utáni forgatmány mindenesetre utóforgatmány. L. *Szerző* id. m. 218. l. 11. jegyz.

³⁾ *Deux. Conf.* I. 83. l. II. 19. l., ahol a magyar Ellentervezetnek ezt kimondó rendelkezése (21. c.) is szerepel. A német kormány is hasonló javaslatot tett az első Értekezleten. L. *Conf. Documents* 55. l.

kozó rendelkezések különösen abban térnek el az eddigi V. T.-től, hogy teljes szabadságot engednek úgy a bemutatás kötelezővé tétele, mint annak tilalalmazása tekintetében (21. §.), míg az elfogadásnál főleg azon különbség megszüntetése említendő, amely eddigelé a telepített és nem telepített váltó elfogadójának kötelezettsége között tétetett (27. §.).

20. §.

20. §.

A váltóbirtokos, sőt az is, akinek a váltó pusztán kezében van, a váltót az intézvényezettnek a lejáratig az intézvényezett lakóhelyén elfogadás végett bemutatathatja.

A 20. §. megfelel az eddigi V. T. 17. §-ának, ennek a váltóbirtokos bemutatási jogának korlátozását tilalmazó rendelkezése nélkül, amiről l. a köv. §-t ; úgyszintén a vásári váltókra vonatkozó kivétel mellőzésével, tekintve, hogy az E. Sz. a vásári váltót nem ismeri (l. alább 32. §.).

II. Az intézvényezett lakóhelyén előírt elfogadás végetti bemutatás természetesen az E. Sz. szerint is úgy a nemtelepített, mint a telepített váltóra vonatkozik, csak a fizetés végetti bemutatás teljesítendő utóbbinál a telep helyén. S habár az E. Sz. külön nem is említi, miként az eddigi V. T. id. §. 2. bek., hogy a váltó pusztá birtoka nemcsak az elfogadás végetti bemutatásra ad jogot, hanem az elfogadás hiánya miatt felveendő óvásra is ez mégis ezentúl is áll s a magyar V. T. 88. §-ában (5. bek.) kifejezetten is elismertetik.¹⁾

¹⁾ A magyar Ellentervezet ennek felvételét az E. Sz.-ba is kívánta. De ez csak azért mellőztetett, mert az óvásra vonatkozó rendelkezések általában az egyes államok külön törvényhozásának tartattak fenn. L. a 43. §-nál.

21. §.

21. §.

A kibocsátó minden váltóban — határidő tűzésével vagy anélkül — kikötheti, hogy a váltót elfogadás végett be kell mutatni.

A kibocsátó a váltóban megtilthatja az elfogadás végetti bemutatást, kivéve ha a váltó telepítve van vagy ha megtekintés után bizonyos időre szól.

A kibocsátó kikötheti azt is, hogy az elfogadás végetti bemutatás meghatározott nap előtt ne történhessék.

Bármely forgató — határidő tűzésével vagy anélkül — kikötheti, hogy a váltót elfogadás végett be kell mutatni, kivéve, ha a kibocsátó a bemutatást megtiltotta.

I. Az eddigi V. T. szerint a lejáratig bármikor eszközölhető elfogadás végetti bemutatás a váltóbirtokosnak feltétlen joga volt, mely sem általában, sem határidő kitűzése mellett kötelezővé nem tétethetett, sem meg nem tiltathatott. Előbbi tekintetben csak a lát után bizonyos időre és a telepített váltó képezett kivételt (19., 24. §§.), az utóbbi alól semmi kivétel nem engedtetett (17. §.). A váltó tehát az eddigi V. T. szerint feltétlenül elfogadásra szánt (*acceptabilis*) papir volt s a kibocsátó és forgatók minden váltónál ki voltak téve annak, hogy a váltóbirtokos az elfogadás megtagadása esetében az intézményezettnél óvással éljen s ellenük biztosítási viszkeresetet indítson.¹⁾

Ezen a német váltórendszabálynak is megfelelő merev

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 230. sk. 1.

álláspontot a hágai államértekezlet annál kevésbé találta elfogadhatónak, mert az nemcsak ellenkezik számos más, különösen a francia és az angol-amerikai váltójog álláspontjával, hanem a gyakorlati szükség követelményeinek sem felel meg. Ami különösen az elfogadás végetti bemutatás megtiltásának, az ú. n. **el nem fogadható váltó** (*nichtacceptable Tratte, lettre non acceptable*)¹⁾ megengedését illeti, utalás történt arra, hogy külföldön, különösen Franciaországban már évtizedek óta meghonosodott az a gyakorlat, hogy az üzleti összeköttetésből kifolyólag az eladó külön kikötés nélkül is a követelés összegének és lejáratának megfelelő váltót intéz a vevőre, azonban azt, tekintettel arra, hogy az adós megállapodás hiányában az intézvényt elfogadni nem tartozik s ezt nem is hajlandó tenni, a »non acceptable« jelzéssel látja el, mely jelzés a joggyakorlat szerint azzal a hatállyal bír, hogy a váltóbirtokos az intézvényt elfogadás végett bemutatni, illetve az elfogadás megtagadása esetén viszkeresettel élni jogosítva nincs. Ezen eljárásnak előnye, hogy egyfelől az adósok, kiknek ez intézvény lejáratkor rendszerint egy helybeli bank vagy bankár által kifizetés végett bemutatattatik, jogi kényszer nélkül is, hitelük és helybeli posztójuk megóvása érdekében tartozásaik pontos teljesítésére késztetnek; másfelől pedig, hogy a hitelező bankárjánál nem saját elfogadványát, hanem egy reálisabb gazdasági alappal bíró s rendszerint a valóságos adós által lejáratkor tényleg kifizetett váltóanyagot képes leszámítolni. E módszer előnyei olyan szembe-tűnők, hogy az utolsó években a német-osztrák váltórendszabálynak a kikötés hatálytalanságát kimondó rendelkezése ellenére az el nem fogadható váltó Németországban és Ausztriában is mindinkább terjedni kezdett s

¹⁾ A kifejezés nem egészen találó. Az el nem fogadható váltó is elfogadható s az elf. v. bemutatás megtiltása dacára a váltóra vezetett elfogadás épúgy szül jogi hatásokat, mintha ily tilalom nem tétetnék. L. alább 27. §.

hazánkban is kilátás van annak meghonosítására.¹⁾ Hogy ehhez az is volna szükséges, miszerint a váltókibocsátás alapjául szolgáló követelés a váltóbirtokosra engedményezettnek tekintessék, vagy a váltón magán kifejezetten engedményeztessék (ú. n. e n g e d m é n y i v á l t ó), mint az Ausztriában és nálunk a francia jogra való hivatkozással javasoltatott annál kevésbé ismerhető el, mert épen az el nem fogadható váltóknál ez az engedményezési hatás a francia gyakorlat szerint nem áll be ²⁾ s nincs semmi biztosíték arra, hogy az alapul fekvő követelés külön nem fog másra átruháztatni vagy végrehajtás alá vagy a kibocsátó csődtömegébe vonatni.³⁾ Épen azért a magyar V. T. helyesen tette, hogy ezt az engedményi váltót nem vette fel.⁴⁾

II. Az 1. és a 4. bek. az elfogadás végetti bemutatás kötelező vétételére, a 2. és 3. bek. annak megtiltására vonatkozik:

1. Ami az elfogadás végetti bemutatás **kötelezővé tételét** illeti, arra úgy a kibocsátó, mint bármely forgató van jogosítva; a kibocsátó minden váltóban, tehát nemcsak a telepített váltónál, a forgató azonban csak olyan váltóban, melyben a kibocsátó a bemutatást nem tiltotta, tekintve, hogy a forgató a váltó eredeti természetét meg nem változtathatja. A bemutatás kötelezővé tehető úgy a kibocsátó, mint a forgató által akár általában, amikor a bemutatás a lejáratig bár-

¹⁾ V. ö. *Conf. Actes* 83. 290. l., *Deux. Conf.* II. 23. l. Jelentés 14., 15. l.

²⁾ V. ö. *Lyon-Caen Traité de droit comm.* IV. No. 1127.

³⁾ A mi jogunk szerint ennek nincs akadálya, mert a mi felfogásunk szerint a váltóbirtokosnak a fedezethez nincs semmi köze. L. alább 27. §. és *Szerző* id. m. 259. l. 4. jegyz. A francia jog ellenkező álláspontjának elfogadása egészen megváltoztatná eddig követett felfogásunkat, mely a c s e k k r e nézve határozott törvényes kifejezést is nyert. L. 1908: LVIII. t.-c. 13., 16. §. és hozzá *Szerző* Keresk. jog II. 135. §. 38. jegyz.

⁴⁾ L. Indokolás 35. l. Ausztriában és Németországban is mellőzték. Ellenben Svájcban felvették a törvény javaslatába.

mikor történhetik ugyan, de lejárat előtt meg kell történnie, akár bizonyos határidő kitűzése mellett, amikor a bemutatásnak a kitűzött határidőben kell történnie. Hogy mi a következménye annak, ha a váltóbirtokos e kötelezettségnek nem felel meg? arról az E. Sz. nem itt, hanem a mulasztás következményeivel általában az 52. §-ban (1. annak 2. és 3. bek.-ét), az elfogadás keltezéséről s ennek elmulasztásáról pedig a 24. §-ban intézkedik.

2. Az elfogadás végetti bemutatás **tilalmazása** csakis a kibocsátó által történhetik, a forgató által nem. Valamint utóbbi kötelezővé nem teheti az elfogadás végetti bemutatást, ha azt a kibocsátó megtiltotta, azonképen nem tilthatja azt meg, ha a kibocsátó nem tiltotta. De a kibocsátó sem élhet a tilalom jogával minden váltóban, hanem csak olyan váltóban, amely telepítve nincs, amely kivétel a lehető visszaélésekre való tekintettel állapíttatott meg;¹⁾ továbbá nem tilthatja a bemutatást a lát után bizonyos időre szóló váltónál, amelynél az a lejárat meghatározása végett maga az E. Sz. által van előírva (l. a köv. §-t).²⁾ Maga a tilalom lehet szintén vagy általános, amikor a váltót egyáltalában nem szabad elfogadás végett bemutatni, vagy korlátozott oly értelemben, hogy az elfogadás végetti bemutatás bizonyos időpont előtt ne történhessék, ami különösen akkor bír jelentőséggel, ha a fedezet iránt csak később tétetik intézkedés.

Ami a tilalom meg nem tartásának következményét illeti, vagyis ha a váltó a tilalom dacára el-

¹⁾ V. ö. *Conf. Actes* 84., 290. l., *Deux. Conf. Actes* II. 23. l. Az osztrák és német kormány képviselői csak ezen kivétel elismerése mellett voltak hajlandók a tilalom megengedéséhez hozzájárulni. A magyar kormány részéről nem kívántatott e kivétel.

²⁾ Külön lát végetti bemutatás megengedése esetében a kivételnek nem lett volna alapja. De ez épen annak folytán tétetett, mert a külön lát végetti bemutatás mellőztetett. L. *Conf. Actes* 292. l., *Deux. Conf. Actes* II. 39. l.

fogadás végett egyáltalában vagy a kikötött időpont előtt bemutatattatik, az mindössze abban áll, hogy ha az elfogadás megtagadtatik, a váltóbirtokos az ilyen esetben őt különben megillető viszkeresettel (l. 52. §.) sem a tilalmat használó kibocsátó, sem a forgatók ellen nem élhet.¹⁾

22. §.

22. §.

A megtekintés után bizonyos időre szóló váltót a kiállításától számított hat hónapon belül elfogadás végett be kell mutatni.

A kibocsátó ennél rövidebb vagy hosszabb határidőt tűzhet.

A forgatók ezeket a határidőket meg rövidíthetik.

I. Az eddigi V T. 19. §-a a lát után bizonyos időre szóló váltók bemutatási határidejét két évben állapította meg s megengedte úgy a kibocsátónak, mint a forgatóknak, hogy a törvényesnél akár rövidebb, akár hosszabb határidőt tűzhessenek. Az E. Sz. a bemutatási határidőt a modern közlekedési viszonyokra való tekintettel, hat hónapra szállította le, másrészt csak a kibocsátónak engedi meg a h o s s z a b b bemutatási határidő kitűzését, a forgatónak nem; ami azon a helyes megfontoláson alapul, hogy a kibocsátónak jogos érdeke lehet hosszabb határidőt is megállapítani, amely azután a forgatókra is kihat, hogy ellenben a forgató által tűzött hosszabb határidő a kibocsátó és a többi forgatók felelősségét nem érinti (l. a mulasztás következményeit megállapító 52. §-t), tehát a bemutatásnak ezekre való tekintettel mégis korábban kellene történnie.

II. Valamint az eddigi V T., azonképen az E. Sz. sem különböztet e l f o g a d á s és k e l t e z é s (visa)

¹⁾ L. *Deux. Conf.* I. 83. l.

végetti bemutatás között s jöllehet a bemutatás volta-
képen csak a lát után bizonyos időre szóló váltó lejárata-
nak meghatározása végett szükséges, s az elfogadás végetti
bemutatástól tényleg elválasztható,¹⁾ mégis az elfogadás
és nem csupán a keltezés végetti bemutatást teszi köte-
lezővé. A hágai államértekezlet a külön keltezési bemutatás
kötelezettségének kimondására irányuló javaslatot, me-
lyet különösen a magyar kormány képviselt,²⁾ hosszas
vita után azért mellőzte, mert egyrészt visszaélésektől
(antedatálás), másrészt a keltezésnek az elfogadással
való összetévesztésétől tartott, így nevezetesen, ha mint
az E. Sz. szerint is, az intézvényszerzett pusztá aláírása is
elfogadásnak tekintetik.³⁾

A k e l t e z é s r ől és a keltezés elmulasztásának
következményeiről a 24. §. 2. bek., a l e j á r a t megállá-
pításáról a 34. §. intézkedik.

23. §.

23. §.

A váltóbirtokos nem köteles az elfogadás
végett bemutatott váltót az intézvényszerzettnél
hagyni.

Az intézvényszerzett kívánhatja, hogy a
váltót az első bemutatást követő napon neki
másodszor mutassák be. Az érdekeltek azzal
a kifogással, hogy ezt a kívánságot nem telje-
sítették, csak abban az esetben élhetnek, ha ez
a kívánság az óvásban meg van említve.

I. Az 1. bek. olyasmit mond ki, ami eddigi váltó-
jogunkban magától értetődőnek tekintetett. Ellenben
a 2. bek. lényegesen különbözik eddigi V. T.-ünktől,

1) V. ö. Szerző id. m. 236. l.

2) Ellentervezet 24., 25. c.

3) L. Conf. Actes 291. l., Deux. Conf. Actes II. 26., 39. sk. l.

amely szerint a váltóbirtokos nem volt köteles meggondolási időt engedni, hanem a bemutatás után rögtön óvást vehetett fel s biztosítási viszkeresetet indíthatott, ha az elfogadás megtagadtatott (ú. n. *promptes Accept*).¹⁾ Miután azonban számos törvényhozás meggondolási időt enged, azt a hágai államértekezlet is méltányosnak találta, de mégis korlátozta annyiban, hogy az intézvényszerzettnek külön kell kifejeznie az ismételt bemutatás kívánságát, amely csak a másnapra való másodszori bemutatásra irányulhat. Emellett e kívánság mellőzése csak akkor érvényesíthető, ha az az óvásban határozottan megemlíttetett. Ha tehát az intézvényszerzett a másodszori bemutatás iránt nem fejezte ki kívánságát, az óvás mindjárt az első sikertelen bemutatás alapján vehető fel s ha ki is fejezte, az óvás mégis érvényes, ha a kívánság megtagadása abba fel nem vétetett ; míg ha a kívánság megtagadása az óvásba felvétetett, a kibocsátó és forgató az elfogadás hiánya miatt indítható viszkereset ellen épúgy élhet kifogással, mintha az óvás fel sem vétetett (l. az 52. §-nál.)

II. Az E. Sz. szóban forgó intézkedése nem tesz semmi kivételt, amiből következik, hogy azt abban az esetben is kell alkalmazni, ha az elfogadás végetti bemutatásra akár a felek (21. §.), akár a törvény által (22. §.) bizonyos határidő van kitűzve s a bemutatás a határidő utolsó napján történik. Igaz, hogy ily esetben a másnapon ismételt bemutatás már az előírt határidő után eszközöltetik, de az E. Sz. 43. §-a kifejezetten megengedi, hogy ily esetben az óvás még a következő napon vétessék fel, ami az ismételt bemutatást feltételezi.²⁾

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 233. l.

²⁾ A magyar Ellentervet 29. cikke a szóban forgó esetben kizárta az újabb bemutatás követelését a nélkül, hogy az óvás felvételének másnapra való halasztását, amelyet az első hágai Értekezlet elvetett volt, megengedte volna. A második Értekezlet azonban, miután előzőleg ehhez hozzájárult, végül mégis az utóbbit fogadta el. L. Jelentés 15. l., *Deux. Conf.* II. 30. sk. l., I. 130. l.

24. §.

24. §.

Az elfogadást a váltóra kell írni. Az elfogadást ez a szó: »elfogadom« vagy más hasonló értelmű szó fejezi ki; az elfogadást az intézvényszerző írja alá. Az intézvényszerzőnek a váltó előlapjára írt puszta aláírása elfogadás.

Ha a váltó megtekintés után bizonyos idő múlva fizetendő vagy ha a váltó külön kikötésnél fogva meghatározott időn belül elfogadás végett bemutatandó, az elfogadást keltezni kell arról a napról, amely napon az elfogadás tényleg megtörtént, kivéve, ha a váltóbirtokos azt kívánja, hogy az elfogadás a bemutatás napjáról legyen keltezve. Keltezés hiányában a váltóbirtokos, hogy viszkereseti jogát a forgatók és a kibocsátó ellen fenntartsa, e mulasztást kellő időben felvett óvással megállapíttatja.

I. Az *1. bek.* az **elfogadás alakját** írja elő s abban különbözik az eddigi V. T. megfelelő 21. §-ától, hogy ha az intézvényszerző nem puszta aláírását vezeti a váltó előlapjára, csak olyan nyilatkozatot minősít elfogadásnak, mely kétségtelenül az elfogadásra utal, holott eddig az intézvényszerzőnek minden a váltóra vezetett nyilatkozata elfogadásnak tekintetett, ha az világosan az ellenkezőt nem fejezi ki. Amíg tehát eddig kétség esetében (pl. e kitétel »láttam«) az elfogadást, ezentúl annak megtagadását kell megállapítani,¹⁾ ami kétségkívül ma-

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 246. l.

gyarázati vitákra vezet s épen azért nem tekinthető haladásnak. A nem intézvényszerű elfogadásáról az E. Sz. sem szól határozottan; abból, hogy külön kimondja, miszerint »az elfogadást az intézvényszerű írja alá«, nem szabad arra következtetni, mintha a nem intézvényszerű elfogadását érvénytelennek tekintené.¹⁾

II. A 2. bek. az elfogadás **keltezéséről** szól, amely csak a lát után bizonyos időre szóló váltóknál s oly esetben szükséges, midőn az elfogadás végetti bemutatás bizonyos határidő alatt kötelezővé tétetett (21. §.). Mindkét esetre nézve megállapítja, hogy a keltezésnek a tényleges elfogadás napjával kell történnie. Mint-hogy azonban az intézvényszerűnek joga van másnap ismételt bemutatást követelni (23. §.) s ily esetben a tényleges elfogadásról való keltezés a lát után bizonyos időre szóló váltó lejáratát egy nappal kitolná, ami kamatvesztést okozhat, a külön határidőhöz kötött bemutatásnál pedig, ha az első bemutatás a határidő utolsó napján történik, a váltóbirtokost mulasztónak minősítené az E. Sz. feljogosítja a váltóbirtokost, hogy a »bemutatás napjáról« szóló keltezést követelhesse az elfogadótól, ami alatt természetesen az első bemutatás napjával való keltezés értendő. Ha az elfogadó ennek eleget tenni vonakodnék, a váltóbirtokos tőle kártérítést követelhet;²⁾ míg ha a keltezést egyáltalában megtagadja, a váltóbirtokos köteles a kelet hiányát kellő időben (l. 43. §. 2. bek.) felvett óvással megállapíttatni, amelynek napja a lát után bizonyos időre szóló váltó lejáratául tekintetik (l. 34. §.) s amelynek elmulasztása a kibocsátó és forгатók elleni viszkereset elvesztését vonja maga után. Ez a lát után bizonyos időre szóló váltóra nézve megfelel az eddigi V T. 20. §-ának.

¹⁾ Erről a hágai Értekezleten szó sem volt. Marad tehát az eddigi jog. I. Szerző id. m. 243. sk. l.

²⁾ V ö. *Deux. Conf.* I. 85. l. Jelentés 15. l.

25. §.

25. §.

Az elfogadásnak feltétlennek kell lennie ; azonban az összegnek egy részére korlátozható.

Ha az elfogadás a váltó rendelkezéseitől bármely más irányban tér el, ez az elfogadás megtagadásával egyenlő. Mindazonáltal az elfogadó elfogadásának tartalma szerint felelős.

I. Hogy az elfogadásnak feltétlennek kell lennie, eddigi váltójogunkban is többnyire el volt ismerve, bár a V. T. kifejezetten nem mondotta ki.¹⁾ Ugyancsak el volt ismerve a túlnyomó felfogás szerint, hogy a feltételes elfogadás érvénytelennek tekintendő s ezt az E. Sz. alapján is annál inkább meg kell állapítani, mert ha csak azt akarta volna érteni, hogy csupán a feltétel érvénytelen, vagyis nem írottak tekintendő, ezt épúgy, mint a forgatmánynál (11. §.) kifejezetten mondotta volna ki.²⁾

II. Ami a **részelfogadást** és a **korlátolt elfogadás** egyéb eseteit illeti, az E. Sz. teljesen megfelel az eddigi V. T. 22. §-ának. Minthogy azonban az E. Sz. a biztosítási viszkeresetet nem ismeri, hanem az elfogadás megtagadása miatt is fizetési viszkeresetet ad, amely csak az eredeti váltó alapján indítható (l. alább 49. §.) ebből a részelfogadás esetében az a visszás helyzet áll elő, hogy a váltóbirtokosnak az el nem fogadott részre nézve ki kellene adnia az eredeti váltót a megtámadott előző-

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 256. l.

²⁾ Az első hágai államértekezlet főjelentésében az van ugyan mondván, hogy a váltóbirtokosnak választási joga van, vajjon a feltételes elfogadást érvénytelennek tekintse s viszkeresettel éljen, avagy a feltétel értelmében érvényesnek? L. *Conf. Actes* 84. l. De ez nem felel meg a törvény helyes magyarázatának.

nek, jöllehet neki arra az elfogadott összegre nézve a lejáratkor szüksége van. E visszásságot az E. Sz. azáltal hárítja el, hogy az el nem fogadott részre nézve a fizetési viszkeresetet kivételesen az óvás és a hitelesített másolat alapján engedi meg (l. alább 50. §.),¹⁾ fennmaradván az előző forgatónak az a joga, hogy a váltót lejárat előtt is visszaváltsa (l. 49. §.) s annak alapján a lejárat után az egész összegre nézve indithasson visszkeresetet,²⁾ ami ugyan azzal a hátránnyal jár, hogy az elfogadott részt is előlegezni kénytelen, de azt az előnyt biztosítja, hogy a váltókövetelésekre nézve megállapított eljárást veheti igénybe, holott a másolat alapján ezt nem teheti (l. 1881. Váltóelj. 11. §., új Pp. 606. §.).³⁾ A kibocsátónak természetesen az egész váltó visszaváltása nem áll érdekében, mert az el nem fogadott részre nézve az intézvényszerzett ellen nem fordulhat.

26. §.

26. §.

Ha a kibocsátó a váltóban az intézvényszerzett lakóhelyétől különböző fizető helyet a telepes megnevezése nélkül jelölt ki, az elfogadásban meg kell jelölni azt a személyt, aki a fizetést teljesíteni fogja. E megjelölés hiányában az elfogadót úgy kell tekinteni, mint aki azt a kötelezettséget vállalta, hogy a fizetés helyén maga fog fizetni.

¹⁾ A hágai Értekezlet ezt csak hosszas viták után fogadta el, sokan megfelelőbbnek tartván az angol V. T. álláspontját, mely szerint a részelfogadás esetében is épúgy, mint más korlátozás esetében, az egész összegre indítható viszkereset. V. ö. *Conf. Actes* 317. l., *Deux. Conf.* II. 112. sk. l.

²⁾ A magyar Ellentervezet 57. cikke ezt kifejezetten állapította meg. De habár ez mellőztetett, még sem áll ellentétben az E. Sz. rendelkezéseivel. L. alább a 49. §.-nál.

³⁾ V. ö. Jelentés 16. l.

Ha a váltó magánál az intézvényszerzőnél fizetendő, az intézvényszerző elfogadásában megjelölhet helyben lakó más valamely személyt, akinél a fizetés teljesítendő.

I. Az 1. bek. megfelel az eddigi V T. 24. §-ának, az elfogadás végetti bemutatás megrendelése jogának külön kiemelése nélkül, minthogy az E. Sz. azt nemcsak a telepített váltónál engedi meg (l. fent 21. §.).

II. A 2. bek. a telepeskijelölésnek megfelelő kijelölési jogot az intézvényszerző lakóhelyén fizetendő váltókra is kiterjeszti, ami eddigi váltójogunkban ismeretlen volt, de az ilyen váltók azonosításából a telepített váltóval (l. fent 4. §.) önként adódott.

27. §.

27. §.

Az elfogadással az intézvényszerző arra kötelezi magát, hogy a váltót lejáratkor kifizeti.

Fizetés hiányában a váltóbirtokosnak, még ha kibocsátó is, a váltóból eredő közvetlen kereseti joga van az elfogadó ellen mindarra, ami a 47. és 48. §. értelmében követelhető.

I. E. §. megfelel az eddigi V T. 23. §-ának. Magától értetődik, hogy az elfogadó az E. Sz. szerint is csak az elfogadott összes erejéig felelős. Ezen összegért pedig az E. Sz. szerint nemcsak a lejáratkor, hanem kivételesen előbb is megtámadható keresetileg, ha t. i. bizonytalanná vált (l. 42. §.).

II. A 2. bek. épúgy adja meg a kibocsátónak a közvetlen váltókeresetet az elfogadó ellen, mint az

eddig V. T.,¹⁾ míg annak külön kimondása, hogy »az intézvényszerzettet elfogadása alapján a kibocsátó ellen váltójogi kereset nem illeti«, fölöslegesnek ítéltetett. A kibocsátó és elfogadó közti **fedezeti viszony** az E. Sz. által époly kevésbé szabályoztatik, mint az eddigi V T. által. Az *Egyezmény 14. cikke* azt a kérdést, vajjon a kibocsátó köteles-e a lejáratkor fedezetet adni s vajjon a váltóbirtokosnak erre a fedezetre külön jogai vannak-e, mint nemtulajdonképeni váltójogikérdést teljesen nyitva hagyja, minélfogva az az egyes államok joga szerint ítélandó meg. Miután épen ebben a kérdésben volt a legnagyobb ellentét a német- magyar és a francia jog felfogása közt, csakis ily módon volt lehetséges a megegyezés, fenntartatván mindegyik államra nézve a maga álláspontja. A magyar jog felfogása szerint sem a kibocsátó nem köteles feltétlenül fedezetet adni, sem a váltóbirtokosnak arra külön jogai nincsenek.²⁾

III. Az elfogadó elleni **kereset tárgyának** kifejezett azonosítása a viszkereset tárgyára való utalással (47., 48. §§.) kétségtelenné teszi, hogy az elfogadótól is követelhető váltódíj s vele szemben is számítható árfolyamkülönbözet, ha nem a fizetési helyen lakik (l. 51. §.).³⁾ Mindezek azonban természetesen csak akkor követelhetők tőle, ha a viszkereset feltételei fennforognak, vagyis a váltó nála kellő időben bemutatott és óvatoltatott (43. §.), ellenkező esetben tőle csak a váltóösszeg és a bemutatástól vagy keresetindítástól számítandó kamat követelhető. Ez eddig is így volt.⁴⁾ Csakhogy az E. Sz. szerint ez most már a telepített váltó elfogadójával szemben is áll, mert az eddigi V T. 43. §-ának azon rendelkezése, hogy »ha a váltó a telepesnél kellő időben nem óvatoltatik, a váltóbirtokos

¹⁾ Ennek felvétele Szerző javaslatára már az első Értekezleten vita nélkül határozottatott el. L. Conf. 293. l. Deux. Conf. I. 85. l.

²⁾ V ö. Szerző id. m. 258. l. és fentebb a 21. §-nál.

³⁾ Ez eddig vitás volt. L. Szerző id. m. 260. l.

⁴⁾ V ö. Szerző id. m. 260., 315. l.

nemcsak a kibocsátó és a forgatók elleni viszkeresetét, hanem az elfogadó elleni váltókeresetét is elveszti», az E. Sz. szerint nem nyer alkalmazást, minthogy az E. Sz., mint említettük, a telepített és nem telepített váltó hatásai közti különbségeket megszüntette (l. fent 4. §.), s a telepített váltóra nézve hasonló kivételt nem állapított meg. Ezentúl tehát a fizetés hiánya miatti óvás az elfogadó elleni kereset fenntartására semmiféle váltónál nem szükséges, a mi a telepítés körül tapasztalt zavarokat lényegesen csökkenteni fogja.

28. §.

28. §.

Ha az intézvényszerző a váltóra írt elfogadását kitörölte, mielőtt a váltót birtokából kiadta, az elfogadást megtagadottnak kell tekinteni; mindazonáltal az intézvényszerző elfogadásának tartalma szerint felel, ha az elfogadás törlése előtt a váltóbirtokossal vagy bármely váltókötelezettrel írásban közölte volt, hogy a váltót elfogadta.

I. Az eddigi V T. 21. §. 4. bek. határozottan kimondotta, hogy »a megtörtént elfogadást visszavonni nem lehet« s csak az volt a kérdés mikor tekintetik az elfogadás »megtörténtnek«? Az uralkodó fel fogás szerint már abban a pillanatban, mikor az elfogadás a váltóra vezettetett, amiből következett, hogy az elfogadást kitörölni nem lehet, bárha a váltó még vissza nem adatott, s hogy ehhez képest az intézvényszerző a kitörült elfogadásból épúgy váltójogilag felelős, mintha az elfogadást nem törölte volna ki.¹⁾

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 250. l. Ez az egyoldalú írásbeli ígéret elméletéből önként foly, de olyanok is követik, akik más elméleti alapon állanak.

Az E. Sz. az **elfogadás kitörlésére** nézve elvileg ellenkező állásponton van s azt a külföldön elterjedtebb enyhébb felfogást juttatja érvényre, mely szerint az elfogadó az elfogadást mindaddig kitörülheti, míg a váltót birtokából ki nem adta.¹⁾ Ezen elv alól mindazonáltal az angol váltójognak megfelelőleg ²⁾ azt a fontos kivételt teszi, hogy az intézvényszerű a törlés dacára felelős marad, ha az elfogadásról a váltóbirtokost vagy bármely váltókötelezettet (pl. a kibocsátót), akikkel azoknak meghatalmazottja is azonosítandó,³⁾ a törlés előtt írásban értesítette.

II. Abból, hogy a váltó visszaadása előtt kitörölt elfogadás az elfogadás megtagadásának tekintetik, következik, hogy ily esetben az elfogadó nem felelős s elfogadás hiánya miatt óvás vehető fel és viszeret indítható épúgy, mintha az elfogadás a váltóra nem is vezetett volna. Ha ellenben a törlés a váltó visszaadása után történt, az elfogadás olyanak tekintendő, mintha nem töröltetett volna ki s az elfogadó abból kötelezve lesz, tekintet nélkül arra, vajjon a törlés szándékos vagy véletlen volt-e, illetve magától az elfogadótól vagy mástól származott? A törléssel egyenlőnek tekintendő az elfogadásnak minden olyan megváltoztatása is, mely annak visszavonását foglalja magában (pl. az »elfogadom« elé »nem« tétel ; ⁴⁾ míg ha az elfogadás a váltó visszaadása előtt módosítottatik, arra a korlátolt elfogadásra vonatkozó rendelkezés (25. §.) alkalmazandó.

¹⁾ Ez különösen a francia-olasz váltójogban van elismerve. De a németek közül is többen követik, különösen a szerződési elmélet azon követelménye folytán, hogy a váltónyilatkozat perfectiójához a váltó átadása és átvétele szükséges.

²⁾ L. angol V T. 21. c., mely a budapesti szabályok 15. cikkében is kimondatott.

³⁾ L. *Conf. Actes*, 351. l. *Deux. Conf. Actes* I. 85. l., II. 121. l. Az első Tervezet 29. cikke ezt kifejezetten mondotta ki.

⁴⁾ L. német Reichstagsvorlage 70. l., osztrák Regierungsvorlage 73. l.

III. Az elfogadásról történt értesítés utáni törlés esetében az intézvényszerű az elfogadás tartalma szerint váltójogilag felelős marad ugyan, de erre az esetre is vonatkozik az E. Sz. rendelkezése, hogy »az elfogadás megtagadottnak tekintendő«. Épen azért az értesítés utáni törlés nem azonosítandó azzal a törléssel, mely a váltó visszaadása után történik, hanem az elfogadó felelőssége dacára óvás vehető fel és elfogadás hiánya miatti visszkereset indítható, épúgy mint az értesítés előtti törlés és a korlátolt elfogadás esetében (25. §.).¹⁾

IV. FEJEZET.

A váltókezességről.

(29—31. §§.)

Az eddigi V T. XI. fejezete (66—69. §§.) a »váltókezesség« alatt csak a váltóra vezetett kifejezett kezességi nyilatkozatot értette; a váltón kívül, bár a váltókötelezettségért vállalt kezesség ellenben csak köztörvényi elbírálás alá esett. Emellett elismerte úgy az elmélet, mint a gyakorlat, hogy a váltónyilatkozat pusztá aláírása más személy által együttaláírás (*aval*), szintén kötelez ugyan váltóilag, de nem mint kezesség, hanem mint együtt kötelezés az egyetemlegesség szabályai szerint.²⁾

A hágai államértekezleten élénk vita folyt az iránt, vajjon az együttaláírás a kifejezett kezességgel azonosítandó-e s vajjon a váltókötelezettségért külön okiratot vállalt kezesség is váltókezességnak tekintessék-e,

¹⁾ Ez a hágai államértekezleten határozottan kiemeltetett. *L. Deux. Conf. Actes* I. 85., 86. l. főjelentés: »L'acceptation indûment biffé est traitée comme l'est une acceptation qui n'est pas pure et simple.« *L. n é m e t Reichstagsvorlage* is 70. l., o s z t r á k Regierungsvorlage 72. l.

²⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 68. §.

vagy nem ? ¹⁾ Többszörös ingadozás után végre az lett az eredmény, hogy a váltókezesség szabály szerint kifejezett nyilatkozatot kell hogy tartalmazzon, hogy azonban a puszta aláírás kivételesen a kifejezett kezességgel, mely azzal közösen az *aval* kifejezésével jelöltetik meg, egyenlő (30. §.). Ellenben külön okiraton váltókezesség az E. Sz. szerint nem vállalható ugyan, de az *Egyezmény 5. cikke*, különösen a francia váltójogra való tekintettel, a szerződő államokat feljogosította, hogy területükön a külön okiratban vállalt váltókezességet is elismerjék, aminek folytán azután az ily kezesség az E. Sz. 75. §-a értelmében a többi szerződő állam által is elismerendő. Ily esetben azonban a kezesség a kiállítási helyet is fel kell hogy tüntesse, mert csak így állapítható meg, hogy olyan országban keletkezett, amely a külön okiraton vállalt váltókezességet megengedi. A magyar törvényhozás e felhatalmazással nem élt ; a külön okiraton vállalt váltókezességre nézve marad tehát az eddigi jog.

29. §.

29. §.

A váltó kifizetése váltókezességgel biztosítható.

Ezt a kezességet vállalhatja bármely harmadik személy, valamint az is, aki a váltót már aláírta.

Az első Tervezet (35. c.) szerint olyan személy, aki a váltóból már kötelezve van, csak akkor vállalhatott kezességet, ha ezáltal a váltóbirtokos nagyobb biztosítékot nyer (»pourvu que les garanties du porteur se trouvent augmentées«). Ezt a második állam-

¹⁾ L. *Conf. Actes* 306. sk. 1., *Deux. Conf. Actes* I. 73., 86. l. 122. sk. 1.

értekezlet mellőzte,¹⁾ bár elismertetett, hogy csak ilyenkor van a váltókezességnek jelentősége.²⁾ Így pl. ha a forgató kezességet vállal az elfogadóért, ez a váltóbirtokosnak tényleg használ, mert ellene óvás nélkül s az elfogadó ellen megállapított hosszabb elévülési idő alatt léphet fel (l. 31. §.). Ha ellenben pl. egyik forgató egy másik forgatóért vállalna kezességet ez a váltóbirtokosnak semmi előnyt nem nyújt. Minthogy azonban az E. Sz. az első tervezet ez iránt kifejezett rendelkezését nem vette át, nem szenvedhet kétséget, hogy a váltón már kötelezettséget vállalt személy kezessége, mint ilyen, akkor is érvényes, ha a váltóbirtokosnak semmi előnyt nem nyújt, miért is ez a körülmény a váltóperben külön vizsgálat tárgyát nem képezheti.³⁾

30. §.

30. §.

A váltókezességi nyilatkozatot a váltóra vagy a toldatra kell írni.

E nyilatkozatot kifejezik ezek a szavak : »kezességet vállalok« vagy kifejezheti bármely más hasonló értelmű kijelentés ; a nyilatkozatot a kezesnek alá kell írnia.

A váltó előlapjára írt pusztá aláírást kezességnek kell tekinteni, kivéve ha az intézköztettnak vagy a kibocsátónak aláírásáról van szó.

¹⁾ Különösen a magyar Ellentervezet folytán.

²⁾ L. *Deux. Conf.* I. 86. l., II. 35. l.

³⁾ A II. Értekezlet főjelentése úgy tünteti fel az első tervezet korlátozásának mellőzését, hogy az magától értetődik, miért is arra mégis tekintettel kell lenni a kezesség érvényének megbírálásánál. De ez nem egyeztethető össze a helyes törvény-magyarazattal.

A nyilatkozatban meg kell jelölni azt a személyt, akinek érdekében a kezességet vállalták. E megjelölés hiányában a kezességet a kibocsátó érdekében vállaltanak kell tekinteni.

I. A 30. §. a váltókezesség **alakjáról** intézkedik. A külön okiraton vállalt váltókezességről l. fent a bevezetést a jelen fejezethez.

Hogy a kezesség a másolatra is írható az a 66. §-ban van elismervé.

Hogy min ő részén a váltónak, illetve másolatnak áll a kezesség? általában közömbös. Állhat úgy az elő-, mint a hátlapon s az ellenkező lapon is, mint amelyiken a főkötelezett nyilatkozata áll. Kivétel csak a pusztá aláírás által vállalt kezességre nézve van, amely csak a váltó előlapján állhat (3. bek.).

A kezességi nyilatkozatnak mindenestre olyannak kell lennie, mely a kezeskedés szándékát határozottan kifejezi. De vajjon az aláírás a nyilatkozat alatt vagy fölött, előtt vagy után áll-e nem határoz.¹⁾

II. 3. bek. Hogy a **puszta aláírás** csak akkor tekinthető kezességnek, ha a váltó előlapján áll, az üres hátirattal való összezavarás elkerülése végett mondatott ki (12. §.). Hasonló indokból még az előlapon álló pusztá aláírás sem tekinthető kezességnek, ha ez az intézvénnyezettől vagy a kibocsátótól származik; tekintve, hogy az intézvénnyezettnek pusztá aláírása is már elfogadásnak van minősítve (l. 24. §.), a kibocsátó pedig ebbeli minőségét nem szokta kitenni, tehát az ő aláírása magában véve nem minősíthető egyúttal kezességnek. Annak azonban mi sem áll útjában, hogy az intézvénnyezett és a kibocsátó kifejezett kezes-ségi nyilatkozatot vezessenek a váltóra; másfelől a váltó

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 69. §.

hátára vezetett pusztá aláírás még akkor sem okvetlenül érvénytelen, ha üres hátiratnak nem minősíthető, mert lehetséges, hogy mint valamely hátirat egy ü t t á l á í r á s a szerepel, nem lévén általában az E. Sz. szerint sem kizárva, hogy valamely váltónyilatkozat többektől származzék.¹⁾

III. 4. bek. Az eddigi V T. 67. §-a különbséget tesz, vajjon a váltó már elfogadtatott-e vagy nem ? Az E. Sz. ezt nem teszi s akkor is a k i b o c s á t ó érdekében vállaltnak tekinti a kezességet, ha a váltó m á r e l v a n f o g a d v a (hasonló magyarázat a névbecsülési elfogadás és fizetésnél 56., 61. §§.). Ez azért célszerűbb, mert az elfogadásnak nem kell általában keltezve lennie (l. 24. §.), minek folytán nem állapítható meg a váltóból, vajjon a kezesség az elfogadás előtt vagy után vezetett-e a váltóra, holott ez a kezes felelőssége szempontjából (l. köv. §.) fontossággal bírna. Ha a váltó birtokosa nem elégszik meg azzal, hogy a kezes csak a kibocsátó felelősségével tartozzék, követelje az elfogadóért vállalt kezesség határozott kitételét.

31. §.

31. §.

A váltókezes ugyanoly módon van kötelezve, mint az, akiért a kezességet vállalta.

Kezessége akkor is érvényes, ha az a kötelezettség, amelyért kezességet vállalt, érvénytelen, kivéve, ha ez az érvénytelenség alakszerűség hiányából ered.

Ha a váltókezes a váltót kifizeti, viszereseti joga van az ellen, akiért a kezességet vállalta, valamint ennek előzői ellen.

¹⁾ L. *Deux. Conf.* I. 86. 1.

I. A 31. §. a váltókezesség hatályát szabályozza. Az 1. bek. rövidebben mondja ki azt, amit az eddigi V T. 67. §-a az »egyetemleges fizetési kötelezettség« megállapításával, amely az E. Sz. 46. §-ában úgyis ki van mondva, valamint a 68. §. azon rendelkezésével mondott ki, mely szerint »a váltótulajdonos kötelessége a kezes elleni váltókereseti, illetőleg viszkereseti jog megszerzésére és fenntartására mindazokat teljesíteni, melyeket a törvény azon váltókötelezettek elleni kereseti illetőleg viszkereseti jog fenntartására előszab, akikért a kezesség elvállaltatott«. Az E. Sz. szerint a váltókezes »u g y a n o l y m ó d o n« lévén kötelezve, mint az, akiért a kezességet elvállalta, ebből szintén következik, hogy a kezes is csak azon feltételek mellett van kötelezve, melyek a főadós elleni jog gyakorlásához szükségesek, tehát csak az intézközetnél történt bemutatás és óvás feltétele mellett, ha a kezesség a kibocsátóért vagy forgatóért, de ezek nélkül, ha az elfogadóért vállaltatott.¹⁾ Az E. Sz. szerint azonban a kezes is nemcsak a fizetés, hanem már az elfogadás megtagadása vagy az elfogadó bizonytalansága esetében is a váltó fizetésére van kötelezve (42. §.).

II. 2. bek. Az eddigi V T. 67. §-a a kezesség érvényességének függetlenségét a főkötelezettség érvényétől csak a szenvedő váltóképesség hiánya esetére mondotta volt ki. Az E. Sz. azt helyesen általánosította, aminthogy a V T. 81. §. alapján eddig is kiterjesztetett arra az esetre, ha a főnyilatkozat hamis.²⁾ Az is megfelel az eddigi felfogásnak, bár nem volt kimondva, hogy a kezesség érvényének függetlensége csak a főkötelezettség m a t e r i á l i s h a t á l y á r a vonatkozik, de nem arra az esetre, ha a főnyilatkozat a l a k i l a g é r v é n y t e l e n .³⁾

¹⁾ L. *Deux. Conf.* I. 86. l., II. 36. l. Az első Tervezet csak egyetemlegességről beszélt, a kötelezettség a z o n o s s á g a a főkötelezettével a magyar Ellentervezet 37. cikke alapján mondatott ki.

²⁾ L. *Szerző* id. m. 389. l.

³⁾ L. *Szerző* id. m. 390. l.

Utóbbi különösen akkor áll, ha a főnyilatkozat pl. kézzel van kiállítva s az nincsen hitelesítve (82. §.).¹⁾

III. A 3. bek. a fizető kezes **viszkereseti jogát** állapítja meg s megfelel az eddigi V. T. 69. §-ának.²⁾ Az »előzők« alatt azonban itt az elfogadó is értendő, ha a kezesség nem az ő érdekében vállaltatott (a francia kifejezés »garants« tágabb is, mint a magyar »előzők«) s a fizetéssel egyenlőnek tekintendő, ha a kezes a váltót más módon, pl. beszámítás útján váltotta be. Magától értetődik, hogy a kezes csak olyan előző ellen fordulhat, aki ellen a főkötelezett fordulhatott volna, ha a váltót ez fizette volna ki, amint azt a magyar V. T. kifejezetten mondotta ki.³⁾

V. FEJEZET.

A lejáratról.

(32—36. §§.)

Az V. fejezet megfelel az eddigi V. T. VIII. fejezetének, a »fizetési határra«-ról szóló I. alfejezetének; de egyszersmind megállapítja a fizetési idő különböző módjait (32. §.), amit a V. T. a váltó kellékeivel kapcsolatban (3. §. 4. pont) tett. A 33. §. a látra, a 34. §. a lát után bizonyos időre, a 35. §. úgy a kelet, mint a lát után bizonyos időre szóló váltó lejáratának közelebbi meghatározását tartalmazza, s magyarázati szabályokat állít fel; míg a 36. §. a különböző időszámításokra vonatkozik.

Az ünnep- és vasárnapokról, a határidők számításáról és a kíméleti napokról az »Általános rendelkezések«-ről szóló XII. fejezet (72—73. §§.) intézkedik (l. alább).

¹⁾ L. *Curia* 371/88. (P. T. 16., 77. l.)

²⁾ L. hozzá *Szerző* id. m. 392. sk. l.

³⁾ A magyar Ellentervezet 37. c. is így volt szövegezve, de ez a szerkesztő bizottságban magától értetődőnek tekintetett. L. Jelentés 17. l.

32. §.

32. §.

A váltó kiállítható :
 határozott napra ;
 kelet után bizonyos időre ;
 megtekintésre (»látra«) ;
 megtekintés (»lát«) után bizonyos időre.
 Más lejáratra szóló, vagy egymást követő több lejáratra kiállított váltó semmis.

I. Az eddigi V T. (3. §. 4. pontja) ö t f é l e lejáratot engedett meg. Az E. Sz. csak n é g y e t ismer s a v á s á r i váltó t mellőzi, tekintve, hogy erre a mostani forgalmi viszonyok közt már nincs szükség. Az *Egyezmény 6. cikke* mindazonáltal, különösen Oroszországra való tekintettel, ahol a vásári váltó még gyakori,¹⁾ feljogosítja a szerződő államokat, hogy saját területükön a vásárra szóló váltók kiállítását megengedhessék és lejáratuk időpontját megállapíthassák, amidőn ezek a váltók a többi államban, tehát nálunk is érvényeseknek tekintetnek.

Az ú. n. s z o k á s v á l t ó úgy mint eddig, ezentúl is érvénytelen, és pedig azon szerződő államokban is, melyek azt eddig ismerték.²⁾

II. Az egyes megengedett lejáratok, úgy mint eddig, ezentúl sem veendő k s z ó s z e r i n t. Valamint a »h a t á r o z o t t n a p r a« szóló váltó nem jelent okvetlenül szoros n a p t á r i megjelölést (l. 35. §. 3. bek. is),³⁾ azonképen a »m e g t e k i n t é s« kifejezése, mely az eddig törvényesen használt, de most csak zárjelben emlí-

¹⁾ V ö. *Conf. Actes* 87. l., 312. l.

²⁾ Az első Tervezet 43. c. kifejezetten mondomta ki, hogy a szokások el vannak törölve (»les usances sont abolies«.) Csak a n e m s z e r z ő d ő államokban kiállított ily váltók jöhetnek tekintetbe az E. Sz. 75. §. értelmében. V. ö. *Szerző* id. m. 149. l.

³⁾ L. erről közelebbről *Szerző* id. m. 150. l.

tett »lát« kifejezése helyébe tétetett, sem sacramentális, hanem más hasonértelmű kifejezéssel, így nevezetesen, mint a V T. id. §-ában a »bemutatás«, »tetszés« kitételével helyettesíthető¹⁾ s a kelet után bizonyos időre szóló váltónál nem szükséges, hogy a lejárat határidő kifejezetten »kelettől« szóljon, hacsak kifejezetten »láttól« nem szól.²⁾

III. 2. bek. Az »gymást követő« több lejáratra (*échéances successives*) szóló váltó tilalma ugyanazt jelenti, mint az eddigi V T. id. §-ának azon rendelkezése, mely szerint »a fizetés ideje az egész váltóösszegre nézve csak egy és ugyanaz lehet«, vagyis, hogy az ú. n. **részletváltó** (rátaváltó) érvénytelen. De ez az E. Sz. szerint sem zárja ki a részletfizetést egységes lejárat mellett. L. alább 38. §.

33. §.

33. §.

A megtekintésre szóló váltó bemutatásakor fizetendő. Az ily váltót fizetés végett azokban a törvényes vagy kikötött határidőkben kell bemutatni, amely határidők a megtekintés után bizonyos időre kiállított váltóknak elfogadás végetti bemutatására vannak megállapítva.

A látra szóló váltók lejáratának megállapítására, úgy mint az eddigi V T. 31. §. szerint, ugyanazon törvényes vagy kikötött bemutatási határidők irányadók, mint a lát után bizonyos időre szóló váltóknál (22. §.), azzal a különbséggel, hogy itt nem az elfogadás, hanem a fizetés végetti bemutatás értetik.

¹⁾ L. *Deux. Conf.* I. 87. l. Indokolás 71. l.

²⁾ Az eddigi magyar bírói gyakorlat e tekintetben ugyan túlszigorú volt (l. *Szerző* id. m. 152. l.), de ez a jövőben az ellenkező külföldi gyakorlatra való tekintettel sem tartható fenn.

Ugyancsak azonosak a bemutatási határidők elemulasztásának következményei, vagyis a vizskereset elvész az összes előzők, illetve a bemutatási határidőt kitűző forgató ellen (1. 52. §.).

34. §.

34. §.

A megtekintés után bizonyos időre szóló váltó lejáratát vagy az elfogadásnak vagy pedig az óvásnak keltétől kell számítani.

Óvás hiányában a nem keltezett elfogadást az elfogadóval szemben olyannak kell tekinteni, mint amely a bemutatásra megszabott törvényes vagy kikötött határidőnek utolsó napján történt.

I. Az 1. bek. a lát után bizonyos időre szóló váltó azon esetére vonatkozik, ha az ilyen váltó elfogadása kelteztetett vagy keltezés hiányában a bemutatás ideje óvással állapított meg, amint azt az E. Sz. 24. §-a rendeli. Első esetben a lejárat az elfogadás keltétől, utóbbi esetben az óvás keltétől számítandó; az elfogadás kelte alatt ugyancsak a 24. §. értelmében vagy a tényleges elfogadás vagy a bemutatás kelte lévén értendő.

II. A 2. bek. pedig összhangzásban az eddigi V T. 20. §. 2. bek.-vel, arra az esetre vonatkozik, ha a lát után bizonyos időre szóló váltó elfogadtatott, de az elfogadás sem nem kelteztetett, sem kelet hiányában nem óvatoltatott. Ilyen esetben a kibocsátó és a forgatók szabadulnak ugyan a vizskeresettől (1. 24. §. 2. bek.), miért is reájuk nézve a lejárat meghatározása közömbös, de szükséges az mégis az elfogadóra való tekintettel, aki elfogadása alapján kötelezve marad.

A »k i k ö t ö t t« bemutatási határidő alatt csak a k i b o c s á t ó által tűzött határidő értendő. A f o r g a t ó k által tűzött határidő, mely csak rövidebb lehet (22. §.), sem a törvényes, sem a kibocsátó által tűzött határidő mellett az elfogadóval szemben nem jön tekintetbe.¹⁾

35. §.

35. §.

Kelet után vagy megtekintés után egy vagy több hónapra kiállított váltónak lejáratának annak a hónapnak megfelelő napjára esik, amely hónapban a fizetés teljesítendő. Megfelelő nap hiányában a lejárat ennek a hónapnak utolsó napjára esik.

Ha a váltó a kelettől vagy a megtekintéstől egy vagy több egész és egy fél hónapra van kiállítva, előbb az egész hónapokat kell számítani.

Ha a lejárat a hónapnak kezdetére, közepére (január közepe, február közepe stb.) vagy végére van kitűzve, e kifejezések alatt a hónapnak első, tizenötödik vagy utolsó napját kell érteni.

Ezek a kifejezések : »nyolc nap« vagy »tizenöt nap« nem egy vagy két hetet, hanem valóságban nyolc vagy tizenöt napi határidőt jelentenek.

Ez a kifejezés : »fél hónap« tizenöt napot jelent.

¹⁾ L. Szerző id. m. 242. l. 24. jegyz.

I. Az 1. bek. megfelel az eddigi V T. 32. §. 2. pontjának, amelynek a »hetekben«, »több hónapra terjedő időszakban, évben, félévben vagy évnegyedben« történt megállapításra is kiterjedő rendelkezése az E. Sz. szerint is alkalmazandó.

II. A 2. bek. s az azt kiegészítő 5. bek. megfelel az eddigi V T. 32. §. 3. pontjának és ut. bek.-nek ; a 3. bek. pedig az eddigi V T. 30. §. 2. bek.-nek. A 4. bek. új, de eddig is alkalmaztatott s a »hétre« nézve a K. T. 329. §. 2. pontjában is tartalmaztatik. Az eddigi V T. 30. §. 3. bek. azon magyarázati szabálya, mely szerint »ha a fizetési időben a nap és hó mellett az év hiányzik, azon év értendő, melyben a váltó kiállítatott ; ha azonban a fizetési nap azon évben már eltelt, a lejárat a legközelebbi évre esik« — bár nem vétetett fel az E. Sz.-ba, mégis ezentúl is alkalmazható.¹⁾

36. §.

36. §.

Ha a váltó határozott napon oly helyen fizetendő, ahol a kiállítás helyétől eltérő időszámítás dívik, a lejárat napját a fizetés helyének időszámítása szerint megállapítotttnak kell tekinteni.

Ha az eltérő időszámítású két hely között intézett váltó kelet után bizonyos időre szól, a kiállítás napját a fizetés helyének időszámítása szerint kell a megfelelő napra át számítani és a lejáratot ennek alapján megállapítani.

A váltó bemutatásának határidejét az

¹⁾ A magyar Ellentervezet 42. cikke ezt fel akarta vétetni, de mellőztetett, mert nem volt egyetértés. L. *Deux. Conf.* II. 42. l.

előbbi bekezdés szabályának megfelelően kell kiszámítani.

Ezek a szabályok nem állanak, ha a váltó valamely kikötéséből vagy egyéb tartalmából az tűnik ki, hogy a szándék más szabályok alkalmazására irányult.

I. A 36. §. megfelel az eddigi V T. 34. §-ának,¹⁾ de ennél tágabb.²⁾ Így az 1. bek. a fizetési hely időszámítását rendeli alkalmazni akkor is, ha semmiféle átszámításra nincs szükség, csak épen különböző időszámítás létezik a kiállítás és fizetés helyén. A 3. bek. pedig kiterjeszti a 2. bek.-nek a kelet után bizonyos időre szóló váltók átszámítását a látra és lát után bizonyos időre szóló váltók, valamint a kötelező elfogadás végetti bemutatás bemutatási határidejére.

II. Másfelől azonban a 4. bek. kifejezetten eltérő számítást enged meg, ha a feleknek erre irányuló, habár nem is határozottan kifejezett szándéka a váltóból megállapítható. Így pl. már abból, hogy a törvényes szabályok szerinti átszámításnál a lejárat vagy bemutatási nap a kiállítási napnál korábbi lenne (pl. 1913. január 10-én Szent-Pétervárott kiállított váltó január 15-én fizetendő vagy addig bemutatandó Budapesten).³⁾

¹⁾ L. hozzá Szerző id. m. 287. l.

²⁾ A magyar Ellentervezet 43. cikke még részletesebb volt s egyúttal rámutatott az első tervezet ellenkező számítási szabályának helytelenségére, ami az Értekeztet által méltánylásban is részesült. L. *Deux. Conf.* I. 88. l.

³⁾ V. ö. n é m e t Reichstagsvorlage 72. l.

VI. FEJEZET.

A f i z e t é s r ől.

(37—41. §§.)

A VI. fejezet megfelel az eddigi V T. VIII. fejezet 2. alfejezetének s intézkedik a fizetés végetti bemutatásról (37. §.), a váltó kiadásáról és a részletfizetésről (38. §.), a lejárat előtti fizetésről és a fizetést felvevő igazolásáról (39. §.), a fizetendő pénznemről (40. §.) és a váltóösszeg bírói letételéről (41. §.).

37. §.**37. §.**

A váltóbirtokos köteles a váltót azon a napon, amikor fizetendő, vagy az azt követő két köznap valamelyikén fizetés végett bemutatni.

A leszámolóhelyen történt bemutatás a fizetés végetti bemutatással egyenlő hatályú.

Hogy mit kell oly leszámolóhely alatt érteni, amelynél a bemutatás a fizetés végetti bemutatás hatályával teljesíthető, azt a kereskedelemügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

I. Az eddigi V T. a fizetés végetti bemutatást a lejáratkor és az azt követő két köznapon nem mint a váltóbirtokos kötelességét, hanem csak mint a viszkereset feltételét állapította meg (41., 43. §.). Ez annyiban helyesebb is, mert az elfogadóval szemben a bemutatás bármikor az elévülési idő leteltéig történhetik s csak a késedelembe ejtés végett szükséges, jogában állván az elfogadónak az óvási határidő letelté-

vel a váltóösszeget bírói kézhez letenni (40. §.).¹⁾ Az E. Sz. ezzel ellentétben a fizetés végetti bemutatást a bemutatási határidő alatt mint a váltóbirtokos kötelességét állapítja meg,²⁾ melynek elmulasztása azonban szintén csak a viszkereset elvesztését s a letételi jogosultságot vonja maga után (41. 52. §§.) s melynek teljesítése szintén csak a késedelembe ejtéshez szükséges. Tevőleges joghátrányt a kellő időben való bemutatás, mint kötelesség, elmulasztása miatt legfellebb annyiban szenvedhet a váltóbirtokos, amennyiben pl. telepített váltónál az elfogadó kártérítést igényelhetne tőle, ha a telepesnek idejekorán adott fedezet a telepesnél a bemutatási határidő leteltével elveszett.³⁾

II. Az E. Sz. a lejárat és az azt követő két köznapot úgy a fizetés végetti bemutatásra, mint a fizetés hiánya miatti óvásra (43. §.) nézve egyaránt állapítja meg. Az eddigi V. T. ettől annyiban különbözött, amennyiben a bemutatás ugyan a lejárat egész napján történhetett, az óvás azonban a lejárat napján csak déli 12 óra után volt felvehető (33., 41. §§.). Még inkább különböztek egyes külföldi törvények, melyek vagy a lejárat napot a magánjognak megfelelőleg egészen az adósnak tartották fenn, úgy hogy az óvás csak másnap volt felvehető (francia *Code de com. stb.*), vagy a lejárat napot egészen a hitelezőnek adták, aki tehát az óvást a lejárat nap délelőttjén is felvehette (német *vrszb.*).⁴⁾ s részben épen ezekre való tekintettel az *Egyezmény 7. cikke* megengedi a szerződő államoknak, hogy a fizetés végetti bemutatást egyedül a lejárat napján írassák elő, úgy azonban, hogy e kötelezettség be nem tartása csak kártérítésre adhasson jogot s a többi államnak joga legyen megállapítani azokat

¹⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 54. §.

²⁾ Ez különösen a franciák kívánságára történt, akik a nemleges következményeket is a kötelességmulasztásra alapítják. *Conf. Actes* 310. l., *Deux. Conf.* I. 89., 127. l., II. 61. l.

³⁾ L. Jelentés 18. l.

⁴⁾ L. *Szerző* id. m. 326. l. 12. jegyz.

a feltételeket, amelyek alatt ily kötelezettséget el fognak ismerni.¹⁾ A magyar V. T. e felhatalmazással nem élt s megtartotta az eddigi jognak megfelelőleg a lejárat mellett az arra következő két köznapot, mint bemutatási időt. Ellenben az óvás felvételére nézve a magyar V. T. is eltért az E. Sz.-tól (l. alább 43. §.).

III. Hogy kinél mutatandó be a váltó fizetés végett? arról az E. Sz. általában nem tartotta szükségesnek kifejezetten intézkedni,²⁾ csak kivételesen annyiban, amennyiben a 2. bek. a leszámolóhelyen történt bemutatást a fizetés végetti bemutatással azonosítja. Magától értetődik tehát, hogy úgy mint eddig: az intézvényszerzőnél, illetve elfogadónál, vagy ha ugyanazon helyen külön fizető vagy más helyen külön telepes van megjelölve (l. fent 26. §.), ennél.³⁾ A helyiségre nézve l. alább 86. §.

IV. A 3. bek. szerint a kereskedelemügyi miniszter által megállapítandó leszámolóhelyen való bemutatás közelebbi feltételeire nézve az illető leszámolóegylet ügyrendje mérvadó.

38. §.

38. §.

Az intézvényszerző követelheti, hogy fizetése ellenében neki a váltóbirtokos által nyugtatóztatványozott váltót kiadják.

Részletfizetést a váltóbirtokos vissza nem utasíthat.

Részletfizetés esetében az intézvényszerző követelheti, hogy ezt a fizetést a váltóra feljegyezzék és neki erről nyugtatót adjanak.

¹⁾ V ö. *Conf. Actes* 89. l., 310. l.

²⁾ A magyar Ellentervezet 45. c. úgy általában, mint a leszámolóhelyekre nézve, kívánt intézkedni. De csak az utóbbi fogadtatott el. L. *Deux. Conf. Actes* II. 43., 56. l.

³⁾ V ö. *Szerző* id. m. 325. l.

I. Az 1. bek. megfelel az eddigi V T. 39. §. 1. bek.-nek, bár másként van szövegezve. Az »intézkézet« alatt természetesen az elfogadható is értendő, aki addig, míg a váltóbirtokos a váltót nyugtázva ki nem adja, nem is tartozik fizetni s nem esik késedelembe; ¹⁾ nemkülönb a telepés vagy más fizető. A viszkereketi adósokra vonatkozó megfelelő rendelkezést l. a 49. §-ban.

II. A részletfizetésre vonatkozó 2. és 3. bek. megfelel az eddigi V T. 38. §. és 39. §. 2. bek.-nek, a nélkül azonban, hogy úgy mint utóbbi, a részfizetés nyugtázását épen a váltó másolatán rendelné. Emellett az *Egyezmény* 8. cikke szerint mindegyik szerződő állam feljogosíthatja a területén fizetendő váltók tekintetében a váltóbirtokost a részfizetés visszautasítására, amidőn az ilykép megadott jogot a többi államnak is el kell ismernie. Ez különösen a francia kormány kívánságára vétetett fel.²⁾

39. §.

39. §.

A váltóbirtokos nem kötelezhető arra, hogy a lejárat előtt fizetést elfogadjon.

Ha az intézkézet lejárat előtt fizet, ezt saját veszélyére teszi.

Aki lejáratkor fizet, végérvényesen mentesül, kivéve, ha részéről csalárdság vagy súlyos gondatlanság forog fenn. Ő köteles meggyőződni a forgatmányok sorrendjének szabályszerűségéről, de nem köteles a forgatók aláírásának valódiságát vizsgálni.

¹⁾ V ö. Szerző id. m. 317. l.

²⁾ L. *Deux. Conf.* I. 89. l.

I. Az 1. és 2. bek. a lejárat előtti fizetésre vonatkozik, amelyről az eddigi V T. nem rendelkezett. Ellentétben a lejáratkori fizetéssel, melyről a 3. bek. szól egyrészt a váltóbirtokos azt nem tartozik elfogadni, másrészt az intézvényszerzett a fizetést felvevő legitimitációjának vizsgálata nézve nem részesül abban az oltalomban, melyben őt a törvény a lejáratkori fizetés esetében részesíti. Nem hivatkozhatik nevezetesen a forgatmányok összefüggő láncolatára s ha pl. hamis forgatmány alapján fizet, az igazi váltóhitelezőnek újból köteles fizetni, illetve elveszti fedezeti igényét a kibocsátó ellen. Ezt akarja az E. Sz. 2. bek. azzal mondani, hogy az intézvényszerzett a lejárat előtti fizetést »s a j á t v e s z é l y é r e t e s z i«,¹⁾ amint ez az elméletben és gyakorlatban eddig is el volt ismerve.²⁾

II. 3. bek. Az eddigi V T. 36. §-a azonfelül, amit a váltóbirtokosnak a hátiratok összefüggő láncolata általi legitimitációjára nézve állapított meg s amiről az E. Sz. 15. §-a szól, a fizetőre nézve mindössze azt mondja ki, hogy »a hátiratok valódiságát vizsgálni nem tartozik«. Az E. Sz. ezenfelül azt is kimondja, hogy a fizető »a forgatmányok sorrendjének szabályszerűségéről« k ö t e l e s m e g g y ő z ő d n i, ami ugyan a V T. 36. §-ából is következett, de mégis világosabban jelöli meg azt a vizsgálati kötelezettséget, mely a fizetést felvevővel szemben a fizetőre hárul. Egyszersmind kifejezetten állapítja meg, hogy a fizető végérvényesen csak akkor mentesül »ha részéről c s a l á r d s á g v a g y s ú l y o s g o n d a t l a n s á g n e m f o r o g f e n n«, ami iránt eddig az elméletben és gyakorlatban sok vita volt.³⁾ A c s a l á r d s á g (*dolus*) alatt itt nemcsak a »csalárd egyetértés«, mint a kifogásokra vonatkozó 16. §-ban, hanem már annak t u d a t a is értendő, hogy a váltó bemutatója

¹⁾ Az E. Sz. ezt különösen a francia *Code de com.* 144., 146. cikke nyomán mondta ki.

²⁾ L. Szerző id. m. 289. l.

³⁾ L. Szerző id. m. 305. l.

nincs a fizetés felvételére feljogosítva, pl. csődbe jutott.¹⁾ A súlyos gondatlanságnak (*culpa lata*) pedig épen az az egyik esete, ha a fizető nem győződött meg a forgatmányok összefüggő láncolatáról; míg ellenben annak vizsgálata, vajjon a forgatmányok valódiak, nem lévén kötelességévé téve, ennek elmulasztása magában véve gondatlanságnak sem minősíthető. Ha tehát összefüggő, de pl. hamis forgatmány alapján vagy cselekvőképtelen személy vagy vagyonbukott kezeihez fizet, csak akkor nem szabadul, ha erről határozott tudomása van, vagy a fennforgó körülmények között különös vizsgálat nélkül is tudomást szerezhetett.²⁾ Ugyanez áll a váltóbirtokos személyazonosságára nézve is, melyre az E. Sz. szavai szintén vonatkoztatandók.³⁾

40. §.

40. §.

Ha a váltó a fizetés helyén folyamatban nem levő pénznemről szól, a váltóösszeget az országban folyamatban levő pénznemben aszerint az érték szerint lehet fizetni, amely értéke azon a napon van, amikor a fizetés követelhető, hacsak a kibocsátó a fizetést a váltóban kitett pénznemben ki nem kötötte (idegen pénznemben való tényleges fizetés kikötése). A fizetés helyén fennálló szokások határozzák meg az idegen pénz értékét. Mindazonáltal a kibocsátó kikötheti, hogy a fizetendő összeget a váltóban meghatározott vagy valamely forgató által meghatározandó árfolyamban kell

¹⁾, ²⁾ L. *Deux. Conf.* I. 89. l.

³⁾ L. német Reichstagsvorlage 73. l. és Szerző id. m. 307. l.

számítani; ebben az esetben ezt az összeget az országban folyamatban levő pénznemben kell fizetni.

Ha a váltóösszeg oly pénznemben van megjelölve, amelynek abban az országban, ahol a váltót kiállították és abban az országban, ahol fizetendő, ugyanaz az elnevezése, de különböző az értéke, a vélelem az, hogy a fizetés helyének pénznemét értették.

Idegen pénznemet belföldi pénznemre annak az árfolyamnak közepára szerint kell átszámítani, amellyel a fizetés követelhetésének napja előtt a budapesti áru- és értéktőzsdén utoljára jegyezték az illető pénznemre kiállított, megtekintésre szóló váltókat, ilyenekre vonatkozó jegyzés hiányában pedig az illető idegen pénznemeket.

I. Az E. Sz. 40. §-a lényegileg megfelel az eddigi V. T. 37. §-ának és a K. T. 326. §. 2. bek.-nek, de némely új részletet tartalmaz. Így nevezetesen; hogy az átszámításra maga a kibocsátó is állapíthat meg árfolyamot vagy annak meghatározását a forgatóra bízhatja, amint az az angol váltójog területén szokásos (*»at exchange as per indorsement«*) s a kiviteli kereskedelem igényei által követeltetik.¹⁾ A 2. bek. gondol egyúttal arra az esetre, ha a kiállítási és a fizetési helyen ugyanazon elnevezésű de különböző értékű pénznemek vannak folyamatban, pl. különböző értékű forint, korona, font, dollár. V. ö. K. T. id. §. 1. bek.

II. A »fizetés követelhetésének napja« alatt rendszerint a lejárat napja értendő. Ha azon-

¹⁾ L. német Reichstagsvorlage 74. l.

ban az elfogadás megtagadtatott vagy bizonytalanság állt be s ennek folytán a viszkereset már a lejárat előtt indítható (l. 42. §.), az a nap irányadó, melyen a viszkereseti jog megnyílt, nevezetesen az óvás felvételét.

III. A »fizetés helyén érvényben lévő szokások« alatt különösen a tőzsdeszokások értendők. Ellenben nem állapítható meg az átszámítási árfolyam az egyes szerződő államok törvényei által, hacsak a törvény a fennálló szokást mint ilyent nem szentesíti.¹⁾

III. A 3. bek. az E. Sz. 40. §-ának kiegészítését tartalmazza, kifejezetten szentesítvén a nálunk dívó s az eddigi V T. 37. §-ában is elismert szokást az idegen pénznem átszámítására nézve.

Oly váltóknál, melyek a budapesti áru- és érték-tőzsdén nem jegyzett pénznemről szólnak: a tényleg követett szokás szerint történik az átszámítás. Általában ily esetben az ú. n. közvetett árfolyam-számítás (*indirecte Wechselreduction*) alkalmaztatik, mely szerint az illető pénznem előbb azon legközelebbi külföldi tőzsde árfolyama szerint számíttatik, melyen az jegyeztetik s az ennek megfelelő s nálunk jegyzett pénznem azután a budapesti tőzsde árfolyama szerint átszámíttatik.²⁾

41. §.

41. §.

Ha a váltót a 37. §-ban megállapított határidőben fizetés végett be nem mutatják, mindegyik adós a váltóösszeget a váltóbirtokos veszélyére és költségére az illetékes hatóságnál letétbe helyezheti.

¹⁾ L. *Deux. Conf. Actes* I. 90. l. Az első tervezet 50. cikke a szokások mellett a fizetési hely törvényeire is utalt. De ez azért mellőztetett, mert attól tartottak, hogy egyes államok önkényesen határozhatják meg az idegen pénznemek értékét.

²⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 309. l. 8. jegyzet. Indokolás 41. l.

E. §. megfelel az eddigi V T. 40. §-ának,¹⁾ azzal az eltéréssel, hogy a letétel jogát nemcsak az elfogadó-nak, hanem minden »a d ó s n a k« adja meg; aki alatt azonban az »i n t é z v é n y e z e t t« mint ilyen is értendő.²⁾ Az elfogadóval egyenlő továbbá annak keze se.³⁾

A letételi eljárás részleteire nézve az egyes államok törvényei irányadók. Nálunk az 1881. nov. 1-jén 2851. sz. a. kibocsátott váltóeljárás (10. és 46. §§.), valamint az 1881. december 8-án 39805. sz. a. kelt igazs. min. rendelet intézkedik.

VII. FEJEZET.

A viszkeresetről elfogadás és fizetés hiánya miatt.

(42–53. §§.)

I. Az eddigi V T., összhangzásban a legtöbb continentális váltójoggal, kétféle viszkeresetet ismert a biztosítási viszkeresetet elfogadás és biztonság hiánya miatt (VII. fejezet) és a fizetési viszkeresetet fizetés hiánya miatt (IX. fejezet). Az E. Sz. az angol-amerikai váltójog rendszerét vette át s ennek megfelelőleg csak a fizetési viszkeresetet ismer, mely nemcsak lejárat után fizetés hiánya miatt, hanem lejárat előtt is, elfogadás és biztonság hiánya miatt adatik. Kizárólag célszerűségi okok döntöttek a biztosítási viszkereset rendszere ellen, amidőn a hágai államértekezleten arra történt utalás, hogy az előzőkre nézve a biztosítékadás csak látszólagos előny

¹⁾ L. hozzá: Szerző id. m. 55. §.

²⁾ A franciák épen erre való tekintettel kívánták az E. Sz. mostani szövegét, miután a francia jog a fedezettel bíró intézvényezettet is a váltóbirtokossal szemben kötelezettnek tekinti. L. *Deux. Conf.* I. 96. l., II. 51. l. Indokolás 74. l.

³⁾ L. *Deux. Conf.* id. h.

a rögtöni fizetéssel szemben, mert a biztosíték a fizetési viszkereset megindításáig le van kötve, anélkül, hogy a biztosítékadó előzőjének biztosítása által felszabadulna, holott a rögtöni fizetés esetében azonnal további fizetési viszkereset indítható s így a kiadott összeg gyorsan megtérül. Épen azért azokban az országokban is, ahol elfogadás vagy biztonság hiánya miatt csak biztosítás kötelezettsége állt fenn, az előzők tényleg inkább beváltották mindjárt a váltót s a váltóbirtokosok is gyakran célszerűbbnek tartották a nehézkes biztosítási viszkeresetet mellőzni s a váltót az előzőnek visszaadni, amíg az a kibocsátóhoz nem jutott.¹⁾ Ezen okok már az előző nemzetközi tanácskozmányokat is a fizetési viszkereset rendszerének elfogadására indították,²⁾ úgy hogy a hágai államértekezleten ez iránt vita sem keletkezett.³⁾ A magyar kormány pedig annál könnyebben járulhatott hozzá, mert az a régebbi magyar váltójognak is megfelelt.⁴⁾

II. A VII. fejezet címfelirata ugyan csak az elfogadás és a fizetés hiánya miatti viszkeresetet említi, de a **biztonság** hiánya miatti viszkeresetet is magában foglalja, amint az mindjárt a viszkereset eseteit felsoroló 42. §-ból kitűnik. Hogy ez a címfeliratba nem vétetett fel, csak rövidség és egyszerűség okából történt.⁵⁾ A további tartalom vonatkozik a viszkereset feltételeire (43. §.), az előzők értesítésére (44. §.), az óvás elengedésére (45. §.), az egyetemlegességre és az ugró viszkeresetre (46. §.), a viszkereseti összegre (47., 48. §§.), a viszkeresettek jogaira (49. §.), a részleges elfogadás esetében indítható viszkeresetre (50. §.), a viszváltóra (51. §.), a viszkereset elvesztésére mulasztás esetében (52. §.) és az erőhatalomra (53. §.).

¹⁾ L. *Conf. Actes* 85. l.

²⁾ L. *Budapesti Szab.* 14. c., *Szerző* id. m. 272. sk. l.

³⁾ L. *Conf. Actes* 297. l.

⁴⁾ L. 1840 : XV. t.-c. I. r. 138., 154. §§.

⁵⁾ L. *Deux. Conf.* I. 91. l.

42. §.

42. §.

A váltóbirtokos viszkeresettel élhet a for-
gatók, a kibocsátó és a többi kötelezett ellen:

a lejáratkor,

ha a fizetés nem történt meg;

a lejárat előtt is,

1. ha az elfogadást megtagadták;

2. ha az intézvényszerző, akár elfogadta
a váltót, akár nem, csődbe jut vagy fizetéseit
megszünteti, még ha a fizetések megszüntet-
ését bírói határozat nem is állapította meg,
avagy ha a vagyonára vezetett végrehajtás
sikertelen maradt;

3. ha az elfogadás végett be nem mutat-
ható váltó kibocsátója csődbe jut.

I. A 42. §. megállapítja a **viszkereset eseteit** aszerint, amint az lejáratkor vagy még lejárat előtt is indítható. Az előbbinek csak egy esete van a fizetés hiánya; az utóbbinak ellenben három az elfogadás megtagadása, az intézvényszerző bizonytalansága, a kibocsátó bizonytalansága. Az eddigi V T. 29. §-a csak az elfogadó bizonytalansága esetében adott viszkeresetet; az E. Sz. tovább megy, amennyiben az intézvényszerző bizonytalansága esetében akkor is ad viszkeresetet, ha a váltót nem fogadta el; amennyiben továbbá a kibocsátó csődje esetében is ad viszkeresetet, ha el nem fogadható váltóról (21. §.) van szó. Az előbbi azon megfontoláson alapul, hogy ha az intézvényszerző bizonytalanná vált, úgy sincs kilátás komoly biztonságot nyújtó elfogadásra;¹⁾ az utóbbi pedig arra

¹⁾ L. *Deux. Conf.* I. 91. l.

vezettetett vissza, hogy ha a váltó el nem fogadható, a kibocsátó a tulajdonképeni főadós, hogy tehát az ő bizonytalansága ugyanazon következményeket kell hogy maga után vonja, mint az elfogadó bizonytalansága.¹⁾ Az elfogadható váltóra ezt kiterjeszteni nem volt szükséges, mert ez esetben a váltóbirtokos bemutathatja a váltót elfogadás végett s ha az intézvényszerzett elfogadja, ez neki elég biztosíték, ha pedig megtagadja, úgyis élhet viszkeresettel.²⁾

II. Az i n t é z v é n y e z e t t, illetve e l f o g a d ó bizonytalansága nemcsak úgy mint az eddigi V T. szerint, csőd és végrehajtás, hanem már fizetés-megszüntetés esetében is vétetik fel, még ha ez bírói határozattal nem állapíttatott meg, ami különösen az ellenkező francia jogra való tekintettel mondatott ki.³⁾ A k i b o c s á t ó bizonytalansága ellenben kizárólag csőd esetében ad viszkereseti jogot, ez tehát szűkebbre van szorítva, ami indokolva van az el nem fogadható váltók kivételessége által.

III. Hogy m i k o r kell a bizonytalansági eseteknek beállnia? arról az E. Sz. nem szól. Az e l f o g a d á s időpontja semmi esetre nem jön tekintetbe, minthogy az intézvényszerzett bizonytalansága elfogadás előtt is ad viszkeresetet. De nem jön tekintetbe a k i b o c s á t á s időpontja sem; a viszkeresetnek helye van tehát, ha az intézvényszerzett, illetve az el nem fogadható váltónál a kibocsátó már a k i b o c s á t á s e l ő t t vált bizonytalanná.

¹⁾ L. Indokolás 75. l. Az első Tervezet 62. cikke kifejezetten kizárta a kibocsátó csődje esetében a viszkeresetet, után az 1910. Értekezleten Szerző ez iránti indítványát csak a franciák támogatták. L. *Conf. Actes* 301. l. A második Értekezlet azonban a magyar Ellentervezet 59. cikke alapján újból megtett indítványt nagytöbbséggel fogadta el. L. *Deux. Conf. I.* 91. l., II. 65. sk. l.

²⁾ L. *Deux. Conf. I.* 91. l.

³⁾ L. *Conf. Actes* 300. l., n é m e t Reichstagsvorlage 75. l. Indokolás 75. l.

43. §.

43. §.

Az elfogadás vagy a fizetés megtagadását közokirattal kell igazolni (óvás az elfogadás vagy a fizetés hiánya miatt).

A fizetés hiánya miatt az óvást azon a napon, amelyen a váltó fizetendő, délután egy óra után vagy az ezt a napot követő két köznap valamelyikén kell felvenni.

Elfogadás hiánya miatt az óvást az elfogadás végetti bemutatásra megszabott határidőkben kell felvenni. Ha a 23. §. 2. bekezdésében meghatározott esetben az első bemutatás a határidő utolsó napján történt, az óvást még a következő napon is fel lehet venni.

Az elfogadás hiánya miatti óvás fölöslegessé teszi a fizetés végetti bemutatást és a fizetés hiánya miatti óvást.

A 42. §. 2. pontjában meghatározott esetekben a váltóbirtokos nem gyakorolhatja addig viszkereseti jogát, míg a váltót az intézvényezettnek fizetés végett be nem mutatta és az óvást fel nem vette.

A 42. §. 3. pontjában meghatározott esetekben a kibocsátó ellen csődöt nyitó bírói határozat bemutatása elegendő arra, hogy a váltóbirtokos viszkereseti jogát gyakorolhassa.

I. A **viszkereset feltételéül** az E. Sz. épúgy, mint az eddigi V T. 26., 29. és 41. §-ai, az ó v á s felvételét tűzi ki,¹⁾ amely azonban szintén elengedhető (45. §.).

¹⁾ V. ö. az óvás jelentőségére nézve *Szerző* id. m. 85. §-át.

Kivétel van a kibocsátó csődje miatti viszeresetnél (42. §. 3. pont), melyhez a 6. bek. szerint óvás nem szükséges, hanem elegendő a csődnyitási határozat bemutatása. Az óvás alakszerűségeinek, beleértve az óvást felvevő közegek, megállapítása az egyes szerződőállamok törvényhozásának van fenntartva (l. 76. §.) s a magyar V T. 87—95. §§-aiban történt. Az *Egyezmény 9. cikke* szerint azonban mindegyik szerződő állam az óvást helyettesítheti az intézvényezettnek a váltóra vezetett nyilatkozata által, mely az óvási határidőben nyilvános lajstromba vezetendő át. Ez különösen a belga és olasz jogra való tekintettel engedtetett meg,¹⁾ de mi e felhatalmazással a váltóra nézve nem élünk, jöllehet az a csekknél el van fogadva.²⁾

II. A fizetés hiánya miatti óvás felvételének idejére nézve az E. Sz. a német Vrszb. szabályát vette át, de tekintettel a francia jogra, amely az óvást csak a lejárat utáni napon (*lendemain*)³⁾ és a belga jogra, mely azt csak a lejárat utáni két napon⁴⁾ engedi meg az *Egyezmény 10. cikke* kimondja, hogy mindegyik szerződő állam akként rendelkezhetik, hogy a fizetés hiánya miatti óvást akár a fizetési napot követő első köznapon, akár a fizetési napot követő két köznapon kell felvenni. E felhatalmazás alapján az új magyar V T. a 43. §. 2. bekezdését arra módosította, hogy az óvás a fizetés napján csak délutáni 1 óra után vehető fel, ami az eddigi V T. 41. §-ától, mely szerint az óvás a lejárat napján déli 12 óra után vehető fel, csak kevésbé különbözik.⁵⁾

Ami az elfogadás hiánya miatti óvás felvételének idejét illeti az természetesen csak azokban az esetek-

¹⁾ L. *Conf. Actes* 49., 319. l.

²⁾ 1908: LVIII. t.-c. 17. §.

³⁾ *Code de com.* 162. cz.

⁴⁾ Belga V T. 53. cz.

⁵⁾ A 12 óra helyetti 1 óra az osztrák törvényjavaslattal (88. c.) való megegyezés miatt fogadtatott el.

ben jön kérdésbe, amikor az elfogadás végetti bemutatásra akár törvénynél, akár külön kikötésnél fogva határidő van szabva (21., 22. §§.), a 3. bek. a 23. §. értelmében követelhető ismételt bemutatásra való tekintettel még a határidő letelte után következő köznapot is engedélyezvén.

III. A 4. bek. kifejezetten állapítja meg, hogy az elfogadás hiánya miatti óvás felvétele esetében nem szükséges a váltót lejáratkor fizetés végetti bemutatni és óvatoltatni. Ez iránt a hágai államértekezleten eleinte kétség volt, tekintve, hogy a biztosítási viszkereset rendszere mellett tényleg újabb bemutatás és óvás szükséges a fizetési viszkeresethez. Minthogy azonban az E. Sz. rendszere mellett az elfogadás hiánya miatt is már fizetési viszkeresetnek van helye ezzel ellenkezett volna, ha a váltóbirtokos újabb bemutatás és óvás elmulasztása esetében elesett volna olyan jogtól, melyet már megszerzett volt.¹⁾ Természetesen azért megmarad a váltóbirtokosnak az a joga, hogy a fizetés napján is megkísérelje a bemutatást.²⁾

44. §.

44. §.

A váltóbirtokos az elfogadás vagy a fizetés hiányáról az őt közvetlenül megelőző forgatót és a kibocsátót az óvás napjára vagy az óvás elengedésének esetében a bemutatás napjára következő négy köznapon belül értesíteni köteles.

Mindegyik forgató köteles a vett értesítést két napon belül az őt közvetlenül megelőző forgatóval közölni, megjelölve azoknak

¹⁾ L. *Deux. Conf.* I. 93. 1.

²⁾ L. Indokolás 76. 1.

nevét és lakcímét, akik a megelőző értesítést közölték és így tovább felmenőleg a kibocsátóig. Az imént megjelölt határidő a megelőző értesítés kézhezvételétől folyik.

Abban az esetben, ha valamelyik forgató nem jelölte meg vagy olvashatatlanul írta lakcímét, elegendő, ha azt a forgatót értesítik, aki őt megelőzi.

Aki értesítést adni tartozik, ezt bármely alakban teheti, még a váltónak pusztá visszaküldése útján is. Őneki kell bizonyítania, hogy az értesítést a megszabott határidőben teljesítette.

A határidőt megtartottnak kell tekinteni, ha az értesítést magában foglaló tartalommal az említett határidőn belül levelet adtak postára.

Aki az értesítést a fent megjelölt határidőben nem teljesíti, nem vesztí el váltójogát; de a mulasztásával netalán okozott kárért felelős, anélkül azonban, hogy a kártérítés a váltó összegét meghaladhatná.

I. Az értesítési rendszer (*notificatio*) az E. Sz. szerint elvileg ugyanaz, mint az eddigi V T. 45—47. §-ai szerint az értesítés kötelezővé van ugyan téve, de nem képezi a visszkereset feltételét, mint az angol-amerikai váltójogban,¹⁾ hanem annak elmulasztása csak kártérítésre kötelez, sőt az E. Sz. szerint, ellenében az eddigi V T. 45. §-ával, a váltóbirtokos a mulasz-

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 57. §.

tás dacára még a kamatokat és költségeket is követelheti.¹⁾ A kártérítés nagysága azonban limitálva van a váltóösszeg erejéig (5. bekezd.).

II. Az értesítés részleteire nézve azonban többrendbeli eltérés van az eddigi V T.-nyel szemben

1. Az értesítés kötelező nemcsak a f i z e t é s, hanem az e l f o g a d á s megtagadása esetében is, ami annak következménye, hogy utóbbi esetben is fizetési viszkeresetnek van helye.

2. Az utolsó váltóbirtokos nemcsak k ö z v e t l e n előzőjét, hanem a k i b o c s á t ó t is tartozik értesíteni.²⁾

3. Az értesített forgató nemcsak előzőjét az elfogadás vagy fizetés hiányáról értesíteni, hanem egyúttal azoknak neveit és címeit is megjelölni tartozik, akik a megelőző értesítést közölték. Ennek az a célja, hogy az előzők minél hamarább megtudhassák, kinél van a váltó, ha beváltási jogukkal (49. §.) élni akarnak.³⁾

4. Az értesítési határidő nem egyenlő, hanem különböző az utolsó váltóbirtokosra és az előzőkre nézve. Az előbbire nézve n é g y, az utóbbiakra nézve, úgy mint eddig, csak két köznap.⁴⁾

5. Az értesítés nemcsak írásban, hanem b á r m e l y alakban történhetik. Különösen ki van emelve a váltó vissza küldése, amely az értesítést teljesen pótolja.⁵⁾

6. Az értesítés b i z o n y í t á s á r a elegendő ugyan

¹⁾ L. Indokolás 77. l.

²⁾ Ezt az 1906. dec. 22. francia törvény is rendelte, de az angol-amerikai váltójognak is megfelel. V. ö. Szerző id. m. 57. §. 1. és 6. jegyz.

³⁾ L. Conf. 321. l., Deux. Conf. I. 34. l.

⁴⁾ A négy nap a francia kormány kívánatára, tekintettel egyes fizetési napokon előforduló torlódásokra, vétetett fel. L. Conf. 321. l. Deux. Conf. II. 57. l.

⁵⁾ L. Deux. Conf. I. 93. l. A váltó visszaküldése külföldön különösen a bankforgalomban szokásos.

annak bizonyítása, hogy a levél póstára adatott; de az eddigi V. T. 46. §-ának azon v é l e l m e, hogy a levél az értesítést tartalmazta, nem vétetett fel.¹⁾

45. §.

45. §.

A kibocsátó vagy bármelyik forgató ily kikötéssel: »költségek nélkül«, »óvás nélkül« vagy más hasonló értelmű kikötéssel felmentheti a váltóbirtokost az alól a kötelezettség alól, hogy viszkeresetének gyakorlása végett akár elfogadás hiánya, akár fizetés hiánya miatt óvást vétessen fel.

Ez a kikötés nem menti fel a váltóbirtokost sem az alól, hogy a váltót a megszabott határidőben bemutassa, sem az alól, hogy az előző forgatót és a kibocsátót értesítse. A határidők meg nem tartásának bizonyítása azt terheli, aki arra a váltóbirtokossal szemben hivatkozik.

A kibocsátótól eredő kikötés a váltónak minden aláírójára kihat. Ha a váltóbirtokos az ilyen kikötés ellenére óvást vétet fel, annak költsége őt terheli. Ha a kikötés valamelyik forgatótól ered, óvás felvétele esetében ennek költsége a váltó minden aláírójától behajtható.

¹⁾ Az erre irányuló javaslat mellőztetett, jöllehet elismertetett, hogy a bizonyítás megkönnyítendő. L. *Conf. Actes* 49. l. *Deux. Conf.* I. 93. l. Ezentúl tehát a bíró az új Pp. 270. és 318. §-ai értelmében szabad belátása szerint ítéli meg, vajjon a postavevény elégséges bizonyítékot ad-e az értesítésre nézve? L. Indokolás is 77. l.

I. Az óváselengedés záradéka az eddigi V T. 42. §-a szerint mindig csak az illető elengedővel szemben bírt hatállyal s nem volt óvásfelvételi tilalom jelentősége, úgy hogy az elengedés dacára felvett óvás költsége az elengedőt is terhelte.¹⁾ Az E. Sz. különbséget tesz a kibocsátó és a forgatók által alkalmazott óváselengedési záradék között. Az utóbbira nézve ugyanaz áll, mint eddig. Ellenben a kibocsátó záradéka minden váltókötelezettre hat ki s egyenesen óvásfelvételi tilalom jellegével bír, amennyiben az annak dacára felvett óvás költsége a váltóbirtokost terheli (2. bek.). Ez a megoldás a francia és angol felfogásnak felel meg s belső okok által is támogattatik.²⁾

II. Az óváselengedési záradék mindazonáltal csak az elfogadás és a fizetés hiánya miatti óvás felvételétől mentesít, amelyek alatt azonban a névbecsüelési óvás is értendő (l. 59. §.). Ellenben nem terjed ki a keltezés hiánya miatt felveendő óvásra (24. §. 2. bek.), sem arra az óvásra, mely másoldatoknál az elsődlet, vagy másoldatoknál az eredeti váltó kiadásának megtagadása miatt (65., 67. §§.) veendő fel.³⁾

46. §.

46. §.

Mindazok, akik a váltót kibocsátották, elfogadták, forgatták vagy váltókezességi nyilatkozattal ellátták, a váltóbirtokos irányában egyetemlegesen vannak kötelezve.

A váltóbirtokos valamennyi váltókötelezettet egyenként vagy együttesen perelheti, anélkül hogy köteles volna megtartani azt a sorrendet, amelyben magukat kötelezték.

¹⁾ L. Szerző id. m. 330. l.

²⁾ L. *Conf. Actes* 277. l. *Deux. Conf.* II. 55. l.

³⁾ L. német Reichstagsvorlage 78. l., Indokolás 78. l.

Ugyanez a jog illeti meg a váltónak mind-egyik aláíróját, aki a váltót visszaváltotta.

Az egyik váltókötelezett ellen indított kereset nem akadályozza a többi váltókötelezett perlését, még akkor sem, ha az első sorban perelt után következnek.

A 46. §. teljesen megfelel az eddigi V T. 49. és 91. §§-nak s az ezek alapján kifejlődött gyakorlatnak ; amint-hogy az egyetemlegesség a **váltakoztatási joggal** (*jus variandi*) és az **ugró viszkeresettel** (*regressus per saltum*) újabban külföldön is mindenütt el volt ismerve.¹⁾

47. §.

47. §.

A váltóbirtokos attól, aki ellen viszkeresetét érvényesíti, követelheti :

1. a váltónak el nem fogadott vagy ki nem fizetett összegét a kamattal, ha ez ki volt kötve ;

2. a lejáratról számított kamatot, hat százalékos kamatláb szerint ;

3. az óvásnak, valamint a váltóbirtokos által az előző forgatóhoz és a kibocsátóhoz intézett értesítéseknek költségét, nemkülönben az egyéb költséget ;

4. a váltódíjat, amely megállapodás hiányában a váltótőkének egy hatod százaléka és amely semmi esetben sem haladhatja meg ezt a százalékot.

Ha a viszkeresetet a lejárat előtt érvé-

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 323., 468. sk. 1.

nyesítik, a váltóösszegeből leszámítolási kamatot kell levonni. Ez a kamat a váltóbirtokos választása szerint vagy a hivatalos kamatláb (bank-kamatláb) vagy pedig annak a piaci kamatlábnak alapján számítódik, amely a váltóbirtokos lakóhelyén a viszkereset napján fennáll.

Külföldön kiállított vagy külföldön fizetendő váltónál a jelen §. 1. bekezdésének 2. pontjában említett kamatot öt százalékkal kell számítani, ha az illető országban az ilyen kamatra a hat százalékosnál alacsonyabb kamatláb van megállapítva.

I. A 47. §. az utolsó váltóbirtokos, a 48. §. a beváltó előző által követelhető **viszkereseti összeget** állapítja meg, épúgy, ahogy azt az eddigi V T. 50. és 51. §§. tette, melynek h a l m o z á s i (*cumulativ*) rendszerét, ellenében a francia joggal,¹⁾ az E. Sz. is követi. Minthogy azonban utóbbi szerint fizetési viszkeresetnek még l e j á r a t e l ő t t i s helye van, a váltóbirtokos pedig csak a lejáratkor követelheti a váltóösszeget: az E. Sz.-nek erre az esetre is kellett gondolnia s a lejárat előtti viszkeresetnél a l e s z á m í t o l á s i k a m a t levonását rendeli (2. bek.), melyre nézve vagylagosan a hivatalos bank- vagy pedig a piaci kamatláb szolgál alapul. Ez abban az esetben is áll, ha a váltóban kivételesen k a m a t k ö t t e t e t t k i (5. §.). Ily esetben a kamat épúgy, mint a lejárat után indított viszkeresetnél az 1. pont szerint, a váltóösszeghez még hozzászámíttatik s ezen összegből vonatik le a leszámítolási kamat.²⁾

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 58. §.

²⁾ L. Jelentés 22. l., n é m e t Reichstagsvorlage 79. l. Indokolás 79. l.

II. A viszkeresetileg követelhető **késedelmi kamat** a hágai államértekezleten nagy vita tárgya volt, amely arra a compromissumra vezetett,¹⁾ hogy az Egységes Szabályzatban a francia és olasz jognak megfelelőleg 5% kamat állapítottatott meg ugyan, de az *Egyezmény 12. cikke* szerint mindegyik szerződő állam akként rendelkezhetik, hogy a területén kiállított és ugyanott fizetendő váltóknál ez a kamat 6% legyen; a kereset beadásától számítandó kamatlábat (az ú. n. *p e r k a m a t o t*) pedig az az állam határozza meg, ahol a kereset indítatott, anélkül, hogy az alperes az általa fizetett kamatnak megtérítését a rendes 5, vagy 6%-os kamatlábnál nagyobb összegben követelhetné. Ezen rendelkezés alapján a **m a g y a r** törvény 2. pontja is az eddigi V T.-nek megfelelőleg a késedelmi kamatot 6%-ban állapítja meg, fenntartván az 5%-ot azon váltóknál, melyek **k ü l f ö l d i** területen állítottak ki, vagy fizetendők (l. alább V alatt).

Abban az esetben, ha magában a váltóban kamat köttetett ki a késedelmi kamat nemcsak a tőke, hanem a hozzácsatolt kamat után is számítandó.²⁾

III. A **váltódíj** az eddigi V T. $\frac{1}{3}\%$ -a helyett, amely különösen a halmozási rendszer mellett túlságosnak találtatott, ennek felében $\frac{1}{6}\%$ -ban állapítottatott meg, de ez is csak mint *maximális* összeg, melynek határáig a felek kisebb váltódíjban állapodhatnak meg, amint az különösen a bankári forgalomban szokásos.³⁾ Ez a váltódíj azonban kamatozó váltóknál is csak a **t ő k e ö s s z e g** és pedig a **v á l t ó t ő k e**, nem a viszkereső által kifizetett összeg után, mint a V T. 51. §. szerint, számítható.⁴⁾

IV Arról az esetről, ha a viszkeresett nem a fizetés helyén, illetőleg a viszkereső helyén lakik, amely esetben az eddigi V T. szerint a viszkereseti összeg a két hely

¹⁾ L. *Deux. Conf.* I. 94. sk. 1.

²⁾ L. *n é m e t Reichstagsvorlage* 79. 1.

³⁾ L. *Deux. Conf.* I. 94. 1.

⁴⁾ L. *n é m e t Reichstagsvorlage* 79. 1., Indokolás 79. 1.

közti váltó árfolyam szerint számítható (képzelt viszváltó rendszere) az E. Sz. kifejezetten nem szól. Az E. Sz. csak azt a jogot adja meg, hogy a viszkereső a viszkeresettre való s á g o s viszváltót intézzon (51. §.). De éppen ebből a jogból következik, hogy a viszkereső azt az árfolyamkülönbséget, melyet viszváltó útján követelhet, enélkül is számíthatja fel, annyival inkább, mert csak ezen számítás mellett kapja meg teljesen azt az összeget, melyet a fizetés helyén, illetve saját lakhelyén követelhetett volna. Az első Tervezet erre nézve kifejezett rendelkezést tartalmazott ugyan, de ez csak azért mellőztetett, mert egyrészt félreértésekre szolgáltatott okot, másrészt mert a nemzetközi forgalomban a szokások különbözők s a bankok közt a viszkereseti összeg egyszerűen a viszkeresett terhére szokott iratni. Az árfolyamszámítás jogosultsága azonban a tanácskozások folyamán sem vonatott kétségbe.¹⁾

V 3. bek. Minthogy az *Egyezmény id. 12. cikke* értelmében a 6% kamat csak a b e l f ö l d ö n kiállított vagy fizetendő váltókra nézve állapíttathatott meg, a k ü l f ö l d ö n kiállított vagy fizetendő váltókra nézve külön kellett intézkedni. Az *Egyezmény* szó szerinti értelmezése mellett ugyan az látszik következni, hogy a külföldön kelt vagy ottan fizetendő váltónál a késedelmi kamat minden esetben 5%-kal számítandó, tehát még abban az esetben is, ha ezen külföldi területen a kamatláb szintén 6% vagy (az egyezményhez nem tartozó területen) még ennél is magasabb. Miután azonban ezen betűszerinti magyarázat ellenkeznék a nemzetközi magánjog elveivel, az *Egyezmény* helyesen csak úgy értelmezhető, hogy az csak olyan váltóra vonatkozik, mely a 6%-nál alacsonyabb kamatlábat megállapító állam területén állíttatott ki vagy fizetendő. Az ellenkező felfogás arra az eredményre vezetne, hogy két állam, mely egyaránt a 6% kamatlábat

¹⁾ V ö. *Deux. Conf.* I. 96. l., 133. sk. l. Jelentés 22. l., n é m e t Reichstagsvorlage 79. l., Indokolás 79. l.

fogadta el, az egymáshoz viszonylatban az 5% kamatlábat volna kénytelen alkalmazni, ami a gyakorlatban folytonos összeütközéseket idézne elő.¹⁾ Ez különösen Ausztriával szemben fontos, ahol a kormány az Életb. törvényjavaslat 8. §-a által felhatalmaztatott, hogy a belföldön kiállított vagy fizetendő váltóknál szintén 6%-ot állapíthasson meg.

48. §.

48. §.

Aki a váltót visszaváltotta, előzőitől követelheti :

1. azt a teljes összeget, amelyet kifizetett ;
2. ennek az összegnek a visszaváltás napjától számított kamatát hat százalékos kamatláb szerint ;
3. felmerült költségét ;
4. a váltótőke után a 47. §. 4. pontjának megfelelően számított váltódíjat.

A 47. §. utolsó bekezdése a jelen §. 1. bekezdésének 2. pontjában említett kamatra is áll.

L. a megelőző §-t.

A visszaváltó alatt értendő a kezes és a kibocsátó is, amint ez a 27. és 31. §§-ból is kitűnik.²⁾

A késedelmi kamat nagyságára és a váltódíjra nézve ugyanaz áll, mint az utolsó váltóbirtokos viszkeresetére nézve. A váltódíj is tehát csak a váltótőke, nem a viszkereső által fizetett összeg után jár, miként az eddigi V T. szerint.³⁾

¹⁾ L. Indokolás 43. l.

²⁾ L. Jelentés 22. l.

³⁾ V. ö. Szerző id. m. 346. l. A gyakorlat azonban eddig is többnyire csak a váltótőke után számította a váltódíjat. L. német Reichstagsvorlage 80. l.

49. §.

49. §.

Mindegyik kötelezett, aki ellen viszkeresetet érvényesítettek vagy aki ellen viszkereset indítható, a visszaváltás összegének fizetése ellenében követelheti, hogy neki a váltót az óvással és nyugtatványozott számlával kiadják.

Mindegyik forgató, aki a váltót visszaváltotta, saját forgatmányát és az őt követő forgatók forgatmányait kitörülheti.

I. Az 1. bek. megfelel az eddigi V. T. 48. §. 1. bek.-nek, azzal a különbséggel, hogy itt csak a viszkereseti adó s o k fizetési ajánlatáról van szó s hogy ezek a fizetésről szóló nyugtát nem magán a váltón, hanem csak külön számlán követelhetik, ami arra való tekintettel állapítottatott meg, hogy magát a váltót további viszkeresetre használják.¹⁾ Az elfogadó fizetési ajánlata, mely ha óvás vétetett fel, szintén az egész viszkereseti összegre kell hogy kiterjedjen (27. §.), a 38. §. értelmében fogadandó el, s neki a nyugta magán a váltón adandó. Az eddigi V. T. 48. §. 2. bekezdése, mely szerint ha több váltókötelezett ajánl fizetést, a váltóbirtokos annak ajánlatát köteles elfogadni, kinek fizetése által legtöbbször szabadulnak a kötelezettség alól, ezentúl is alkalmazandó.²⁾

II. A 2. bek. megfelel az eddigi V. T. 55. §-ának.

¹⁾ L. német Reichstagsvorlage 80. l.

²⁾ E szabály kifejezett felvétele az E. Sz.-ba, amit a magyar Ellentervezet 57. cikke kívánt, csak azért mellőztetett, mert túlságos részletkérdésnek tekintették. L. *Deux. Conf.* II. 65 l. Jelentés 23. l.

50. §.

Ha a viszkeresetet részleges elfogadás esetében indítják, az, aki a váltóösszegnek el nem fogadott részét kifizeti, követelheti, hogy a fizetést a váltón feljegyezzék és neki arról nyugtát adjanak. Ezenfelül köteles neki a váltóbirtokos a váltó hitelesített másolatát és az óvást kiadni, hogy további viszkeresettel élhessen.

Az *első* mondat összhangzásban áll az E. Sz. 38. §. 3. bek.-vel.

A *második* mondatra nézve l. fent a 25. §-nál. A »hitelesített másolatot« maga az óvatoló személy adja ki s azon a részfizetés, melynek erejéig a további viszkereset indítható, nyugtázandó. (93. §. 3. bek.).

51. §.

51. §.

Aki viszkeresettel élhet, az -- ellenkező kikötés hiányában -- magát akképen elégítheti ki, hogy nem telepített és megtekintésre szóló új váltót (viszváltó) intéz valamelyik előzőjére.

A viszváltó a 47. és 48. §-ban megjelölt összegeken felül kiterjed az alkuszdíjra és a viszváltó bélyegilletékére is.

Ha a viszváltót a váltóbirtokos bocsátja ki, a viszváltó összegét megtekintésre szóló oly váltó árfolyama szerint kell számítani, amely az eredeti váltó fizetésének helyéről az előző-

nek lakóhelyére van intézve. Ha a viszváltót valamelyik forgató bocsátja ki, a viszváltó összegét megtekintésre szóló oly váltó árfolyama szerint kell számítani, amely a viszváltó kibocsátójának lakóhelyéről az előzőnek lakóhelyére van intézve.

A viszváltó intézésének joga, kellékei és tárgyi terjedelme megfelel az eddigi V T. 53. §-ának, azon hozzáadással, hogy a viszváltó intézésének joga k i z á r h a t ó. A 3. bek.-ben megállapított árfolyamszámítás ugyanaz, melyet az eddigi V T. 50. és 51. §§. a k é p z e l t v i s z v á l t ó r a nézve állapított volt meg, anélkül azonban, hogy az árfolyam igazolásáról is intézkednék. Ez azért mellőztetett, mert az árfolyammegállapításra vonatkozó kereskedelmi szokások igen különbözők s egységes szabály felállítása ezekre való tekintettel nem is mutatkozott szükségesnek.¹⁾

52. §.

52. §.

Ha eltelt az a határidő, amely
a megtekintésre vagy a megtekintés után
bizonyos időre szóló váltó bemutatására,
az elfogadásak vagy a fizetésnek hiánya
miatti óvás felvételére,
az óvás elengedése esetében a fizetés
végetti bemutatásra
meg van szabva, a váltóbirtokos el-
veszti jogát a forgatók, a kibocsátó és

¹⁾ L. r. é m e t Reichstagsvorlage 80. l. Indokolás 80. l. A magyar Ellentervezet 60. cikke erre is kiterjedt s még más részleteket is ölelt fel.

— az elfogadót kivéve — a többi kötelezett ellen.

A váltóbirtokos, ha a váltót a kibocsátó által kikötött határidőben elfogadásra be nem mutatja, elveszti mind a fizetés hiánya, mind az elfogadás hiánya miatti viszkereseti jogát, hacsak a kikötés tartalmából ki nem tűnik, hogy a kibocsátó csakis az elfogadásért való felelősséget akarta kizárni.

Ha a bemutatás határidejének kikötését a forgatmány foglalja magában, arra egyedül a forgató hivatkozhatik.

I. Az 52. §. a francia *Code de commerce* 168. cikkének mintájára együttesen jelöli meg azokat a váltójogi **mulasztásokat**, melyek a **viszkereseti jog elvesztését** vonják maguk után (22., 33., 43. §. 2. és 3. bek., 45. §. 2. bek.). A felsorolás mindazonáltal még sem teljes, mert a felsoroltak mellett a 24. §. 2. bek. és az 59. §-ban említett mulasztás is eredményezi a viszkereseti jog elvesztését. Azonkívül a 2. és 3. bek.-ben külön van szabályozva az az eset, ha a váltóbirtokos a váltót a kibocsátó vagy forgató által kikötött határidőben **elfogadás végett** be nem mutatja (21. §. 1. és 4. bek.). Ez esetre nézve ugyanis a hágai államértekezleten nézeteltérés merült fel az iránt, vajjon a váltóbirtokos az elfogadás végetti bemutatás elmulasztása miatt a **fizetés**, avagy csupán az **elfogadás hiánya** miatti viszkeresetet veszti el, úgy hogy ha a váltóbirtokos a lejáratkor a váltót fizetés végett bemutatja s óvást vesz fel, ő még mindig indíthat fizetés hiánya miatti viszkeresetet. Hosszas vita után az a felfogás győzött ugyan, hogy a szóban forgó esetben is nemcsak az elfogadás, hanem a fizetés hiánya miatti viszkereset is elvész, feltehető lévén, hogy ha a kibocsátó vagy forgató az elfogadás végetti bemutatásra határidőt szab,

ettől nemcsak az elfogadásért való felelősségét, hanem váltójogi felelősségét általában kívánta függővé tenni. A kérdésbe belejátszott a b i z t o s í t á s i é s f i z e t é s i viszkereset közt létezett eddigi különbség hatása is, amelynek folytán végül az az engedmény tétel, hogy a kötelező elfogadás végetti bemutatás elmulasztása miatt csak az elfogadás hiánya miatti viszkereset vesszen el abban az esetben, ha a kikötés tartalmából az tűnik ki, hogy a kibocsátó, illetve forgató csak az elfogadásért való felelősséget akarta kizárni. Ez állna pl. ily tartalmú kikötés esetén »felelősség nélkül az elfogadásért, ha a váltó egy hónap alatt elfogadás végett be nem mutatatik«. ¹⁾

II. A k i b o c s á t ó által tűzött bemutatási határidő elmulasztása esetében a viszkereset m i n d e n k i v e l s z e m b e n ; ellenben a f o r g a t ó által tűzött határidő elmulasztása miatt csak az i l l e t ő f o r g a t ó e l l e n v é s z e l (3. bek.). Ez megfelel a kibocsátó és forgató eltérő váltójogi helyzetének általában (l. 9., 14., 22., 45. §§.) s az eddigi V T. álláspontjának is a lát után és látra szóló váltók eseteiben (19., 31. §§.). ²⁾

53. §.

53. §.

Ha a váltó bemutatása vagy az óvás felvétele a megszabott határidőkben elháríthatatlan akadályba ütközik (erőhatalom esete), ezek a határidők meghosszabbodnak.

A váltóbirtokos köteles az őt közvetlenül megelőző forgatót az erőhatalom esetéről haladéktalanul értesíteni és ezt az értesítést kelettel és aláírással ellátva a váltóra vagy a váltó

¹⁾ V ö. *Deux. Conf.* I. 96. l.

²⁾ L. hozzá *Szerző* id. m. 239., 285. l.

toldatára feljegyezni ; egyebekben itt is alkalmazni kell. a 44. §. rendelkezéseit.

Az erőhatalom megszűnte után a váltóbirtokos köteles a váltót elfogadás vagy fizetés végett haladéktalanul bemutatni és az óvást, ha helye van, felvételni.

Ha az erőhatalom a lejáratától számított harmincz napon túl tart, a viszkereset érvényesíthető anélkül, hogy akár a bemutatásra, akár az óvás felvételére szükség volna.

A megtekintésre vagy megtekintés után bizonyos időre szóló váltók tekintetében a harminc napi határidő attól a naptól folyik, amely napon, még ha ez a nap a bemutatás határidejének eltelte előtt van is, a váltóbirtokos az öt közvetlenül megelőző forgatót az erőhatalom esetéről értesítette.

Nem tekinthetők erőhatalom eseteinek azok az események, amelyek merőben a váltóbirtokos személyét, vagy annak személyét érik, akit a váltóbirtokos a váltó bemutatásával vagy az óvás felvételével megbizott.

A minisztérium rendelettel megállapíthatja, hogy külföldön tett oly törvényhozási vagy hatósági rendelkezésre, amelynek célja megakadályozni, hogy ott a váltó bemutatása vagy az óvás felvétele a megszabott határidőkben teljesíthető legyen, alkalmazhatók-e és miképen a jelen §. szabályai.

I. Eddigi váltójogunkban az **erőhatalom** (*vis major*) semmi befolyást nem gyakorolt a viszkeresetre, illetve

a telepített váltó elfogadója elleni váltókeresetre, vagyis a viszkereset, illetve váltókereset akkor is elveszett, ha a váltóbirtokos a bemutatást és óvást erőhatalom miatt mulasztotta el.¹⁾ A hágai államértekezlet az angol-francia jog ellenkező álláspontját fogadta el, amelynek méltányos volta azon államok által is elismertetett, amelyek az erőhatalom figyelembevételét a váltójog szigorával összeegyeztethetőnek nem tartották. Annál nagyobb vita volt azonban az erőhatalom fogalmának és hatásának meghatározása iránt, amely vita végül csak *compromissum* által fejeztethetett be.²⁾ Ezt a *compromissum* tartalmazza az E. Sz. 53. §-a, amely a balkáni események következtében nálunk az 1912. 64. t.-c. által már előzetesen úgy a váltóra, mint a kereskedelmi utalványra és csekkre nézve iktatott törvénybe.³⁾

II. Az erőhatalom fogalmára nézve a hágai államértekezleten a vita a körül forgott, vajjon csak olyan elháríthatatlan események vétessenek-e tekintetbe, melyek általános, tárgyilagoss természetűek, minők pl. háború, forradalom, áradás, földrengés stb.; avagy olyan akadályok is, melyek csak az illető váltóbirtokos vagy képviselőjének személyében keletkeztek, pl. betegség, halál, távollét stb.? Ellentétben a francia-olasz részben angol felfogással, mely a pusztán személyes akadályok érvényesítését is megengedi, amely azonban a váltójogi forgalom biztonsága szempontjából veszélyesnek találtatott: az E. Sz. feltétlenül kizárja azokat az eseményeket, melyek merőben (*purement*) a váltóbirtokos vagy megbízottjának személyét érintik (6. bek.). Ha tehát az E. Sz. nem is zárja ki teljesen a személyes

¹⁾ V ö. Szerző id. m. 328. sk. 1.

²⁾ L. *Conf. Actes* 52. sk. 1., 339. sk. 1., *Deux. Conf.* I. 96. 1., II. 71. sk. 1.

³⁾ Hasonló törvény már előbből Ausztriában: 1912. november 12.

természetű akadályok figyelembe vételét,¹⁾ ez mégis csak akkor lehetséges, ha az ilyen akadályok nemcsak az illető váltóbirtokosnál vagy megbizottjánál, hanem nagyobb körben fordulnak elő s bizonyos tekintetben köztudomást képeznek, úgy hogy nem kell attól tartani, hogy a viszkeresetre kötelezettek nehezen ellenőrizhető egyéni körülményektől függjenek. Ezen korláton belül azonban teljesen a bíró belátásától függ, hogy valamely eseményt olyan »elháríthatlan akadály«-nak minősítsen-e, amely a bemutatás és óvásfelvétel lehetőségét kellő időben kizárta.²⁾ Ez tisztán ténykérdés s a nemzetközi magánjog általános elvei, illetve a fennálló államszerződések alapján bírálendő el az a kérdés is, vajjon az erőhatalom jogérvényes bírói megállapítása az egyik államban jogerőre emelkedik-e más államban is? ³⁾ Még ha az erőhatalom esete az illetékes államhatalom (törvényhozás, kormány) által állapítottatott meg s hosszabbítottat meg ennek alapján a bemutatási és óvási határidők (*moratorium*): az ilyen rendelkezés csak az illető állam bíróságaira nézve feltétlenül kötelező, míg más államok bíróságai az ilyen rendelkezéseket is felülvizsgálhatják annak megállapítására, vajjon az E. Sz. értelmében tényleg »elháríthatlan akadályt« képeznek-e vagy nem? ⁴⁾ Sőt tekintettel arra, hogy a külföldi kormányok az ilyen moratoriumok kibocsátásánál esetleg kevésbé kényszerítő okok alapján járhatnak el, ha ez saját polgárainak érdekében áll, ami ellen védekezni kell: a magyar Váltótörvény az 53. §-hoz csatolt 7. bek.-ben egyenesen a minisztériumra bízta annak meghatározását, vajjon ily moratoriumokra az erőhatalomra vonatkozó szabályok alkalmazhatók-e és

¹⁾ Az első Tervezet a személyes akadályok figyelembe vételét teljesen kizárta volt. De ez ellen a francia és olasz képviselők tiltakoztak. L. *Deux. Conf.* II. 74. sk. 1.

²⁾ L. *Deux. Conf.* I. 97. l. Indokolás 83. l.

³⁾, ⁴⁾ L. *Deux. Conf.* I. 97. l.

miképen? ¹⁾ Kiemelendő még, hogy az E. Sz. egyáltalán nem szorítja meg az erőhatalom figyelembevételét arra a helyre, ahol a bemutatás- és óvásnak történnie kell, minélfogva a bírót akkor is figyelembe veheti, ha a váltóbirtokos vagy megbízottja saját lakóhelyén van akadályozva a kérdéses cselekmények eszközésére. Ez áll különösen akkor, ha a két hely közti összeköttetés meg van zavarva. ²⁾

III. Ami az erőhatalom hatását illeti a vita a körül forgott, vajjon az erőhatalomnak csupán felfüggesztő avagy pedig mentesítő hatás adassék-e, azaz vajjon a bemutatás és óvás az erőhatalmi esemény elmúltával pótoltsáék-e avagy pedig a viszkereset e pótlás nélkül is meg legyen-e indítható? Azok, akik inkább a váltóbirtokos érdekeit tartották szem előtt, az utóbbi, azok, akik főleg a váltókötölezettek érdekeit nézték, az előbbi hatás mellett nyilatkoztak. Végül abban egyeztek meg, hogy miután a viszkereset azonnali megnyitása gazdaságilag nagyobb rázkódtatást okoz, mert a bizonyos helyen beálló zavar rögtön minden irányba terjedne ki, holott az erőhatalom rövidebb tartama esetében igen sokszor utólagos fizetésre vagy egyezkedésre lehet számítani, úgy hogy a váltóbirtokosra nézve nem méltánytalan, ha nem túlhoszú várakozási időt kell betartania: ³⁾ az erőhatalomnak szabály szerint csak felfüggesztő hatása legyen (1. és 3. bek.) s csak ha az akadály 30 napon túl tart, indítható a viszkereset anélkül, hogy a bemutatásra és az óvás felvételére szükség volna (4. bek.). Ez a 30 napi határidő szolgál arra, hogy a váltóbirtokos és a viszkereseti

¹⁾ Hasonló rendelkezés az osztrák életb. törvényjavaslat 20. §-ában, 1. hozzá: Regierungsvorlage 134. sk. 1. Ugy szintén a német javaslatban.

²⁾ L. Jelentés 23. l. Indokolás 83. l., német Reichstagsvorlage 82. l.

³⁾ L. Conf. Actes 93. l., német Reichstagsvorlage 51. l. Indokolás 81. l.

adósok ellentétes érdekei kiegyenlítettessenek s mód nyujtassék arra, hogy ezen idő alatt barátságos egyezség létesítettessék.¹⁾ Evégből írja elő a 2. bek. az előzők haladéktalan értesítését is, amelynek elmulasztása azonban a 44. §. ut. bek. értelmében csak kártérítésre kötelez, feltéve, hogy maga is elháríthatlan akadályba nem ütközött.²⁾

IV. A 30 napi várakozási idő kezdőpontja rendszerint a lejárat nap (4. bek.). A látra és lát után bizonyos időre szóló váltóknál azonban nem volna méltányos, ha a váltóbirtokosnak a törvényes vagy kikötött bemutatási határidő (22., 33. §§.) utolsó napjáig kellene várnia, holott erőhatalom esetén kívül jogában állt volna a váltót már a bemutatási határidő kezdetén bemutatni és óvatoltatni. Ez okból az 5. bek. úgy intézkedik, hogy az ilyen váltóknál a 30 napi határidő már a váltóbirtokos általi értesítés napjától foly, habár a törvényes vagy kikötött bemutatási határidő még nem telt el. Azon határidők tekintetében, melyek az elfogadás végetti bemutatás kötelezővé tétele esetében a lát után bizonyos időre nem szóló váltóknál (21. §. 1., 4. bek.) tartandók be, külön intézkedés nem tétetett. Ha tehát az erőhatalom a lejárat előtt szűnik meg, az elfogadás végetti bemutatás a hátralevő idő alatt teljesítendő, ha pedig később szűnik meg, a fizetés végetti bemutatás és fizetés hiánya miatti óvás, illetve a lejáratától számított 30 nap után indítható fizetés hiánya miatti viszkereset lép helyébe. Fölöslegesnek találtatott a viszkeresetet az elfogadás megtagadásának fictiója alapján már a lejárat előtt megengedni.³⁾

¹⁾ L. *Deux. Conf.* I. 97. l., n é m e t Reichstagsvorlage 81. l. Indokolás id. h.

²⁾ Ez a kártérítés általános elveiből következik, melyek itt annál kevésbé mellőzhetők, mert a váltóbirtokosnál beálló erőhatalom rendszerint az értesítést is lehetetlenné teszi.

³⁾ L. n é m e t Reichstagsvorlage 82. l. Indokolás 82. l.

V A viszkereseti t é t e l e k (47., 48. §§.) az erőhatalom esetében sem szenvednek változást. Csak az a kérdés mely n a p t ó l számítandó a k é s e d e l m i k a m a t? A hágai államértekezlet ezt is megvitatta, de nem tudott olyan megoldást találni, mely minden esetre talált volna, minélfogva a bíróságokra bízott a konkrét eset körülményei szerint határozni.¹⁾ Ha a váltó be volt mutatható az erőhatalom megszűnte után és a 30 napi határidő letelte előtt, az érdekeltek megegyezésétől fog függni, vajjon az előző késedelmi kamatot fizessen-e vagy nem? Ha pedig ilyenkor a fizetés megtagadtatik vagy a 30 napi határidő már letelt a késedelmi kamat épúgy a lejáratától számítva lesz követelhető, mint erőhatalom esetén kívül. L á t r a v a g y l á t u t á n bizonyos időre szóló váltónál az értesítés napja vehető fel mint bemutatási nap s ez lesz illetve ettől számítandó a lejárat, melytől a késedelmi kamat foly.²⁾

VIII. FEJEZET.

A közbenjárásról.

(54—62. §§.)

A közbenjárásról szóló VIII. fejezet megfelel az eddigi V T. X. fejezetének s miként ez, külön alfejezetekben szabályozza először a **névbecsülési elfogadást** (55—57. §§.) s azután a **névbecsülési fizetést** (58—62. §§.). Emellett azonban az E. Sz. 54. §-a mindkettőre kiterjedő általános rendelkezéseket is bocsát előre, amit az eddigi V T. nem tett volt.

¹⁾ L. *Deux. Conf.* I. 98. l., Jelentés 24. l. Indokolás 82. l.

²⁾ L. különösen *Fischel* német szakértő-kiküldött közlését. *Deux. Conf.* I. 98. l., l. jegyzet.

54. §.

54. §.

A kibocsátó vagy bármelyik forgató kijelölhet oly személyt, aki a váltót névbecsülésből fogadja el vagy fizeti ki.

A váltót az alább meghatározott feltételek alatt bármely kötelezett érdekében lehet névbecsülésből elfogadni vagy kifizetni.

Névbecsülő lehet bármely harmadik személy, sőt az intézvényezett, vagy pedig — az elfogadó kivételével — oly személy is, aki a váltó alapján már kötelezve van.

A névbecsülő köteles közbenjárásáról haldéktalanul értesíteni azt, akinek érdekében közbenjárt.

Az 54. §. első három bek. meghatározza a közbenjárásban résztvevő személyeket, míg a 4. bek. a névbecsülő értesítési köteleességét állapítja meg.

I. Az 1. bek. megállapítja, hogy ki vezethet **szükségbeli utalványt** a váltóra? Hogy minő kelléke szükséges? arról az E. Sz. nem intézkedik s nem követeli meg nevezetesen, hogy miként az eddigi V T. 56. §-a szerint, a fizetés helyére szóljon.¹⁾ Ez összefügg azzal, hogy a váltóbirtokos az E. Sz. szerint a szükségbeli utalványozottnál nem köteles a váltót elfogadás végett bemutatni (l. a köv. §-t). Minthogy azonban az 59. §. szerint a váltóbirtokos a váltót fizetés végett csak a fizetés helyén köteles az utalványozottnak bemutatni ebből mégis következik, hogy a szükségbeli utalványnak az E. Sz. szerint is a fizetési helyre kell szólnia, hogy tekintetbe veendő legyen.

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 360. l.

II. A 2. bek. megállapítja, **kinek érdekében** lehet közbenjárni? Erre nézve az E. Sz. semmi korlátot nem szab bármely váltóaláíró lehet névbecsült, tehát nemcsak a viszkereseti adós, miként eddigi váltójogunk szerint,¹⁾ hanem az elfogadó és ennek keze se is, ami természetesen csak az elfogadó bizonytalansága esetében és a névbecsülési fizetésre nézve bír jelentőséggel. Hogy konkrét esetben ki a névbecsült? arra nézve l. alább 56. és 61. §§.

III. A 3. bek. megállapítja, **ki lehet névbecsülő?** Az E. Sz. kizárja az elfogadót és pedig nemcsak a névbecsülési elfogadás tekintetében, ami természetes,²⁾ hanem a névb. fizetés tekintetében is, ami eltér az eddigi V T. 62. §-ától, mely szerint a váltóbirtokos a névbecsülésből ajánlott teljes fizetést, bárkitől származzék is az ajánlat, vissza nem utasíthatja. Ennek felvételét a hágai államértekezlet mellőzte.³⁾

IV A 4. bek.-ben előírt értesítés nemcsak a névbecsülési elfogadás esetére van kimondva, mint az eddigi V T. 58. §-a szerint, hanem a névb. fizetés esetére is. Hogy mennyi idő alatt? az E. Sz. nem határozza meg, sem az értesítés elmulasztásának következményeit. Ugy az általános elvek s az eddigi V T. 58. §. 2. bek. szerint, mint az E. Sz. 44. §-a alapján tehát csak kártérítésről lehet szó.⁴⁾

Az értesítésen kívül óvás közlése már nem követeltetik (l. alább 56. §.).

I. Névbecsülő elfogadás.

Az 55. §. a névbecsülési elfogadás eseteiről és annak elfogadásáról; az 56. §. a névb. elfogadás kellékeiről; az 57. §. annak hatásairól intézkedik.

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 366. l.

²⁾ L. Szerző id. m. 365. l.

³⁾ L. *Deux. Conf.* II. 86. sk. l., Jelentés 24. l.

⁴⁾ L. Jelentés 24. l., német Reichstagsvorlage 83. l. Indokolás 84. l.

55. §.

55. §.

Névbecsülő elfogadásnak helye van mind-azokban az esetekben, amelyekben a lejárat előtt az elfogadás végett bemutatatható váltó birtokosának viszkereseti joga megnyílt.

A váltóbirtokos a névbecsülő elfogadást visszautasíthatja, még akkor is, ha azt névbecsülő elfogadásra vagy névbecsülő fizetésre kijelölt személy ajánlotta.

Ha a váltóbirtokos a névbecsülő elfogadást megengedi, elveszti azt a viszkeresetet, amely őt előzői ellen a lejárat előtt megilletné.

I. Az 1. bek. szerint a névb. elfogadásnak csak a l f o g a d á s v é g e t t b e m u t a t h a t ó v á l t ó n á l v a n helye, tehát nem az olyan váltónál, melynél az elfogadás végetti bemutatás meg van tiltva (21. §. 2. bek.), ami önként foly abból, hogy az ilyen váltóknál elfogadás hiánya vagy az elfogadó bizonytalansága miatt viszkereset nincs. A kibocsátó bizonytalansága esetében indítható viszkeresetre (42. §. 3. pont) az E. Sz. itt nem gondol. Miután a viszkereset esetleg megindítható ó v á s f e l v é t e l e nélkül is, ha t. i. elengedtetett (45. §.), ebből következik, hogy az 1. bek. értelmében a névb. elfogadás nem tételezi fel szükségképen az óvás felvételét, amint ezt a legtöbb váltójog s az eddigi magyar V T. 56. §-a is követelte.¹⁾ Ugyanez áll a névb. fizetésre nézve is (l. alább 88. §.).

II. Az eddigi V T. 56. és 57. §-a különbséget tett a s z ü k s é g b e l i u t a l v á n y és az ö n k é n t e s n é v b e c s ü l é s i a j á n l a t között míg a váltó-

¹⁾ L. *Deux. Conf.* I. 99. l., s az előbbi jogra nézve *Szerző* id. m. 369. l.

birtokos az utóbbit visszautasíthatta, a szüks. utalványozott elfogadását nemcsak nem utasíthatta vissza, hanem a váltót neki elfogadás végett bemutatni tartozott.¹⁾ Az E. Sz. ezt a megkülönböztetést az angol V. T. (15. c.) példájára elejtette (2. bek.),²⁾ mihez képest a váltóbirtokos a szüks. utalványozott által ajánlott névb. elfogadást is visszautasíthatja s ennek folytán természetesen nem is köteles a váltót neki elfogadás végett bemutatni, mielőtt viszkeresettel élhetne. Ezt már azért sem lehetett követelni, mert amidőn az E. Sz. az elfogadás megtagadása vagy az elfogadó bizonytalansága miatt azonnal fizetési viszkeresetet ad, a váltóbirtokosra nézve egyenes méltánytalanság volna, ha a törvény őt ettől a jogtól a szükségbeli utalványozott elfogadása folytán, amely esetleg mégsem biztosítja a váltó kifizetését, megfosztaná. Emellett a névbecsülési elfogadás különben is ritkán alkalmazott intézménye a szüks. utalvány figyelembe vételének mellőzése folytán, sokkal egyszerűbbé vált, nem kellvén tekintettel lenni arra, kiktől származott a kijelölés s kik ellen vész el a viszkereset, ha a bemutatás elmulasztatott.³⁾

III. A 3. bek. megfelel az eddigi V T. 60. §. 2. bek.-nek, azzal az E. Sz. rendszeréből folyó különbséggel, hogy a névb. elfogadás folytán nem a biztosítási, hanem a lejárati előtti fizetési viszkereset vész el; hogy továbbá a viszkereset ugyancsak az angol váltójog példájára az ö s s z e s e l ő z ő k, tehát nem csupán a n é v b e c s ü l t é s k ö v e t ő i ellen vész el.³⁾ Ennek folytán el is esik

¹⁾ Az első Tervezet a szüks. utalvány figyelembevételét még kötelezővé tette (32. c.) De a második Értekeztet ezt különösen a magyar Ellentervezet 34. cikke s ennek indokai alapján mellőzte. L. *Deux. Conf.* I. 21. l., II. 11., 33. l.

²⁾ V. ö. Magyar Ellentervezet 33. sk. l., Jelentés 24. l. Indokolás 84. l.

³⁾ L. n é m e t Reichstagsvorlage 84. l. Az E. Sz. tehát még jobban szakított azzal a felfogással, hogy a névb. elfogadásnak semmi befolyása sincs a viszkereseti jogra (francia *Code* 128. c. stb.), mint az eddigi német és magyar váltójog. L. *Szerző* id. m. 374. l.

annak szüksége, hogy a névb. elfogadás megtörténtéről óvás vétessék fel s ez a névbecsültnek megküldessék avégből, hogy ő és előzői viszkeresettel élhessenek, amint ezt az eddigi V T. 58. §-a írta elő (l. köv. §-t).¹⁾

56. §.

56. §.

A névbecsülő elfogadást a váltóra kell írni és azt a névbecsülőnek alá kell írnia. A névbecsülő elfogadásban meg kell jelölni, hogy kinek érdekében teljesítik; ily megjelölés hiányában a névbecsülést a kibocsátó érdekében vállaltnak kell tekinteni.

I. Ellentétben az eddigi V T. 58. §-ával, az E. Sz. nem követeli, hogy a névb. elfogadás az óvás függelékében megjegyeztessék, hanem beéri azzal, hogy a névb. elfogadás a váltóra irassék és a névbecsülő által aláírassék (l. a 90. §-t is). Az is elesik, hogy az elfogadás vagy biztonság hiánya miatti óvás a névbecsülőnek kiadassék s ez azt a névbecsültnek megküldje, tekintve hogy a névb. elfogadás folytán a névbecsült előzői ellen sincs viszkeresetnek helye (l. a megelőző §-t), tehát a névbecsült- és előzőinek az óvásra nincs is szükségük.

II. A névbecsült megjelölésének hiányában a kibocsátó nemcsak »kétség esetében«, mint az eddigi V T. 59. §-a szerint, hanem mindig tekintendő névbecsültnek. Ez nem vélelem, hanem magyarázati szabály, amely különösen szükségbeli utalvány esetében is áll.²⁾

III. Az 1. mondat azon rendelkezése, hogy a névbecsülési elfogadás »a váltóra« vezetendő, nem úgy

¹⁾ L. hozzá Szerző id. m. 370. l.

²⁾ V. ö. Szerző ld. m. 367. l.

értendő, mintha a névbecsülési elfogadás csak az eredeti váltón állhatna. Állhat másolaton is. L. alább a 66. §-nál.

57. §.

57. §.

A névbecsülő elfogadó a váltóbirtokossal és a névbecsültet követő forgatókkal szemben ugyanoly módon van kötelezve, mint az, akinek érdekében közbenjárt.

A névbecsült és előzői a 47. §-ban meghatározott összeg fizetése ellenében a névbecsülő elfogadás dacára követelhetik a váltóbirtokostól a váltónak és ha óvásnak helye van, az óvásnak is a kiadását.

I. Az eddigi V T. 60. §-a nyitva hagyta azt a kérdést, hogy **minő természetű** az a kötelezettség, melyet a névbecsülő elfogadása által vállal, miért is nagy vita folyt az iránt, vajjon a névbecsülő elfogadó a közönséges elfogadóval, avagy a viszkereseti adósokkal azonosítandó-e? ¹⁾ Az E. Sz. szerint kétségtelen, hogy a névbecsülő rendszerint csak viszkereseti adós, tehát nevezetesen csak a viszkeresetre nézve előírt feltételek mellett, vagyis rendszerint az intévényezettelnél kellő időben történt fiz. végetti bemutatás és fiz. hiánya miatt felvett óvás (43. §.) esetében felelős és a viszkeresetre nézve megállapított elévülési idő (70. §.) alá is esik. Csak ha a névbecsülés az elfogadó vagy ennek kezeze érdekében történik, ami az E. Sz. 54. §. 2. bek. szerint szintén lehetséges, kell a névbecsültöt az egyenes adósra vonatkozó szabályok alá helyezni.

II. Jóllehet névb. elfogadás esetén az E. Sz. szerint nincs helye viszkeresetnek a névbecsült és előzői ellen,

¹⁾ V ö. Szerző id. m. 372. sk. 1.

a 2. bek. mégis jogot ad nekik a váltó visszaváltására, aminek folytán aztán a váltó és az óvás birtokában a névb. elfogadás dacára még a lejárat előtt fizetési viszkeresetet indíthatnak saját előzőik ellen. Ezt a törvény azért adja, mert a névbecsülő csak a névbecsült utódai irányában lévén kötelezve, a váltó a névbecsült és előzőivel szemben a névb. elfogadás dacára szükségét szenved, méltányos tehát, hogy ezek jogaikat ily esetben is megóvhassák.¹⁾

II. Névbecsülő fizetés.

Az 58. §. a névbecsülési fizetés eseteiről és idejéről, az 59. §. a névb. fizetés végetti bemutatásról és a névb. fizetés hiánya miatti óvásról; a 60. §. a névb. fizetés tárgyáról és annak visszautasításáról; a 61. §. a névb. fizetés tanusításáról s a váltó és óvás kiadásáról, a 62. §. a névb. fizető jogairól és több névb. fizetési ajánlatról intézkedik.

58. §.

58. §.

Névbecsülő fizetésnek helye van mindazokban az esetekben, amelyekben akár lejáratkor, akár lejárat előtt a váltóbirtokosnak viszkereseti joga megnyílt.

A névbecsülő fizetést legkésőbb azon a napon kell teljesíteni, amely a fizetés hiánya miatti óvás felvételére engedett utolsó napot követi.

¹⁾ L. német Reichstagsvorlage 84. l. Indokolás 85. l. A magyar Ellentervezet 35. cikke a visszaváltási jogot a névbecsült utódainak is akarta adni. De ez mellőztetett. L. Jelentés 25. l.

I. Az eddigi V T. szerint névb. fizetésnek csak lejárat után lehetett helye.¹⁾ Az E. Sz. szerint lejárat előtt épúgy mint lejárat után (1. bek.), ami szükségképeni következménye annak, hogy az E. Sz. szerint lejárat előtt is mindjárt fizetési s nem csupán biztosítási viszkeresetnek van helye (l. fent VII. fej.).

Névb. fizetés óvása nélkül is, ha elengedettett l. fent 55. §.

II. A 2. bek. a névb. fizetés határidejét az eddigi V T. 61. §-ától eltérőleg egy nappal kiterjeszti a fizetés hiánya miatti óvás felvételére rendelt határidőt (l. 43. §.) követő nap leteltéig.²⁾ Ez alkalmazandó nemcsak a fizetés, hanem az elfogadás illetve biztonság hiánya esetében történő névb. fizetésre is, jóllehet ezek miatt már korábban vétetett fel óvás s nyílt meg a viszkereset.³⁾ A névb. fizetésre tehát a lejárat előtt beálló szükség miatt esetleg hosszú idő áll rendelkezésre. Ha azonban a váltó ily esetben már kiment a váltóbirtokos birtokából és visszaváltatott, a névb. fizetésnek már nem lehet helye.⁴⁾

59. §.

59. §.

Ha a váltót névbecsülésből elfogadták vagy ha névbecsülő fizetésre kijelölt személyek vannak, a váltóbirtokos köteles a váltót a fizetés helyén mindezeknek a személyeknek bemutatni és fizetés hiánya miatt az óvást,

¹⁾ L. Szerző id. m. 354., 375. l.

²⁾ Ez megfelel az 1908. évi német váltónovellának s a magyar Ellentervezet 65. cikkének.

³⁾ L. Indokolás is 85. l. A magyar Ellentervezet id. c. ez esetekben is mindjárt az óvást követő napon követelte a névb. fizetést. De ez mellőztetett. L. *Deux. Conf.* II. 88. l.

⁴⁾ L. német Reichstagsvorlage 84. l.

ha helye van, felvétetni, még pedig legkésőbb azon a napon, amely az óvás felvételére engedett utolsó napot követi.

Ha ebben a határidőben az óvást nem veszik fel, annak kötelezettsége, aki névbecsülőt jelölt ki vagy azé, akinek érdekében a váltót névbecsülésből elfogadták és az utána következő forgatóké megszűnik.

I. E szakasz megfelel az eddigi V T. 61. §-ának, azzal a különbséggel, hogy az 58. §-szal összhangzásban a névbecsülési bemutatás és óvás még a fizetés hiánya miatti óvás felvételére rendelt határidőt követő napon is történhetik. Tényleges óvás felvétele az intézménynél azonban nem képezi feltételét a névbecsülési fizetésnek, éppoly kevésbé, mint a névb. elfogadásnak (l. fent 55. §.). Éppen azért akkor is történhetik, ha az óvás elengedtetett (45. §.) s ez esetben a névbecsülési óvás is elengedettnek tekintendő, úgy hogy csak a bemutatás szükséges a teljes viszkereseti jog fenntartásához.¹⁾ Amennyiben a szükségbeli utalvány vagy névb. elfogadás más mint a fizetési helyre szólna, a váltóbirtokos megindíthatja a viszkeresetet anélkül, hogy az 1. bek.-ben előírt kötelességnek is eleget kellene tennie.²⁾

II. Minthogy az E. Sz. szerint maga az elfogadó is lehet névbecsült (l. fent 54. §.) a 2. bek. azt foglalja magában, hogy ily esetben a váltóbirtokos mulasztása folytán nemcsak a viszkereset, hanem még az egyenes váltókereset is elvész, ami nem egyeztethető össze az elfogadó feltétlen fizetési kötelezettségével.³⁾

¹⁾, ²⁾ L. német Reichstagsvorlage S5. l.

³⁾ V. ö. Jelentés 26. l.

60. §.

60. §.

A névbecsülő fizetésnek ki kell terjednie a 47. §. 1. bekezdésének 4. pontjában említett váltódíj kivételével arra az egész összegre, amelyet annak a személynek kellett volna fizetnie, akinek érdekében a közbenjárás történt.

Ha a váltóbirtokos ezt a fizetést visszautasítja, elveszti viszkeresetét azok ellen, akik a fizetés következtében szabadultak volna.

I. Az eddigi V T. 62. §-a a vissza nem utasítható »teljes fizetés«-ről szólt, ami nemcsak azt jelentette, hogy a váltóbirtokos nem köteles a névbecsülőtől részfizetést elfogadni, hanem azt is, hogy a váltóbirtokos az összes viszkereseti tételeket, tehát a helyes felfogás szerint a váltódíjt is, követelheti.¹⁾ Az E. Sz. ettől eltérőleg a váltódíjt nem ítéli meg a váltóbirtokosnak, ha a névbecsülő fizet, ami reá nézve sérelmes, le kellvén mondania a névb. fizetési ajánlat esetében oly összegről, melyhez való jogát már a viszkereset megnyílta által megszerezte.²⁾

II. A 2. bek. nem áll összhangzásban az 59. §-szal, amennyiben a névb. fizetés visszautasítása esetében csak a névbecsült követői szabadulnak, maga a névbecsült nem, holott a névbecsülési fizetés végetti bemutatás és óvás elmulasztása esetében az utóbbi is szabadul. Ez egyszersmind eltérés az eddigi V T. 62. §-ától,

¹⁾ Ez ugyan vitás volt s a német írók és bíróságok többnyire kizárták a váltódíjt. L. *Staub* Kommentár 125. lap.

²⁾ L. Jelentés 26. l., *Deux. Conf.* I. 140. l. Megelőzőleg pedig a *Comité de révision* a váltódíj kivételére irányuló japán indítványt mellőzte volt. U. o. II. 89. l.

de megfelel a német Vtszb. 62. cikkének.¹⁾ A 2. bek. rendelkezése azonban nem vonatkozik oly esetre, ha a s z ü k s é g b e l i u t a l v á n y o z o t t v a g y n é v b. e l f o g a d ó ajánlja a fizetést. Ilyen esetben az 59. §. szerint a névbecsült is szabadul, annál inkább, mert hisz a visszautasítás folytán az óvás felvétele is elmarad.²⁾

61. §.

61. §.

A névbecsülő fizetést a váltóra írt elismervénnyel kell tanusítani és ebben meg kell jelölni azt a személyt, akinek érdekében a fizetést teljesítették. Ily megjelölés hiányában a fizetést a kibocsátóért teljesítettnek kell tekinteni.

A váltót és — ha óvást vettek fel — az óvást a névbecsülő fizetőnek ki kell adni.

I. Az E. Sz. a v á l t ó r a vezetendő elismervényt követel a névb. fizetés tanusítására, holott az eddigi V T. 61. §-a a fizetés hiánya miatti ó v á s b a n v a g y a n n a k f ü g g e l é k é b e n követelte a feljegyzést. De l. alább a 90. §-t.

II. A 2. mondat összhangzásban áll az 56. §-szal, de abból, hogy a névb. e l f o g a d á s a kibocsátó érdekében történnék tekintendő, nem következik, hogy a névb. f i z e t é s n e k i s a kibocsátó érdekében kell történnie. A névbecsülő fizető tetszés szerint jelölheti meg a névbecsültet akkor is, ha megelőzőleg más érdekében fogadta el a váltót. Még kevésbé van korlátozva a megelőző névb. elfogadás által más névb. fizető.

III. A 2. bek. megfelel az eddigi V T. 63. §-nak.

¹⁾ Hogy ez nem helyes: arra nézve l. Szerző id. m. 379. l.

²⁾ L. Deux. Conf. I. 99. l.

62. §.

62. §.

A névbecsülő fizető a váltóbirtokost a névbecsült és ennek előzői ellen megillető jogokba lép. Mindazonáltal a váltót újból nem forgathatja.

Névbecsülő fizetés esetében a névbecsültet követő forgatók szabadulnak kötelezettségük alól.

Ha többen ajánlanak névbecsülő fizetést, közülök az elsőbbség azt illeti, akinek fizetése következtében legtöbben szabadulnak a kötelezettség alól. Ha ezt a szabályt nem tartják meg, az a közbenjáró, aki erről tud, elveszti viszkeresetét azok ellen, akik kötelezettségük alól szabadultak volna.

I. Az *I. bek.* megfelel az eddigi V T. 63. §-sának, azzal a hozzáadással, hogy a névbecsülő a váltót újból nem forgathatja, ami nincs igazolva.¹⁾ Vajjon a névbecsülő a váltóbeli jogokat mint önálló eredeti hitelező, avagy csak mint a névbecsült jogutódja, tehát mintegy törvényes engedménys gyanánt érvényesítheti-e ? az E. Sz.-ban sincs világosan eldöntve ; jóllehet a kérdés a hágai államértekezleten behatóan tárgyalatott.²⁾ Maradhatunk tehát továbbra is azon magyarázat mellett, hogy a névb. fizető a váltóbirtokos helyébe lép úgy, hogy attól függetlenül, tehát az ellene tehető személyes kifogásoktól menten, érvényesítheti a névbecsült és előzői elleni jogokat.³⁾

¹⁾ L. Jelentés 26. l.

²⁾ L. *Conf. Actes* 318. l., *Deux. Conf.* II. 91. sk. l.

³⁾ V ö. *Szerző* id. m. 381. l.

II. A 3. bek. megfelel az eddigi V T. 64. §-ának. Vajjon azonban a fizető az előnyösebb fizetési ajánlatról a váltóból vagy óvásból, avagy m á s ú t o n értesült-e ? az E. Sz. szerint közömbös.¹⁾

III. Az eddigi V T. 65. §-ának azon rendelkezése, mely szerint a névb. elfogadó, aki fizetéshez nem jut, a fizetőtől $\frac{1}{3}\%$ váltódíjt követelhet, az E. Sz.-be nem vétetett fel.

IX. FEJEZET.

A váltómásodlatokról és a váltómásolatokról. (63—67. §§.)

Az E. Sz. IX. fejezete megfelel az eddigi V T.-nek »a váltók többszörözéséről« szóló XII. fejezetének s miként ez, szintén két alfejezetre oszlik, melynek elseje a »váltómásodlatokról« (63—65. §§.), a 2-ik a »másolatokról« (66—67. §§.) szól.

1. Váltómásodlatok.

A 63. §. a másodlatok kiállításáról és kellékeiről, a 64. §. a másodlatokra történt fizetés hatályáról, a 65. §. a gondviselő kiadási köteleességéről és a viszkeresetről intézkedik.

63. §.

63. §.

A váltó több egyenlő példányban állítható ki.

Ezeket a példányokat magában az okirat szövegében számozni kell; ily számozás hiá-

¹⁾ L. Indokolás 86. l.

nyában mindegyik példányt önálló váltónak kell tekinteni.

Minden váltóbirtokos követelheti, hogy neki az ő költségére a váltónak több példányát adják ki, hacsak a váltó szövegéből az nem tűnik ki, hogy csak egyetlen példányként van kiállítva. E célból a váltóbirtokos az őt közvetlenül megelőző forgatóhoz forduljon, aki a megkeresést az őt megelőző forgatóhoz juttatja és így tovább mindaddig, míg a megkeresés a kibocsátóhoz kerül. A forgatók kötelesek forgatmányaikat az új példányokra újból ráírni.

A 63. §. megfelel az eddigi V T. 70. §-ának azzal az eltéréssel, hogy a váltóbirtokos nem követelheti a másodlatok kiállítását, ha a váltó maga fejezi ki, hogy csak »e g y e t l e n p é l d á n y b a n« állíttatott ki. Ez bizonyos középállás azon törvényhozások álláspontja között, melyek, miként az eddigi magyar is, az előzőket feltétlenül kötelezik a másodlat kiállítására s az angol-amerikai váltójog azon álláspontja között, mely szerint a másodlatok kiállítása a felek megegyezésétől függ.¹⁾

64. §.

64. §.

A másodlatok egyikére teljesített fizetés a váltókötelezettséget megszünteti, még ha nincs is kikötve, hogy ezzel a fizetéssel a többi

¹⁾ V ö. Szerző id. m. 401. sk. 1. A magyar Ellentervezet, a másodlatokkal járó veszélyekre való tekintettel, az utóbbit ajánlotta (67. c.). De a hágai államértekezlet, főleg a német kiküldöttek ellenzése folytán, elvileg az előbbi fogadta el s csak a szövegben kiemelt kivételt engedte meg. L. *Deux. Conf.* II. 93. sk. 1., Jelentés 27. 1.

példány erejét veszti. Mindazonáltal az intézvényezett kötelezve marad minden oly elfogadott példány alapján, amelyet vissza nem kapott.

A forgató, aki a másodlatokat különböző személyekre ruházta át, valamint az őt követő forgatók kötelezve vannak mindazon vissza nem kapott példányok alapján, amelyeken aláírásuk előfordul.

A 64. §. lényegileg azonos az eddigi V. T. 71. §-ával, melytől csak szerkezetileg különbözik.¹⁾

65. §.

65. §.

Aki a példányok egyikét elfogadás végett elküldötte, köteles a többi példányon megjelölni annak a személynek a nevét, akinél az elfogadás végett elküldött példány található. Ez a személy köteles ezt a példányt egy másik példány igazolt birtokosának kiadni.

A kiadás megtagadásának esetében a váltóbirtokos csak akkor élhet viszkeresettel, ha óvással igazolja,

1. hogy felhívására az elfogadás végett elküldött példányt neki ki nem adták,

2. hogy az elfogadás vagy a fizetés egy másik példány alapján nem volt megszerezhető.

Az 1. bek. megfelel az eddigi V. T. 72., a 2. bek. 73. §-ának.²⁾

¹⁾ L. hozzá Szerző id. m. 405. sk. 1.

²⁾ L. hozzá Szerző id. m. 410. sk. 1.

Azzal a kérdéssel, hogy mi történjék, ha a másodlaton nincs megjelölve, hogy az elfogadás végett elküldött példány kinél található, a hágai államértekezlet nem kívánt foglalkozni.¹⁾

2. Másolatok.

A 66. §. a másolatok kiállításáról és kellékeiről, valamint forgatmánnyal és kezességi nyilatkozattal való elláthatásáról, a 67. §. az eredeti váltó gondviselőjének kiadási köteleességéről és a vizskeresetről szól.

66. §.

66. §.

A váltóról minden birtokosa másolatokat készíthet.

A másolatnak az eredetit a rajta levő forgatmányokkal és az összes egyéb megjegyzésekkel együtt híven kell feltüntetnie. A másolaton meg kell jelölni, hogy mint másolat meddig terjed.

A másolat ugyanoly módon és ugyanazokkal a jogkövetkezményekkel forgatható és látható el váltókezességi nyilatkozattal, mint az eredeti váltó.

A 66. §. megfelel az eddigi V T. 74. és 75. §§-nak, külön kiemelésével annak, hogy a másolaton *k e z e s s é g i n y i l a t k o z a t* is állhat. Arról, hogy a másolatra *s z ü k s é g b e l i u t a l v á n y* és *n é v b e c s ü l é s i e l f o g a d á s* is vezethető az E. Sz. nem szól, de valamint az eddigi V T. 61. §-a szerint, azonképen az E. Sz.

¹⁾ L. Jslentés 27. 1.

alapján sem szenvedhet kétséget, hogy ezek is állhatnak a másolaton, miután a közbenjárás a másolaton lévő forgatmány érdekében is történhetik.¹⁾

67. §.

67. §.

A másolaton meg kell jelölni, hogy az eredeti okirat kinek kezében van. Ez az utóbbi személy köteles ez okiratot a másolat igazolt birtokosának kiadni.

A kiadás megtagadásának esetében a váltóbirtokos azok ellen, akik a váltómásolatot forgatták, csak úgy élhet viszkeresettel, ha óvással igazolja, hogy felhívására az eredetit neki ki nem adták.

A 67. §. megfelel az eddigi V. T. 76. §-ának, világos kifejezésével annak, hogy a viszkereset a másolati forgatók ellen már az eredeti váltó kiadásának megtagadása miatt felvett óvás alapján indítható, tehát külön még elfogadás vagy fizetés hiánya miatti óvás, miként a másolatoknál (65. §.), nem szükséges.²⁾ Arról azonban az E. Sz. is hallgat, hogy mikor veendő fel ez az óvás ? valamint arról is, hogy mi történjék, ha a másolaton az eredeti gondviselője nem jelöltetett meg ?³⁾

¹⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 364. l. A magyar Ellentervezet 70. c.-nek az ezek kifejezett megemlítésére irányuló kívánsága a hágai Ért. által mellőztetett ugyan, de a nélkül, hogy az ellenkező felfogást fejezte volna ki.

²⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 419. l.

³⁾ L. erre nézve *Szerző* id. m. 418. l.

X. FEJEZET.

A hamis és a hamisított váltókról.

(68–69. §§.)

A X. fejezet megfelel az eddigi V T. XIV fejezetének s miként ez külön rendelkezik a **hamis** vagyis azon váltókról, melyeken valamely aláírás van meghamisítva (68. §.), s külön a **hamisított** vagyis azon váltókról, melyeknek szövege van meghamisítva (69. §.).¹⁾

68. §.

68. §.

Valamely aláírásnak meghamisítása semmikép sem érinti a többi aláírás érvényességét, még akkor sem, ha a kibocsátó vagy az elfogadó aláírása van meghamisítva.

A 68. §. azonfelül, hogy a kibocsátó és elfogadó aláírásának hamisítását külön kiemeli, teljesen megfelel az eddigi V T. 81. §-ának.²⁾

69. §.

69. §.

Ha a váltó szövegét meghamisították, a hamisítás után aláírók a hamisított szöveg, a hamisítás előtt aláírók pedig az eredeti szöveg tartalma szerint felelősek.

Ha a váltó vagy a váltónyilatkozat szövegét meghamisították, a vélelem az, hogy a váltón levő aláírások a hamisítás előtt keletkeztek.

¹⁾ L. e megkülönböztetésről *Szerző* id. m. 435. sk. 1.

²⁾ L. hozzá *Szerző* id. m. 436. sk. 1.

Az E. Sz. 69. §-a egységesebb szövegben ugyanazt állapítja meg, mint az eddigi V T. 82. és 83. §-ai, anélkül azonban, hogy az előbbinek 2. bekezdését, mely szerint kétség esetében az vélelmeztetik, hogy a forgatmányok a meghamisítás előtt keletkeztek, szintén átvette volna. Minthogy azonban az ennek felvételére irányuló magyar javaslat¹⁾ csak azért mellőztetett a nemzetközi váltójogban, mert mint bizonyítási szabály a szerződő államok külön törvényhozásának tartatott fenn²⁾ a magyar törvényhozás is feljogosítva érezte magát e vélelmet, amelynek belső helyessége elismertetett, kiegészítésképpen s általánosságban szövegezve a 2. bek.-ben kimondani.³⁾ A »váltónyilatkozat szövegének« külön kiemelése különösen oly esetekre céloz, melyekben a nyilatkozatba valamely záradék később iratik bele, pl. a forgatmányba a »kötelezettség nélkül«, vagy az óvás elengedési záradék.⁴⁾

XI. FEJEZET.

Az elévülésről.

(70—71. §§.)

I. Az E. Sz. XI. fejezete, épúgy mint az eddigi V T. megfelelő fejezete, a váltóelévülést szintén különbözőképpen állapítja meg, aszerint, amint az egyenes váltókeresetről, vagy pedig a visszkeresetről van szó, előbbit szintén hosszabb időben határozván meg, mint az utóbbit. Míg azonban az utóbbinál az eddigi V T. három különböző földterületet (zónát)

¹⁾ L. magyar Ellentervezet 10. c. 2. bek.

²⁾ V. ö. *Conf. Actes* 331. l., *Deux. Conf. Actes* II. 97. l., Jelentés 28. l. Indokolás 87. l.

³⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 441. l.

⁴⁾ L. Indokolás is 45. l.

állapított meg s ezek szerint szabta meg a viszkereseti elévülést 3, 6 és 18 hónapban, anélkül, hogy ezen idő tekintetében további különbséget tett volna az utolsó váltóbirtokos és a forgatók viszkeresete között: ¹⁾ addig az E. Sz. a területi megkülönböztetést teljesen mellőzte, viszont azonban különbséget tett az utolsó váltóbirtokos és a forgatók viszkeresete között. A megegyezés erre nézve a hágai államértekezleten a törvényhozások, különösen a francia és német jogterület közt fennállott nagy ellentétek miatt ²⁾ szinte leküzdhetlen nehézségeket okozott, melyek csak ismételt megvitatás és többrendbeli megoldási kísérletek után voltak elháríthatók. ³⁾

II. Még nagyobb nehézségbe ütközött az elévülés félbeszakításának és felfüggesztésének szabályozása, melyre nézve a törvényhozások még élesebb ellentéteket mutatnak fel. Ezeknek okaira nézve nem is sikerült a megegyezés; ⁴⁾ a 71. §. mindössze a félbeszakítás hatályáról intézkedvén. Az *Egyezmény 16. cikke* azonban kifejezetten kimondja, hogy mindegyik szerződő állam törvényhozására tartozik azoknak megállapítása azon váltókeresetekre nézve, melyeknek elbírálására bíróságai hivatvák, a többi állam megállapíthatván azokat a feltételeket, melyek mellett ezeket az okokat el fogja ismerni s ugyanez áll valamely cselekménynek, mint az elévülést folyamatba tevő eszköznek hatására nézve is. Ennek alapján a magyar V. T. a III. cím IV. fejezetében (96—99. §§.) intézkedett (l. ott).

¹⁾ L. közelebbről *Szerző* id. m. 445. s k. l.

²⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 443. s k. l.

³⁾ V. ö. *Conf.* 95., 331. s k. l., *Deux. Conf.* I. 100. sk. II. 98., 109., 142. l., Jelentés 28—29. l.

⁴⁾ V. ö. *Conf.* 332., 357. l., *Deux. Conf.* I. 101. l., II. 100. l., Jelentés 28. s k. l.

70. §.

70. §.

Az elfogadó ellen a váltóból eredő minden követelés a váltó lejáratától számított három év alatt évül el.

A váltóbirtokos követelése a forgatók és a kibocsátó ellen egy év alatt évülnek el a kellő időben felvett óvás keltétől vagy pedig az óvás elengedésének esetében a lejáratától számítva.

A forgatók viszkereseti követelése a többi forgató és a kibocsátó ellen hat hónap alatt évülnek el attól a naptól számítva, amely napon a forgató a váltót kifizette, vagy amely napon az ellene beadott keresetet neki kézbesítették.

I. Az *1. bek.*, amely azonos az eddigi V. T. 84. §-ával, az **elfogadó** elleni kereset, a *2. bek.* a váltóbirtokos, a *3. bek.* a forgatók **viszkeresetének** elévülését határozza meg. Az elfogadóval egyenlő annak *ke z e s e* (l. fent 31. §.)¹⁾

II. A **váltóbirtokos** viszkeresetének elévülése, eltérőleg az eddigi V. T. 85. §-ától, egységesen *e g y é v - b e n* van megállapítva, de szintén az óvás felvételétől, illetőleg, ami kifejezetten *ki van emelve* az óvás elengedése esetében a *l e j á r a t* napjától²⁾ foly.

III. A **forgatók** viszkeresete, eltérőleg az eddigi V. T. 86. §-ától, egységesen *6 h ó n a p* alatt évül el, mely azonban szintén a beváltás, illetve keresetkézbesítés napjától foly. Annak kimondását, hogy a viszkereset

¹⁾ L. *Deux. Conf.* I. 101. l.

²⁾ Helyesebb lett volna az óvási határidő utolsó napjától.
V. ö. *Szerző* id. m. 448. l.

sohasem tarthat tovább, mint az egyenes váltókereset,¹⁾ a hágai államértekezlet mellőzte.²⁾

IV. Hogy mennyiben vétetik az elévülés h i v a t a l-
b ó l figyelembe, arról most a 96. §. rendelkezik.

71. §.

71. §.

Az elévülés félbeszakítása csak arra a kötelezettre hat ki, akivel szemben a félbeszakító cselekmény történt.

A 71. §. az eddigi V. T. 87. §-ának felel meg.³⁾

XII. FEJEZET.

Általános rendelkezések.

(72–73. §§.)

Az E. Sz. e fejezetben összefoglalta a különböző váltócselekvények teljesítésének idejére vonatkozó részletes rendelkezéseket : a 72. §. különösen a s z ü n n a p o k-
ról, a 73. §. a határidők számításáról és a k í m é l e t-
n a p o k r ó l (*jours de grâce, Respecttage*) intézkedvén.

A váltócselekvények helyiségének közelebbi meghatározását az E. Sz. mellőzte, abból indulván ki, hogy ez, mint az illető cselekvény a l a k i kelléke, a szerződő államok külön törvényhozására tartozik.⁴⁾ Ennek folytán a magyar törvény az E. Sz.-t kiegészítette a 86. §-szal.

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 449. l.

²⁾ A magyar Ellentervezet erre irányuló 82. cikkének 2. bek. eleinte elfogadtatott, de a végén mégis kihagyatott. L. *Deux. Conf.* II. 111. l., Jelentés 29. l.

³⁾ L. hozzá Szerző id. m. 457. és köv. l.

⁴⁾ L. *Conf.* 128. l., *Deux. Conf.* I. 165. l., Jelentés 32. l.

72. §.

72. §.

Ha a váltó lejáratára törvényes szünetnapra esik, a fizetést csak a lejáratot követő első köznapon lehet követelni. Hasonlóképpen csak köznapon végezhető a váltóra vonatkozó többi cselekmény is, nevezetesen az elfogadás végetti bemutatás és az óvás.

Ha ezeknek a cselekményeknek valamelyikét meghatározott időn belül kell teljesíteni és a határidő utolsó napja törvényes szünetnap, ez a határidő a leteltét követő első köznapra kitolódik. A közbeeső szünetnapokat a határidőbe bele kell számítani.

I. Az 1. bek. megfelel az eddigi V. T. 103. §-ának és a K. T. 329. §. ut. bek.-nek. Hogy minő napok tekintendők »törvényes szünetnapok«-nak? azt az egyes törvényhozások állapítják meg. A becikkelyező törvény 4. §-a szerint ez most rendelettel fog történni. Az eddigi V. T. id. §-ának megfelelően a vasárnapok és a Gergely-naptár szerinti közönséges ünnepnapok, valamint az 1898:V. t.-c. értelmében április 11-ke (C. 69. sz. telj. ül. hat.) értendők. Az *Egyezmény 17. cikke* szerint mindegyik szerződő állam akként is rendelkezhetik, hogy az elfogadás vagy fizetés végetti bemutatást és a váltóra vonatkozó más cselekvényeket illetőleg bizonyos hétköznapok a törvényes szünetnapokkal egyenlők.¹⁾ Az *Egyezmény 24. cikke* pedig kötelességévé teszi a szerződő államoknak, hogy a törvényes szünetnapoknak és azoknak a többi napoknak je g y z é k é t, amikor az illető országban a fizetés nem követelhető, a németalföldi kormánnyal közöljék,

¹⁾ L. fent 47. l.

mely azt a többi szerződő államokkal haladéktalanul tudatni fogja.

II. Az eddigi V. T. 102. §-ának ó r a m e g h a t á r o z á s a mint általános rendelkezés fölöslegesnek ítéltetett s csak az ó v á s r a nézve történt, melynél az fontossággal bír (l. fent 43. §. és alább 88. §.)¹ A helyi szokásokat azonban, pl. a fél általi bemutatásra nézve, a bíróság adott esetben figyelembe fogja venni.

III. A 2. bek. rendelkezése nem vonatkozik a f i z e t é s v é g e t t i b e m u t a t á s, a fizetés hiánya miatti ó v á s és az értesítés határidejére, melyekre nézve, a 37., 43. és 44. §§. kifejezetten úgy intézkednek, hogy a közbenső napoknak is köznapoknak kell lenniök.²)

73. §.

73. §.

A törvényes vagy kikötött határidőkhöz azt a napot, amelyen a határidő kezdődik, nem lehet hozzászámítani.

Sem törvényes, sem bírói kíméletnapnak helye nincsen.

I. Az 1. bek. általánosabban fejezi ki azt a szabályt, melyet az eddigi V. T. 32. §-a a lát vagy kelet után bizonyos időre szóló váltókra vonatkozólag mondott volt ki s megfelel a magánjogban is elfogadott szabálynak³) és a K. T. 329. §. 1. pontjának.

II. Az eddigi V. T. a k í m é l e t n a p o k r ó l nem szólt kifejezetten, ami épen azért történt, mert ilyeneket a magyar törvényhozás époly kevésbé ismert el, mint a német vrszb., mely ezt kifejezetten állapítja meg (32. c.) s az a n g o l váltójogot kivéve, a többi kül-

¹) V. ö. Jelentés 33. l.

²) L. *Deux. Conf.* I. 102. l.

³) Dies a quo non computatur in termino.

földi váltójog.¹⁾ A bírói kíméletnapok kiemelése különösen az ellenkező francia gyakorlatra való tekintettel történt.²⁾

XIII. FEJEZET.

A törvények összeütközéséről.

(74—76. §§.)

I. A XIII. fejezet ugyanazt jelentő címmel megfelel az eddigi V T.-nek a »Külföldi törvényhozás«-ról szóló XVII. fejezetének. A 74. §. a váltóképességre, a 75. §. a váltónyilatkozatok, a 76. §. a váltócselekvények alakjára vonatkozó összeütközési szabályt tartalmazza. Ezeken kívül azonban még az Egyezményben is vannak ily szabályok azon eltérésekkel kapcsolatban, melyek a szerződő államoknak az E. Sz. egyes intézkedéseivel szemben engedtetnek s melyek az illető helyeken vannak ismertetve (Egyezm. 4. c. 2. bek., 6. c. 2. bek., 8. c. 2. bek., 9. c. 2. bek., 12. c. 1. bek., 2. mond., 18. c.).

II. A szerződő államok között e szabályokra természetesen csak annyiban van szükség, amennyiben az Egyezményben engedett szabadsággal élve, az E. Sz.-tól tényleg eltértek, vagy az utóbbi valamely váltójogi kérdést nem szabályozott, minő pl. a váltóképesség és az óvás alakja. Azon államokkal szemben pedig, melyek az Egyezményhez nem járultak, a szabályok csak feltételesen nyernek alkalmazást, amennyiben az *Egyezmény* 20. cikkében a szerződő államok fenntartották maguknak azt a jogot, hogy az egyezményben vagy a szabályzatban foglalt nemzetközi magánjogi elveket ne alkalmazzák, nem lévén méltányos s ellenkeznie a nemzetközi kölcsönösséggel, ha a szerződő államok egymást

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 291. l.

²⁾ L. Conf. 88. l., Jelentés 32. l.

arra köteleznék, hogy egy szerződésen kívüli állammal szemben oly összeütközési szabályokat alkalmazzanak, melyeknek alkalmazására ez az állam nem volna kötelezve.¹⁾

74. §.

74. §.

Valamely személynek azt a képességét, hogy váltó útján kötelezettséget vállalhasson, saját hazájának törvénye határozza meg. Ha ez a hazai törvény más állam törvényét jelentené ki irányadónak, ezt az utóbbi törvényt kell alkalmazni.

Oly személy, aki az előbbi bekezdésben megjelölt törvény szerint nem váltóképes, mégis jogérvényesen kötelezetté válik, ha oly állam területén kötelezte magát, amelynek törvénye szerint őt ez a képesség megilleti.

Az előbbi bekezdés rendelkezése nem alkalmazható oly magyar állampolgárra, aki külföldön tett váltónyilatkozatot.

I. Az 1. bek. annyiban megfelel az eddigi V. T. 95. §. 1. bek.-nek, amennyiben a **szenvedő váltóképességre** nézve szintén az ú. n. nemzetiségi elvet emeli érvényre,²⁾ anélkül azonban, hogy ezt kényszerítőleg mondotta volna ki, nem lévén elegendő ok kizárni azt, hogy valamely állam más elvet alkalmazzon, pl. a lakhely (*domicilium*) elvét, ha azt helyesebbnek találja (2. mondat).³⁾

¹⁾ V. ö. *Conf.* 134. l., *Deux Conf.* I. 45. l., Indokolás 89. l.

²⁾ V. ö. *Szerző*, id. m. 493. s k. l.

³⁾ Alakhely elvét követi különösen az a n g o l - a m e r i k a i jog. L. *Szerző* id. h. 4. jegyz.

II. Ugyancsak átvette az E. Sz. 2. bek. az eddigi V. T. id. §. 2. bek.-ben foglalt s a belföldiek érdekében felállított kivételt az 1. bek. szabálya alól. Míg azonban a V. T. az utóbbit csak az idegenekre nézve mondotta ki, addig az E. Sz. ezt általánosította, mihez képest ha a magyar törvények szerint váltóképeséssel nem bíró magyar honos oly országban vállal váltókötelezettséget, amelynek törvényei szerint őt a váltóképeség megilleti, nemcsak az illető külföldi, hanem a hazai bíróság is el kellett volna hogy marasztalja; holott az eddigi V. T. szerint a magyar honos váltóképesége a belföldön mindig a magyar törvény szerint volt elbírálendő.¹⁾ Csakhogy az *Egyezmény 18. cikke* szerint a szerződő államok fenntartották maguknak azt a jogot, hogy ezt a kivételt saját honpolgáraikra nézve ne ismerjék el s a magyar törvényhozás tényleg élt ezzel a joggal, midőn a szóban forgó kivételt, úgy mint eddig volt, csak a külföldiekre nézve fogadta el s a 3. bek.-ben annak alkalmazását a magyar állampolgárookra kizárta. Ezt különösen azért kellett megtennünk, mert külföldön a teljeskorúság többnyire korábban állván be mint nálunk, könnyen megtörténhetett volna, hogy kiskorú magyar honosok külföldön vállaltak volna váltókötelezettséget, melyet a magyar bírónak meg kellett volna állapítania, holott ha ugyanaz a kiskorú egyén a belföldön állít ki váltónyilatkozatot, nem marasztalható — ami zavarokra és visszaélésekre adhatott volna okot.²⁾

75. §.

75. §.

A váltónyilatkozat alakját annak az államnak törvénye szabályozza, amelynek területén ezt a nyilatkozatot aláírták.

¹⁾ L. Szerző id. m. 494. l.

²⁾ L. Jelentés 33, 34. l., Indokolás az E. Sz. 74. cikkéhez. Hasonló rendelkezés az osztrák életr. t. 2. §. 5. pontjában.

Ha az 1914 : törvénycikkbe iktatott nemzetközi egyezmény hatályosságának területén kívül kiállított váltó a jelen törvény rendelkezéseinek megfelel, a váltóra később belföldön írt váltónyilatkozatok érvényessége külföldi törvény alapján meg nem támadható.

Váltójogi hatályuk van azoknak a nyilatkozatoknak is, amelyek magyar állampolgárok között az előbbi bekezdésben említett egyezmény hatályosságának területén kívül keletkeznek, habár csak a jelen törvény rendelkezéseinek felelnek meg.

Az E. Sz. 75. §-a a váltónyilatkozatok alakjára nézve épúgy a *locus regit actum* elvét állítja fel, mint az eddigi V. T. 96. §. 1. bek.¹⁾ A szerződő államokra nézve e szabály nem bír nagyobb jelentőséggel, mert az alaki kellékek túlnyomóan egységesen vannak megállapítva. Legfellebb a váltóelnevezésre (Egyezm. 2. c.), a kézjegyre (Egyezm. 3. c.) és a külön okiraton vállalt váltókezezségre nézve (Egyezm. 5. c.) keletkezhetnek különbségek, melyek a fenti szabály alkalmazását szükségessé teszik. Sokkal nagyobb jelentősége van azonban a 75. §-nak a n e m s z e r z ő d ő államokkal szemben, ha azok más vagy több kelléket követelnek, mint az E. Sz.²⁾ Ezekkel szemben az *Egyezmény 20. cikke* szerint, mint említettük, a szerződő államok eltérő szabályokat is alkalmazhatnak s ennek alapján a magyar törvényhozás velük szemben a 2. és 3. bek.-ben tényleg korlá-

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 496. l.

²⁾ Pl. az e g y p t o m i V. T. (Code mixte 110. c.) még mindig követeli az értékzáradékot és a helykülönbséget. L. Jelen-tés 34. l., Indokolás 47. l.

tozta a fenti szabályt azon két kivétel felvétele által, melyek az eddigi V T. 96. §-ának 2. és 3. bek.-ben foglaltatnak.¹⁾

76. §.

76. §.

Az óvásnak alakját és felvételének határ-idejét, valamint a váltójogok gyakorlásához vagy fenntartásához szükséges egyéb cselekményeknek alakját annak az államnak törvénye szabályozza, amelynek területén az óvást felvenni, vagy a cselekményt teljesíteni kell.

I. A 76. §. a váltócselekvények alakjára nézve szintén a *locus regit actum* elvét állítja fel, miként az eddigi V T. 97. §-a.²⁾ Az E. Sz. azonban az óvást még külön emeli ki, mint amelynek közelebbi szabályozását általában az egyes szerződő államoknak tartotta fenn (l. alább 87. s k. §§.), miután annak egységes szabályozása a helyi viszonyok különbözősége miatt lehetetlen volt.³⁾ Egyszersmind kifejezetten említi az óvás felvételének határ-idejét, melyre nézve az *Egyszemély 10. cikke* eltérést engedett az E. Sz. 43. §-ától (l. fent 188. l.).

II. Az óvás s az egyéb váltócselekvények »alakja« alatt úgy az a kérdés értendő, kik eszközölhetik az illető cselekvényt, mint a cselekvény fogatosításának helyisége és napja.⁴⁾ Nem vonatkozik ellenben az alak a kérdéses cselekvények szükségessége nek kérdésére, melyet az E. Sz. époly kevésé szabályozott, mint az eddigi V. T., mely különben is csak a nem szerződő államokkal szemben bír jelentőséggel.⁵⁾

¹⁾ L. ezekhez Szerző id. m. 498. l. Hasonló rendelkezések az osztrák életb. t. 2. §. 6. pontjában.

²⁾ L. hozzá Szerző id. m. 497. l.

³⁾ V. ö. *Deux. Conf.* I. 150. l., II. 53. l.

⁴⁾ L. kifejezetten: *Deux. Conf.* I. 165. l.

⁵⁾ L. e kérdésre nézve Szerző id. m. 499. s k. l.

MÁSODIK CIM.

A saját váltóról.

(77—78. §§.)

I. A 77. §. a saját váltó kellékeit állapítja meg, melyekre nézve a 78. §. magyarázati szabályokat állít fel, míg a 79. §. az idegen váltóra vonatkozó utalásokat tartalmazza, a 80. §. pedig a saját váltó kiállítójának kötelezettségét és a lát után bizonyos időre szóló saját váltók bemutatását szabályozza. Mindezen szabályok azonban csak azon feltétel alatt nyernek alkalmazást, ha a szerződő államok azoktól eltérő szabályokat nem állítottak fel, az *Egyezmény 22. cikke* fenntartván mind-egyiknek azt a jogot, hogy az E. Sz.-nak a saját váltóra vonatkozó II. címének rendelkezéseit saját területén ne léptesse életbe. Részünkről e fentartással, mint említettük, nem éltünk.

77. §.

77. §.

A saját váltó tartalmazza :

1. a váltó elnevezést magában az okirat szövegében és azon a nyelven, amelyen az okirat ki van állítva ;
2. a feltétlen ígéretet határozott pénzösszeg fizetésére ;
3. a lejárat megjelölését ;
4. annak a helynek megjelölését, ahol a fizetést teljesíteni kell ;
5. annak a nevét, akinek részére vagy akinek rendeletére kell a fizetést teljesíteni ;

6. a váltó kiállítása napjának és helyének megjelölését ;

7. annak az aláírását, aki a váltót kiállítja (kiállító).

I. A 77. §. a saját váltóra is ugyanazt a hét kelléket állítja fel, mint az eddigi magyar V T. (110. §.), de szintén azzal a különbséggel, hogy a fizetendő pénzösszeggel kapcsolatban a saját váltó fogalmát alkotó **fizetési ígéretet** (2. pont) is említi s hogy az itt felsorolt kellékek sem mint »l é n y e g e s e k«, hanem szintén csak mint s z o k á s o s alkatrészek vannak felsorolva. Hogy mennyiben lényegesek e kellékek? szintén a következő szakaszokból tűnik ki.

II. Az e g y e s k e l l é k e k r e nézve ugyanaz áll, mint az idegen váltónál (l. fent az 1. §-nál). Ami különösen a v á l t ó e l n e v e z é s t illeti (1. pont), mely a francia és angol nyelven a saját váltóra nem is használatik,¹⁾ az *Egylezmény 21. cikke*, kapcsolatban a 2. cikkel, a saját váltóra nézve is megengedi, hogy az a r e n d e l e t i z á r a d é k k a l helyettesíttessék.

78. §.

78. §.

Oly okirat, amelyből az előbbi §-ban megjelölt alkotórészek valamelyike hiányzik, nem saját váltó, kivéve a következő bekezdésekben foglalt eseteket.

Az olyan saját váltót, amelyen lejárat nincsen megjelölve, megtekintésre szóló váltónak kell tekinteni.

¹⁾ L. Szerző id. m. 9. l. 10. jegyzet. A franciák *à billet a ordre* az angolok *a promissory note* kifejezését használják a saját váltóra.

Külön megjelölés hiányában az okirat kiállításának helyét a fizetés helyének és egyúttal a kiállító lakóhelyének is kell tekinteni.

Ha a saját váltón a kiállítás helye megjelölve nincs, a saját váltót úgy kell tekinteni, mint amelyet a kiállító neve mellett megjelölt helyen állítottak ki.

A. 78. §. megfelel az idegen váltóra vonatkozó 2. §-nak, azzal a saját váltó természetéből folyó eltéréssel, hogy fizetési helynek a váltó kiállítási helye s ugyanez a kiállító lakóhely ül tekintendő (3. bek.), ami azonos az eddigi V T. 111. §-ának rendelkezésével.¹⁾

79. §.

79. §.

A saját váltóra is állanak annyiban, amennyiben természetével nem ellenkeznek, az idegen váltóra vonatkozó azok a rendelkezések, amelyeknek tárgya :

- a forgatmány (10—19. §-ok),
- a váltókezesség (29—31. §-ok),
- a lejárat (32—36. §-ok),
- a fizetés (37—41. §-ok),
- a fizetés hiánya miatti viszkereset (42—49. és 51—53. §-ok),
- a névbecsülő fizetés (54. és 58—62. §-ok),
- a másolatok (66. és 67. §.),
- a hamis és hamisított váltók (68. és 69. §.),
- az elévülés (70. és 71. §.),

¹⁾ L. hozzá Szerző id. m. 537. l.

a szünetnapok, a határidők számítása és a kíméletnapok eltiltása (72. és 73. §.),

a törvények összeütközése (74–76. §-ok).

Hasonlóképen állanak a saját váltóra is azok a rendelkezések, amelyeknek tárgya az utólagos kitöltés joga (2. §. utolsó bekezdése), a telepítés (4. és 26. §.), a kamatok kikötése (5. §.), a fizetendő összegre vonatkozó megjelölések közötti eltérések (6. §.), a nem váltóképes személy aláírásának (7. §.), valamint a meghatalmazás nélkül eljáró vagy a meghatalmazást túllépő személy aláírásának következményei (8. §.).

I. A 79. §. épúgy utal a saját váltóra vonatkozó határozatok tekintetében az idegen váltóra nézve felállított szabályokra, mint az eddigi V. T. 112. §-a. Az az általános megszorítás, hogy ezek csak annyiban nyernek alkalmazást, amennyiben a saját váltó »természetével nem ellenkeznek«, az egyes rendelkezéseknél külön vizsgálandó. Ez áll különösen a telepítésre vonatkozó 4. és 26. §§-ról, melyek a saját váltónál azt tételezik fel, hogy a kiállítás helyétől, mint egyszersmind a kiállító lakhelyétől (l. 78.§.) különböző hely (l. eddigi V. T. 113. §. 1. bek.), vagy bár ugyanazon hely, de a kiállító személyétől különböző személy van a fizetésre kijelölve s a külön telepes megnevezése már a saját váltó kiállítása alkalmával történik. A telepített saját váltóra vonatkozó eddigi eltérő következmények (V. T. 113. §. 2. és 3. bek.) époly kevésbé nyernek ezen túl alkalmazást, mint a megfelelő eltérő következmények a telepített idegen váltónál (l. fent a 4. §-nál).

II. Az *Eggyezmény 22. §-ának 2. bek.* jogot ad minden egyes szerződő államnak, hogy a saját váltóra vonatkozó rendelkezésekből az utalások helyett külön sza-

bályzatot alkosson, ami a saját váltó megértését és használatát lényegesen előmozdíthatja.¹⁾ A magyar törvényhozás azonban e felhatalmazással, már az eddigi váltójogra való tekintettel, nem kívánt élni.

80. §.

80. §.

A saját váltó kiállítója ugyanoly módon van kötelezve, mint az idegen váltó elfogadója.

A megtekintés után bizonyos időre fizetendő saját váltót a kiállítónál láttamozás végett a 22. §-ban meghatározott határidőben kell bemutatni. A megtekintéstől számított határidő attól a naptól folyik, amelyről a kiállító a váltón aláírt láttamozását keltezte. Ha a kiállító e láttamozást és keltezését megtagadja, ezt a körülményt óvással (24. §.) kell igazolni, amelynek kelte a megtekintés utáni határidő kezdetéül szolgál.

I. Az 1. bek. általánosabban mondja ki a saját váltó kiállítójának az idegen váltó elfogadójával azonos kötelezettségét, mint az eddigi V. T. 113. és 114. §-a, ahol ez csak egyes vonatkozásokban van kimondva. Az azonosításból következik, hogy a biztonság hiánya miatt (42. §.) a kiállító bizonytalansága esetében van viszkeresetnek helye. V. ö. az eddigi V. T. 112. §. 4. pontját.

II. A 2. bek. a lát után bizonyos időre szóló saját váltónak természetesen pusztán »l á t t a m o z á s« végetti bemutatását s a lejáratí idő kezdőpontját szabatosítja, ami az eddigi V. T.-ben hiányzott.

¹⁾ V. ö. Jelentés 35. lap.

HARMADIK CÍM.

Az első és második címet kiegészítő rendelkezések.

(81–117. §§.)

I. FEJEZET.

A váltóképeségről. A váltónyilatkozatok kiállításának különleges módjairól.

(81–85. §§.)

Az I. fejezet a váltóképeségről (81. §.), az írástudatlanok kézjegyeinek érvényéről (82. §.), a vakok váltónyilatkozatairól (83. §.) és a váltónyilatkozatok kiállítására vonatkozó meghatalmazásokról (84., 85. §§.) intézkedik. Az utóbbi négy szakaszt akarja a »váltónyilatkozatok kiállításának különleges módjairól« fejezetfelírás összefoglalni. A váltóképeséggel való összeköttetés nem egészen helyes ugyan, mert az írástudatlanok, vakok stb. szenvedő váltóképesége éppoly kevésbé esik kivétel alá, mint eddigelé.¹⁾ De miután ezek korlátozva vannak a váltókötelezettség mikénti vállalásában, ez k ö z v e t v e mégis magára a váltóképeségre is kihat s ennyiben indokolt volt ezeket a szabályokat a váltóképeséggel összekapcsolni.²⁾

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 124. l.

²⁾ Az eddigi V. T. a váltóképeségre és a »hiányos aláírásokra« vonatkozó szabályokat messze elválasztotta egymástól (1. és 104. §.) s mégis vita keletkezett az írástudatlanok váltóképesége iránt. L. Szerző id. m. 125. l. 29. jegyzet.

81. §.

81. §.

Váltókötelezettséget vállalhat mindenki, akinek szerződésképesége korlátozva nincsen.

Aki azonban házasságkötéssel vált nagykorúvá, huszonnegyedik (24.) életévének betöltése előtt csak abban az esetben vállalhat váltókötelezettséget, ha önálló ipart űz.

Hogy szerződésképeségében korlátozott személy törvényes képviselője útján mennyiben vállalhat váltókötelezettséget, azt az erre vonatkozó jogszabályok határozzák meg.

I. Eltekintve a váltóképessegre vonatkozó összeütközési szabályoktól (Egyezm. 18. c., E. Sz. 74. c.), a hágai államértekezlet annak szabályozását a szerződő államok külön törvényhozásának tartotta fenn ¹⁾ s ennek folytán a magyar V. T. is arról külön intézkedett. De épúgy mint az eddigi V. T. 1. §-a csak az ú. n. **szenvedő váltóképessegről**, vagyis arról, hogy ki lehet váltókötelezett; az ú. n. **cselekvő váltóképesseg**, vagyis a váltóbeli jogok szerzésének képessége, semmiféle megszorítás alá nem esvén.²⁾

II. Valamint az eddigi V. T. szerint, úgy ezentúl is a szenvedő váltóképesseg a jogképesség szempontjából »mindenkit» illet, vagyis az általános jogképességgel egyenlő. Mindenki lehet váltókötelezett, aki általában kötelezett lehet s csak az a kérdés vajjon önállóan, saját cselekvényével vállalhat-e váltókötelezettséget, vagyis szenvedő váltóképesseggel bír-e a cselekvési képesség szempontjából, avagy csak törvényes képviselő (atya, gyám) útján

¹⁾ L. *Conf. Actes* 125. l. (Nemzetközi bizottság jelentése.)

²⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 115. l.

lehet-e váltókötelezett? Az utóbbira a 3. bek. kifejezetten utal mint oly kérdésre, melyre nézve ezentúl is az arra vonatkozó törvények irányadók.¹⁾

III. A szenvedő váltóképesség a cselekvési képesség szempontjából, úgy mint eddig, ezentúl is szabályképen mindenkit illet, akinek szerződőképessége korlátozva nincsen, tekintet nélkül arra, vajjon ezt a korlátlan szerződőképességet a rendes teljeskorúsággal (24. év) vagy az ú. n. nagykorúsítással nyerte-e el? ²⁾ Kivétel egyedül a házasságkötéssel szerzett teljeskorúság, melynek dacára az illető a 24. év betöltése előtt csak akkor vállalhat önállóan váltókötelezettséget, ha önállóan ipart űz. Az eddigi V. T. ezt a kivételt az 1874 : XXIII. t.-cikkre való utalással csak a nőkre nézve mondotta ki. Minthogy azonban a készülő polgári tv. könyv a házasságkötés általi teljeskorúságot a férjre is ki fogja terjeszteni (2. §.) : a kivételt ezzel összhangzásba kellett hozni.³⁾ Amennyiben az illető már a házasságkötés előtt más okból nagykorúsított (*venia aetatis, emancipatio*) az ezáltal a 24. év előtt megszerzett váltóképességet természetesen a házasság alatt is megtartja. Az önálló iparüzés nem úgy van említve, mintha más nagykorúsítási ok által szerzett váltóképesség kizáratnék.⁴⁾

82. §.

82. §.

A kézjegy az aláírást csak abban az esetben helyettesíti, ha a váltón vagy toldatán oly bírói vagy közjegyzői hitelesítéssel van ellátva, amely a 2. bekezdésnek megfelel.

¹⁾ L. 1877 : XX. t.-c. 20. és 113. §§. (gyámhatósági felhatalmazás) és hozzá Szerző id. m. 120. l. ; Polg. tv. jav. 203., 278. §§.

²⁾ V. ö. Szerző id. m. 122. l.

³⁾ L. Indokolás 49. l. Horvát-Szlavonországokban az osztr. polg. t. szerint a házasságkötés nem eredményezvén nagykorúsítást, ott a kivétel tárgyaltalan.

⁴⁾ L. Szerző id. m. 124. l. 27. jegyz., Indokolás 49. l.

A hitelesítő személy köteles a hitelesítő záradékot aláírni, hivatalos pecsétjével ellátni és a záradékban igazolni, hogy a felet személyesen ismeri vagy személyazonosságáról meggyőződött, továbbá hogy a váltónyilatkozatot a félnek felolvasta és megmagyarázta és hogy a fél azt akaratával megegyezőnek jelentette ki.

A hitelesítő eljárást szabályozó egyéb törvényes rendelkezések érintetlenül maradnak, de meg nem tartásuk a hitelesítés érvényességét nem érinti.

I. Az *Egyezmény 3. cikke* feljogosítja a szerződő államokat annak meghatározására, hogy mily módon lehet az aláírást helyettesíteni s csak azt a feltételt tűzi, hogy annak az akarata, akinek az aláírást teljesítenie kellett volna, a váltóra vezetett közhitelességű tanúsítvánnyal bizonyíttassék. Ennek tesz eleget a magyar V. T. 82. §-a, midőn a névaláírás helyett használt **kézzjeggy** érvényét bírői vagy közjegyzői hitelesítéstől teszi függővé s a hitelesítés módjait közelebbről szabályozza. Vajjon a kézzjeggy azért használtatik-e, mert az illető írni nem tud, vagy csak azért, mert testi fogyatkozás miatt írni nem képes? közömbös. Szemben az eddigi V. T. 104. §-ával, mely a kézzjeggy érvényét csak az utóbbi esetben ismerte el, ezentúl tehát az **a n a l f a b é t á k** kézzjeggy alatti váltónyilatkozatai is érvényesek; viszont azonban az új törvény a váltókötelezettség elvállalására irányuló meghatalmazást az írni nem tudóknál írásbeli alakhoz köti (84. §.), ami eddig nem követeltetett, úgy hogy az új törvény szerint voltaképen nagyobb a biztosíték, hogy a váltónyilatkozat az írástudatlan akaratának megfelelő s visszaélések nem lesznek, mint eddigelé.¹⁾

¹⁾ L. Indokolás 49. 1.

II. A bírói vagy közjegyzői hitelesítés, mely az 1. bek. szerint nemcsak magán a váltón, hanem a t o l d a t o n is állhat, é r v é n y e s s é g i f e l t é t e l, úgy hogy a hitelesítés nélküli kézjegy alatt kiállított váltónyilatkozatnak semmi váltójogi hatálya nincs s különösen a hitelesítés nélküli kézjegy alatt kiállított váltó, minthogy a kibocsátói aláírás lényeges kellék (l. 1. és 2. §§.), érvénytelen, a hitelesítés nélküli kézjegy alatt kiállított forgatmány pedig a forgatmányi láncolatban nem létezőnek tekintendő.¹⁾ De érvényességi feltételt képeznek a hitelesítésnek a 2. bek.-ben előírt kellékei is s csak a 3. bek.-ben említett egyéb törvényes hitelesítési rendelkezések be nem tartása nem érinti a hitelesítési záradék s ennek folytán magának a váltónyilatkozatnak érvényességét.²⁾ Vajjon azonban az előírt kellékekkel bíró kézjegy a v a l ó s á g n a k m e g f e l l e ? a fizető époly kevésbé tartozik vizsgálni, mint a forgatmányok valódiságát (39. §.) s époly kevésbé érinti a hamis hitelesítési záradék a többi váltónyilatkozatok érvényét, mint a hamis aláírás (68. §.).

83. §.

83. §.

Vak aláírásával tett váltónyilatkozat csak abban az esetben érvényes, ha az aláírás a váltón vagy toldatán bírói vagy közjegyzői hitelesítéssel van ellátva. A 82. §. 2. és 3. bekezdésének szabályai ide is szólnak.

¹⁾ L. Indokolás 50. l.

²⁾ Pl. ha a közjegyző a felet személyesen nem ismeri, a hitelesítési záradékba az is felveendő, hogy a fél személyazonosságáról mi módon szerzett magának meggyőződést. (1886: VII. t.-c. 27. §.). De a hitelesítési záradék s maga a váltónyilatkozat érvényes, ha ez a záradékban nem tanúsított.

Az, hogy a hitelesítés hiányzik vagy hamis, a többi aláíró kötelezettségének érvényességét és a forgatmányok sorrendjének szabályszerűségét nem érinti.

I. A **vakok** váltónyilatkozatairól eddig csak a közjegyzői novella (1886 VII. t.-c. 24. §.) intézkedett, mely azonban Horvát-Szlavonországra nem terjedt ki. A megfelelő szabálynak átvétele az új V T.-be biztosítja annak alkalmazását a magyar korona egész területén.

II. A vakok váltónyilatkozatai akkor is hitelesítendőek, ha nem kézjegy alatt állítatnak ki. Maga a hitelesítés azonban épúgy kell hogy történjék, mint a kézjegy hitelesítése s ugyanaz áll a hitelesítési kellékek hiányának következményeiről s a hitelesítési záradék valódiságáról (l. 82. §.). Amíg azonban a kézjegy hitelesítésének elmulasztása a többi váltónyilatkozat érvényére is kihat, addig a vakok aláírásai alatt kiállított váltónyilatkozatok hitelesítésének elmulasztása a 2. bek. értelmében a többi aláíró kötelezettségének érvényét nem érinti, tekintve, hogy a vaktól származó aláírás egyéb aláírásoktól külsőleg meg nem különböztethető. A vak által aláírva kiállított váltó tehát hitelesítés nélkül is érvényes s a vak által aláírt forgatmány hitelesítés nélkül is legitimál s csak maga a vak nem lesz váltójogilag kötelezve.¹⁾

84. §.

84. §.

A meghatalmazás, amelyet írni nem tudó egyén váltónyilatkozat tételére ad, csak abban az esetben érvényes, ha okiratba foglalták,

¹⁾ L. Indokolás 51. l. Ez volt az 1886: VII. t.-c. 24. §-ának is a helyes értelme, bár ezt nem fejezte ki világosan. V. ö. Szerző id. m. 522. l.

abban a vállalható váltókötelezettség minőségét (elfogadó, kibocsátó, forgató stb.) és legmagasabb összegét megállapították és ha ezen az okiraton a meghatalmazó kézjegye bírói vagy közjegyzői hitelesítéssel van ellátva, vagy pedig a kézjegyet két tanu előttemezte, akiknek egyike az okiraton a meghatalmazó nevét aláírta.

I. Az írástudatlanok eddigelé szóbeli meghatalmazást is adhattak váltókötelezettség elvállalására,¹⁾ ami teljesen hatálytalanná tette azt, hogy az írástudatlan kézjegy alatt nem vállalhatott váltókötelezettséget. Ezentúl írásbeli meghatalmazás szükséges, amelyen a kézjegy vagy hitelesítendő, mint ha magára a váltóra vezettetik, vagy legalább két tanu által előttemezendő, amint ez a teljes bizonyítékú okiratoknál követeltetik (1868: LIV. t.-c. 167. §.), de a jövőben más okiratokkal szemben (Uj Pp. 317. §. 3. pont) némi enyhítést jelent.²⁾ Ha ez hiányzik, a meghatalmazott által kiállított váltónyilatkozat érvénytelen. Miután azonban e hiány a váltóból ki nem tűnik, fel kell tételezni, hogy a törvény a hiányos meghatalmazás alapján kiállított nyilatkozatot csak az illető meghatal-

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 525. l.

²⁾ Ezt az enyhítést a képviselőház igazságügyi bizottsága javasolta szemben az eredeti törvényjavaslattal, mely bírói vagy közjegyzői hitelesítést követelt. A bizottság abból indult ki, hogy a hitelesítés megdrágítaná az analfabéták váltóhitelét, anélkül hogy erre általában szükség volna. Az igazs. bizottság azonban csak egyszerüen »okiratot« követelt, a bizonyító erőre nézve a Pp. rendelkezéseire utalván. L. Jelentés 5. l. Ezt a képviselőház plénuma nem tartotta kielégítőnek s a visszaélések meggátlása céljából ismét a hitelesítést vagy legalább az előttemezést, valamint a váltókötelezettség minőségének és legmagasabb összegének kitételét írta elő.

mazóra nézve nem tekinti érvényesnek, de az a többi váltónyilatkozat érvényét s az alaki legitimatiót nem érinti. Vagyis a 84. §-t úgy kell magyarázni, mint azt a 83. §. 2. bek. a vakok nyilatkozataira nézve teszi.

II. Az írástudók meghatalmazásai a váltónyilatkozatok tekintetében is az általános magánjogi szabályok alá esnek, tehát szóbelileg is történhetnek. Csak a házastársak és jegyesek közötti váltókötelezettségek vállalására szóló meghatalmazás képez kivételt a következő 85. §. értelmében.

85. §.

85. §.

Házastársak és jegyesek között váltókötelezettség vállalására szóló meghatalmazás csak abban az esetben érvényes, ha közjegyzői okiratba foglalták.

I. E §. megfelel az 1886 VII. t.-c. 23. §-ának, de miként a vakok váltónyilatkozataira vonatkozó s ugyanonnan merített intézkedés (83. §.), ezentúl nemcsak az id. törvény hatályossági területére, hanem Horvát-Szlavonorságokra is kiterjed.

II. A saját kezű váltó aláírás a házastársak és jegyesek közt az id. törvény 24. §. 1. bek. értelmében ezentúl sem szorul közjegyzői okiraatra.¹⁾

¹⁾ L. Szerző id. m. 525. l. 21. jegyzet.

II. FEJEZET.

**A bemutatás, az óvás és egyes más váltó-
cselekmények helyéről.**

(86. §.)

86. §.

86. §.

Az elfogadás vagy fizetés végetti bemutatást, az óvást, valamint általában azokat a cselekményeket, amelyek a jelen törvény szerint a váltói jogok érvényesítése vagy fenntartása végett valamely személynél teljesítendőek, ez utóbbinak üzleti helyiségében, ilyennek hiányában pedig lakásán kell teljesíteni.

Ezek a cselekmények a teljesítésre meghatározott hely (község) más helyiségében, avagy pedig a teljesítés helyével összeépült más községben csak az érdekeltek beleegyezésével teljesíthetők. Óvásnál az érdekelteknek ezt a beleegyezését megadottnak kell tekinteni, ha az óvásból az ellenzés ki nem tűnik.

Az összeépült községek valamelyikében, az illető személy üzlethelyiségében vagy lakásán fogatosított cselekményt kellő helyen teljesítettnek kell tekinteni abban az esetben is, ha a váltón az összeépült községek közül egy másik van a teljesítés helyeül megjelölve.

Hogy mely községeket kell összeépülteknek tekinteni, a belügyminiszter, Horvát-Szlavonországokban a bán rendelettel állapítja meg.

I. Az 1. bek. megfelel az eddigi V T. 102. §. 1. bek.-nek, míg ennek 2. bekezdése, mely az üzleti helyiség vagy lakás k i p u h a t o l á s á r a vonatkozik, csak az óvásra nézve vétetett át (l. alább 88. §.).

II. A 2. bek. az eddigi V T. id. §. 1. bek. 2. mondatát vette át, azt két irányban bővítve. Az egyik vonatkozik az ö s s z e é p ü l t k ö z s é g e k r e, melyek habár köz-igazgatásilag külön községeket alkotnak, a forgalmi életben gyakran egynek vétetnek, ami indokolja, hogy a váltóbeli cselekvények szempontjából is egy helységnek tekintessenek (3. bek.)¹⁾, viták vagy külön vizsgálat elkerülése végett a belügyminiszterre, illetve horvát-szlavon bánra bízván annak megállapítása, hogy mely községeket kell összeépülteknek tekinteni.²⁾ (4. bek.) A másik bővítés azt célozza, hogy azon váltókötelezet-tel szemben, ki az óvásfelvétel körülményeit, illetve helyességét csak az óvásból bírálhatja meg s az óvás látszólagos aggálytalanságában bízva, a váltót visszavál-totta, ne legyen kifogásul felhozható az, hogy a más helyi-ségben történt óvásfelvételbe az óvatolt bele nem egye-zett — ami megfelel az eddigi bírói gyakorlatnak (Curia, 260/92.).³⁾

III. FEJEZET.

A z ó v á s r ó l.

(87—95. §§.)

Az óvás szabályozása a szerződő államok külön törvényhozásának tartatván fenn (l. fent 188. l.), ezzel alkalom nyílt egyúttal azokat a panaszokat orvosolni, melyek az óvás eddigi rendszere ellen felmerültek s mely-

¹⁾ Mintául szolgált e tekintetben az 1908. évi német váltó-novella 91. b) cikke.

²⁾ Hasonló rendelkezés az o s z t r á k életb. törvényjavaslat 90. cikkében.

³⁾ L. Jelentés 33. l., Szerző id. m. 518. l.

nek reformjára vonatkozólag a kormány már régebben (1906—1908.) széleskörű vizsgálatot indított.¹⁾ Maga az óvás intézménye a nemzetközi egyezmény által történt elfogadás folytán természetesen nem képezhetette kérdés tárgyát. De annál inkább kellett törekedni arra, hogy az óvás költségei lehetőleg csökkentessenek, az óvás felvétele körüli eljárás megkönnyíttessék és az óvás alakszerűségei egyszerűsítsenek. Ez elsősorban az óvásfelvevő közegek s azok hatáskörének helyesebb megállapítása által céloztatott, amiről a törvény a 87. és 93. §§-ban intézkedik ; míg a 88. §. az óvásfelvételi eljárást, a 89. és 90. §§. az óvás kellékeit, a 91. §. a többszörös teljesítésről felvett óvást és a hibák kiigazítását, a 92. §. a lejárát előtti óvás feljegyzését, a 94. §. az óvási könyvet és az óvás kiadását, a 95. §. az óvásfelvétel szabálytalanságának következményeit szabályozza.

87. §.

87. §.

Váltóóvást közjegyző, váltójegyző vagy járásbíróság vehet fel.

A közjegyző óvást vehet fel azon a területen, amelyre hatásköre a közjegyzőkről szóló törvény szerint kiterjed.

Oly járásbíróság, amelynek székhelye közjegyzői székhely, óvást csakis azokban az esetekben vehet fel, amelyekben az erre vonatkozó törvények szerint közjegyző helyett eljárhat. Óvást nemcsak a járásbíróság bírása, hanem fogalmazó személyzetének tagja is vehet fel.

A váltójegyzőket a gyakorló ügyvédek

¹⁾ L. Jelentés 50. lap.

közül az igazságügyminiszter, Horvát-Szlavonországokban a bán nevezi ki. Ugyanők jelölik ki a váltójegyző működésének területét, ezt azonban közjegyzői székhelyre nem terjeszthetik ki. A váltójegyző működésének jogosultsága megszűnik, mihelyt lakóhelye utóbb közjegyző székhelyévé válik. A váltójegyzőkre vonatkozó részletes szabályokat egyébként az igazságügyminiszter rendelettel állapítja meg, Horvát-Szlavonországokban pedig ez iránt a bán tesz megfelelő intézkedéseket.

Főnökének vagyoni felelőssége mellett a közjegyzőt közjegyzőhelyettes és közjegyző-jelölt, a váltójegyzőt pedig ügyvédhelyettes helyettesítheti.

A kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy a rendeletében megállapított korlátokon belül és módoszatok mellett a m. kir. posta is vehessen fel óvást.

I. Ugy mint eddig, ezentúl is az óvást a közjegyzők, a járásbíróság és a gyakorló ügyvédek sorából kinevezett váltójegyzők veszik fel. Míg azonban a közjegyzői törvény életbelépése után (1875.) csak a már előbb kinevezett váltójegyzők hatásköre tartott fenn s új váltójegyzők nem nevezettek ki:¹⁾ addig a 87. §. szerint ezentúl új váltójegyzők is kinevezhetők s amíg a régi váltójegyzők épen azon helyekre nevezettek ki, ahol váltótörvényszékek voltak,²⁾ ahol pedig közjegyzők is vannak addig az új váltójegyzők kinevezése csak olyan helyekre történhetik, ahol köz-

¹⁾ 1874: XXXV. t.-c. 213. §., V. T. 98. §. 2. bek.

²⁾ 1840: XV. t.-c. I. r. 127. §.

jegyzői székhely nincs, az lévén a cél, hogy ne kelljen az óvásfelvétel végett a váltóösszeggel arányban nem álló költséges utakat tenni s ha ott járásbírótság van is, ezt ily perenkívüli ügyekkel megterhelni.¹⁾

II. A **közjegyzők** óvásfelvételi hatásköre az eddigi V T. 98. §-a szerint csak a közjegyzői székhelyekre és e helyekhez csatolt járásbírószági területre terjedt ki; ezen-túl a közjegyzők az óvásokat is egész közjegyzői területü-kön vehetik fel (2. bek.), tehát azon törvényszék egész területén, melyen a részére kijelölt székhely fekszik, a budapesti közjegyzők a budapesti és pestvidéki kir. törvényszékek egész területén.²⁾ A közjegyzők tehát ezentúl mindenütt úgy a járásbírószaggal, mint a váltó-jegyzőkkel concurráló óvásfelvételi hatáskörrel birnak. Ellenben a **váltójegyzők** közjegyzői székhelyeken egy-általában nem járhatnak el, hanem csak azon területen, melyet részükre az igazságügyminiszter jelöl ki és csak addig, amíg lakóhelyükre közjegyző nem neveztetik ki (4. bek.). Ami a **járásbírószág** óvási hatáskörét illeti, az eredeti javaslat azt nemcsak saját, hanem a s z o m s z é d o s járásbírószág területére is kiterjesztette. Ez azonban a horvát törvénykezési autonómiára való tekintettel (1868 XXX. t.-c. 49. §.) a képviselőházban töröltetett, úgy hogy e kiterjesztés csak a nem peres váltóeljárás-ról kibocsátandó új igazs. min. rendeletben, Horvát-Szlavonországokban külön báni rendeletben történhetik. Ugyancsak külön-külön igazs. min. rendeletre, illetve horvát-szlavon autonóm intézkedésre utaltattak a v á l t ó - j e g y z ő k r e vonatkozó részletes szabályok. Egyébiránt világosan ki van mondva a 95. §-ban, hogy ha az óvatoló személy m ű k ö d é s i t e r ü l e t k ö r é n k í v ű l járt is el, ez az óvás érvényességét nem érinti, ami iránt eddig vita volt.³⁾

¹⁾ L. Jelentés 52. l.

²⁾ 1874: XXXV. t.-c. 50. §.

³⁾ L. Szerző id. m. 507. l. 18. jegyzet.

III. Eddigélé az óvást csak maga a közjegyző vehette fel s csak távollét vagy betegség esetén helyettesíthette magát.¹⁾ Ezentúl a k ö z j e g y z ő h e l y e t t e s és k ö z j e g y z ő j e l ö l t ²⁾ az óvást a közjegyző vagyoni felelőssége mellett korlátlanul veheti fel. A váltójegyzőt azonban csak ü g y v é d h e l y e t t e s helyettesítheti, tehát nem egyúttal ügyvédjelölt.³⁾ A járásbírósnál az óvást ezentúl a fogalmazó személyzetnek bármely tagja, tehát a j o g g y a k o r n o k is felveheti.

IV Az *ut. bek.* módot ad arra, hogy az óvások felvételével a p o s t a k ö z e g e k is megbizathassanak, amint ez Belgiumban és újabban Németországban történt.⁴⁾ Bár a postaóvás behozatala több oldalról nálunk is követeltetett, egyelőre a kormány még tartózkodott e kísérlet megtételétől, mely ügyis csak szűkebb korlátok közt s csak a kincstári postahivataloknál lett volna keresztülvihető.⁵⁾

88. §

88. §.

A váltóbirtokos megkeresésére az óvatoló személy a 86. §-ban megjelölt helyiségben megjelenik és a váltóbirtokos követelésének teljesítésére a váltó szerint erre hivatott és a helyszínén talált személyt a váltónak — ha pedig a váltó másolatát óvatolja, a másolat-

¹⁾ 1886 : VII. t.-c. 5. §.

²⁾ 1886 : VII. t.-c. 2., 5. §§.

³⁾ V. ö. 1912 : VII. t.-c. 2. §.

⁴⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 505. l.

⁵⁾ L. Jelentés 50. l., Indokolás 53. l. Az o s z t r á k t ö r v é n y j a v a s l a t a postát már egyenesen megbizza az óvások felvételével, a 4. §. szerint azonban ez rendeletileg bizonyos esetekben és területeken kizárható. Ugyancsak rendeletileg állapítható meg, mely feltételek mellett teljesítheti a posta az e l ő z ő k é r t e s í t é s é t ?

nak — felmutatása mellett felszólítja. Ezt az eljárást délelőtt kilenc óra és délután hét óra között kell foganatosítani. A felszólított-nak kifejezett beleegyezésével azonban ez az eljárás a napnak más szakában is foganatosítható.

A felszólítandó személyt, ha üzlete van, az óvási eljárásban képviselheti a helyszínén talált bármely cégvezetője, kereskedelmi meghatalmazottja, könyvvivője, pénztárosa, társaságot pedig a nevezettekén kívül a társaságnak bármely beltagja, igazgatósági tagja és felszámolója is.

Ha az óvatoló személy a váltó nyelvét nem érti, a váltóbirtokos neki az eljárás megkezdése előtt a váltón kívül annak magyar, Horvát-Szlavonországokban horvát, bélyegmentesen hitelesített fordítását adja át.

Ha az óvatoló személy a felkeresendő üzleti helyiséget vagy lakást nem ismeri, és ez a váltón sincs feltüntetve, vagy ha a váltón kitett helyen nem találta, hollétéről a helybeli bejelentő hivatalnál vagy rendőri hatóságnál és ennek hiányában a községi előljárásnál tudakozódik és siker esetében az óvási eljárást ugyanabban vagy az ezzel összeépült községben (86. §.) a vele közölt helyen foganatosítja.

Aki a váltót a váltóbirtokos nevében az óvatoló személynek óvatolás végett átadja, azt az óvatoló személy megkeresésére és az

óvatolt váltó visszavételére a váltóbirtokos által meghatalmazottnak kell tekinteni.

Az óvatoló személy, ha a felszólítandó személyt otthon nem találja vagy ha otthon van is, a felszólítást hozzá nem intézheti, az eljárást újból megkísérelni nem köteles.

I. Az óvásfelvételi eljárás egészben véve eddig nem volt törvényileg szabályozva. A 88. §. e hiányt pótolja s lehetőleg minden kérdésre terjeszkedik ki, mely az óvási eljárásban felmerül. Így nevezetesen az óvásfelvétel helyiségeire (1—4. bek.), az óvatolt személy képviselőire (2. bek.), az óvásfelvétel napszakára (1. bek.), az idegennyelvű váltók óvására (3. bek.), az óvásfelvételi meghatalmazásra (5. bek.) és az eljárás sikertelenségére (6. bek.). E szabályok megtartása mindazonáltal nem annyira lényeges, hogy az óvás érvényességét érintené (95. §.).

II. Az óvásfelvétel helyisége iránt már a 86. §. a váltócelekvényekre nézve közösen rendelkezvén, az óvásra nézve külön csak annyiban van intézkedés, amennyiben az üzleti helyiség vagy lakás nem ismeretes vagy nem található. A 4. bek. lényegileg megfelel az eddigi V. T. 102. §. 2. bek.-nek. Ha a tudakozódás siker nélkül marad szélóvás vehető fel.¹⁾

III. A napszak eddig a váltócelekvényekre nézve általában d. e. 9—12 és d. u. 3—5 órája közt volt megállapítva (V. T. 102. §.). Az eltérést a tényleges üzleti gyakorlat igazolja, világosan kimondatván egyúttal, hogy az óvás más órában is felvehető, ha az érdekelt fél beleegyezik.²⁾ Ennek ugyan kifejezettnek kell lennie, de ha kifogás tétetik is, ez az óvás érvényét még akkor sem érinti (95. §.), ha a kifogás az óvásból kitűnik. A nap-

¹⁾ L. Szerző id. m. 518. l.

²⁾ A gyakorlat ezt eddig is elismerte. L. Szerző id. m. 519. l.

szakra tehát a törvény még annyira sem helyez súlyt, mint a helyiségre, melyre nézve az eltérés ellen csak akkor nem tehető kifogás, ha az az óvásba fel nem vétetett (86. §.).

IV. Az 5. bek. az óvásra nézve általában mondja ki azt, amit az eddigi V. T. 17. §. 2. bek. a bemutatással kapcsolatban, melyről a 20. §. szól, csak az elfogadás hiánya miatti óvásra nézve mondott volt ki. A 2. bek., mely közelebbről jelöli meg azon személyeket, akik a felszólítandó személyt az óvási eljárásban képviselhetik, részben túlmegy a keresk. törvényben megállapított kereteken s az eddigi gyakorlaton,¹⁾ de mindenesetre megkönnyíti az óvás felvételét. A 6. bek. esetében az óvás a szóban forgó körülményre való utalással veendő fel (89. §. 3. pont).

89. §.

89. §.

Az óvatoló személy eljárásának eredményéről óvást állít ki.

Az óvsának tartalmaznia kell :

1. az óvatolt váltónak — váltomásolat óvatolásánál e másolatnak — és minden rajta levő váltónyilatkozatnak, kikötésnek vagy megjegyzésnek másolatát ;

2. a megkereső váltóbirtokos és a felszólítandó személy nevét ;

3. annak tanusítását, hogy a felszólított személy az óvásban megjelölt szolgáltatást nem teljesítette vagy hogy az óvatoló személy a felszólítandó személyhez a felszólítást nem intézhette ;

¹⁾ L. Szerző id. m. 512. l. 7. jegyz.

4. a helyet, ahol —, valamint az évet, hónapot és napot, amikor az óvatoló személy a felszólítást intézte vagy azt megkísérelte ;

5. az eljáró óvatoló személynek aláírását, a megkeresett óvatoló személynek hivatalos pecsétjével.

A 2. bekezdés 1. pontja esetében a váltónak vagy másolatának azt a részét, amelyet az óvatoló 'személy elolvasni nem tud, az óvásban olvashatatlanként kell megjelölni. A 88. §. 3. bekezdésének esetében a váltó eredeti részének másolása helyett a hiteles fordítás másolható.

A 2. bekezdés 4. pontja helyett elég az óvás keltezésének megfelelő adataira hivatkozni.

A 89. §. az óvás lényeges kellékeit állapítja meg. Ezeknek hiánya esetében az óvás érvénytelen (l. 95. §.). Az egyes kellékek nagyjában megegyeznek az eddigi V. T. 99. §-ban felsorolt kellékekkel, kihagyásával a közbenjárásra vonatkozó 4. pontnak, mely a 90. §-ban a nem lényeges kellékek között szerepel. Az eltérések egyrészt csak a szabatosság, másrészt a túlformalisztikus magyarázat elkerülése végett történtek.¹⁾

90. §.

90. §.

Az óvatoló személy az óvást keltezi, sorzámmal ellátja és az óvásban a helyiséget, ahol, és az órát, amikor a felszólítást teljesítette vagy megkísérelte — az utóbbi esetben

¹⁾ L. Jelentés 55., 56. l., Indokolás 57. l.

a meghiusulás okával — megjelöli. Ha a felszólított a szolgáltatás nem teljesítésének okát adja vagy ha az intézvényszerzett a 23. §. 2. bekezdésében említett kívánságnak ad kifejezést vagy ha a felszólított személy az eljárásnak a 86. §. 2. bekezdésében említett helyiségben vagy helyen való teljesítését ellenzi, ezt az óvásba fel kell venni.

Ha az eljárás folyamán valaki névbecsülő fizetést ajánl vagy teljesít, az óvásban meg kell említeni, hogy a fizetést ki és kiért ajánlotta vagy teljesítette.

A közjegyző-helyettes, a közjegyző-jelölt, valamint az ügyvéd-helyettes köteles főnökét az óvásban vagy az aláírásnál megnevezni.

I. A 90. §. az óvás **nem lényeges kellékeit** állapítja meg. Ezeknek hiánya az óvás érvényességét nem érinti (l. 95. §.), hanem csak fegyelmi vétséget képez vagy kártérítésre kötelez.¹⁾

II. 3. *bek.* A névbecsülési **elfogadás** ki által és ki részére való felemlítése (eddig V. T. 99. §. 4. pont) kihagyatott, mert a névb. elfogadás megengedése még szükségbeli utalvány esetében sem kötelező (l. 55. §.), óvás nélkül is teljesíthető és csak a váltón említendő (56. §.). De a névb. **fizetés** is óvás nélkül történhetvén (61. §.), az óvás lényeges kellékét már nem képezheti. Mindazonáltal felemlítése az óvásban főleg akkor szükséges a névbecsülő érdekében, ha a névbecsülés az óvási eljárás során vagy erre nem kötelezett személy részéről történik. A **névbecsülő elfogadó** ellen nemfizetés esetén felveendő óvás természetesen a 89. §. 2. pontja értelmében lényeges kelléket képez.²⁾

1) 2) L. Jelentés 57. l., Indokolás 57. l.

91. §.

91. §.

Ha ugyanazon váltó alapján több teljesítést vagy a teljesítést több személytől kell követelni, egy óvás vehető fel.

A 91. §. megfelel az eddigi V. T. 100. §-ának, azon szabatosabb szövegezéssel, hogy egy óvásba foglalható az eljárás akkor is, ha egy váltó alapján különböző teljesítés követeltetik, pl. a másodpéldány alapján a gondviselőtől az elsődlet kiadása és az intézvényezettől a fizetés.¹⁾

92. §.

92. §.

Lejárat előtt óvatolt váltón vagy váltómásolaton az óvatoló személy az óvás sorszámának és keltének feltüntetése mellett az óvás megtörténtét feljegyzí és a feljegyzést a megkeresett óvatoló személynek pecsétjével ellátja.

Ha az óvást a váltó több példánya alapján vagy a váltó és másolata alapján veszik fel, az előbbi bekezdésben említett feljegyzést az ott meghatározott módon valamennyi példányra, illetőleg a váltó másolatára is reá kell írni.

Az elfogadás hiánya, a keltezés megtagadása, bizonytalanság esetében követelt fizetés hiánya, az elsődlet vagy az eredeti kiadásának megtagadása miatti óvás a váltó lejáratá előtt lévén felvehető, a meg-

¹⁾ L. Jelentés 57. l., Indokolás 58. l.

óvatolt váltó vagy másolat tovább volna adható, anélkül hogy megszerzője arról értesülne, hogy a váltó már dishonoráltatott. Ennek meggátlására szolgál a 92. §. rendelkezése,¹⁾ mely azonban az óvás érvényét nem érinti (95. §.).

93. §.

93. §.

Az a szolgáltatás, amelynek elmaradása az óvásra okot ad, a 88. §. 1. bekezdésében említett felszólítás alkalmával az óvatoló személy kezéhez is teljesíthető. Az ezzel ellenkező utasítás a teljesítővel szemben hatálytalan.

A váltótartozás kifizetésének esetében az óvatoló személy a fizetést a váltón tanusítja és a váltót, ha pedig ezt másolat egészíti ki, a másolatot is a fizetőnek kiadja.

Részletfizetés esetében az óvatoló személy az óvást a fizetés tanusítása mellett felveszi és a fizetésről a váltó másolatán nyugtatványt ad.

Ha a felszólított a váltótartozást kifizeti, de az eljárás költségének fizetését megtagadja, az óvatoló személy az óvást ezeknek a körülményeknek tanusítása mellett felveszi és a váltót e §. 2. bekezdése szerint a fizetőnek kiadja. Az eljárás költségének megtérítését az óvás alapján épűgy lehet követelni, mintha a követelő az óvatolt váltónak birtokában volna.

¹⁾ L. Indokolás 58. 1.

I. Az a kérdés, vajjon az óvatoló személy legitimálva van-e azon **teljesítés elfogadására**, melyet a felhivottól követelt (fizetés, elsődlet vagy eredeti kiadása) eddig nagyon vitás volt.¹⁾ Az 1908. évi német váltónovella az erre vonatkozó legitimitatiót megállapította s ezt követi a 93. §. is és pedig még azon esetre is, ha a váltóbirtokos vagy váltó képviselője ellenkező utasítást adott.²⁾ De csakis az illető teljesítésre való felszólítás alkalmára. Ha a felszólítás sikertelen volt, később már az óvatoló személy a teljesítés átvételére a törvénynél fogva nincs legitimálva, hanem csak külön felhatalmazás alapján.³⁾

Magától értetődik s az »i« szóból világosan kitűnik, hogy az óvatoló személynek adott törvényes felhatalmazás nem zárja ki a szolgáltatás teljesítését magának a váltóbirtokosnak vagy képviselőjének kezéhez; sőt ha jelen van, ezt követelheti is. Az ellenkező utasítás hatálytalansága a teljesítővel szemben csakis az óvatoló személy kezéhez való teljesítés **l e h e t ő s é g é r e** vonatkozik arra az esetre, ha a váltóbirtokos vagy képviselője nincs jelen vagy ha jelen van, de nem követeli a teljesítést saját kezéhez.⁴⁾

II. A 4. bek. azt a szintén vitás esetet⁵⁾ szabályozza, ha a teljesítés felajánlatik ugyan, de a felszólított az eljárási **k ö l t s é g m e g f i z e t é s é t m e g t a g a d j a**. Ennek dacára az óvás is felveendő s a váltó is kiadandó a teljesítés fejében. A költség megtérítése azután az óvás alapján követelhető, de ha a teljesítés megelőzőleg magánúton még nem követeltetett, a teljesítő a költség megtérítésére nem lesz kötelezhető.⁶⁾

1) V. ö. *Szerző* id. m. 508. l.

2) Az **o s z t r á k t.** 86. §-a elismeri az ellenkező utasítást, ha az a váltóra vezetett.

3) L. Indokolás 59. l. Ez már abban tartalmaztatik, ha az óvatoló személynek a nyugtatott váltó adatik át. L. Jelentés 57. l.

4) L. Indokolás 58—59. l.

5) L. *Szerző* id. m. 509. l.

6) L. Jelentés 58. l., *Curia* 1074/93. (D. új f. 36., 131. l.).

94. §.

94. §.

Az óvatoló személy köteles a felvett óvást egész kiterjedésében egy e célból vezető, laponként folyószámmal ellátott és hitelesített óvás-könyvben napról-napra, idő- és sorrendben, másolatban vagy lenyomatban bevezetni és az óvásról az óvás-könyv alapján az érdekelt feleknek vagy jogutódaiknak a költség megtérítése ellenében akár egyszerű, akár hiteles másolatot adni.

Az óvatoló személy az eredeti óvást, miután az óvás-könyvbe bevezette, a megkereső félnek vagy meghatalmazottjának haladéktalanul kiadja.

Az óvás-könyv vezetését és az óvás díját a kereskedelemügyi miniszter, az óvás-könyv és az óvás után járó bélyegilleték lerovásának módját pedig a pénzügyminiszter rendelettel szabályozza.

Az óvás-könyv a benne foglalt utolsó óvás keltétől számított tíz év elteltével kiselejtezhető.

Az óvási könyv vezetése s az eredeti óvás és másolatok kiadása az eddigi V. T. 101. §-ának megfelelőleg van szabályozva.

Az óvási díjak és illetékek új szabályozása iránt kilátásba helyezett rendelet (3. bek.) csak ezután fog kibocsáttatni.¹⁾

¹⁾ V. ö. Indokolás 59. l., ahol a bélyegilleték lerovásának eddigi módja az óvásoknak lenyomat útján való lemásolására alkalmatlannak jeleztetik.

A 10 év utáni kiselejtezés (4. bek.) az új törvény előtt vezetett óváskönyvekre is értendő.¹⁾

95. §.

95. §

Az a körülmény, hogy az óvatoló személy működése területén kívül vagy nem a 88. és a 90–94. §-okban megszabott módon járt el, az óvás érvényességét nem érinti.

Az óvásnak főcélja, hogy a váltóbirtokosnak kellő diligentiáját igazolja. Erre pedig a 89. §-ban megállapított kellékeknek megfelelő óvás elegendő. Az óvásra vonatkozó összes többi rendelkezések betartása a váltókapcsolatban levő személyek érdekében ugyan célszerű, de egyfelől nem a váltóbirtokoson mulik, másfelől az óvatoló személy anyagi és fegyelmi felelőssége által eléggé biztosítva van.²⁾

IV. FEJEZET.

Az elévülés félbeszakításáról és nyugvásáról.

(96–99. §§.)

L. fent a 70–71. §§-hoz II. alatt.

A 96. §. az elévülés figyelembevételéről, a 97. §. annak félbeszakításáról, a 98. §. az elévülés nyugvásáról, a 99. §. a külföldi félbeszakító vagy felfüggesztő okok figyelembevételéről intézkedik.

¹⁾ V. ö. Indokolás 59. l.

²⁾ L. Jelentés 58. l., Indokolás 59. l.

96. §.

96. §.

Az elévülést a bíróság hivatalból nem veszi figyelembe. Ez a rendelkezés a peres eljárás szabályait nem érinti.

Az eddigi V. T. 88. §-ának azon rendelkezése, mely szerint az elévülés hivatalból figyelembe nem vétetik, az E. Sz.-ben hiányzik, minélfogva azt a magyar törvény a 96. §-ban pótolta, kifejezetten kimondván egyúttal, hogy ez a peres eljárás ellenkező rendelkezését (Váltóeljárás 14. §., új Pp. 608. §.), mely a sommás végzés, illetve fizetési meghagyás kibocsátására vonatkozik s némelyek részéről szemben a V. T. intézkedésével, rendeletileg kimondhatónak nem találtatott,¹⁾ nem érinti.

97. §.

97. §.

Az elévülést a kereset beadása szakítja félbe. A kereset beadásával egyenlő hatályú: a csődbejelentés, a beszámításnak perbeli érvényesítése, a perbehívás abban a perben, amelynek kimenetelétől a követelés függ és a viszkeresettel megtámadottnak az a bejelentése (perbejelentés), amellyel előzőjét a viszkereset megindításáról értesíti.

A perbejelentést az értesítendővel való közlés végett az illetékes bíróságnál kell előterjeszteni. A perbejelentés — ajánlott levél alakjában — az értesítendőnek közvetlenül

¹⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 458. l.

is küldhető, amely esetben a feladás napját a beadás napjának kell tekinteni. A perbehívó és a perbejelentő vizskereseti jogainak elévülése az ellenük hozott határozat jogerőre emelkedésének napjával kezdődik.

I. Az eddigi V. T. 87. §-a csak a keresetet (mely alatt természetesen a viszontkereset is értendő) és az ezt pótló perbejelentést ismerte el mint a váltóelévlést félbeszakító okot. Az új V. T. ehhez még a csödbejelentést, a perbeli beszámítást és a perbehívást csatolja. De ezek a keresettel egyenlő tekintet alá esnek ¹⁾ s a perbehívás, melynek alakjára nézve a perrendtartás irányadó, ²⁾ különösen a V. T. 8. §-a miatt válhatik szükségessé, a váltóbirtokos a meghatalmazotti minőségben kiállított váltónyilatkozatból rendszerint elsősorban a képviseltet vévén igénybe s az álképviselő ellen csak akkor fordul, ha a képviselttel szemben pervesztessé lett. ³⁾ A magánjogban elfogadott egyéb félbeszakító okok, így nevezetesen a követelés közvetlen vagy közvetett elismerése (részletfizetés, kamatfizetés, biztosítékadás), valamint eddig, úgy ezentúl sem szakítják félbe a váltóelévlést; míg a végrehajtási cselekmények már nem a váltókövetelésre mint ilyenre, hanem az ítéleti követelésre tartoznak. ⁴⁾

II. A perbejelentést a V. T. a Váltóeljárás 11. §-ának és a Pp. 30. 136—138. §§-nak megfelelőleg elsősorban mint a perenkívüli bírói eljárás körébe tartozót szabályozza. Minthogy azonban a perbejelentés ezen alakszerűsége veszélyeztetheti a megtámadott előző visz-

¹⁾ L. a Polg. tvkönyv javaslatának 1063. §-át.

²⁾ L. 1881 : LIX. t.-c. 9., 10. §§., Pp. 89—91. §§.

³⁾ L. Indokolás 61. l.

⁴⁾ L. Indokolás 61. l.

kereseti jogát, ha pl. a kereset az ellene folyó elévülési idő végén indíttatik : a V. T. célszerűnek tartotta a perbejelentésnek bíróságon kívül, p o s t a ú t j á n való megtételének megengedését.¹⁾

A perbejelentés félbeszakító hatályának tartama az eddigi V. T. 87. §. 3. bekezdésének felel meg.

98. §.

98. §.

Amíg a hitelezőt az elévülés idejének utolsó hat hónapja alatt a jogszolgáltatás szünetelése, hadi szolgálat vagy erőhatalom (53. §.) követelésének érvényesítésében akadályozza, az elévülés nyugszik. A nyugvás megszűnte után tovább folyó elévülés harminc napnál rövidebb idő alatt nem fejeződik be.

Ha perképességgel nem bíró egyénnek az elévülési idő utolsó hat hónapja alatt bármely időpontban nem volt törvényes képviselője, az elévülés vele szemben nem fejeződik be előbb, mint hat hónappal az után az időpont után, amikor perképessé lett vagy törvényes képviselőt kapott. A képviselő hiányával egyenlőnek kell tekinteni, ha a törvényes képviselő elveszti perképességét, vagy ha közte és képviseltje közt a megindítandó perre nézve érdekellentét áll fenn.

Hagyatékhöz tartozó vagy hagyatékot terhelő követelés elévülése nem fejeződik be előbb, mint hat hónappal az örökhagyó halála után.

¹⁾ L. Jelentés 31. l., Indokolás 61. l.

I. Az elévülés **felfüggesztésének** (nyugvásának) okai közül az eddigi V T. 89. §-a csak a csődöt említette. De épen a csőd az, melyet az új V T. a Polg. tvkönyv javaslatával összhangzásban mellözött, méltánytalannak találván azt a vagyonbukottal szemben és igaztalannak az őt megelőző kötelezettek irányában, akikre nézve meghosszabbíttatnék az az idő, mely alatt őket a volt vagyonbukott megtámadhatná; a hitelező pedig úgysis csődbejelentéssel élhet.¹⁾ Ehelyett a 98. §. ugyancsak a Polg. tvk. javaslatának figyelembevételével a jogszolgáltatás szünetelését, az elévülés utolsó hat hónapja alatti hadiszolgálatot vagy erőhatalmat és ugyanazon idő alatt a perképeséggel nem bíró egyént törvényes képviselőjének hiányát vette fel s azonkívül a hagyatéki követelések vagy tartozások elévülésére az örökhagyó halálától számított 6 hónapi minimális határidőt állapított meg.²⁾ Elvül szolgált, hogy habár az új V. T. a felfüggesztési okokra nézve jobban simul a magánjoghoz, mégis a váltóelévülés szempontjából csak a követelés érvényesítését szükségképen gátló körülmények és ezek is csak annyiban vehetők tekintetbe, amennyiben a hitelező akaratan kívül esnek.³⁾

II. Ami különösen az **erőhatalmat** illeti, miután az 53. §. a váltójogi cselekvények szempontjából a merőben személyes természetű eseményeket kizárja, ezt a magánjoggal ellentétben, az elévülés felfüggesztésénél is irányadóul kell tekinteni. Az id. §. 7. bek.-ben érintett külföldi moratóriumokra nézve is ugyanaz áll itt, mint ott, vagyis csak annyiban jöhetnek tekintetbe, amennyiben rendeletileg az erőhatalommal azonosíttatnak.⁴⁾

¹⁾ L. Jelentés 31. l., Indokolás 61. l.

²⁾ L. a Polg. tvk. javaslat. 1057. §. 2. pont, 1059., 1060. §§.

³⁾ L. Jelentés 32. l., Indokolás 62. l. Ez okból mellöztetett a P. T. javaslatának 1057. §. 1., 3. és 4. pontja.

⁴⁾ L. Indokolás 62. l.

99. §.

99. §.

Külföldi jogban megállapított, az elévülést félbeszakító vagy felfüggesztő más okok figyelembe nem vehetők, kivéve azokat a külföldön teljesített cselekményeket, amelyek a 97. §. 1. bekezdésében említett cselekményeknek a külföldi jog szerint megfelelnek.

Azon jogpolitikai szempontok, melyek az elévülést félbeszakító vagy felfüggesztő okok megállapításánál irányadók, kizárják azt, hogy a magyar jog területén más okok figyelembe vétenessének s nem volna helyes, hogy a belföldi váltóadós kötelezettségének időtartama meghosszabbíttassék azért, mert az őt követő adósok idegen jog uralma alá tartoznak. Ez különösen azon államokkal szemben fontos, melyekben a váltóelévülésre is az általános magánjogi szabályok irányadók, ahol tehát pl. az elismerés is félbeszakítja a váltóelévülést. Az a körülmény azonban, hogy a magyar törvénynek megfelelő félbeszakító cselekmény külföldön más elnevezéssel bír vagy másként van szabályozva annak figyelembevételét nem akadályozza.¹⁾

¹⁾ V. ö. Jelentés 32. l., Indokolás 62. s k. l.

V. FEJEZET.

A váltó elveszéséről.

(100—103. §§.)

A hágai államértekezlet a váltó elveszése esetében követendő s az egyes országokban különbözőképen szabályozott eljárás ¹⁾ iránt nem tudván közös megegyezésre jutni : ²⁾ az *Egyezmény 15. cikke* feljogosítja a szerződő államokat, hogy a területükön fizetendő (l. alább 103. §.) váltók elveszésének következményeit, nevezetesen új váltó kibocsátásának, a fizetés kieszközlésére vonatkozó jognak vagy a megsemmisítési eljárás megindításának szempontjából külön szabályozzák. Ennek alapján a magyar V. T. is külön intézkedik a váltó elveszéséről, fenntartván az eddig követett s különben is legcélszerűbbnek elismert **megsemmisítési eljárást** (*amortisatio*), melyet lényegileg az eddigi V. T.-nek erre vonatkozó 77—79. §-ainak megfelelőleg, de a részletekben több eltéréssel szabályoz. A 100. §. a megsemmisítési eljárás megindítását, a 101. §. a folyamodó jogait, a 102. §. a megsemmisítést s annak hatályát, a 103. §. az elveszettnek hitt váltó bemutatását és a külföldi bíróság határozatainak elismerését szabályozza s az egyébkénti részletekre nézve az általános váltóeljárási szabályokra utal.

100. §.

100. §.

Az elveszett váltó megsemmisítését a váltónak utolsó birtokosa vagy az kérheti, aki a váltóból jogot érvényesíthet.

¹⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 75. §.

²⁾ L. *Conf. Actes* 132., 327. l. A magyar Ellentervezet (79—81. c.) a megsemmisítési eljárást is akarta szabályozni.

A megsemmisítést a váltó fizetőhelyére nézve illetékes bíróságnál kell kérni.

A folyamodónak kérvénye mellett be kell mutatnia a váltó másolatát vagy kérvényében elő kell adnia a váltó lényeges tartalmát. A folyamodó egyúttal köteles valószínűvé tenni azt a körülményt, hogy a váltónak birtokosa volt vagy hogy a váltóból jogot érvényesíthet.

Ha a bíróság a beterjesztett adatokat elégségeseknek találja, meghagyja a váltó elfogadójának, el nem fogadott váltónál a kibocsátónak és az intézvényszerzettnek, saját váltónál pedig a kiállítónak, hogy a váltóra további bírói rendeletig fizetést ne teljesítsen és egyúttal figyelmezteti őt, hogy kötelezettségének bírói letétbe helyezéssel eleget tehet. Hasonló meghagyást intéz a bíróság a telepített váltó fizetőjéhez (4. §.).

A meghagyással egyidejűleg a bíróság hirdetményt bocsát ki, amelyben a váltó lényeges tartalmának közlésével a váltó birtokosát felhívja, hogy a váltót negyvenöt nap alatt a bíróságnak mutassa be, mert ellenkező esetben a bíróság a váltót a hirdetményi határidő eltelte után semmisnek fogja nyilvánítani. E határidőt lejárt váltónál a hirdetménynek a hivatalos hirdetőben történt harmadszori beiktatása napjától, az ezután lejárt váltónál a lejárati napjától, megtekintésre szóló oly váltónál pedig, amelyre nézve a bemutatás határideje a harmadszori beiktatáskor még el

nem telt, a bemutatás határidejének utolsó napjától kell számítani.

A bíróság a hirdetmény kibocsátásáról értesíti a folyamodót, valamint a 4. bekezdésben már megjelölteken kívül mindazokat a személyeket, akik a váltón meg vannak nevezve, vagy azt aláírták.

I. A 100. §. megfelel az eddigi V T. 77. §-ának a következő eltérésekkel

1. A megsemmisítést nemcsak a váltó tulajdonosa, hanem az új Pp. 749. §-ának megfelelőleg mindenki kérheti, aki a váltóból »jogot érvényesíthet«. Ilyen az utolsó váltóbirtokosnak váltóilag nem igazolt jogutóda, pl. örököse, a zálogbirtokos,¹⁾ a végrehajtató a Végr. t. 80. §-a értelmében és a meghatalmazási forgatmányos.²⁾ De nem a még ki nem bocsátott blanco-váltó elfogadója, mert ő akkor sem érvényesíthet jogot, ha a hiányos kellékek kitöltetnek.³⁾ Hogy a blanco-váltó más birtokosa kérheti-e a megsemmisítést? arra nézve eddig a Váltóeljárás 3. §. 7. pontja tagadólag rendelkezett s a gyakorlat ezt alkalmazta, bár érvénye vitatható.⁴⁾ Ha az 1912: LIV t.-c. 104. §-a alapján a perenkívüli váltóeljárásról kibocsátandó rendelet hasonlóan fog intézkedni s ezt a gyakorlat szintén elismeri, a blanco-váltó megsemmisítése csak a Pp. vagy az 1881: XXXIII. t.-c. szerint történhetik.

2. A fizetés letiltása nemcsak az elfogadónál, illetve saját váltó kiállítójánál történik, hanem az el nem fogadott váltó intézvényezettjénél

¹⁾ L. Jelentés 45. l. Indokolás 65. l. A gyakorlatban eddig is elismerve. L. Szerző id. m. 426. l. 18. jegyz.

²⁾ L. Szerző id. m.

³⁾ L. Indokolás 65., 66. l.

⁴⁾ V. ö. Szerző id. m. 425. l. 16. jegyz.

és a telepesnél is, mint akik különben a tényleges váltóbirtokos kezéhez az elfogadó, illetve az el nem fogadott váltó kibocsátójának mentesítésével érvényesen fizethetnének, továbbá az el nem fogadott váltó kibocsátójánál, mint aki a 102. §. szerint a megsemmisített váltóból szintén megtámadható.¹⁾ A letiltással kapcsolatban az új Pp. 751. §-nak megfelelően a bírói letétbehelyezés joga is kifejezetten említettetik.

3. A 45 napi hirdetményi határidő lejárt váltónál nem az első hirdetményt követő, hanem a harmadszori hirdetmény napjától; le nem járt váltónál nem a lejáratot követő, hanem a lejárati napjától számíttatik, tekintve, hogy a 73. §. értelmében a kezdő nap általában nem számíttatik be a határidőbe s ennél fogva az eddigi V. T. szabálya egy nappal többet eredményezne. Kifejezett rendelkezés van még a látra szóló váltóra nézve, mely alatt a lát után bizonyos időre szóló váltó is értendő, ha előbb vészett el, mintsem elfogadás végett bemutatott volna, de a bemutatási időhöz még a lát utáni lejárat idő hozzászámítandó.²⁾

4. A hirdetmény kibocsátásáról az új Pp. 750. §-nak megfelelőleg külön értesítés is elő van írva az összes érdekeltek irányában. (*ut. bek.*).

II. Hogy a fizetési helynek minő bírósága bír hatáskörrel? az 1912: LIV. t.-c. 104. §-a alapján a váltóügyekben követendő perenkívüli eljárásról kibocsátandó rendelet fogja meghatározni. Ha az új Pp. peres váltójogi hatásköre (12. §.) alkalmaztatik, ezentúl 2500 koronáig szóló váltók megsemmisítését a járásbírósnál, az azontúli összegről szóló váltók megsemmisítését pedig a törvényszéknél kellend kérni; bár a Pp. 749. §-a szerint az okiratok megsemmisítésére általában a járásbíróság illetékes.

¹⁾ L. Indokolás 65. l.

²⁾ V. ö. Szerző id. m. 427. l. 26. jegyz.

101. §.

101. §.

A folyamodó az elfogadás vagy a fizetés hiánya miatti óvás felvételére megszabott időben és helyen, az elveszett váltó lényeges tartalmát feltüntető másolat felmutatása mellett óvással élhet, amely az elfogadás vagy a fizetés végetti bemutatást és az elfogadás vagy a fizetés hiánya miatti óvást pótolja. Ily óvás költségének megtérítése nem követelhető.

A megsemmisítő eljárást folyamatba tevő bírói határozat alapján a folyamodó az elveszett váltó lejáratát követelheti, hogy az elfogadó, saját váltónál a kiállító, el nem fogadott váltónál pedig -- ha a viszkereset előfeltételei fennforognak -- a kibocsátó a váltóösszeget a 41. §. szerint bírói letétbe helyezze ; ily követelésnek azonban nincs helye, ha a megtámadott bizonyítja, hogy a folyamodó a megsemmisítő eljárást jogosulatlanul kérelmezte.

I. 1. bek. Az eddigi V T. az elveszett váltó másolata alapján felvehető óvást nem ismerte, mert csak az elfogadó, illetve saját váltó kiállítója ellen adott megsemmisítést s a telepített váltó elfogadója ellen is csak ha az óvás az elvesztés előtt már fel volt véve.¹⁾ Az új V T. azonban az el nem fogadott váltó kibocsátója ellen is adván megsemmisítést, (l. köv. §.)

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 422. l.

módot kellett nyújtani, hogy az elveszés után is fenn-tartassék a viszkereseti jog úgy az elfogadás, mint a fizetés hiánya miatt.¹⁾ De miután a másolat alapján az illető teljesítmény úgy sem történhetik s az óvás csak a megsemmisítést kérő diligentiáját akarja tanusítani, annak költsége nem követelhető.²⁾

II. A 2. bek. megfelel az eddigi V T. 78. §-ának, azzal a különbséggel, hogy csak a bírói letétel követelhető, nem pedig a biztosíték melletti fizetés, amely célszerűtlennek bizonyult³⁾ s hogy a letétel a 102. §-szal összhangzásban nemcsak az elfogadótól, illetve saját váltó kiállítójától, hanem az el nem fogadott váltó kibocsátójától is követelhető. A megtámadott esetleges védekezési jogának kifejezett elismerése megfelel szintén a 102. §-nak s az eddigi gyakorlatnak.⁴⁾

102. §.

102. §.

Ha a hirdetményben kitűzött határidő alatt a váltót nem mutatják be, a bíróság a váltót a folyamodó kérelmére semmisnek nyilvánítja és erről a 100. §. 4. bekezdésében megjelölt személyeket értesíti azzal, hogy a váltóösszeget a folyamodónak kifizethetik. A 100. §. utolsó bekezdése ide is szól.

A váltóból semmisnek nyilvánítása után nem lehet többé jogot érvényesíteni.

¹⁾ A francia *Code de comm.* 153. cikke ily esetben alakszerűtlen, „ú. n. *acte de protestation*”-t ír elő. De ily megkülönböztetés fölöslegesnek ítéltetett. L. Jelentés 46. l. Indokolás 67. l.

²⁾ L. Jelentés 46. l.

³⁾ L. Jelentés 44. §., Indokolás 64. l. Ezzel elesik az a sokat vitatott kérdés, hogy a letett biztosíték kinek szolgál biztosítékkul? Erre nézve l. Szerző id. m. 428. l. 29. jegyz.

⁴⁾ L. Szerző id. m. 425. l., Indokolás 67. l.

A folyamodó a váltót semmisnek nyilvánító bírói határozat alapján az elfogadó, el nem fogadott váltónál a kibocsátó, saját váltónál pedig a kiállító ellen — a váltó-meghagyásos eljárás igénybevételét kivéve — a váltóból eredő ugyanazokat a jogokat gyakorolhatja, mintha az eredeti és meg nem semmisített váltó birtokában volna, kivéve, ha a megtámadott bizonyítja, hogy a folyamodó a megsemmisítést a maga javára jogosulatlanul eszközölte ki.

I. A 102. §. megfelel az eddigi V. T. 79. §. 1. és 3. mondatának, azzal a különbséggel, hogy

1. azok, akiknél a fizetés letiltatott (100. §.), arról, hogy a folyamodónak fizethetnek, a bíróság által az új Pp. 753. §-nak megfelelőleg külön értesíttetnek ;

2. világosan kimondatik, hogy a megsemmisített váltóból jogok többé nem érvényesíthetők, ami nemcsak azokra vonatkozik, akik ellen a megsemmisítési végzés alapján lehet fellépni, hanem más váltókötelezettekre, nevezetesen a forgatókra is, akik tehát a megsemmisítés folytán teljesen szabadulnak a váltókötelezettség alól ;¹⁾

3. hogy a megsemmisítést kimondó bírói határozat alapján a váltóbeli jogok nemcsak az elfogadó, illetve saját váltó kiállítója, hanem az el nem fogadott idegen váltó kibocsátója ellen is érvényesíthetők.²⁾ A megsemmisítés által ezentúl tehát nemcsak az egyenes

¹⁾ L. Indokolás 68. l.

²⁾ L. a Budapesti szabályok 25. pontját is. Külföldön többnyire még tovább mennek s az összes váltókötelezettek ellen adnak keresetet az elveszett váltó alapján. L. Szerző id. m. 422. l. 8. jegyz.

váltókereset, hanem a kibocsátó elleni v i s z k e r e s e t is fenntartható, feltéve, hogy ennek feltételei a 101. §. értelmében teljesítették s a váltó még e l n e m f o g a d t a t o t t. Ha a váltó az elveszés előtt már elfogadtatott, a megsemmisítés csak az elfogadó elleni váltókeresetet tartja fenn, nem lévén méltányos, hogy a kibocsátó előbb váltó nélkül fizetésre kényszerítették s csak azután fordulhasson az elfogadó ellen.¹⁾ Vajjon azonban a váltó el sem volt fogadható (21. §.) avagy csak tényleg nem fogadtatott el a kibocsátó elleni keresetre nézve közömbös.²⁾ A forgatók ellen a megsemmisítés alapján úgy mint eddig, egyáltalában nem lehet fellépni. Az elfogadóval és a kibocsátóval egyenlő tekintet alá esnek azonban azoknak k e z e s e i és n é v b e c s ü l ő i. (31., 57. §§.)³⁾

II. A 3. bek.-ben a meghagyásos (illetve eddigi sommás eljárásnak) kizárása azért említettett, mert szemben azzal a kijelentéssel, hogy a folyamodó ugyanazon jogokat gyakorolhatja, mint az eredeti váltó birtokosa, ki kellett fejezni, hogy ezzel csak az a n y a g i j o g o t tartotta szem előtt.⁴⁾ Az adós részére fenntartott védelem a 101. §-szal s az eddigi gyakorlattal összhangzásban áll.⁵⁾

¹⁾ L. Indokolás 67. l.

²⁾ A m a g y a r Ellentervezet 81. cikke s a Jelentés-ben foglalt javaslat 83. §-a a kibocsátót az elfogadott váltónál is kötelezte. Az o s z t r á k törvényjavaslat 93. cikke ellenben csak az e l n e m f o g a d h a t ó váltó kibocsátójának kötelezettségét tartja fenn. E megszorítás ellen azonban l. Indokolás 67. l.: »a döntő körülmény nem az elfogadás megtiltása, hanem annak hiánya«.

³⁾ L. Jelentés 46. l., Szerző id. m. 422. l. 7. jegyz.

⁴⁾ L. Indokolás 68. l.

⁵⁾ L. Indokolás 68. l., Szerző id. m. 429. l.

103. §.

103. §.

Ha a hirdetményben kitűzött határidő alatt a váltót bemutatják, a bíróság a váltó visszaadásával megszünteti a megsemmisítő eljárást és egyúttal hatályon kívül helyezi a 100. §. alapján tett intézkedéseket.

Külföldi bíróságnak a váltó megsemmisítését kimondó vagy elveszett váltón alapuló határozata belföldön csak megállapított viszonyosság feltétele alatt és csak abban az esetben hatályos, ha a váltó ennek a külföldi bíróságnak területén volt fizetendő.

Egyebekben az ebben a fejezetben szabályozott eljárásra, amennyiben a 100–103. §-ok nem rendelkeznek, a váltóügyekben követendő nem peres eljárás szabályai irányadók.

I. Az 1. bek. megfelel az eddigi V T. 79. §. 2. mondatának, határozottan kiemeltetvén egyúttal, hogy a bemutatott váltó a bemutatónak visszaadandó.

II. A 2. bek. a külföldi bíróságok általi megsemmisítés elismerésének feltételeit állapítja meg, amit az *Egyezmény 15. cikke* a szerződő államok részére kifejezetten fenntartott. Az egyik feltétel a »megállapított viszonyosság«, értetvén a viszonyosság megállapítása az igazságügyminiszter által az új Pp. értelmében.¹⁾ A másik az, hogy a váltó az illető külföldi bíróság területén volt fizetendő. Vajjon a váltó ugyanott vagy másutt, esetleg belföldön állítottátotte ki nem jön tekintetbe. Az utóbbi esetben sem lehet nálunk

¹⁾ L. Pp. 16., 414. §§. és hozzá : *Magyary* M. Perjog 63. 1.

megsemmisítést kérni, ha a váltó külföldön fizetendő, az *Egyezmény 15. cikke* világosan csak a belföldön fizetendő váltókra nézve adván felhatalmazást az elveszett váltók szabályozására.¹⁾

III. 3. bek. A »váltóügyekben követendő nem peres eljárás« alatt a jövőben az 1912 : LIV. t.-c. 104. §-a alapján kibocsátandó perenkívüli váltóeljárás értendő, melyben az 1911. : I. t.-c.-nek az »okiratok megsemmisítése iránti eljárás« feliratu 15. címe (749—754. §§.) a váltó-megsemmisítési eljárás szabályozásának egyéb részleteinél is figyelembe lesz veendő. Horvát-Szlavonországokban az ottani törvénykezési jog irányadó a kiegészítésekre nézve.²⁾

VI. FEJEZET.

A gazdagodásra alapított követelésről. A zálogjogról. A megtartás jogáról.

(104—107. §§.)

A 104. §. a gazdagodási keresetről, a 105. §. a zálogjogról, a 106. és 107. §§. a megtartási jogról intézkedik.

104. §.

104. §.

Az elfogadó, a kibocsátó és a saját váltó kiállítója, ha a váltóbirtokos váltókövetelése elévült, a kibocsátó pedig akkor is, ha a váltóbirtokos a viszkereseti jogok fenntartására szükséges cselekményeket elmulasztotta, a váltóból csak annyiban marad kötelezve,

¹⁾ V. ö. Indokolás 65. l.

²⁾ Ez a képviselőházban kifejezetten elismertetett.

amennyiben a váltóbirtokos kárával gazdagodnék. Az e kötelezettségen alapuló követelés a váltót semmisnek nyilvánító bírói határozat alapján is érvényesíthető.

Az előbbi bekezdés szerint érvényesíthető követelés három év alatt évül el; erre az elévülésre egyébként a magánjog szabályai irányadók.

Más váltókötelezett ellen ilyen követelésnek nincsen helye.

I. Az E. Sz. az értékkel és fedezettel összefüggő azt a kérdést, vajjon a v i s z k e r e s e t i f e l t é t e l e k e l m u l a s z t á s a vagy elévülés esetén lehet-e még a váltó alapján jogokat érvényesíteni?, époly kevésbé szabályozza, mint az érték és fedezet kérdését általában (l. fent 27. §.). Ehelyett az *Egyezmény 13. cikke* kifejezetten feljogosítja a szerződő államokat, hogy e kérdést saját területükre nézve külön szabályozzák s a magyar V T. 104. §-a e felhatalmazás alapján egyszerűen átvette az eddigi V T. 90. §-ának a **gazdagodási keresetre** vonatkozó rendelkezéseit¹⁾ némi indokolt kiegészítésekkel s az új törvénynek megfelelő szövegezési eltérésekkel.

II. A gazdagodási keresetnek ezentúl is kizárólag a kibocsátó, illetve saját váltó kiállítója és az elfogadó ellen van helye. Sem a forgatók ellen ily keresetet indítani nem lehet, dacára hogy az *Egyezmény* id. cikke annak kiterjesztését a forgatókra is megengedi;²⁾ sem a kibocsátó és elfogadó ke z e s e és né v b e c s ü l l ő j e, akik máskülönben velük egyformán vannak kötelezve (31., 57. §§.) ezen keresetre nézve a kibocsátóval

¹⁾ V ö. Szerző id. m. 80. §.

²⁾ Ez különösen a s k a n d i n á v váltójogra való tekintettel történt. L. *Deux. Conf. Actes* I. 173. l.

és elfogadóval nem azonosíttatik, amint ez most az utolsó mondat általános kijelentése folytán kétségtelen,¹⁾ holott az eddigi V. T. id. §-ának 2. bek. kifejezetten csak a forgatók elleni keresetet zárta ki.²⁾ Hogy »a váltójogok fenntartására szükséges cselekmények« most csak az idegen váltó kibocsátójával szemben említetnek, az szükségképeni folyománya annak, hogy ezentúl a telepített idegen váltó elfogadója és a telepített saját váltó kiállítója is bemutatás és óvás nélkül felelős (l. fent 4. §.).

III. Az eddigi V T. a gazdagodási keresetet kifejezetten mint »k ö z t ö r v é n y i ú t o n« indítandó keresetet minősítette. Az új törvény ennek kiemelését fölöslegesnek tartotta, miután magából a rendelkezésből kitűnik, hogy itt nem a váltóban vállalt kötelezettség mint ilyen, hanem csak a »g a z d a g o d á s« képezi a kereset jogalapját s alakilag sincs reá szükség, midőn az új Pp. 606. §-a a meghagyásos eljárás eseteit taxative sorolja fel.³⁾ Hogy a gazdagodási kereset nemcsak a váltó, hanem a m e g s e m m i s í t é s i h a t á r o z a t alapján is indítható nálunk eddig is el volt ismerve.⁴⁾

IV Az eddigi V T. a gazdagodási kereset e l é v ü l é s é r ől külön nem intézkedett. Az tehát a rendes 32, illetve az osztrák p. t. területén 30 évig volt indítható.⁵⁾ Az új törvény még a polg. tvkönyv javaslatában (1050. §.) rövidebbre szabott 20 évi elévülést is sokallotta s az osztrák és német javaslatok példájára 3 évi elévülést állapít meg, amely az általános magánjogi elévülésnek megfelelőleg a váltókövetelés megszűntétől, illetve a

1) L. Jelentés 48 l., Indokolás 69. l.

2) De a gyakorlat eddig sem adott gazd. keresetet a nevezettek ellen. L. Szerző id. m. 462. l.

3) L. Jelentés 46. l. Az eddigi váltóeljárás szempontjából sem volt szükség a köztörvényi út külön kiemelésére, tekintve, hogy az 1881. rend. 3. §-a is taxative sorolta fel a váltóeljárásra tartozó kereseteket.

4) L. Szerző id. m. 463. l.

5) L. Szerző id. m. 468. l.

gazdagodási kereset megindíthatása napjától (*actio nata*) foly. Ugyancsak a magánjogi elévülés szabályai alá esik a gazdagodási kereset elévülésének f é l b e s z a k í t á s a és f e l f ü g g e s z t é s e is.

105. §.

105. §.

Ha valaki váltókövetelés biztosítására az elzálogosítás írásbeli elismerésével ingó dolgot vagy jogot zálogul adott és a váltóadás a váltóból eredő kötelezettségének kellő időben eleget nem tesz, a záloghitelezőnek jogában áll magát a zálogból kielégíteni anélkül, hogy az elzálogosító ellen előbb keresetet kellene indítania. Evégre :

1. A záloghitelező a váltónak és az elzálogosításról szóló okiratnak bemutatásával akár a saját, akár az elzálogosítónak lakóhelye, székhelye vagy telepe szerint illetékes bíróságnál a zálog eladását kérheti. A bíróság az elzálogosító meghallgatása nélkül — de a folyamodó záloghitelező felelősségére — a zálognak nyilvános árverésen való eladását elrendeli és az árverés foganatosítása végett a fennálló szabályok értelmében intézkedik. Ha pedig az elzálogosító írásban beleegyezett abba, hogy a záloghitelező a zálogból bírói közbenjárás nélkül elégíthesse ki magát, a záloghitelezőnek jogában áll a zálogot bírói határozat kikérése nélkül nyilvános árverésen eladatni.

2. A záloghitelező a tőzsdei árfolyammal

bíró értékpapirokat magánúton és a folyó árban nyilvános számadásra kötelezett pénzügyintézetnek eladhatja vagy a legközelebbi tőzsdén, amely a papirokat jegyzi, eladhatja, — az elzálogosító írásbeli felhívására pedig haladék nélkül eladni vagy eladatni köteles. Az utóbbi felhívás vételéig a záloghitelező a papirokat követelése erejéig törlesztésül meg is tarthatja a legközelebbi tőzsdén azon a napon jegyzett árfolyam közepárában, amely napon a fizetés követelhetővé vált. Belföldi tőzsdén jegyzett papirokra nézve a legközelebbi tőzsde alatt belföldi tőzsde értendő.

3. A záloghitelező az elzálogosított papirokból eredő követelések fenntartása és érvényesítése végett szükséges jogcselekményeket az elzálogosító nevében foganatosíthatja és az elzálogosított követeléseket behajthatja vagy követelése erejéig megtarthatja.

A záloghitelező, amennyiben ez lehetséges, az árverés kitűzéséről, annak foganatosításáról vagy a 2. vagy 3. pont szerint teljesített kielégítésről az adóst, ha pedig az elzálogosító más személy, ezt is haladék nélkül értesíteni köteles.

I. A **zálogjogról** szóló 105. §. az eddigi V. T. 106. §-a helyébe lép, melytől különösen abban különbözik, hogy kifejezetten megállapítja, miszerint a váltóbirtokos magát a zálogból keresetindítás nélkül, egyszerű kérvény útján elégítheti ki, ami eddig a közönséges

ingókból álló zálogra nézve nem volt elismerve,¹⁾ amihez azonban épúgy mint a kereskedelmi zálogjognál, írásbeli zálogszerződés szükséges (K. T. 305. §.). Sőt szintén úgy mint az utóbbinál (K. T. 306. §.), a kielégítés bírói közbenjárás nélkül is történhetik, ha ez írásban külön kikötöttetett, ami eddig csak a tőzsdei árfolyammal bíró papirokra nézve volt még írásbeli szerződés nélkül is elismerve. Egyéb tekintetben is a váltói zálogjog most jobban símul a kereskedelmi zálogjoghoz,²⁾ anélkül hogy azokat az előnyöket, melyeket az eddigi V. T. különösen a tőzsdei árfolyammal bíró papirokból való kielégítés tekintetében nyújt, elejtené. Az ingatlanok váltói elzálogosítása ezentúl is érintetlen marad, az igazságügyminiszter a képviselőházban kilátásba helyezvén a váltóbiztosítéki zálogjog külön szabályozását.³⁾ Hasonlóképen kívül esik az általános magánjogi szabályok szerint történik a váltói épúgy, mint a kereskedelmi zálogjog alapján való kielégítés abban az esetben, ha a zálogszerződés nem írásban kötöttetett.

II. Ami különösen a tőzsdei árfolyammal bíró papirokból való kielégítést illeti, a 105. §. az eladásra a tőzsde mellett a nyilvános számadásra kötelezett pénzintézeteket is feljogosítja, anélkül hogy az eddigi V. T.-nek az eladás idejére vonatkozó korlátjait is fenntartotta volna. Azon veszély ellen, hogy a záloghitelező ezen időbeli korlátozás nélkül az adós terhére spekulálni találna, a 2. pont azt a védelmet adja, hogy az adós a záloghitelezőt a papirok haladéktalan eladására írásban felhívhatja, aminek a hitelező kártérítés terhe, alatt eleget tenni köteles.⁴⁾

¹⁾ V. ö. Szerző id. m. 532. l.

²⁾ L. erről Szerző Keresk. jog. 8. kiadás 137. §.

³⁾ A kérdés a magyar törvény előkészítésekor a szakszervezeti bizottságban behatóan tárgyalatott és a javaslat indokolásában (34. 35. l.) tüzetes megvilágítást nyert.

⁴⁾ L. Jelentés 62. l., Indokolás 70. l.

III. A 3. pont megfelel az eddigi V T. 106. §. 3. pontjának azon kiegészítéssel, hogy a záloghitelező az elzálogosított papirokból eredő követelések fenntartása végett szükséges jogcselekvények foganatosítására is legitimálva van, ami különösen a zálogjognak megtartás útján való megszerzése esetére (l. 106. §.) fontos.¹⁾ Emellett magától értetik, hogy a záloghitelező felelős, ha mulasztása miatt a zálogtárgy, tehát az elzálogosított követelés is, elveszett. Az eddigi V. T. 107. §-ának erre irányuló kifejezett rendelkezése fölöslegesnek ítéltetett.²⁾

106. §.

106. §.

A váltóbirtokos — mihelyt kereseti vagy viszkereseti joga megnyílt — a váltóból eredő követelése alapján a megtartás jogával élhet adósának azokra az ingóságaira és érték-papírjaira, amelyek jogszerű úton birtokába vagy rendelkezése alá kerülnek.

E jogot azonban nem gyakorolhatja, ha a tárgyak akár az adósnak, akár harmadik személynek az átadás előtt, vagy az átadás-kor tett meghatározott rendelkezésével kerülnek a hitelező birtokába.

A váltóbirtokos le nem járt követelésére nézve is élhet a megtartás jogával, ha az adós csődbe jut vagy pénzbeli tartozás miatt kielégítési végrehajtást foganatosítottak ellene és tartozását a foganatosításkor ki nem fizette, vagy ha kereskedő és fizetéseit megszüntette.

¹⁾ L. Indokolás 71. l.

²⁾ Jelentés id. h., Indokolás 72. l.

Az előbbi bekezdés eseteiben az adós vagy a harmadik személy határozott rendelkezése sem zárja ki a megtartás jogának gyakorlását, ha az említett körülmények később következnek be, vagy róluk a hitelező később értesül, mintsem a tárgyak az ő tényleges birtokába vagy rendelkezése alá kerültek.

A váltóbirtokos, amennyiben ez lehetséges, köteles a megtartás jogának gyakorlásáról az adóst s az előtte ismert más jogosultakat haladék nélkül értesíteni.

A váltóbirtokosnak ez a joga megszűnik, ha követelését megfelelő pénzüsszegnek vagy a budapesti tőzsdén a letétel napja előtt utoljára jegyzett árfolyam két harmadával, de nem névértéken felül számított óvadékképes értékpapíroknak bírói letétbe helyezésével biztosítják.

I. A 106. §. lényegileg megfelel az eddigi V T. 108. §-ának, amely a **megtartási jogot** a kereskedelmi törvény 309. §-ával összhangzásban szabályozta.¹⁾ Ez az összhang még fokoztatott azáltal, hogy a **le nem járt** váltókövetelés alapján a megtartási jog a kereskedő **fizetés megszüntetése** esetében is gyakorolható. Másfelől azonban a **lejárt** váltókövetelés helyébe a »kereseti vagy viszkereseti jog megnyilta« tétetett, tekintettel arra, hogy az új törvény szerint a váltókövetelés elfogadás vagy biztonság hiánya miatt már a lejárát előtt is esedékessé válik;²⁾ a **le nem járt** követelés alapján gyakorolható megtartási

¹⁾ V. ö. *Szerző* id. m. 90. §., *Keresk. jog* 8. kiad. 138. §.

²⁾ L. Jelentés 62., 63. l., Indokolás 72. l.

jog esetei között pedig a »sikertelen végrehajtás« helyett a kielégítési végrehajtás fogantatása tétetett, ami kizárja annak lehetőségét, hogy a hitelező birtokában levő fedezet az adós más hitelezője által elvonassék anélkül, hogy a foglalás az adós egyéb vagyosára meg is kíséreltetnék.¹⁾ Hogy a megtartási jog tárgyai között a pénz most nem említetik, az azért történt, mert a pénz alatt gyakran generikus természetű pénzösszeg értetett, mellyel beszámításnak van helye, holott a pénz csak mint egyedi dolog képezheti a megtartási jog tárgyát, mint ilyen pedig úgyis az »ingóságok« fogalma alá esik.²⁾

II. A 6. bek. megfelel az eddigi V. T. 108. §. 5. bek.-nek és a K. T. 310. §-nak, közelebbi megjelölésével annak, hogy az adós az értesítés folytán minő más fedezet nyújtása által háríthatja el a megtartási jog gyakorlását. A bírói letét különösen oly esetre való tekintettel vétetett fel, midőn az adós a hitelező követelését nem ismeri el s a megtartott tárgyakról mégis rendelkezni óhajt.³⁾

107. §.

107. §.

A 106. §. értelmében érvényesíthető jognak ugyanaz a hatálya, mint a 105. §-ban szabályozott zálogjognak. Ez a hatály a birtoknak vagy a rendelkezés jogának megszerzésével, ha pedig a váltóbirtokos követelése később keletkezett, a követelés keletkezésével kezdődik. A váltóbirtokos azonban a megtartás tárgyául szolgáló készpénzt kielégítésre csak abban az esetben használhatja fel,

¹⁾ L. Jelentés 63. l.

²⁾ Jelentés 63. l., Indokolás 72. l.

³⁾ L. Indokolás 73. l.

értékpapírokra és egyéb ingóságokra pedig a 105. §-ban meghatározott kielégítési eljárást csak abban az esetben veheti igénybe, ha megtartásjogát az adós írásban elismerte vagy ha azt jogerős bírói határozat megállapította.

I. Az eddigi V. T. 109. §-a épúgy mint a K. T. 310. §-a szerint a megtartási jog csak keresetileg volt érvényesíthető; de emellett az előbb id. §. azt is kimondotta, hogy a megtartási jog »hatályára nézve a kézi záloggal egyenlő«. Az új törvény ezt az azonosítást a zálogjoggal, melyre nézve eddig bizonytalanság volt,¹⁾ úgy anyagilag, mint alakilag tovább fejlesztette, megállapítván egyrészt, hogy a zálogjogi hatály már a birtok, illetve rendelkezési jog megszerzésével, vagy ha a követelés ennél később keletkezett, a követelés keletkezésével áll be, tehát minden más ezen időpont után keletkezett, bár végrehajtási zálogjogot megelőz; másrészt, hogy a hitelező a megtartott tárgyakból épúgy mint a kereskedelmi és váltói zálogjog alapján, keresetindítás nélkül is kielégítheti magát, ehhez csak az lévén szükséges, hogy az adós a megtartási jogot írásban elismerje, ami a kereskedelmi és váltói zálogjogra vonatkozó írásbeli szerződésnek felel meg. Csak ha ily írásbeli elismerés hiányzik, szükséges a megtartási jognak »jogerős bírói határozattal«, vagyis kereset útján való megállapítása.

II. A 107. §. szövegéből következik, hogy a megtartási jog annak megszületésétől kezdve más hitelező által történt foglalás esetében elsőbbségi bejelentés útján is érvényesíthető, ami eddig a gyakorlatban vitás volt.²⁾

¹⁾ L. Szerző id. m. 535. l., Keresk. jog 8. kiad. 154. l., Jelentés 63., 64. l., Indokolás 73. l.

²⁾ L. Szerző id. m. 535. l. 10. jegyz., Keresk. jog II. 159. l. 23. jegyz., Jelentés 64. l., Indokolás 74. l.

VII. FEJEZET.

Átmeneti és záró rendelkezések.

(108—117. §.)

A 108. §. az eddigi V T. hatályonkívül helyezéséről, a 109—112. §§. az időbeli hatályról, a 113. §. a csekk-törvény utalásainak módosításáról, a 114. §. az 1912. évi LXIV t.-c. hatályon kívül helyezéséről, a 115. §. a más jogszabályokban foglalt utalásokról, a 116. §. a bel- és külföld meghatározásáról, a 117. §. a törvény életbelépéséről és végrehajtásáról intézkedik.

108. §.

108. §.

A jelen törvény életbelépésével az 1876. évi XXVII. törvénycikk hatályát veszti.

A törvény életbelépéséről l. a 117. §. 1. bek.-ét.

109. §.

109. §.

A jelen törvény életbelépése előtt kiállított váltók, váltónyilatkozatok, váltókikötések és egyéb megjegyzések kellékei és joghatálya, az ilyen váltók elfogadás végetti bemutatásának határideje, valamint e váltók lejáratá az 1876 : XXVII. törvénycikk szerint bírálendő el, azzal a kiegészítéssel, hogy az idézett törvény 56. és 60. §-ában említett »biztosítási viszkereset« helyett a jelen törvény 42. §-ában 1. és 2. szám alatt felsorolt lejárat előtti viszkeresetet kell érteni.

E szakasz megfelel az eddigi V. T. 115. §-ának, a változatlanul maradt szenvedő váltóképesség mellőzésével, de azokkal a kiegészítésekkel, melyeket az új törvény eltérő intézkedései szükségessé tettek.

110. §.

110. §.

A jelen törvényben az elfogadás és a fizetés teljesítéséről, a váltóból eredő kereseti és viszkereseti jogokról, e jogok fenntartásáról és elenyészéséről, valamint az erőhatalom (53. §.) hatásáról foglalt rendelkezések kiterjednek azokra a jelen törvény életbelépése után lejáró vagy elfogadás végett bemutatott váltókra is, amelyeket a jelen törvény életbelépése előtt állítottak ki.

E szakasz megfelel az eddigi V T 116. §-ának, kiegészítve az elfogadás és fizetés mikénti teljesítésére, valamint az erőhatalomra vonatkozó rendelkezésekkel.

111. §.

111. §.

A jelen törvénynek az elévülésre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazni kell az e törvény életbelépésekor még be nem fejezett elévülésre.

Ily elévülésnek kezdetét, továbbá az e törvény életbelépése előtt bekövetkezett félbeszakítását vagy felfüggesztését az 1876. évi XXVII. törvénycikk szerint kell elbírálni.

Ha a jelen törvény szerinti elévülési idő

rövidebb, mint az az idő, amelyet a fennforgó esetre az 1876: XXVII. törvénycikk megállapít, ezt a rövidebb időt a jelen törvény életbelépésétől kell számítani; ha azonban e számítás szerint az elévülés későbbben fejeződnék be, mint az 1876: XXVII. törvénycikk szerint, a fennforgó esetet az utóbbi törvény szerint kell elbírálni.

E szakasz az eddigi V T. 117. §-ától eltérőleg a már megkezdett elévülésre általában nem a régi, hanem az új törvényt rendeli alkalmazni s csak a mennyiben az elévülés kezdetéről, valamint az új törvény hatálybalépte előtt bekövetkezett félbeszakításról vagy felfüggesztésről van szó, alkalmazandó a régi törvény. Ez megfelel az újabb magánjogi felfogásnak, mely szerint a be nem fejezett elévülés nem ad szerzett jogokat, hanem csak az elévülési idő letelte;¹⁾ másfelől pedig az elévülés közérdeket — a jogbiztonságot — szolgáló intézmény, melynek szabályai a már folyamatban levő elévülésre is kell hogy alkalmaztassanak.²⁾ Amennyiben azonban az új törvény szerint az elévülési idő rövidebb, ez csak az új törvény hatálybaléptétől számítható, hacsak a régi törvény szerint előbb nem fejeződik be; vagyis az a törvény alkalmazandó, mely az adósra nézve kedvezőbb.³⁾

¹⁾ V. ö. Szerző Keresk. jog 8. kiad. I. 54. l.

²⁾ L. Jelentés 67. l., Indokolás 76. l.

³⁾ Ez részben megfelel a K. T. 564. §-ának.

112. §.

112. §.

Váltókövetelés biztosítása végett a jelen törvény életbelépése előtt keletkezett zálog- és megtartásjognak érvényesítésére e törvény életbelépése után a jelen törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

Az eddigi V T. erről külön nem intézkedett, de megfelel az elméletben elfogadott elveknek.

113. §.

113. §.

A jelen törvény életbelépésével az 1908. évi LVIII. t.-c. 22. §-a hatályát veszti és a csekkre megfelelően állanak — az intézvényezettet, az elfogadót és az elfogadást érintő rendelkezések kivételével — a jelen törvénynek következő rendelkezései :

a 2. §-nak az utólagos kitöltés jogáról szóló utolsó bekezdése,

a fizetendő összegre vonatkozó megjelölések közötti eltérésekről szóló 6. §-a,

a nem váltóképes személy aláírásának, valamint a meghatalmazás nélkül eljáró vagy a meghatalmazását túllépő személy aláírásának következményeiről szóló 7. és 8. §-a,

a forgatmányról szóló 10. §-ának 3. bekezdése, továbbá 11—13. §-ai, 14. §-ának 2. bekezdése, 15. §-a azzal a kiegészítéssel,

hogy a bemutatóra szóló csekknél a tulajdonosi minőséget a csekk birtoka igazolja ; úgyszintén 16—19. §-ai,

a kezességről szóló 29—31. §-ai,

az eltérő időszámításról szóló 36. §-ának 2—4. bekezdése,

a fizető kötelességeiről szóló 39. §-ának 3. bekezdése,

az idegen pénznemekről szóló 40. §-a,

az előzők értesítéséről szóló 44. §-a azzal, hogy az óvást az utalványozottnak a csekkre írt nyilatkozata vagy a leszámolóhely tanusítványa (1908 : LVIII. t.-c. 17. §-a) pótolja,

a viszkeresetről szóló 45. és 46. §-a, továbbá 47. §-ának 1. bekezdése, kivéve az 1. pontjában a kamatról foglalt rendelkezést, 48. §-ának 1. bekezdése, 49. §-a azzal, hogy az óvást az utalványozottnak a csekkre írt nyilatkozata vagy a leszámolóhely tanusítványa (1908 : LVIII. t.-c. 17. §-a) pótolja ; úgyszintén 53. §-a,

a másodlatokról szóló 63. és 64. §-a,

a hamis és hamisított váltókról szóló 68. és 69. §-a,

az elévülésről szóló 71. §-a,

az általános rendelkezéseket tartalmazó 72. és 73. §-a,

a törvények összeütközéséről szóló 74. §-a, 75. §-a, még pedig az utóbbi §. 2. és 3. bekezdése azzal az eltéréssel, hogy az ott foglalt szabályok a külföldön bárhol kiállított csekkre

és csekknyilatkozatokra alkalmazandók ; úgy-szintén 76. §-a,

a váltóképességről és a váltónyilatkozatok különleges módjairól szóló 81—85. §-ai,

a bemutatás, az óvás és egyes más váltó-cselekmények helyéről szóló 86. §-a,

az óvásról szóló 87—89. §-ai, 90. §-ának 1. és 2. bekezdése, 91., 93—95. §-ai,

az elévülés félbeszakításáról és nyugvá-sáról szóló 96—99. §-ai,

a zálog- és a megtartásjogról szóló 105—107. §-ai,

az átmeneti rendelkezésekről szóló 110. §-a és 111. §-ának 2. bekezdése, az elévülés kezde-tére vonatkozó utalást kivéve ; továbbá 112. §-a.

A Csekk törvény 22. §-a felsorolja az eddigi V. T. azon szakaszait, melyek a csekkre is alkalmazandók. Ennek hatályon kívül helyezésével az utalásokat termé-szetesen az új törvényre való hivatkozásokkal kellett helyettesíteni.

114. §.

114. §.

A jelen törvény életbelépésével az 1912. évi LXIV. t.-c. 1. és 2. §-a hatályát veszti, a 3. §-ában foglalt átmeneti rendelkezéseket pedig azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az ott idézett 1. §. helyett a jelen törvény 53. §-ának megfelelő rendelkezéseit kell érteni.

Az 1912 : LXIV. t.-c. az E. Sz. 53. §-át már előzetesen léptetvén életbe (l. fent 205. l.), ennek életbeléptetésével természetesen tárgytalanná vált s csak az átmenetre nézve alkalmazandó még annak 3. §-a, mely szerint e rendelkezések abban az esetben is alkalmazandók, ha a bemutatást vagy az óvás felvételét az erőhatalom e törvény életbelépte előtt, de 1912. szeptember 20. napja után gátolta. A rendelkezések alatt azonban már az új V T. rendelkezései értendők.

115. §.

115. §.

Az 1876 : XXVII. törvénycikk rendelkezéseire más jogszabályokban foglalt utalásokat a jelen törvény megfelelő rendelkezéseire szólóknak kell tekinteni azzal, hogy az 1875. évi XXXVII. törvénycikknek a kereskedelmi utalványról szóló 298. §-ában említett fizetési viszkereset alatt a jelen törvény 42. §-a szerint a lejáratkor érvényesíthető viszkereset értendő.

A szóbanforgó utalások tartalmaztatnak a Kereskedelmi törvény 298. és 452. §§-ban a Váltótörvény szakaszainak idézése nélkül ; az előbbi csak a fizetési s nem egyúttal a biztosítási viszkeresetre utalván,¹⁾ ez az új V. T. szerint természetesen csak a lejáratkori fizetési viszkeresetnek (42. §.) felel meg.²⁾ De vannak a Csekk törvényen kívül (113. §.) is törvények, melyek a V. T. külön szakaszaira hivatkoznak. Ilyenek az 1881 : LX. t.-c. (végrehajtási t.) 115. §. és az 1912 : LIV. t.-c. (a Pp. életbeléptetéséről) 5. §.

¹⁾ L. Szerző Keresk. Jog 8. kiad. II. 123. l.

²⁾ L. Indokolás 77. l.

116. §.

116. §.

Belföld e törvény értelmében hatályosságának területe, külföld pedig minden más terület.

Belföld e §. értelmében a magyar szent korona egész területe, tehát Horvát-Szlavonországok is az 1868. évi XXX. t.-c. 9. §-a értelmében. De nem Bosznia-Hercegovina, melyről l. fent az *Egyezmény 1. cikkénél*.

117. §.

117. §.

A jelen törvény ugyanazon a napon lép életbe, mint az 1914: törvénycikkbe iktatott nemzetközi egyezmény.

A jelen törvényt a kereskedelemügyi miniszter, a pénzügyminiszter és az igazságügy-miniszter, Horvát-Szlavonországokban pedig a törvénykezés tekintetében Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bánja hajtja végre.

Az *Egyezmény* életbelépéséről l. annak 27 cikkét.

Kiigazítás.

A magyar Váltótörvény 89. §-ának *utolsóelőtti bekezdésében* a 88. §. 2. bekezdése helytelenül lévén idézve, az a szentesítés végett felterjesztendő szövegben »jegyzői tollal« 88. §. **3.** bekezdésre helyesbítettett.

915_OGYK_000309613_04342526

Nagy Ferenc

**A nemzetközi váltójogi egyezmény és az
ennek alapján alkotott új magyar
váltótörvény magyarázata
1914**

<https://go.ogyk.hu/ogy01-000309613>

A digitalizálás az Országgyűlési Könyvtár Digitalizáló Műhelyében készült a "[DTT – Magyar Jogi Portál](#)" projekt (2018) keretében.

Attribution (CC-BY-4.0)
Nevezd meg!